

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

29

**AKADEMIA
SZTABU GENERALNEGO**
IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

~~XXXXXXXXXX~~
~~XXXXXXXXXX~~
Egz Nr. 1

Ppłk dypl. Ignacy OKRZOS

**PRZECIWDYWERSYJNE DZIAŁANIA
OCHRONNO-OBRONNE W ASPEKcie
PRAWDOPODOBNEGO ROZWOJU ŚRODKÓW
I METOD DYWERSYJNEGO ODDZIAŁYWANIA
POTENCJALNEGO PRZECIWNIKA**

Rozprawa doktorska

~~914~~ 49208

WARSZAWA 1986

29-96-59
21-67-30

29

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

Egz Nr. 1

Pptk dypl. Ignacy OKRZOS

PRZECIWDYWERSYJNE DZIAŁANIA
OCHRONNO-OBRONNE W ASPEKTCIE
PRAWDOPODOBNEGO ROZWOJU ŚRODKÓW
I METOD DYWERSYJNEGO ODDZIAŁYWANIA
POTENCJALNEGO PRZECIWNIA

Rozprawa doktorska

49208

WARSZAWA 1986

29-96-59
21-67-50

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

IM. GENERAŁA BRONI
KAROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

PRZEKLASYFIKOWANO

Protokół Nr 54305

PODSTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
art. 86 ust. 2
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
.....
Podpis

Egz Nr. 1

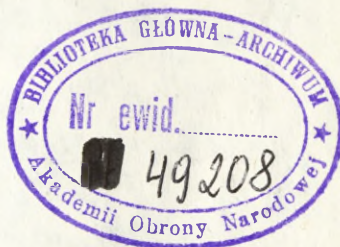
Przekl. Prot. 779/21.08.95

Pptk dypl. Ignacy OKRZOS

PRZECIWDYWERSYJNE DZIAŁANIA
OCHRONNO-OBRONNE W ASPEKCIE
PRAWDOPODOBNEGO ROZWOJU ŚRODKÓW
I METOD DYWERSYJNEGO ODDZIAŁYWANIA
POTENCJALNEGO PRZECIWNIKA

Rozprawa doktorska

Rozprawa napisana
pod kierownictwem
ptk. doc. dr.
Daniela KUBAJEWSKIEGO

WARSZAWA 1986

112

AKADEMIA
SZTABI GENERALNEGO WP

IM. GENERALA BRONI
K. ROLA ŚWIERCZEWSKIEGO

E02 Nr 1

Woj. 100 100 100

Plik był. Ignacy OKRZOS

POTENCJALNEGO PRZECIWNIA
I METOD DYWERSYJNEGO ODDZIAŁYWANIA
PRAWOPODOBNEGO ROZWOJU ŚRODKÓW
OCHRONNO-OBRONNE W ASPEKTCIE
PRZECIWDYWERSYJNE DZIAŁANIA

Rozprawa doktorska

Rozprawa napisana
pod kierownictwem
plk. doc. dr.
Daniela KUBAJEWICZEGO

WARSZAWA 1986

	Strona
WSTĘP	10
I. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ	13
1.1 Przedmiot i cel badań, Problemy badawcze. Hipoteza robocza.	13
1.2 Krytyka literatury	16
1.3 Metody i narzędzia badawcze, Teren badań.	19
II. PROBLEMATYKA DZIAŁAŃ DYWERSYJNYCH I PRZECIWDYWERSYJNYCH W ŚWIETLE LITERATURY PRZEDMIOTU	27
2.1 Geneza i kształtowanie się pojęcia działań dywersyjnych i przeciwdywersyjnych...	27
III. <u>ANALIZA MOŻLIWOŚCI OCHRONY I OBRONY OBIEKTÓW PRZEZ PODODDZIAŁY WOJSK OBRONY WEWNĘTRZNEJ CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA</u>	38
3.1 Analiza zasad rekrutacji, dostosowania struktur organizacyjnych i programów szkolenia do wymogów specyfiki zadań pododdziałów.	38
3.1.1 Zasady rekrutacji do pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn, centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski.	38
3.1.2 Struktury organizacyjne pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski.	55

Opis

11
10
Wstęp

	Strona
3.1.2.1 Batalion piechoty zmotoryzowanej	55
3.1.2.2 Batalion rozpoznawczy	58
3.1.3 Szkolenie pododdziałów piechoty i rozpoznawczych WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski	61
3.1.3.1 Szkolenie pododdziałów piechoty WOWewn. centralnego przeznaczenia	61
3.1.3.2 Szkolenie pododdziałów rozpoznawczych WOWewn. centralnego przeznaczenia	68
3.1.3.3 Szkolenie doskonalące dowódców drużyn pododdziałów piechoty i rozpoznawczych WOWewn. centralnego przeznaczenia	70
3.1.4 Analiza spójności składników pierwszego elementu obiektu badań /siły/ - synteza niższego rzędu	72
3.1.4.1 Zasady rekrutacji	72
3.1.4.2 Struktury organizacyjne	73
3.1.4.3 Program szkolenia	74
3.2 Analiza dostosowania uzbrojenia, środków łączności i transportu do wymogów specyfiki zadań pododdziałów jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia	77
3.2.1 Uzbrojenie pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski	77
3.2.2 Środki łączności pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski	89

3.2.3 Środki transportu pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski.....	95
3.2.4 Analiza spójności składników drugiego elementu obiektu badań /środki/ - synteza niższego rzędu.	97
3.2.4.1 Uzbrojenie	97
3.2.4.2 Środki łączności.....	99
3.2.4.3 Środki transportu.....	100
3.3 Zasady działania - analiza i wnioski.....	103
3.3.1 Prowadzenie działań w strefie I- analiza i wnioski	106
3.3.2 Prowadzenie działań w strefie II- analiza i wnioski	111
3.3.3 Prowadzenie działań w strefie III- analiza i wnioski	116
3.3.4 Analiza spójności składników trzeciego elementu obiektu badań /zasady działania/- synteza niższego rzędu	121
3.3.4.1 Prowadzenie działań w strefie I	121
3.3.4.2 Prowadzenie działań w strefie II	122
3.3.4.3 Prowadzenie działań w strefie III	124
3.4 Analiza spójności poszczególnych elementów obiektu badań - synteza wyższego rzędu	127
3.4.1 Analiza spójności pierwszego /siły/ i drugiego /środki/ elementu obiektu badań	128
3.4.2 Analiza spójności pierwszego /siły/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań.....	130

3.4.3 Analiza spójności drugiego /środki/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań 131

IV. ANALIZA MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ DYWERSYJNO-ROZPOZNAWCZYCH PRZEZ PODODZIAŁY WOJSK SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA W OBSZARZE DZIAŁANIA OGÓLNOWOJSKOWEJ BRYGADY WOJSK OBRONY WEWNĘTRZNEJ CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA 135

4.1 Analiza zasad rekrutacji, dostosowania struktur organizacyjnych i programów szkolenia do wymogów specyfiki zadań pododdziałów wojsk specjalnego przeznaczenia 135

4.1.1 Zasady rekrutacji do wojsk specjalnego przeznaczenia potencjalnego przeciwnika - analiza i wnioski 135

4.1.2 Struktury organizacyjne sił mogących prowadzić działania dywersyjne - analiza i wnioski 137

4.1.2.1 Amerykańska GSP 138

4.1.2.2 Amerykański batalion "RANGERS" 141

4.1.2.3 Brytyjski pułk "SAS"..... 142

4.1.2.4 Korpusna kompania dalekiego rozpoznania "BUNDESWEHRY" 143

4.1.3 Szkolenie amerykańskich sił specjalnego przeznaczenia 144

4.1.4 Analiza spójności składników pierwszego elementu obiektu badań /siły/ - synteza niższego rzędu 149

	Strona
4.1.4.1 Zasady rekrutacji	149
4.1.4.2 Struktury organizacyjne	149
4.1.4.3 Program szkolenia	150
4.2 Analiza dostosowania uzbrojenia, środków łącz- ności i transportu do wymogów specyfiki dzia- łań dywersyjno-rozpoznawczych	152
4.2.1 Uzbrojenie pododdziałów specjalnego przezna- czenia - analiza i wnioski	152
4.2.2 Środki łączności pododdziałów specjalnego prze- znaczenia - analiza i wnioski	169
4.2.3 Środki transportu pododdziałów specjalnego przeznaczenia - analiza i wnioski	172
4.2.4 Analiza spójności składników drugiego ele- mentu obiektu badań /środki/ - synteza niższe- go rzędu	173
4.3 Zasady działania - analiza i wnioski	176
4.3.1 Prowadzenie działań w strefie III	181
4.3.2 Prowadzenie działań w strefie II	186
4.3.3 Prowadzenie działań w strefie I	188
4.3.4 Analiza spójności składników trzeciego eleme- ntu obiektu badań /zasady działania/ - synteza niższego rzędu	190
4.3.4.1 Prowadzenie działań w strefie III	190
4.3.4.2 Prowadzenie działań w strefie II	191
4.3.4.3 Prowadzenie działań w strefie I	192
4.4 Analiza spójności poszczególnych elementów obie- ktu badań - synteza wyższego rzędu	195
4.4.1 Analiza spójności pierwszego /siły/ i drugie-	

	Strona
go /środki/ elementu obiektu badań	195
4.4.2 Analiza spójności pierwszego /siły/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań	196
4.4.3 Analiza spójności drugiego /środki/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań	199
V. SYNTEZA PORÓWNAWCZA MOŻLIWOŚCI PRZECIWSTAWNYCH STRON	202
VI. PERSPEKTYWICZNY PLAN ROZWOJU JEDNOSTEK WOWewn. CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA W LATACH 1986 - 2000	205
VII. PROGNOZA ROZWOJU ŚRODKÓW I METOD DYWERSYJNEGO ODDZIAŁYWANIA POTENCJALNEGO PRZECIWNIKA	209
7.1 Prognoza rozwoju środków dywersyjnego oddziaływania	210
7.1.1 Środki ogniowe	210
7.1.2 Środki rozpoznawcze	219
7.1.3 Środki łączności	220
7.2 Prognoza rozwoju metod dywersyjnego oddziaływania.	223
7.2.1 Prognoza rozwoju metod rozpoznania	225
7.2.2 Prognoza rozwoju metod bojowego oddziaływania	229
VIII. PROPOZYCJE DOSKONALENIA ZASAD DZIAŁANIA, NORM TAKTYCZNYCH I POJĘĆ W PRZECIWDYWERSYJNYCH DZIAŁANIACH OCHRONNO-OBRONNYCH	235
ZAKOŃCZENIE	250

Z A Ł A C Z N I K I :

Nr 1	Wybrane przykłady historyczne działań dywersyjnych	253
Nr 2	Roczny program szkolenia pododdziałów piechoty i rozpoznawczych ogólnowojskowych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia	263
Nr 3	Tabela uzbrojenia, środków łączności i transportu znajdujących się na wyposażeniu bpzmot.....	265
Nr 4	Tabela uzbrojenia, środków łączności i transportu znajdujących się na wyposażeniu br	270
Nr 5	Powierzchnia rejonów odpowiedzialności brygad w ćwic- zeniach prowadzonych przez IOT i WOWewn. w latach 1981 - 1984	275
Nr 6	Ilość pododdziałów piechoty wyznaczonych do działań jak ZO obiektów w rejonach odpowiedzialności brygad	276
Nr 7	Szczegółowa charakterystyka min jądrowych	277
Nr 8	Dane taktyczno-techniczne celowników noktowizyjnych broni strzeleckiej głównych państw NATO	283
Nr 9	Dane taktyczno-techniczne lornetek noktowizyjnych głównych państw NATO	284
Nr10	Formy działań dywersyjnych w/g regulaminów armii USA	285
Nr11	Ankieta przeprowadzona z oficerami sztabu DZJZ i brygad ogólnowojskowych na temat bojowych działań przeciwdywersyjnych	286
	BIBLIOGRAFIA	289

WSTĘP

W obronie przeciwdywersyjnej powinno uczestniczyć całe społeczeństwo. Zasadniczy ciężar za przeciwdziałanie dywersji na obszarze kraju spoczywa na resorcie spraw wewnętrznych, będącym głównym koordynatorem obrony przeciwdywersyjnej.

Siły zbrojne, oprócz wykorzystania do tego celu sił i środków rozpoznania wojskowego, wydzielają niektóre jednostki do przeciwdywersyjnej ochrony szczególnie ważnych obiektów. Sposób organizacji wspomnianej ochrony reguluje uchwała KOK z dnia 28.06.1984 roku. Zgodnie z tą uchwałą ochrona obiektów polega na zorganizowaniu:

- 1/ ochrony specjalnej według zasad określonych przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej;
- 2/ ochrony fizycznej, wykonywanej przez pododdziały Sił Zbrojnych, zmilitaryzowane formacje uzbrojone powołane do ochrony mienia społecznego oraz zakładowe oddziały lub samodzielne pododdziały służby porządkowo-ochronnej obrony cywilnej;
- 3/ zabezpieczenia technicznego /system przepustkowy, alarmowy, ostrzegania i powiadamiania o napadzie zbrojnym, przeszkody inżynieryjne, stanowiska ogniowe itp. / ^{1/}

W zależności od przeznaczenia obiektu dla obronności państwa oraz funkcjonowania gospodarki narodowej, obiekty

1/ Uchwała KOK z dnia 28.06.1984 r.

zostały podzielone na trzy kategorie, w odniesieniu do których ustalono zasady opracowania planów ochronnych i przygotowania sił do ochrony.

Wytyczne KOK do działalności w zakresie doskonalenia systemu obronnego państwa ponadto nakazują: "Ustalić zadania i doskonalić organy i siły przeznaczone do zapewnienia warunków funkcjonowania naczelných i terenowych organów politycznych, władzy i administracji państwowej w wojennym systemie kierowania. Kontynuować przygotowanie sił... oraz wojsk obrony wewnętrznej, przewidywanych do ochrony i obrony wyznaczonych obiektów i rejonów stanowisk kierowania naczelných organów politycznych, władzy i Prezydium Rządu oraz do ochrony i zapewnienia swobody ruchu wojewódzkim organom politycznym i administracji państwowej w rejonach stanowisk kierowania." 2/

Minister Obrony Narodowej w corocznych rozkazach do Szkolenia Sił Zbrojnych PRL określał zadania dla jednostek przewidzianych do prowadzenia działań ochronno-obronnych. W rozkazie do szkolenia na rok 1984 miały one treść następującą: "Utrwalić umiejętności wojsk obrony wewnętrznej w organizacji i prowadzeniu działań ochronno-obronnych oraz lepiej przygotowywać do prowadzenia zaczepnych działań przeciwdywersyjnych we współdziałaniu z siłami resortu spraw wewnętrznych i Wojskowej Służby Wewnętrznej". 3/

2/ Wytyczne KOK z dnia 28.06.1984 r. do działalności w zakresie doskonalenia systemu obronnego państwa w latach 1984 - 85, str. 13, pkt. 35.

3/ Rozkaz Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych w roku 1984. MON, SG WP-Zesp. Szkol. Operacyjnego Warszawa 1983, str. 28.

Autor niniejszego opracowania od 1975 roku związany jest służbową działalnością z jednostkami WOWewn. centralnego przeznaczenia, przewidzianymi do realizacji przeciwdywersyjnych zadań ochronno-obronnych. Służba w jednostce / 5 Podhalańska Brygada Wojsk Obrony Wewnętrznej / i sztabach / Dowództwo Wojsk Obrony Wewnętrznej, Inspektorat Obrony Terytorialnej i Wojsk Obrony Wewnętrznej / wymagała studiowania fachowej literatury, udziału w ćwiczeniach i ich organizowaniu, a także wykonywaniu wycinkowych prac planu bojowego użycia jednostek. Temat ten, nie ma jednak do tej pory większej ilości opracowań i w zasadzie żadnego, w pełni naukowego studium, a zdobyte doświadczenie i koleżeńskie dyskusje, wskazywały na ograniczone możliwości realizacji zadań stojących przed jednostkami. Nasuwało to myśl, w miarę dokładnego przebadania nurtującego problemu, w celu wskazania przyczyn aktualnego stanu rzeczy i zastanowienia się nad tym co można zrobić, aby efektywność tych działań wzrosła. Najlepszym sposobem osiągnięcia tego celu, wydawało się rozwiązanie problemu w drodze wojskowych badań naukowych i to było główną przyczyną rozpoczęcia studiów doktoranckich, których rezultatem jest prezentowana rozprawa.

I. METODOLOGICZNE PODSTAWY BADAŃ

1.1 Przedmiot i cel badań. Problemy badawcze.

Hipoteza robocza.

Przedmiotem prowadzonych badań, były możliwości realizacji zadań ochronno-obronnych przez ogólnowojskowe jednostki WOWewn. centralnego przeznaczenia w konfrontacji z możliwościami prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych w oparciu o nowe środki i metody przeciwstawnej strony. Celem zaś, było uzyskanie odpowiedzi na pytanie czy działania organizowane i prowadzone w oparciu o obowiązujące zasady, są w stanie sprostać aktualnym i perspektywicznym wymaganiom i potrzebom, oraz co należy przedsięwziąć w zakresie doskonalenia tego typu działań, gdy odpowiedź okaże się negatywna.

Problemów badawczych nie można było ograniczyć tylko do zasad działania, gdyż są one determinowane innymi czynnikami znacznie wpływającymi na ich efektywność.

Dążąc do realizacji wytyczonego celu badań, postanowiono dać mu podbudowę historyczną, aby podkreślić potrzebę zajmowania się problematyką doskonalenia zasad bojowych działań przeciwdywersyjnych^{1/}, gdyż działania dywersyjno-rozpoznawcze były częścią składową wielu konfliktów zbrojnych, wywierając bardzo często istotny wpływ na ich przebieg.

1/ Działania ochronno-obronne są rodzajem bojowych działań przeciwdywersyjnych.

Wychodząc z założenia, że skuteczność wszelkiego typu działań uzależniona jest ściśle od tego, kto je prowadzi i jakimi dysponuje środkami, uznano za celowe do problemów badawczych zaliczyć:

- zasady rekrutacji żołnierzy do pododdziałów piechoty i rozpoznawczych rozpatrywanych jednostek;
- struktury organizacyjne pododdziałów piechoty i rozpoznawczych;
- obowiązujące programy szkolenia;
- uzbrojenie;
- środki łączności;
- środki transportu;
- zasady prowadzenia działań.

Trzy pierwsze problemy badawcze określane są w rozprawie jako "siły", trzy następne - jako "środki", a ostatni - jako "zasady działania".

Przy rozpatrywaniu zasad działania uwzględniono również zasady dotyczące prowadzenia zaczepnych działań przeciwywersyjnych, których stosowanie będzie podnosiło skuteczność realizacji zadań ochronno-obronnych.

Powyższe problemy postanowiono również przebadać w odniesieniu do sił przeciwnika. W problemie badawczym określanym jako "siły", u przeciwnika założono poddać badaniom pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia, a w problemie "środki" - uzbrojenie i wyposażenie tych

pododdziałów, z kolei w "zasadach działania" - możliwości prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych w chronionych i bronionych strefach.^{2/}

Dla powyższych problemów założono następującą hipotezę: pododdziały piechoty i rozpoznawcze WOWewn. centralnego przeznaczenia, przy aktualnym naborze, strukturach organizacyjnych, programie szkolenia, uzbrojeniu, wyposażeniu oraz obowiązujących zasadach działania mogą mieć trudności w zabezpieczeniu sprawności funkcjonowania oraz skutecznej ochrony i obrony obiektów.

Do kolejnych problemów badawczych zaliczono perspektywy rozwoju uzbrojenia i wyposażenia jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia oraz prognozę rozwoju środków i metod dywersyjnego oddziaływania potencjalnego przeciwnika. Hipotetycznym założeniem powyższych problemów było: przewidywane po obu stronach zmiany, mogą zwiększyć dysproporcję na korzyść przeciwnika.

Zakładane wyniki badań określone w przedstawionych hipotezach pomocniczych, dawały podstawę do sformułowania hipotezy głównej, mającej na celu doskonalenie zasad prowadzenia działań ochronno-obronnych. Treść tej hipotezy jest następująca: podniesienie efektywności działań ochronno-obronnych można osiągnąć przez objęcie ochroną wszystkich elementów obiektów mających wpływ na

^{2/} Zadania ochronno-obronne realizowane są systemem strefowym, którego szczegółowy zapis zawarty jest w rozdziale trzecim.

sprawność ich funkcjonowania, doskonalenie systemu rozpoznania, opracowanie norm taktycznych dla poszczególnych szczebli stanowiących załogę ochronną /ZO/, zmniejszenie obszaru odpowiedzialności brygady przy zwiększeniu ilości odwodów i wyrównaniu nasycenia w poszczególnych strefach.

1.2 Krytyka literatury

Opracowanie prezentowanej w rozprawie problematyki wymagało wnikliwych studiów literatury przedmiotu, połączonych z wyselekcjonowaniem wartościowych treści i faktów. W bibliografii można wyodrębnić następujące grupy dotyczące:

- historii;
- wojsk własnych;
- przeciwnika;
- normatywów prawnych.

Przeszłość historyczną, ze względu na olbrzymie bogactwo materiału badano wybiórczo, ale w bardzo szerokim przedziale czasowym. Materiały dotyczące odleglejszej przeszłości, to podręczniki historyczne dla studiów wyższych i literatura popularno-naukowa. Dlatego dostarczały one opisów ogólnych określonych faktów, bez żadnej analizy i ich oceny z wojskowego punktu widzenia. Nie wzbogacały tym samym typowo fachowej wiedzy wojskowej, lecz dla założonego celu historycznej podbudowy, były

w zasadzie wystarczające. Materiały dotyczące bliższej przeszłości, zawarte w Wojskowym Przeglądzie Historycznym, literaturze wspomnieniowej, uczestników zdarzeń, popartej czasami bardziej wnikliwymi studiami przebiegu określonych faktów, a zwłaszcza informacje Zarządu II SG WP dotyczące okresu po drugiej wojnie światowej, stanowiły bardzo bogate o dużej wartości poznawczej źródło nie tylko dla specjalistów historii wojen i wojskowości, ale dla wszystkich zajmujących się naukami wojskowymi. Przystudiowana literatura potwierdziła założenie, że działalność dywersyjna może odegrać podobną, a może nawet istotniejszą rolę, aniżeli miało to miejsce w przeszłości.

Literatura dotycząca wojsk własnych, to obowiązujące instrukcje i podręczniki, programy szkolenia oraz artykuły publikowane w periodykach wojskowych. Stanowią one cenny, ale w znacznej większości przypadków w odniesieniu do zasad działania materiałów bardzo kierunkowo traktujący badany problem. Bardziej precyzyjne instrukcje, jak "Instrukcja o zasadach prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych" i "Instrukcja o zasadach prowadzenia działań ochronno-obronnych", przy swych założeniach taktycznych nie w pełni uwzględniają faktyczne możliwości ich realizacji przez tych, do których są kierowane. Techniczne instrukcje opisowe sprzętu, jak wszelkie tego typu wydawnictwa są bardzo konkretne i nie stwarzają możliwości różnej interpretacji interesujących zagadnień,

stanowiąc tym samym cenne źródło badawcze.

Dokumentacja ćwiczeń była źródłem badawczym, często praktycznego działania wojsk, dającym doskonały materiał do pełniejszej analizy badanych zasad działania.

Literatura dotycząca przeciwnika, to amerykańskie regulaminy w orginale, tłumaczenia z języka angielskiego, podręczniki, instrukcje, Wojskowe Przeglądy Zagraniczne, komunikaty rozpoznawcze i informacje wydawane przez Zarząd II SG WP, a także wydawnictwa ASG WP, okręgowe i artykuły w innych periodykach wojskowych. Regulaminy w orginale /z lat 70-tych/, tłumaczenia i podręczniki stanowiły bardzo cenne, lecz nie zawsze aktualne źródło badawcze. Natomiast komunikaty, informacje i artykuły w Wojskowych Przeglądach Zagranicznych były często ogólnikowe a czasami nawet sprzeczne. Brak pełnych danych co do wyposażenia pododdziałów specjalnego przeznaczenia zmuszał do dopasowywania niektórych środków będących na wyposażeniu wojsk do specyfiki zadaniowej, zwiększając tym samym wysiłek badawczy lecz równocześnie obniżając wartość prezentowanej rozprawy.

Literatura zaliczana do normatywów prawnych to uchwała KOK-u i rozkaz ministra obrony narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych, wytyczne w sprawie kryteriów doboru i przeznaczenia poborowych do poszczególnych korpusów osobowych i specjalności wojskowych oraz instrukcja o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej.

Dwie pierwsze pozycje określają zadania jednostek, uzasadniając tym samym celowość prowadzonych badań na bazie ogólnowojskowych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia. Z kolei dwie następne, określają wymogi w stosunku do odbywających służbę wojskową w wyżej wymienionych jednostkach, dając cenny materiał do prowadzonych badań.

1.3 Metody i narzędzia badawcze. Teren badań.

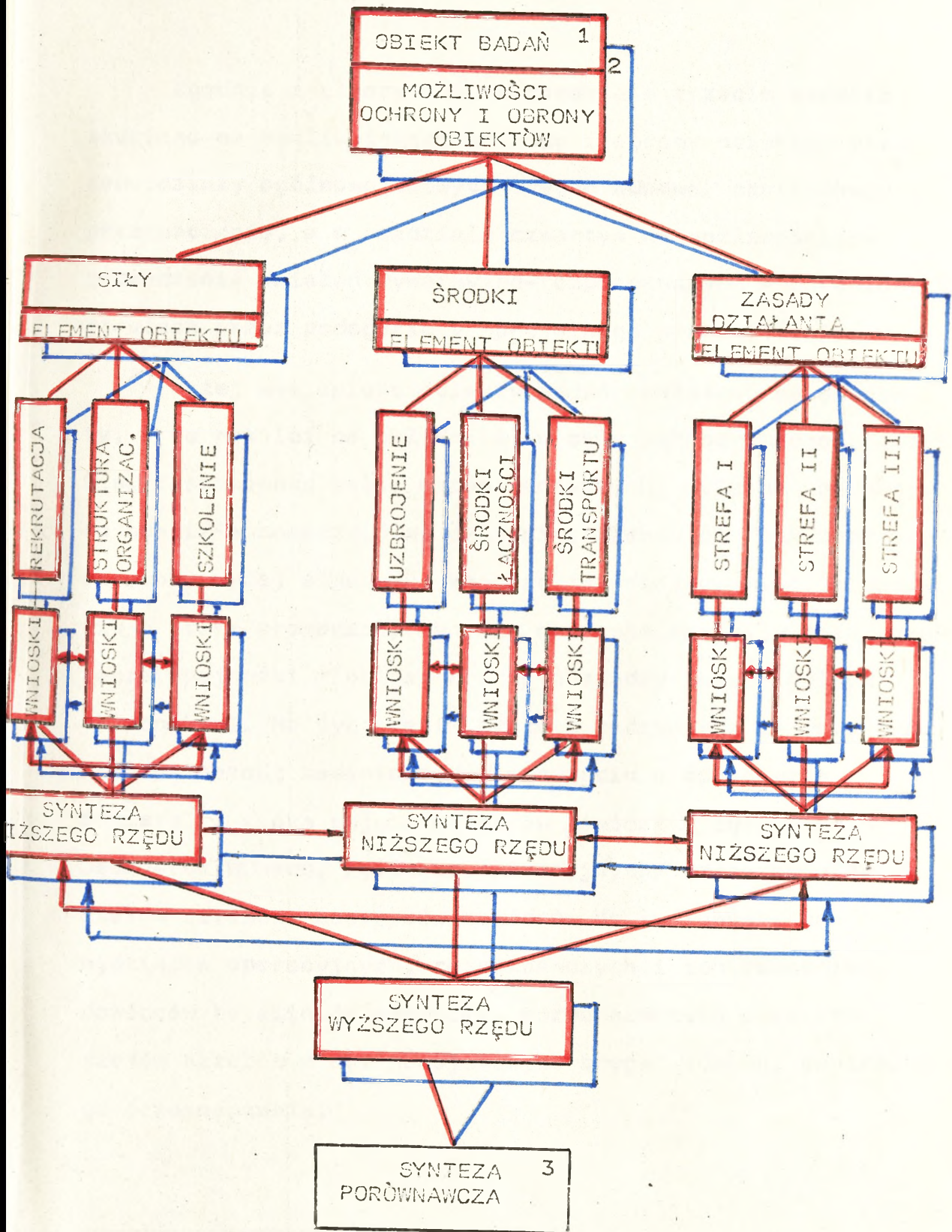
Rozważania rozpoczyna rozdział pojęciowo-historyczny, składający się praktycznie z dwóch części, z których drugą, ze względu na uzupełniający charakter potraktowano jako załącznik. Zastosowano w nim metodę historyczną i analogową. Metoda historyczna miała wykazać na podstawie faktów wybranych z olbrzymiej ilości przykładów z przeszłości, obejmujących duży przedział czasowy / od mitologicznej wojny trojańskiej do lat 70-tych XX wieku /, że działania destrukcyjne na zapleczu przeciwnika były i są istotnym elementem wojny / walki zbrojnej /. Podane w załączniku fakty historyczne wskazują, że zasadniczy cel działań nie uległ zmianom w tak dużym przedziale czasowym. Była nim i jest działalność prowadzona na obszarze przeciwnika lub przez niego administrowanym, osłabiająca w sensie militarnym, ekonomicznym i psychologicznym jego siłę i zwartość w konflikcie zbrojnym.

Cel działań w przeszłości nie uległ do chwili obecnej istotnym zmianom. Jednak środki, metody, obiekty destrukcyjnego oddziaływania a także zakres pojęciowy zmieniały się wraz ze zmianami zachodzącymi w rozwoju myśli technicznej, sposobach prowadzenia walki zbrojnej oraz w strukturach organizacyjnych sił zbrojnych, administracji i gospodarki.

Wydaje się, że w oparciu o wnioski uzyskane przez zastosowanie metody historycznej, można było dalej przeprowadzić operację myślową, stosując metodę analogową. Zgodnie z tą metodą, badana ilość faktów historycznych pozwoliła wysunąć dwa kolejne istotne wnioski dla rozpatrywanego problemu:

1. Jeżeli działania destrukcyjne były trwałym elementem wojny /walki zbrojnej/ w przeszłości, będą nim również w ewentualnej przyszłej wojnie.
2. Jeżeli środki, metody, obiekty działań destrukcyjnych i zakres pojęciowy ulegały zmianom wraz z rozwojem myśli technicznej, sposobów prowadzenia walki oraz struktur organizacyjnych, przyszła wojna będzie prawdopodobnie również "świadkiem" użycia nowych środków, zastosowania nowych metod działalności destrukcyjnej i ataku na nowe w sensie hierarchii ważności obiekty, będące wytworem nowych możliwości technicznych i rozwiązań organizacyjnych, a tym samym nowych treści w zakresie pojęciowym.

W celu sprawnego, oddzielnego przeanalizowania problemów przewidzianych dla rozdziału trzeciego, czwartego a następnie dokonania ich syntezy na podstawie zarysowanych wzajemnych związków a także syntezy porównawczej /rozdział piąty/ opracowano poniższy algorytm.

- 2 - Możliwości prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych w chronionych strefach.
- 3 - Synteza porównawcza możliwości realizacji zadań przez przeciwstawne strony.

Zgodnie z algorytmem, w rozdziale trzecim badania skupiono na możliwościach ochrony i obrony obiektów przez pododdziały ogólnowojskowych brygad WOWewn. centralnego przeznaczenia, a w rozdziale czwartym na możliwościach prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych w chronionych strefach przez pododdziały specjalnego przeznaczenia.

Wyżej wymienione obiekty badań rozłożono na elementy, a te z kolei na składniki, w celu ich odrębnego zbadania. Zastosowano kilka metod badawczych. Kolejno poddawano analizie poszczególne składniki elementów /patrz przedstawiony wyżej algorytm/, kończąc je wnioskowaniem, w oparciu o które prowadzono syntezy niższego rzędu, w celu wykazania spójności /lub jej braku/ pomiędzy poszczególnymi składnikami. Na tym etapie procesu badawczego wykorzystano również metodę badania sądów w oparciu o opracowaną ankietę^{3/}, którą objęto oficerów Dowództwa Zgrupowania Jednostek WOWewn. /głównie operacyjnych/ oraz dowódców, szefów sztabów, zastępców dowódców ds. liniowych, szefów wydziałów operacyjnych, rozpoznawczych i ich pomocników, dowódców batalionów piechoty, rozpoznawczych oraz ich szefów sztabów z ogólnowojskowych brygad WOWewn. centralnego przeznaczenia.

3/ Treść ankiety przedstawia załącznik nr 11.

Syntezy wyższego rzędu, miały na celu wykazać spójność /lub jej brak/ pomiędzy poszczególnymi elementami obiektów badań.

Niezwykle pomocną w prowadzeniu analiz i syntez była obserwacja. Ona to nasunęła wątpliwości jeszcze w czasie służby w jednostce co do skuteczności obowiązujących zasad działania, zwłaszcza w warunkach ograniczonej widoczności. Przedmiotem obserwacji w czasie ćwiczeń, były możliwości działania pododdziałów piechoty i rozpoznawczych w poszczególnych strefach w konfrontacji z pozorowanym przeciwnikiem.

Po przeprowadzeniu analiz i syntez, w których pomocnymi były: obserwacja i badanie sądów, w następnym rozdziale wprowadzono kolejną metodę badawczą, to jest porównanie wyników badań uzyskanych poprzednio w oparciu o jednakowe /porównywalne/ kryteria, co pozwoliło na końcowe uogólnienia dotyczące aktualnego stanu rzeczy.

W rozdziale szóstym przeanalizowano perspektywiczny plan rozwoju jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia na lata 1986 - 2000, wskazując jednocześnie na pewne możliwości korekcyjne podnoszące efektywność działań ochronno-obronnych, kończąc go uogólnioną syntezą.

W rozdziale siódmym, w części dotyczącej możliwości rozwoju środków dywersyjnego oddziaływania potencjalnego przeciwnika, poddano dość wnikliwej analizie modernizowane i nowe środki rozpoznania, walki i łączności, przewidywane

do wprowadzenia do wojsk w drugiej połowie lat osiemdziesiątych oraz prognozę z zakresu rozwoju środków walki na dalsze lata /po 2000 r./, co zakończono krótką, uogólnioną syntezą. W części dotyczącej możliwości rozwoju metod dywersyjnego oddziaływania, wskazano na możliwy wpływ nowych środków na sposób realizacji zadań.

Pracę kończą propozycje rozwiązań doskonalących, we wszystkich ujętych w głównej hipotezie zakresach dotyczących zasad działania, gdyż taki był cel rozprawy. Dlatego w zakończeniu przypomina się o potrzebie równomiernego do zasad rozwoju sił i środków, gdyż tylko pełna spójność tych elementów może podnieść efektywność rozpatrywanych działań.

Auter zdaje sobie sprawę, że w przedstawionych propozycjach nie ustrzegł się błędów. Przedstawił jedno z możliwych rozwiązań, wymagające dalszych rozważań teoretycznych i weryfikacji, w tym empirycznej. Przypuszcza jednak, że przedstawiona rozprawa, dostarczy materiałów i wniosków do rzeczowych przemyśleń w rozpatrywanym zakresie i może być pomocna przy opracowywaniu problemu ochrony i obrony obiektów, realizowanym głównie przez jednostki WOWewo, centralnego przeznaczenia, a także inne jednostki zajmujące się tą problematyką.

Pragnie jednocześnie wyrazić podziękowanie za okazaną pomoc oficerom Inspektoratu Obrony Terytorialnej i Wojsk Obrony

Wewnętrznej / zwłaszcza Oddziału III i IV /, Katedry Obrony Terytorium Kraju, Rozpoznania i Armii Obcych Akademii Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz ogólnowojskowych brygad WOWewn. centralnego przeznaczenia / zwłaszcza 5 Podhalańskiej Brygady Wojsk Obrony Wewnętrznej /.

Wyżej wymienione ogniwa organizacyjne stanowiły teren prowadzonych badań.

Szczególne słowa podziękowania kieruje w stronę płk. dypl. Włodzimierza KALSKIEGO i płk. doc. dr. Daniela KUBAJEWSKIEGO za życzliwe opinie, cenne wskazówki i umożliwienie pisania rozprawy zgodnie z opracowanym w oparciu o możliwości harmonogramem.

II. PROBLEMATYKA DZIAŁAŃ DYWERSYJNYCH I PRZECIWDYWERSYJNYCH W ŚWIETLE LITERATURY PRZEDMIOTU

2.1 Geneza i kształtowanie się pojęcia działań dywersyj- nych i przeciwdywersyjnych

Prawa wojny wskazują na zależność jej wyniku od polityki i potencjałów wojennych walczących stron oraz wzajemnych stosunków między tymi stronami. Dlatego też działalność czynników odpowiedzialnych za suwerenność poszczególnych państw powinna być ukierunkowana tak, aby te podstawowe zależności w stosunku do sąsiadów były odpowiednio wartościowane.

Państwa powiązane na danym etapie właściwymi sojuszami, mające przewagę w potencjale wojennym, na ogół kończyły wojny zwycięsko, osiągając zamierzone cele. Nie zawsze jednak te podstawowe warunki mogą być spełnione. Przeciwnik często ma lepsze atuty pozwalające na zawarcie korzystnych dla siebie sojuszy, posiada większe bogactwa naturalne, potencjał ludzki i lepiej rozwiniętą gospodarkę. Czysto rachunkowa konfrontacja z nim stawia określone państwo na przegranej pozycji. Dąży się wówczas aby te istotne atuty przed doprowadzeniem do bezpośredniej konfrontacji z przeciwnikiem maksymalnie zniwelować.

Od zarania dziejów zdawano sobie sprawę, że oprócz posiadanych sił, istotną rolę odgrywa umiejętność rozegrania walki.

Dlatego we wszystkich typach armii przywiązywano zawsze dużą wagę do poziomu umiejętności /wyszkolenia/ pojedynczego żołnierza. W miarę rozwoju środków walki istotną rolę odgrywać zaczęło również uzbrojenie poszczególnych jej uczestników.

Im większe były armie i obszar działań, tym bardziej wynik walki zależał od umiejętności wodzów i tym lepszemu przygotowania ta walka wymagała. Im większą liczbę walk, bitew i operacji trzeba było rozegrać, w tym znaczniejszym stopniu ich wynik zależał od przygotowania i umiejętności dowództw, sztabów i możliwości zaplecza. Im bardziej wreszcie skomplikowana była wojna /walka/, tym więcej sprzężeń istniało pomiędzy jej uczestnikami, a niektóre z nich /często mające bardzo istotny wpływ na jej przebieg/ sięgały od dalekiego zaplecza do bezpośredniej strefy starcia. Stąd też potrzeba osłony poszczególnych sprzężeń stawała się coraz większa, chociaż możliwości w tym względzie nie były wprost proporcjonalne do potrzeb.

Wszystko to stwarzało i stwarza warunki do rozwoju form działań, które rozgrywają się poza bezpośrednią strefę walki, ale mają na jej wynik istotny wpływ.

Dobry wódz /sztab/ dążył zawsze do odniesienia zwycięstwa przy minimalnych stratach własnych. Efekt ten zapewniało mu umiejętne stosowanie praw wojny, walki zbrojnej i zasad sztuki wojennej na określonym obszarze, w ścisłym powiązaniu z destrukcyjnym oddziaływaniem na zaplecze przeciwnika.

Potwierdza to wiele przykładów z historii, poczynając od mitologicznej wojny trojańskiej. 1/

Na podstawie doświadczeń z przeszłości w okresie międzywojennym sformułowano definicję dywersji. Poprzez wyodrębnienie jej jako swoistego rodzaju działań spośród dotychczas używanych pojęć dotyczących wojny podniesiono jej rangę i wskazano tym samym na potrzebę jej doskonalenia i wykorzystania w przyszłości.

Zgodnie z definicją, dywersja /łac. *diversio*/ to "... zasadniczo każde działanie drugorzędne, skierowane przeciw nieprzyjacielowi, połączone z pewnym momentem zaskoczenia. Dywersja ma na celu odwrócenie uwagi i odciągnięcie sił nieprzyjaciela od kierunku lub przedmiotu, na które nieprzyjaciel koncentruje wysiłki, ze specjalną szkodą dla strony przeciwnej. Dywersja może dać dodatnie wyniki, o ile zostanie skierowana na: ośrodki przemysłu, linie komunikacyjne lub magazyny nieprzyjaciela. Udana dywersja wpływa demoralizująco na nieprzyjaciela, zmusza do przeciwstawienia sił, osłabia na kierunku głównym, dezorganizuje tyły, podrywa ducha kraju i wojsk. Nie należy stosować dywersji:

- a/ gdy zachodzi potrzeba użycia zbyt dużych sił;
- b/ jeżeli liczebnie słabe jednostki dywersyjne mają działać w kraju wroga do dywersantów usposobionym.

Rozróżniamy dywersje strategiczną i taktyczną, zależnie od celów i zadań, jakie sobie stawia. Historia wojen od czasów najdawniejszych zna przykłady stosowania obu rodzajów dywersji /.../.

1/ Załącznik nr 1 - Wybrane przykłady historyczne z działań dywersyjnych.

Dywersonja na tyły przeciwnika może być prowadzona nie tylko przez wojsko, ale również przez agentów, emisariuszy lub przez ludność. Zadaniem jej będzie niszczenie łączności, wysadzanie mostów, palenie magazynów i składów, czyli dezorganizowanie tyłów. Dywersja może być prowadzona w czasie pokoju w celach politycznych, dla osłabienia wewnętrznego porządku, podważania autorytetu istniejącej władzy, tworzenia chaosu, utrudniania konsolidacji życia". 2/

W wyniku rozwoju różnych rodzajów i form działań na frontach II wojny światowej oraz na podstawie uzyskanych doświadczeń w czasie konfliktów i wojen lokalnych, pojęcie dywersji zmieniło nieco swój zakres znaczeniowy. Leksykon wiedzy wojskowej definiuje ją następująco:

"Dywersonja: 1/ wszelka działalność zmierzająca do zakłócenia życia politycznego i administracyjno-gospodarczego państwa /dywersja gospodarcza, sabotaż/ oraz osłabienia jego potencjału militarnego, prowadzona dla osiągnięcia pośrednich celów politycznych, ekonomicznych i wojennych: wespółcoześnie szerokie zastosowanie znajduje dywersja ideologiczna stanowiąca część składową wojny psychologicznej; 2/ działania bojowe lub propagandowe prowadzone na zapleczu kraju lub na tyłach wojsk przeciwnika w celu osłabienia stanu polityczno-moralnego, wywołania paniki, zdeorganizowania zaopatrzenia materiałowo-technicznego, zakłócenia ciągłości pracy sztabu, obniżenia możliwości taktycznych /operacyjnych/. Cel dywersji realizuje się zwykle przez działania dywersyjne. Do dywersji mogą być użyte zorganizowane i przygotowane pododdziały specjalne, polityczne, partyzanckie, organy wywiadu, organi-

2/ Encyklopedia wojskowa, Warszawa 1932, t.II, str. 423.

zacje społeczne oraz niezadowolone z ustroju grupy ludności cywilnej. Dywersja może być organizowana i prowadzona zarówno w czasie pokoju jak i wojny. Różnice polegają na stosowaniu odmiennych, zawsze finezyjnie podstępnych metod oraz sposobów prowadzenia działań dywersyjnych". 3/

W stosunku do definicji okresu międzywojennego widzimy więc pewne różnice. Współczesne pojęcie dywersji pomija działania pozorne i drugorzędne mające na celu odciągnięcie uwagi i sił nieprzyjaciela od kierunku zasadniczego. Moment zaskoczenia nie jest również eksponowany jako determinanta dywersji. Obecnie decydujące znaczenie ma miejsce prowadzenia działań - czyli zaplecze kraju lub tyły wojsk przeciwnika.

Zaistniała również potrzeba dokładniejszego rozpracowania wszelkich problemów związanych z dywersją. Ze względu na obszerność zagadnień i różnorodność sposobów ich rozwiązywania, w cytowanym już leksykonie wiedzy wojskowej zamieszczono szersze zakresowo pojęcie "działań specjalnych". Zgodnie z definicją, są to "przedsięwzięcia o charakterze wojskowym, podejmowane poza bezpośrednią strefą walki sił zbrojnych, zmierzające do osłabienia potencjału politycznego, ekonomicznego i militarnego przeciwnika. Działania specjalne mogą być przeprowadzone na terytorium przeciwnika, terenach przez niego okupowanych lub administrowanych - przy pomocy pododdziałów specjalnych przewidzianych do działań na tyłach wojsk nieprzyjaciela, pododdziałów wojsk regularnych znajdujących się na terytorium zajętych przez wojska nieprzyjaciela, oddziałów

3/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979 r. MON, str. 96.

partyzanckich oraz części ludności cywilnej niezadowolonej z dawnego ustroju. Działania specjalne zależnie od sił i środków oraz sposobów realizacji dzielą się najczęściej na działania partyzanckie, działania dywersyjne, działania przeciwpartyzanckie i działania psychologiczne. 4/

W definicji tej wyszczególniono miejsce i zakres działań /polityczny, ekonomiczny, militarny/, siły prowadzące te działania, a także dokonano podziału na sposób ich realizacji.

Podobne treści zawiera amerykańska definicja "wojny niekonwencjonalnej", według której na to pojęcie "... składają się następujące główne dziedziny działań przeciwko wrogiemu państwu: działania partyzanckie, rozpoznawcze, prowadzenie sabotażu i dywersji oraz organizowanie ucieczek z niewoli. Wszystkie te rodzaje działań są uzależnione od siebie i wzajemnie się zazębiają. Działania wojny niekonwencjonalnej są prowadzone na nieprzyjacielskim lub kontrolowanym przez nieprzyjaciela terenie, w zasadzie przez miejscową ludność, wspieraną zazwyczaj i w różnym stopniu kierowaną przez ośrodki z zewnątrz. 5/

Istotną różnicę w tych definicjach stanowi hierarchia określenia sił przewidzianych do prowadzenia tego typu działań - z jednej strony eksponuje się typowe siły wojskowe, z drugiej - miejscową ludność.

4/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979 r. MON, str. 104.

5/ Regulamin polowy sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych FM 31-21 /tłumaczenia z angielskiego/. Warszawa 1969 r. MON, Szt.Gen.-Zarząd II, str. 5-6.

Zarówno w definicji dywersji, jak i działań specjalnych, występuje pojęcie "działań dywersyjnych", dla których również sformułowano definicję. Są to zatem "akcje specjalne na zapleczu lub tyłach wojsk nieprzyjaciela prowadzone przez odpowiednio zorganizowane i przygotowane zespoły, tzw. pododdziały specjalne lub oddziały partyzanckie - głównie w celu dezorganizowania życia politycznego i administracyjno-gospodarczego w kraju nieprzyjaciela i osłabienia jego potencjału militarnego, a także dla utrudnienia mu prowadzenia działań na froncie i obniżenia wartości moralnej i bojowej jego wojsk. Akcje specjalne wykonywane w ramach działań dywersyjnych skierowane są przede wszystkim przeciwko aparatowi władzy administracyjno-państwowej nieprzyjaciela, jego komunikacji, transportem wojskowym, ważnym obiektom przemysłowym i politycznym, środkom i systemom radioelektronicznym, wojskom itp. Walki prowadzone z pododdziałami specjalnymi i oddziałami partyzanckimi stosującymi działania dywersyjne określa się mianem: działania przeciwdywersyjne".^{6/}

Działania dywersyjne wykonują m.in. grupy żołnierzy zwane grupami dywersyjnymi. Zgodnie z definicją, grupa dywersyjna jest to "pododdział /zespół/ żołnierzy z jednostki specjalnej lub oddziału partyzanckiego przeznaczony do działań na tyłach wojsk nieprzyjaciela. Grupa dywersyjna może wykonywać takie zadania, jak np. niszczenie linii komunikacyjnych, węzłów drogowych i kolejowych, utrudnianie przegrupowania i manewru wojskami, niszczenie obiektów o ważnym znacze-

6/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979 r. MON, str. 102.

niu wojskowym i gospodarczym, dezorganizowanie systemu dowodzenia, łączności itp. zbieranie informacji dla własnych wojsk. Grupa dywersyjna przemieszcza się do rejonu działań najczęściej w formie desantu wysadzonego z powietrza lub morze, niekiedy pieszo przez linię frontu".^{7/}

Wyodrębniając działania dywersyjne z definicji działań specjalnych określono szczegółowo, kto je prowadzi i co jest ich obiektem.

Z podanych w załączniku nr 1 przykładów historycznych obejmujących duży przedział czasowy /od mitologicznej wojny trojańskiej do lat 70-tych XX w./ wynika, że działania destrukcyjne na zapleczu przeciwnika były i są istotnym elementem wojny /walki zbrojnej/. Przykłady te wskazują również, że zasadniczy cel działań nie uległ do chwili obecnej istotnym zmianom. Była nim i jest działalność prowadzona na obszarze przeciwnika lub przez niego administrowanym, osłabiająca w sensie militarnym, ekonomicznym i psychologicznym jego siłę i zwartość w konflikcie zbrojnym.

Cel działań, mimo dużego upływu czasu, nie uległ do chwili obecnej istotnym zmianom. Jednak środki, metody i obiekty destrukcyjnego oddziaływania zmieniały się wraz ze zmianami zachodzącymi w rozwoju myśli technicznej, sposobach prowadzenia walki zbrojnej oraz w strukturach organizacyjnych sił zbrojnych, administracji i gospodarki.

Działania destrukcyjne były trwałym elementem wojny /walki zbrojnej w przeszłości, niewątpliwie nim będą również

^{7/} Leksykon wiedzy wojskowej, Warszawa 1979r., MON, str. 134.

w ewentualnej przyszłej wojnie. Środki, metody i obiekty działań destrukcyjnych w przeszłości ulegały zmianom, przyszła wojna będzie prawdopodobnie również "świadkiem" użycia nowych środków, zastosowanie nowych metod działalności destrukcyjnej i ataku na nowe w sensie hierarchii ważności obiekty będące wytworem nowych możliwości technicznych i rozwiązań organizacyjnych.

Działania dywersyjne poważnie zakłócały tok życia w strefie pozafrontowej i stwarzały potrzebę odpowiedniego przeciwdziałania. Użycie jednostek wojsk operacyjnych do zwalczania dywersji nie dawało spodziewanych rezultatów. Świadczyć o tym przykłady z II wojny światowej oraz z walk o utrwalenie władzy ludowej w naszym kraju.

Do zwalczania sił dywersyjnych niezbędne były odpowiednio zorganizowane, wyposażone i wyszkolone pododdziały. W tej sytuacji przystąpiono do organizacji i szkolenia jednostek przewidzianych do walki z siłami dywersyjnymi oraz sformułowano definicję obrony przeciwdywersyjnej i działań przeciwdywersyjnych.

Obrona przeciwdywersyjna jest to "zespół przedsięwzięć mających na celu zabezpieczenie wojsk, ważnych obiektów oraz działalności organizmu państwowego, gospodarczego i społecznego przed penetracją i destrukcyjną działalnością nieprzyjaciela; w szerszym znaczeniu - całokształt przedsięwzięć zapobiegawczo-ochronnych, kontrwywiadowczych i wojskowych, realizowanych w ramach systemu obronnego państw. Celem obrony przeciwdywersyjnej jest niedopuszczenie do prowadzenia

działalności dywersyjno-rozpoznawczej, sabotażowej i wywrotowej oraz zbrojne zwalczanie grup dywersyjnych w ramach operacji przeciwdywersyjnych lub bojowych działań przeciwdywersyjnych".^{8/}

Działania przeciwdywersyjne to "część składowa obrony przeciwdywersyjnej polegająca na prowadzeniu walki z grupami dywersyjno-rozpoznawczymi, sabotażowymi i terrorystycznymi przeciwnika, które przeniknęły /desantowały/ na obszar kraju lub przedostały się do strefy tyłowej walczących wojsk. Działania przeciwdywersyjne obejmują działania zaczepne i działania ochronno-obronne. /.../ Działania ochronno-obronne stanowią pomocniczy rodzaj działań przeciwdywersyjnych, które polegają na zagwarantowaniu skutecznej ochrony i obrony obiektów. Działania przeciwdywersyjne prowadzi pododdziały ogólnowojskowe lub specjalistyczne - samodzielnie i we współdziałaniu z Milicją Obywatelską, Służbą Bezpieczeństwa, Ochotniczą Rezerwą Milicji Obywatelskiej, służbą rozpoznania oddziałów samoobrony i innymi formacjami. Działania przeciwdywersyjne w zależności od sytuacji i zagrożenia dywersyjnego, warunków terenowych, dokładności rozpoznania oraz posiadanych sił mogą mieć formę działań rozpoznawczych, pościgowych, blokujących, likwidacyjnych. W działaniach przeciwdywersyjnych prowadzi się: przeszukiwanie, pościg, wypadły, stosuje zasadzki, zapory, okrążenia".^{9/}

Treść podanych definicji potwierdza potrzebę odrębnego, specjalistycznego traktowania problemu walki z siłami dywersyjnymi, co wcale nie znaczy, że wojska operacyjne nie powinny

8/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979r. MON, str.252.

9/ Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979r. MON, str.104.

jej uwzględniać we wszystkich rodzajach działań bojowych.

W opracowaniach teoretycznych dotyczących walki z siłami dywersyjnymi sformułowano również pojęcie operacji przeciwdywersyjnej. Są to zatem "działania prowadzone na obszarze kraju lub na tyłach wojsk frontu zewnętrznego w celu likwidacji grup dywersyjnych zbrojnego podziemia i działających w rozproszeniu dywersyjnych desantów nieprzyjaciela",^{10/}

Działania te polegają na izolowaniu tych sił od społeczeństwa, ograniczeniu swobody ich działania i stopniowym ich likwidowaniu. Na obszarze kraju działania te prowadzone są głównie siłami i środkami obrony terytorium kraju, a na tyłach wojsk frontu zewnętrznego - pododdziałkami ochrony i wydzielonymi w tym celu odwodami. Na operację przeciwdywersyjną składa się szereg przedsięwzięć polegających m.in. na zabezpieczeniu obiektów przemysłowych i komunikacyjnych, nadzorowaniu terenów przypuszczalnych działań band zbrojnego podziemia i różnego rodzaju grup dywersyjnych, patrolowaniu szlaków komunikacyjnych w rozpoznawanych rejonach działania grup, zwaloczeniu i likwidacji wykrytych grup przez wydzielone do tego celu siły i środki przy ścisłej współpracy z ludnością cywilną.

Rola jaką odgrywała walka na zapleczu frontu zewnętrznego doprowadziła do wyodrębnienia dywersji i walki z nią jako swobodnych rodzajów działań prowadzonych w czasie wojny. Opracowane definicje zmieniały się wraz ze zmianami zachodzącymi w rozwoju techniki i myśli wojskowej. Do poprzednich definicji wprowadzono nowe treści oraz sformułowano nowe pojęcie. Proces ten wymaga dalszych prac, które pozwolą na zmniejszenie skutków działań dywersyjnych w ewentualnej przyszłej wojnie.

^{10/} Leksykon wiedzy wojskowej. Warszawa 1979r. MON str. 290.

III. ANALIZA MOŻLIWOŚCI OCHRONY I OBRONY OBIEKTÓW PRZEZ PODODZIAŁY
WOJSK OBRONY WEWNĘTRZNEJ CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA

3.1 Analiza zasad rekrutacji, dostosowania struktur
organizacyjnych i programów szkolenia do wymogów
specyfiki zadań pododdziałów

3.1.1 Zasady rekrutacji do pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski.

Główne zadania w działaniach ochronno-obronnych wykonują pododdziały piechoty, na korzyść których działają pododdziały rozpoznawcze, dlatego analizę ograniczono tylko do tych pododdziałów.

Przy naborze poborowych do jednostek ogólnowojskowych wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia, WKU zobowiązane są do przestrzegania ustaleń zawartych w "Wytocznych w sprawie kryteriów doboru i przeznaczenia poborowych do poszczególnych korpusów osobowych i specjalności wojskowych", wprowadzonych zarządzeniem nr Pf 47/Sztab z dnia 31.10.1980 r. Poniższa tabela obrazuje wymagane kryteria w stosunku do poborowych przewidywanych do odbycia zasadniczej służby wojskowej w pododdziałach piechoty i rozpoznawczych w/w jednostek.

TABELA SZCZEGÓŁOWYCH KRYTERIÓW DOBORU POBOROWYCH
NA POSZCZEGÓLNE GRUPY SPECJALNOŚCI WOJSKOWYCH ^{1/}

/ W y c i a g /

Symbol korpusu grupy osobowej i SW	Kryteria wykształcenia oraz kwalifikacji zawodowych dla poborowych przeznaczonych do :	Wymagania dodatkowe i inne uwagi	Numer grupy kryteriów zdrowotnych	Nr grupy specjalności wojskowych	
2	3	4	5	6	7
01-2-50 01-2-51 01-2-52 01-2-53 01-2-54 20-4-60	1 Wykształcenie średnie o kierunkach: - ogólnokształcącym; - oświatowym; - administracyjnym; - ekonomicznym; - leśniczym; - mineralnym; - górniczym; - rolniczym i rolno-spożywczym; - hodowlanym; oraz o innych kierunkach "wolnych" ^{2/}		5	5	
	2 Zasadnicza szkoła zawodowa i nie ukończona szkoła średnia o kierunkach wykształcenia jak w punkcie 1				
	3 Szkoła podstawowa oraz zasadnicza szkoła zawodowa i nie ukończona szkoła średnia o kierunkach "wolnych"				

2. Rozpoznanie ogólne

3. Obsługa urządzeń radiolokacyjnych

1	2	3	4	5	6	7	
01-2-60	1	Wykształcenie średnie o kierunku:					
01-2-61		- ogólnokształcącym;					
01-2-62		- leśniczym;					
01-2-63		- rolniczym;					
		- ekonomicznym;					
		- oświatowym;					
		oraz o innych kierunkach "wolnych"				2	
	2	Zasadnicza szkoła zawodowa i nie ukończona szkoła średnia o kierunkach wykształcenia jak w punkcie 1					
	3	Jak w punkcie 2					
11-5-50	1	Wykształcenie średnie o kierunku:					
11-5-61		- elektromechanicznym: radio-					
11-5-63		technika i telewizja, radio-					
11-5-65		komunikacja, analiza numeryczna, programowanie maszyn cyfrowych, teleinformatyka,					
11-5-66		telekomunikacja, technika mikrofalowa, miernictwo elektryczne i elektroniczne, elektroniczne maszyny matematyczne, elektroniczna i elektryczna automatyka przemysłowa, radiologia przemysłowa, elektronika jądrowa, automatyka górnicza, technika półprzewodnikowa oraz o innych specjalnościach w tym kierunku;					
11-5-67		- elektrycznym:					
11-5-68		- mechanicznym: mechanika precyzyjna, aparatura kontrolno-pomiarowa, mechaniczna automatyka przemysłowa, metrologia warsztatowa, sprzęt lotniczy i urządzenia pokładowe,					
11-5-69							
11-5-70							
11-5-71							
11-5-72							
				Bez wad wzroku i słuchu, /Orzeczenie lekarskie o zdolności do pracy w zakresie przetwarzania mikrofalowego na SW: 11-5-61; 11-5-65 do 66, 11-5-72, 11-5-74, 11-5-73 do 96, 11-6-71/.			
						33	

- 1/ Wytyczne w sprawie kryteriów doboru i przeznaczenia poborowych do poszczególnych korpusów osobowych i specjalności wojskowych.

Szt. Gen. 1003/80. Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej 1981 r. str. 57, 58, 85, 86.

- 2/ "Wolne kierunki wykształcenia obejmują niżej wymienione profile kształcenia w szkołach średnich, pomaturalnych oraz w zasadniczych szkołach zawodowych: administracyjny, ceramiczny, drzewny, ekonomiczny, fotograficzny, geologiczny, górniczy, handlowy, hodowlany, hutniczy, kultury i sztuki, leśny, mineralny, odlewniczy, odzieżowy, ogólnokształcący, ogrodniczy, oświatowy, poligraficzny, rolniczy, rolno-spożywczy, rybacki, skórniczy, usługowy, weterynaryjny, włókienniczy".

Wyżej wymienione wytyczne str. 35.

Rubryka nr 6 powyższej tabeli dotyczy kryteriów zdrowotnych, które szczegółowo określa "Instrukcja o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej", sygn. 203/84 wprowadzona do użytku zarządzeniem Ministra Obrony Narodowej nr 9/MON z dnia 14.02.1984 r. /Dz.Rozk.MON z 1984 r. poz. 9. Grupę kryteriów zdrowotnych dla pododdziałów piechoty i rozpoznawczych oznaczone numerami 5, a dla pododdziałów PSNR numerem 3. Zgodnie z danymi zawartymi w "Instrukcji o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej" w w/w grupach dopuszczalne są następujące choroby i ułomności:

ZESTAWIENIE CHOROÓB I UŁOMNOŚCI DOPUSZCZALNYCH PRZY NABORZE
POBOROWYCH DO PODODDZIAŁÓW PIECHOTY I ROZPOZNAWCZYCH
JEDNOSTEK OGÓLNOWOJSKOWYCH 3/

Lp.	Choroba lub ułomność	Kat. zdrowia	Nr grupy kryteriów zdrowotnych		
			Szkoły podof.	3	5
1	2	3	4	5	6
1.	Wzrost poniżej 160 do 150 cm przy proporcjonalnej budowie ciała	A 1		x	
2.	Wzrost poniżej 150 do 145 cm przy proporcjonalnej budowie ciała	A 3		x	
3.	Słaba budowa ciała nieznacznie upośledzająca sprawność ustroju	A 2		x	
4.	Otyłość nie upośledzająca sprawności ustroju	A 1		x	x
5.	Otyłość nieznacznie upośledzająca sprawność ustroju	A 2		x	
6.	Odwrotne położenie trzew bez zaburzeń ustroju	A 3		x	
7.	Przewlekłe choroby skóry nie utrudniające noszenia umundurowania	A 1	x		x
8.	Ciała obce wgojone w powłoki zewnętrzne nie upośledzające sprawności ustroju	A 1		x	
9.	Torbiel włocowa z przetoką lub bez przetoki	A 2		x	

1	2	3	4	5	6
10.	Blizny nieznacznie szpecące lub nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	
11.	Zniekształcenie czaszki nie upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	x
12.	Zez utajony	A 1	x		x
13.	Ostrość wzroku jednego lub obu oczu poniżej 0,8 nie mniej niż 0,5 bez korekcji szklami	A 1	x		x
14.	Nieznaczne upośledzenie różnicznania barw	A 1	x		
15.	Zniekształcenie małżowiny usznej	A 1			x
16.	Nieznaczny niedorozwój lub nieznaczne zniekształcenie jednej lub obu małżowin usznych bez równoczesnego upośledzenia słuchu	A 2		x	
17.	Jedno lub obustronne zwężenie przewodu słuchowego zewnętrznego blizny błony bębenkowej, przewłakły nieżyt ucha środkowego z osłabieniem słuchu	A 2		x	
18.	Jednostronny suchy ubytek błony bębenkowej	A 2		x	x
19.	Przebyta entromastoidektomia bez upośledzenia słuchu	A 1	x		x
20.	Przebyta wygojona jedno lub obustronna operacja zachowawcza ucha środkowego z osłabieniem słuchu lub bez osłabienia słuchu	A 2			x
21.	Jednostronna zwyrodnienie włókniste lub kostne / tympano lub otosklerozę/ ucha środkowego z osłabieniem słuchu	A 1			x
22.	Jednostronne upośledzenie słuchu wyłącznie w zakresie tonów wysokich typu odbiorczego	A 1		x	
23.	Obustronne upośledzenie słuchu wyłącznie w zakresie tonów wysokich typu odbiorczego	A 2		x	

1	2	3	4	5	6
24.	Obustronne osłabienie słuchu typu odbiorczego bez zaburzeń równowagi ciała	A 2		x	
25.	Zniekształcenie warg wrodzone lub nabyte nie szpeczące, nieznacznie upośledzające mowę lub przyjmowanie pokarmów	A 2			x
26.	Zniekształcenie języka nieznacznie upośledzające mowę i połykanie	A 2			x
27.	Przewlekłe zapalenie ślinianek nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	x
28.	Braki i wady uzębienia z utratą zdolności żucia do 67 % przy zachowanych zębach przednich	A 1	x	x	x
29.	Braki i wady uzębienia w tym również zębów przednich z utratą żucia do 67 %	A 1	x	x	x
30.	Braki i wady uzębienia przy utracie zdolności żucia powyżej 67 %	A 2		x	x
31.	Zniekształcenie szczęki lub żuchwy wrodzone lub nabyte nie upośledzające żucia	A 1		x	x
32.	Zniekształcenie szczęki lub żuchwy wrodzone lub nabyte nieznacznie upośledzające żucie	A 2		x	x
33.	Ograniczenia rozwierania szczęk /odległość między górnymi a dolnymi siekaczami powyżej 2 cm	A 2		x	x
34.	Stany po przebytych operacjach kostno-korekcyjnych lub kostno-odtwórczych szczęki lub żuchwy bez upośledzenia żucia	A 1		x	x
35.	Stany po przebytych operacjach kostno-korekcyjnych lub kostno-odtwórczych szczęki lub żuchwy nieznacznie upośledzające żucie	A 2		x	x
36.	Przewlekłe schorzenia stawu żuchwowego nie upośledzające żucia	A 1		x	

1	2	3	4	5	6
37.	Polipy nosa lub przerosty muszli nosowych nie upośledzające lub nieznacznie upośledzające drożność nosa	A 1	x	x	x
38.	Polipy nosa lub przerosty muszli nosowych miernie upośledzające drożność nosa	A 2		x	x
39.	Skrzywienia przegrody nosa nie upośledzające lub nieznacznie upośledzające jego drożność	A 1	x	x	x
40.	Skrzywienie przegrody nosa upośledzające jego drożność	A 2		x	x
41.	Zwężenia nozdrzy /przednich lub tylnych/ nie upośledzające drożności nosa	A 1	x	x	x
42.	Zwężenie nozdrzy /przednich lub tylnych/ miernie upośledzające drożność nosa	A 2		x	x
43.	Zniekształcenie lub zniszczenie części nosa nieznacznie szpecące lub nieznacznie upośledzające jego drożność	A 2		x	x
44.	Przewlekłe nieżytowe zapalenie zatok przynosowych	A 1	x	x	x
45.	Przewlekły suchy nieżyt nosa nie upośledzający oddychanie	A 1		x	x
46.	Przewlekły suchy nieżyt nosa nieznacznie upośledzający oddychanie	A 2		x	x
47.	Przewlekły nieżyt /zwyczajny przerostowy lub zanikowy/ gardła lub krtani nieznacznie upośledzający oddychanie	A 2		x	
48.	Blizny i zniekształcenia gardła, krtani lub tchawicy nie upośledzające sprawności ustroju	A 1	x	x	x
49.	Blizny i zniekształcenia gardła, krtani lub tchawicy nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	x
50.	Zaburzenia ruchomości więzadeł głosowych na tle organicznym lub czynnościowym nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2			x

1	2	3	4	5	6
51.	Wady wymowy nieznacznie upośledzające zdolność porozumiewania się	A 2			x
52.	Zniekształcenie obojczyka nie upośledzające sprawności obręczy barkowej	A 1		x	x
53.	Zniekształcenie obojczyka upośledzające sprawność obręczy barkowej	A 2		x	x
54.	Zniekształcenie lub niewielkie ubytki kostne klatki piersiowej nie upośledzające sprawności ustroju	A 1		x	x
55.	Zniekształcenie lub niewielkie ubytki kostne klatki piersiowej upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	x
56.	Ciała obce wgojone w narządy klatki piersiowej /oprócz wgojonych w serce/ nie upośledzające sprawności ustroju	A 1	x	x	x
57.	Ciała obce wgojone w narządy klatki piersiowej /oprócz wgojonych w serce/ nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	x
58.	Skrzywienie i wady kręgosłupa wrodzone lub nabyte nie upośledzające sprawności ustroju	A 1		x	x
59.	Skrzywienie i wady kręgosłupa wrodzone lub nabyte upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	
60.	Inne choroby kręgosłupa nie upośledzające sprawności ruchowej	A 1		x	x
61.	Inne choroby kręgosłupa nieznacznie upośledzające sprawność ruchową	A 2		x	
62.	Pojedyńcze zwapnienia lub niewielkie zwióknienia po przebytych procesie gruźlicznym	A 1	x	x	x
63.	Zrosty i zgrubienia opłucnej nie upośledzające sprawności oddechowo-krażeniowej	A 1	x	x	x

1	2	3	4	5	6
64.	Zrosty i zgrubienia opłucnej upośledzające sprawność oddechowo-krażeniową	A 2		x	
65.	Śródmiąższowe zwłóknienia płuc i inne rzadkie choroby płuc nie upośledzające sprawności ustroju	A 2	x	x	x
66.	Ubytki tkanki płucnej po zabiegach operacyjnych nie upośledzające wydolności oddechowo-krażeniowej	A 2		x	x
67.	Łagodne nadciśnienie tętnicze okresu pierwszego	A 2		x	
68.	Łagodne nadciśnienie tętnicze okresu drugiego	A 3		x	
69.	Inne choroby naczyń krwionośnych upośledzające nieznacznie sprawność ustroju	A 2		x	
70.	Choroby przełyku nie upośledzające sprawności ustroju	A 1	x	x	x
71.	Choroby przełyku nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	x
72.	Ciała obce wgojone w narządy jamy brzusznej nie upośledzające sprawności ustroju	A 1	x	x	x
73.	Ciała obce wgojone w narządy jamy brzusznej nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	x
74.	Stan po zabiegach operacyjnych na jelitach bez upośledzenia sprawności ustroju	A 1	x	x	x
75.	Opuszczenie żołądka lub jelit nie upośledzające sprawności ustroju	A 1		x	x
76.	Opuszczenie żołądka lub jelit nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	
77.	Zmiany organiczne lub czynnościowe jelita cienkiego nie upośledzające sprawności ustroju	A 1		x	

1	2	3	4	5	6
78.	Zmiany organiczne lub czynnościowe jelita grubego nie upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	
79.	Przewlekłe zapalenie pęcherzyka żółciowego nie upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	
80.	Stan po operacji pęcherzyka żółciowego /lub dróg żółciowych/ nie upośledzający sprawności ustroju	A 2		x	
81.	Przepukliny	A 2		x	
82.	Przepukliny przeponowe nie upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	
83.	Guzy krwawnicze odbytu bez owrzodzeń	A 2		x	
84.	Wady rozwojowe nerek lub nerka ruchoma nie upośledzające sprawności ustroju	A 2		x	
85.	Zwężenie cewki moczowej nieznacznie utrudniające oddawanie moczu	A 2		x	x
86.	Spadziectwo lub wierzchniactwo nie powodujące zaburzeń w oddawaniu moczu	A 1		x	
87.	Żyłki powrózka nasiennego nieznaczного stopnia	A 1	x	x	x
88.	Żyłki powrózka nasiennego znacznego stopnia	A 2		x	
89.	Wodniaki jądra, powrózka nasiennego lub torbiele najędra nie upośledzające czynności narządu	A 2		x	
90.	Wnętrostwo jednostronne z umiędzcowieniem jądra w jamie brzusznej	A 2		x	x
91.	Wola nieznacznych rozmiarów	A 2		x	x
92.	Powiększenie śledziony bez zmian w wątrobie lub krwi	A 2			x

1	2	3	4	5	6
93.	Nerwice /w tym także narządowe/ nieznacznie upośledzające zdolności adaptacyjne	A 2			x
94.	Sytuacyjne reakcje dezadaptacyjne nieznacznie upośledzające zdolności przystosowawcze	A 1		x	x
95.	Osobowość nieprawidłowa nieznacznie upośledzająca zdolności adaptacyjne	A 2			x
96.	Psychozy reaktywne	A 3		x	
97.	Psychozy egzogenne /pourazowe, infekcyjne, intakrykacyjne za wyjątkiem alkoholowych/ przebyte bez pozostawienia defektu	A 3		x	
98.	Zniekształcenie kości miednicy, obrzęczy barkowej i kończyn /wrodzone, po złamaniach i po stanach zapalnych/ bez upośledzenia sprawności ruchowej	A 1		x	
99.	Zniekształcenie kości miednicy, obrzęczy barkowej i kończyn /wrodzone, po złamaniach i po stanach zapalnych/ niernie upośledzające sprawność ruchową	A 2		x	
100.	Skrócenie kończyny dolnej powyżej 2 cm do 4 cm z nieznacznym upośledzeniem sprawności ruchowej	A 2		x	
101.	Zniekształcenia w obrębie wielkich stawów kończyn bez upośledzenia sprawności ustroju	A 1		x	x
102.	Zniekształcenia w obrębie wielkich stawów kończyn nieznacznie upośledzające sprawność ustroju	A 2		x	
103.	Zmiany zwyrodnieniowe stawów nie upośledzające sprawności ruchowej	A 1		x	
104.	Zmiany zwyrodnieniowe stawów, nieznacznie upośledzające sprawność ruchową	A 2		x	

1	2	3	4	5	6
105.	Stopa płaska, koślawą lub wydrążoną nieznacznie upośledzająca sprawność ruchową	A 2		x	x
106.	Stopa płaska, koślawą, szpotawą miernie upośledzająca sprawność ruchową	A 3		x	x
107.	Żyłaki kończyn	A 2		x	x
108.	Brak jednego palucha lub innych palców stóp z zachowaniem główki kości śródstopia nie upośledzającego chodzenia	A 2		x	x
109.	Zniekształcenie palców stóp nieznacznie utrudniające noszenie obuwia i chodzenie	A 2		x	x
110.	Zniekształcenie palców stóp miernie utrudniające noszenie obuwia i chodzenie	A 3		x	
111.	Brak czwartego lub piątego palca ręki prawej lub brak jednego dowolnego palca ręki lewej z wyjątkiem kciuka	A 1	x	x	x
112.	Brak palców rąk nieznacznie upośledzające chwyt	A 2			x
113.	Częściowe braki palców rąk, ograniczenie ruchów palców rąk lub ich przykurcz bez upośledzenia chwytu	A 1	x	x	x
114.	Częściowe braki palców rąk, ograniczenie ruchów palców rąk lub ich przykurcz nieznacznie upośledzające chwyt	A 2			x
115.	Zróżnicowanie palców rąk lub palce nadliczbowe bez upośledzenia chwytu	A 2			x

Objaśnienie:

x - wpisany w odpowiednią rubrykę dopuszcza określoną chorobę lub ułomność w danej grupie specjalności wojskowych.

3/ Zestawienie opracowano na podstawie "Instrukcji o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej", a w szczególności wykazu chorób i ułomności, str. 27-118 oraz tabeli kryteriów zdrowotnych, str. 119-135.

"Stopień zdolności do służby wojskowej określony jest jedną z następujących kategorii i grup zdolności:

1/ Kategoria "A" - ZDOLNY DO SŁUŻBY WOJSKOWEJ:

Grupa "A" 1 - oznacza, że stan zdrowia badanego w pełni pozwala na odbywanie zasadniczej służby wojskowej;

Grupa "A" 2 - oznacza, że stwierdzone u badanego choroby lub ułomności fizyczne /psychiczne/ zmniejszają tylko do pewnego stopnia jego sprawności, lecz nie stanowią przeszkody do pełnienia służby na określonych stanowiskach;

Grupa "A" 3 - oznacza, że stan zdrowia badanego pozwala na odbycie zasadniczej służby lub szkolenia poborowych w obronie cywilnej albo zastępczej służby poborowych, jak również na odbywanie zasadniczej służby wojskowej na stanowiskach przewidzianych dla żołnierzy tej grupy.

Osoby zaliczane do kategorii "A" - grupa "A" 2 i "A" 3 korzystają w okresie pokoju z ulg w czasie odbywania czynnej służby wojskowej" ^{4/}

4/ Tamże str. 5, 6.

ZESTAWIENIE ILOŚCIOWE CHOROÓB I UŁOMNOŚCI
W POSZCZEGÓLNYCH GRUPACH

Lp.	Grupa stanowisk wojskowych	Ilość chorób lub ułomności zaliczanych do kategorii			
		A 1	A 2	A 3	Razem
1.	Szkoły podoficerskie	21	1	-	22
2.	Żołnierze służby zasadni- czej pododdziałów piecho- ty i rozpoznawczych	33	38	1	72
3.	Obsługi PSNR	35	55	7	97

Z przedstawianych w kryteriach doboru zapisów wynika, że wymogi dla poborowych do szkół podoficerskich pod względem wykształcenia są wysokie. Jednak pewne zastrzeżenia może budzić fakt braku kryterium dobrej sprawności fizycznej dla podoficerów piechoty. Nie powinno się również kwalifikować do szkół podoficerskich, poborowych z chorobą lub ułomnością zaliczaną do grupy A 2.

Kryteria doboru poborowych do pododdziałów piechoty stwarzają możliwość wcielania do jednostek żołnierzy posiadających tylko ukończoną szkołę podstawową, ponadto o niskiej sprawności fizycznej. Ilość - 72 dopuszczalnych chorób lub ułomności, w tym aż 38 zaliczanych do grupy A 2, a 1 do grupy A 3 /płaskostopie niernie upośledzające sprawność ruchową/ nie daje gwarancji tworzenia pododdziałów piechoty w pełni zdolnych do sprostania stojącym przed nimi wymogom zadaniowym.

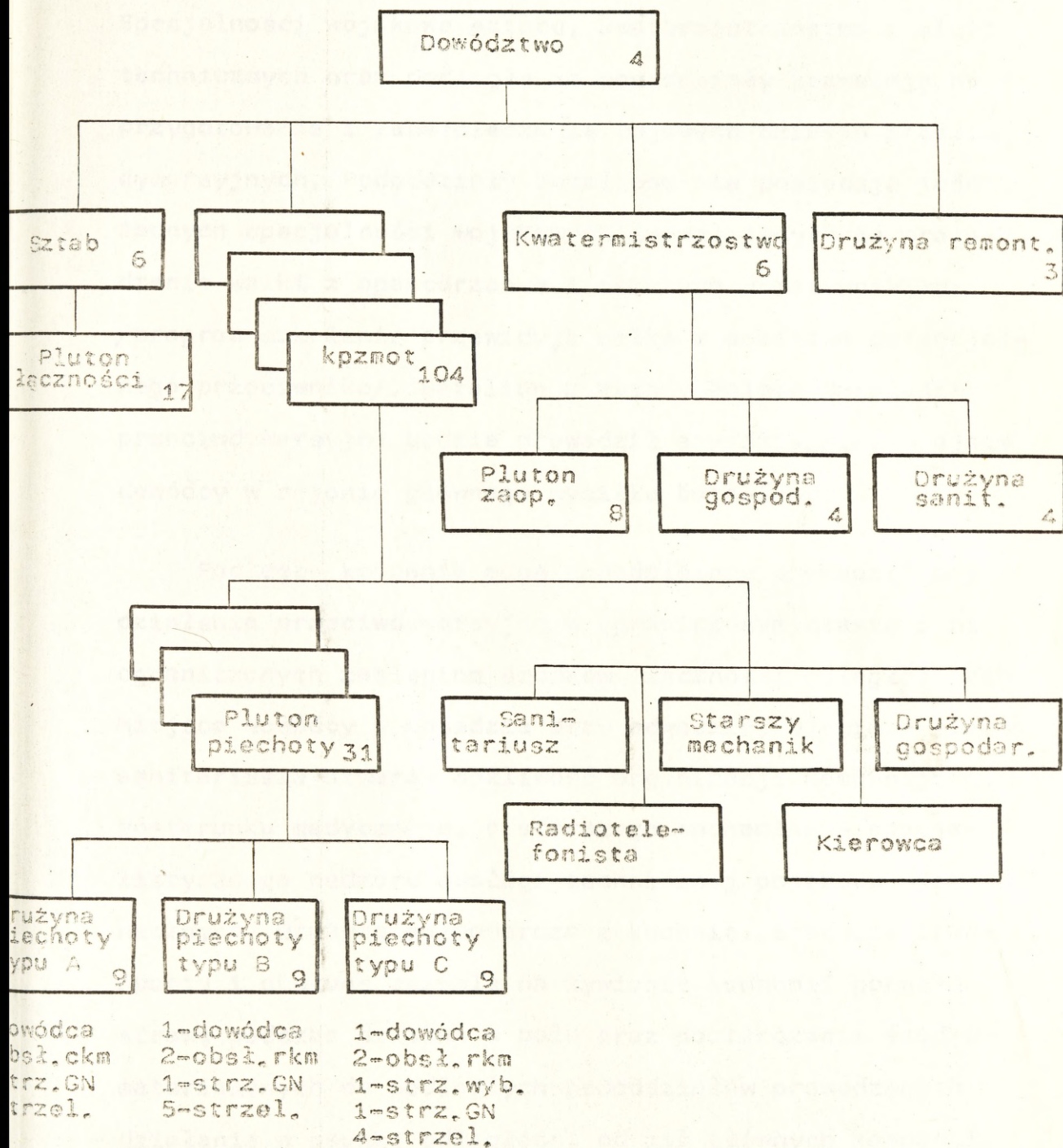
Kryteria doboru poborowych do pododdziałów rozpoznawczych pod względem wykształcenia i sprawności fizycznej nie budzą zastrzeżeń. Jednak kryteria zdrowotne /takie same jak dla piechoty/ nie w pełni gwarantują wymaganą sprawność fizyczną, gdyż podczas poboru nie prowadzi się praktycznych testów sprawności fizycznej.

Kryteria doboru poborowych do pododdziałów PSNR^x pod względem wykształcenia nie budzą zastrzeżeń, ale nie można tego powiedzieć o kryteriach zdrowotnych. Ogólna ilość 97 dopuszczalnych chorób lub ułomności w tym 55 zaliczonych do grupy A 2 i 7 do grupy A 3 nie daje gwarancji sprostania wymogom współczesnego pola walki. Odrębnego, ale koniecznego wyjaśnienia wymaga sprzeczność zapasów w rubryce 5 /wymogi dodatkowe i inne wymogi/ tabeli szczegółowych kryteriów doboru poborowych na poszczególne grupy specjalności wojskowych, gdzie jako wymóg określono "bez wad wzroku i słuchu", a Instrukcja o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej, dopuszcza nawet choroby i ułomności słuchu zaliczane do grupy A.2.

x PSNR - polowa stacja naziemnego rozpoznania

3.1.2 Struktury organizacyjne pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski 1/

3.1.2.1 Batalion piechoty zmotoryzowanej.

Analiza struktur organizacyjnych pododdziałów piechoty i rozpoznawczych prowadzono w oparciu o etat 5 Podhalańskiej Brygady WOWewn. nr 40/016 z dn. 30.12.1975 r. z uwzględnieniem wprowadzonych poprawek.

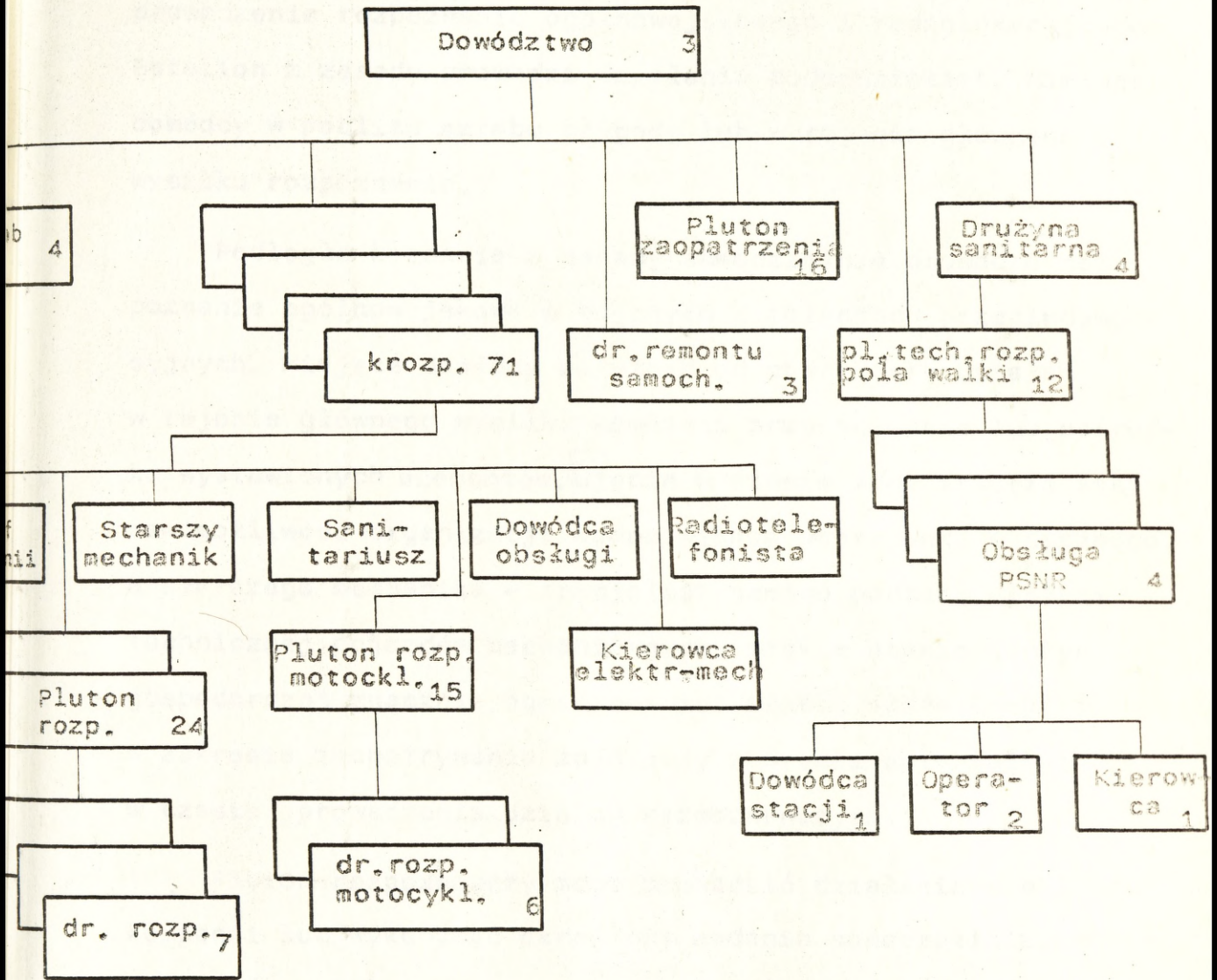
Batalion piechoty zmotoryzowanej liczy 465 żołnierzy. Specjalności wojskowe sztabu, kwatermistrzostwa i służb technicznych oraz podległe im pododdziały zezwalają na przygotowanie i zabezpieczenie bojowych działań przeciwdywersyjnych. Pododdziały batalionu nie posiadają jednak żadnych specjalności wojskowych zezwalających na prowadzenie walki z opancerzonym i okopanym przeciwnikiem /program szkolenia przewiduje walkę z desantem potencjalnego przeciwnika/. Batalion z zasady bojowe działania przeciwdywersyjne będzie prowadził samodzielnie. Miejsce dowódcy w rejonie głównego wysiłku batalionu.

Podległe kompanie mogą samodzielnie prowadzić bojowe działania przeciwdywersyjne w ograniczonym czasie i na ograniczonych zasięgiem środków łączności odległościach. Miejsce dowódcy w zasadzie przy odwodzie. Ujęcie w etacie sanitariusza stwarza możliwość organizacji kompanijnego posterunku medycznego, a starszego mechanika - specjalistycznego nadzoru obsługi technicznej pojazdów mechanicznych. Drużyna gospodarcza z kuchnią, środkiem transportu i obsługą zezwala na żywienie kompanii gorącą strawą podczas działań w polu oraz dostarczanie środków materiałowych do podległych pododdziałów prowadzących działania w pewnej odległości od sił głównych kompanii.

Pluton piechoty może prowadzić bojowe działania przeciwdywersyjne w składzie kompanii lub samodzielnie w ograniczonym czasowo i przestrzennie zakresie. Miejsce dowódcy zależy od charakteru działań bezpośrednio w szyku plutonu lub przy odwodzie. W skład plutonu wchodzi trzy o różnych strukturach organizacyjnych drużyny oraz radiotelefonista i dwóch kierowców.

Drużyna piechoty może prowadzić bojowe działania przeciwdywersyjne w składzie plutonu lub wykonywać doraźne zadanie samodzielnie. Miejsce dowódcy zależy od charakteru działań bezpośrednio w szyku drużyny lub przy obsłudze broni zespołowej ubezpieczającej działania poszczególnych jej członków. W skład drużyny wchodzi obsługa maszynowej broni zespołowej, strzelcy indywidualnej broni maszynowej, strzelec granatów nasadkowych oraz w drużynie typu C strzelec wyborowy. Brak w etacie kierowcy wskazuje na ograniczoną manewrowość drużyny.

3.1.2.2 Batalion rozpoznawczy

1 dowódca	- 1 dowódca
1 kierowca	- 2 obsł. rkm
2 obsł. rkm	- 1 strzel. GN
1 strzel. GN	- 2 zwiadowca
2 zwiadowca	

Batalion rozpoznawczy liczy 328 żołnierzy. Specjalności wojskowe sztabu, pododdziałów zaopatrzenia i zabezpieczenia zezwalają na przygotowanie i zabezpieczenie działań rozpoznawczych. Pododdziały batalionu zezwalają na prowadzenie rozpoznania ogólnowojskowego i radiolokacyjnego. Batalion z zasady prowadzi działania pododdziałami. Miejsce dowódcy w pobliżu sztabu brygady lub w rejonie głównego wysiłku rozpoznania.

Podległe kompanie z zasady samodzielnie prowadzą rozpoznanie ogólnowojskowe w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych. Miejsce dowódcy zależnie od charakteru działań w rejonie głównego wysiłku kompanii przy odwodzie lub pośrodku wystawionych elementów. Ujęcie w etacie sanitariusza stwarza możliwość organizacji kompanijnego posterunku medycznego, a starszego mechanika - specjalistycznego nadzoru obsługi technicznej pojazdów mechanicznych. Brak w etacie drużyny gospodarczej znacznie ogranicza możliwości szefa kompanii w zakresie zaopatrywania żołnierzy w środki materiałowe w czasie prowadzenia działań rozpoznawczych.

Pluton rozpoznawczy może prowadzić działania w składzie kompanii lub wykonywać określone zadania samodzielnie. Miejsce dowódcy zależnie od charakteru działań bezpośrednio w szyku plutonu, przy odwodzie lub pośrodku wystawionych elementów. W skład plutonu wchodzi trzy drużyny rozpoznawcze oraz radiotelegrafista i kierowca środka transportu dowódcy.

Drużyna rozpoznawcza może prowadzić działania w składzie plutonu lub wykonywać określone zadania samodzielnie.

Miejsce dowódcy zależy od charakteru działań bezpośrednio w szyku drużyny lub pośrodku wystawionych elementów. W skład drużyny wchodzi obsługa maszynowej broni zespołowej, strzelec granatów nasadkowych, strzelcy /zwiadowcy/ indywidualnej broni maszynowej oraz kierowca środka transportu.

Pluton rozpoznawczy motocyklistów może prowadzić działania w składzie kompanii lub samodzielnie. Miejsce dowódcy zależy od charakteru działań bezpośrednio w szyku plutonu, przy odwodzie lub pośrodku wystawionych elementów. W skład plutonu wchodzi dwie drużyny rozpoznawcze motocyklistów, radiotelefonista i kierowca środka transportu dowódcy.

Drużyna rozpoznawcza motocyklistów może prowadzić działania w składzie plutonu motocyklistów, innego plutonu rozpoznawczego lub samodzielnie. Miejsce dowódcy w szyku drużyny lub pośrodku wystawionych elementów. W skład drużyny wchodzi obsługa maszynowej broni zespołowej, strzelec granatów nasadkowych, strzelcy /zwiadowcy, motocykliści/ indywidualnej broni maszynowej.

Pluton technicznego rozpoznania pola walki może prowadzić działania w ugrupowaniu wojsk własnych całością sił lub częściami /stacjami/. Miejsce dowódcy pośrodku ugrupowania lub w rejonie głównego wysiłku. W skład plutonu wchodzi trzy obsługi PSNR.

Obsługa PSNR może prowadzić działania w ugrupowaniu plutonu lub samodzielnie. W skład obsługi wchodzi dowódca, dwóch operatorów i kierowca.

3.1.3 Szkolenie pododdziałów piechoty i rozpoznawczych WOWewn. - analiza i wnioski.

Proces szkolenia pododdziałów wojsk własnych realizowany jest w oparciu o "Program szkolenia pododdziałów piechoty i pododdziałów rozpoznawczych brygad i pułków wojsk obrony wewnętrznej" wprowadzony do użytku zarządzeniem Głównego Inspektora OT nr Pf 41/84.

Opracowany on został na zasadach stwarzających możliwość jego realizacji w zakresie pełnym, częściowo zmniejszonym i zmniejszonym zależnie od propozycji dowódców jednostek, zatwierdzanych przez dowódców okręgów wojskowych. Analizie został poddany tylko pełny zakres szkolenia, gdyż pozostałe realizowane są tylko w szczególnych, uzasadnionych przypadkach. Różnice w szkoleniu pododdziałów piechoty i rozpoznawczych częściowo występują w podziale czasowym i zakresie tematycznym z wyszkolenia taktycznego, terenoznawstwa i wychowania fizycznego.

Zgodnie z programem pełny cykl szkolenia pododdziałów piechoty i rozpoznawczych obejmuje 3.098 godzin szkoleniowych.^{1/}

3.1.3.1 Szkolenie pododdziałów piechoty WOWewn.

Zgodnie z programem na szkolenie bojowe przypada 1.058 godzin. Do szkolenia bojowego zaliczono: szkolenie taktyczne, ratownicze, ogniowe, inżynieryjno-saperskie, chemiczne, łączności, sanitarne, obronę przeciwlotniczą i terenoznawstwo.

1/ Załącznik nr 2

Na szkolenie taktyczne /w tym dni gotowości bojowej 108 godzin/ przeznaczono 592 godziny. W okresie podstawowym szkolenia taktycznego żołnierze zdobywają określone umiejętności wykonywania podstawowych czynności na przewidywanym dla nich polu walki i teoretyczne wiadomości o potencjalnym przeciwniku. W pozostałych okresach szkolenia doskonalą teoretyczne wiadomości o potencjalnym przeciwniku, praktyczne umiejętności prowadzenia walki ogólnowojskowej w składzie drużyny, bojowych działań przeciwdywersyjnych i walki z desantem powietrznym w składzie pododdziałów.

Na bojowe działania przeciwdywersyjne /w tym teoretyczne wiadomości o potencjalnym przeciwniku/ przeznaczono ogółem 366 godzin szkoleniowych.

Rozliczenie godzin szkoleniowych przeznaczonych na bojowe działania przeciwdywersyjne przedstawia się następująco:

Tabela nr 4

Bojowe działania przeciwdywersyjne		366 godzin szkoleniowych	
R o d z a j działań	zaczepne	ochronno-obronne	
	240	120 2/	
	godz.	godz.	
Bojowe działania przeciwdywersyjne w warunkach nocnych	45	18	
	godz.	godz.	
Bojowe działania przeciwdywersyjne w osiedlu	24	30	
	godz.	godz.	

2/ Do podanej w tabeli liczby należy dodać pewną ilość godzin /zależnie od ustaleń dowódców jednostek/ prowadzonych w ramach kompanijnego ćwiczenia zgrywającego /T-15/ i udziału w ćwiczeniach taktycznych wyższego szczebla.

Na szkolenie ratownicze przeznaczono 23 godziny szkoleniowe. W okresie podstawowym żołnierze zapoznają się z celami, zadaniami i strukturą organizacyjną sił obrony cywilnej, ogólnymi zasadami prowadzenia akcji ratunkowej oraz sprzętem, materiałem i oporządzeniem używanym w takich akcjach.

W pozostałych okresach szkolenia na zajęciach praktycznych uczą się wyszukiwania osób porażonych, udzielania pomocy przedlekarskiej oraz biorą udział w kompleksowym ćwiczeniu kompanii /plutonu/ w prowadzeniu akcji ratunkowej w rejonie porażenia.

Szkolenie ogniowe realizowane jest w czasie 266 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkolenie obejmuje budowę i użytkowanie broni strzeleckiej, granatów ręcznych i nasadkowych, teorię strzelania, strzelanie do celu nieruchomego, ukazującego się oraz rzut ręcznym granatem bojowym. W pozostałych okresach szkolenie obejmuje dalsze doskonalenie w znajomości broni i zasadach strzelania, strzelaniu do celów ukazujących się i ruchomych, szkolenie w strzelaniu w maskach przeciwwziewnych oraz w warunkach nocnych /20 godzin/, strzelaniu do różnych celów w czasie natarcia i obrony /12 godzin w warunkach nocnych/, szkolenie w strzelaniu do różnych celów podczas działań ochronno-obronnych /16 godzin, w tym 4 godziny w warunkach nocnych/, szkolenie w ramach ćwiczeń taktycznych w kierowaniu ogniem pododdziałów w działaniach zaczepnych i obronnych oraz szkolenie w zwalczaniu celów powietrznych ogniem pododdziału.

Szkolenie inżynieryjno-saperskie realizowane jest w czasie 60 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się z obiektami i zaporami inżynieryjnymi w pododdziałach piechoty, budową oraz ustawianiem pojedynczych min przeciwpiechotnych i przeciwpancernych, zasadami maskowania sprzętu, stanowisk ogniowych i ruchu. W pozostałych okresach szkolenie obejmuje sporządzanie ładunków wybuchowych, rozpoznanie pól minowych i wykonanie w nich przejść sposobem ręcznym, zakładanie p/piech. i p/panc. pól minowych, zakładanie zapór drutowych i sygnalizacyjnych przy chronionych obiektach /12 godzin/ oraz podstawowe wiadomości o minach państw obcych i zasadach ich stosowania.

Szkolenie chemiczne realizowane jest w czasie 58 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się z ogólną charakterystyką broni masowego rażenia i zasadami ochrony przed jej działaniem, ogólną budową i praktycznym posługiwaniem się maską przeciwgazową oraz odzieżą ochronną, praktycznym działaniem w terenie skażonym oraz przechodzą ćwiczenie w komorze gazowej. W pozostałych okresach szkolenia zapoznają się z zasadami bezpieczeństwa podczas stosowania szkoleniowych środków chemicznych, działaniem napalmu i ochroną przed nim, ogólną budową i zasadami posługiwania się przyrządami rozpoznania skażeń, przechodzą ćwiczenia doskonalące w komorze gazowej, prowadzą praktycznie częściowe zabiegi sanitarne oraz specjalne broni i oporządzenia, rozpoznanie skażeń w terenie oraz odkażanie na punkcie zabiegów specjalnych.

Szkolenie z obrony przeciwlotniczej realizowane jest w czasie 20 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się z zasadami obserwacji i działaniem żołnierza na posterunku obserwacji powietrznej oraz sylwetkami i znakami rozpoznawczymi podstawowego sprzętu lotniczego wojsk własnych i państw NATO. W pozostałych okresach szkolenia uczą się organizacji służby na posterunku obserwacji powietrznej, sposobów alarmowania i prowadzenia obserwacji powietrznej w pododdziałach na postoju i w czasie marszu oraz zapoznają się ze sposobami bombardowania i atakowania wojsk i obiektów przez lotnictwo przeciwnika.

Szkolenie łączności realizowane jest w czasie 18 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się ogólnie ze sprzętem łączności kompanii piechoty, zasadami jego wykorzystania oraz uczą się praktycznego posługiwania telefonem polowym i radiostacją małej mocy do przekazywania komend i meldunków w różnych sytuacjach bojowych. W pozostałych okresach szkolenia zapoznają się z wozami dowodzenia oraz doskonalą w pracy na radiostacjach małej mocy.

Szkolenie sanitarne realizowane jest w czasie 20 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się z indywidualnym wyposażeniem żołnierza i sanitariusza pododdziału, zasadami udzielania pierwszej pomocy /samopomocy i pomocy wzajemnej/ w różnych wypadkach oraz praktycznie uczą się wynoszenia rannych z pola walki lub rejonu porażenia. W pozostałych okresach szkolenia poszerzają wiadomości na temat udzielania pomocy przedlekarskiej w nagłych wypadkach

oraz zapoznają się z wpływem czynników broni masowego rażenia na organizm człowieka oraz z zasadami udzielania pierwszej pomocy medycznej porażonym bronią jądrową i środkami trującymi.

Szkolenie z terenoznawstwa realizowane jest w czasie 30 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym żołnierze uczą się praktycznie orientować w terenie bez mapy w dzień i w nocy, rozpoznawać teren i określać położenie przedmiotów terenowych. W pozostałych okresach szkoleni zapoznają się z mapami wojskowymi i zasadami posługiwania się nimi, uczą praktycznego marszu według azymutu w dzień i w nocy, praktycznego posługiwania się mapą w terenie oraz marszu przy jej pomocy w dzień i w nocy. Na zajęcia nocne przeznaczono 7 godzin szkoleniowych.

Na szkolenie techniczne wyznaczono 114 godzin szkoleniowych, które są realizowane w ramach "Dni techniki". W okresie podstawowym żołnierze zapoznają się z ogólną budową pojazdu mechanicznego, zasadami jego eksploatacji, zasadami bezpieczeństwa podczas jego wykorzystywania oraz pracą praktyczną przy obsłudze i konserwacji sprzętu technicznego. W pozostałych okresach szkolenia zapoznają się z ogólną budową silnika i podstawowych zespołów pojazdu mechanicznego, zasadami codziennej obsługi i okresowego przeglądu sprzętu technicznego oraz pracą przy jego obsłudze i konserwacji.

Na szkolenie prewencji WSW przeznaczono 276 godzin szkoleniowych. Zostało ono ujęte w następujące działy: służba patrolowa, konwojowa, działania interwencyjne i samoobrona.

W II, III i IV okresie szkolenie realizowane jest przez 100 godzin szkoleniowych z następującym rozbićciem na poszczególne działy: służba patrolowa - 60 godzin, służba konwojowa - 20 godzin, działania interwencyjne - 20 godzin. Pozostałe godziny szkoleniowe /176/ realizowane są w czasie praktyki w oddziałach WSW zgodnie z programem poszczególnych szefów WSW.

Szkolenie ogólnowojskowe realizowane jest w czasie 331 godzin szkoleniowych. Na szkolenie z regulaminów przeznaczono 46 godzin, z musztry 100 godzin, z wychowania fizycznego 189 godzin.

W szkoleniu z regulaminów w okresie podstawowym żołnierze zepoznają się z podstawowymi wymogami poszczególnych regulaminów, regulującymi tok życia wojskowego. W pozostałych okresach szkolenia doskonala swoje wiadomości z regulaminu służby wewnętrznej oraz regulaminu służby garnizonowej i wartowniczej.

W szkoleniu z musztry w okresie podstawowym żołnierze uczą się musztry pojedynczego żołnierza, musztry w ramach drużyny oraz przygotowują się do złożenia przysięgi wojskowej. W pozostałych okresach szkolenia uczą się musztry w ramach pododdziału oraz przygotowują do udziału w uroczystościach i paradach wojskowych.

W szkoleniu z wychowania fizycznego realizowany jest program na podstawie "Programu ćwiczeń ze szkolenia fizycznego dla żołnierzy Sił Zbrojnych PRL" - wyd. Szkol. 613/o.

W pododdziałach prewencji WSW szkolenie z tematu specjalnego samoobrona realizowane jest na podstawie podręcznika "Chwyty samoobrony" - wyd. WSW 1973 r.

3.1.3.2 Szkolenie pododdziałów rozpoznawczych WOWewn.

Zgodnie z programem na szkolenie bojowe przypada 1.058 godzin. Do szkolenia bojowego zaliczono: szkolenie taktyczne, armie obce, szkolenie ratownicze, ogniowe, inżynieryjno-saperskie, obronę przeciwlotniczą, szkolenie łączności, sanitarne i terenoznawstwo.

Na szkolenie taktyczne przeznaczono 482 godziny szkoleniowe. W okresie podstawowym szkolenia taktycznego żołnierz zdobywa określone umiejętności zachowania się zwiadowcy na polu walki, działania podczas rozpoznania w dzień i w nocy oraz zachowanie się podczas prowadzenia zaczepnych i ochronno-obronnych działań przeciwdywersyjnych. W pozostałych okresach szkolenia żołnierze uczą się działania zwiadowcy w terenie opanowanym przez nieprzyjaciela, rozpoznania nieprzyjaciela w działaniach przeciwdywersyjnych, przeciwdesantowych i antyterrorystycznych oraz nieregularnych w składzie pododdziału. Na prowadzenie rozpoznania w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych przeznaczono 157 godzin szkoleniowych.

Rozliczenie godzin szkoleniowych przeznaczonych na bojowe działania przeciwdywersyjne przedstawia się następująco:

Tabala nr 5

Bojowe działania przeciwdywersyjne		
	157 godzin szkoleniowych	
R o d z a j działań	zaczepne	ochronno-obronne
	100 godz.	57 godz.
Bojowe działania przeciwdywersyjne w warunkach nocnych	30 godz.	6 godz.
Bojowe działania przeciwdywersyjne w osiedlu	12 godz.	-

Szkolenie z armii obcych realizowane jest w czasie 65 godzin szkoleniowych. Na szkolenia związane z grupami specjalnego przeznaczenia wydzielono około 18 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym żołnierze zapoznają się z organizacją i zasadami działania grup dywersyjno-rozpoznawczych, sylwetkami żołnierzy i znakami rozpoznawczymi rodzajów wojsk i głównych służb państw NATO.

W pozostałych okresach szkolenia zapoznają się z: organizacją, uzbrojeniem i zasadami działania pododdziałów powietrzno-desantowych państw NATO, wyposażeniem i sposobami działania grup dywersyjno-rozpoznawczych, charakterystyką sprzętu bojowego oddziałów, związków taktycznych i ogólną charakterystyką broni masowego rażenia /w tym min jądrowych/ w armiach NATO oraz identyfikacją celów na podstawie cech denaskujących.

Szkolenie z terenoznawstwa realizowane jest w czasie 57 godzin szkoleniowych. W okresie podstawowym szkoleni zapoznają się z właściwościami taktycznymi terenu, uczą się orientowania w terenie bez mapy oraz wykonują marsz według azymutu. W pozostałych okresach szkolenia uczą się sposobów pomiaru w terenie, sporządzania szkicu terenu, zapoznają się z wojskowymi mapami topograficznymi i zasadami ich wykorzystania oraz uczą się określania współrzędnych wykrytych celów. Na zajęcia nocne przeznaczono 9 godzin szkoleniowych.

Szkolenie z wychowania fizycznego realizowane jest w czasie 289 godzin szkoleniowych. Zajęcia odbywają się trzy razy w tygodniu po jednej godzinie /100 godzin z wychowania fizycznego realizowane jest w godzinach popołudniowych/. Zwiększona liczba godzin w stosunku do pododdziałów piechoty przeznaczona jest głównie na samoobronę i walkę wręcz.

3.1.3.3 Szkolenie doskonalące dowódców drużyn.

Szkolenie to realizowane jest systematycznie w ciągu całego roku w czasie jednego dnia szkoleniowego w każdym tygodniu. Obejmuje ono w ciągu 24 miesięcy 540 godzin szkoleniowych. Na zajęcia doskonalące z taktyki, armii obcych, prewencji WSW, szkolenia ratowniczego, strzeleckiego, łączności, terenoznawstwa, regulaminów i musztry przeznaczono 236 godzin szkoleniowych. Pozostałe godziny przeznaczone są na "Dni podoficera", zajęcia instruktorsko-metodyczne i kursy instruktorsko-metodyczne.

Zajęcia doskonalące z taktyki realizowane są w czasie 100 godzin szkoleniowych. Z tego z problematyki przeciwdywersyjnej w czasie 72 godzin, w tym działań ochronno-obronnych w czasie 16 godzin. Zajęcia doskonalące z armii obcych realizowane są w czasie 12 godzin szkoleniowych, z tego z problematyki wojsk specjalnego przeznaczenia w czasie 6 godzin.

Głównym celem służby wojskowej jest przygotowanie żołnierzy do praktycznego wykonywania przewidywanych dla nich zadań. Dlatego przeznaczanie około 1/3 godzin szkoleniowych na szkolenie bojowe pododdziałów piechoty i rozpoznawczych budzi wątpliwości co do możliwości realizacji wyżej wymienionego celu.

Zasady prowadzenia działań dywersyjnych sugerują potrzebę przeznaczenia większej ilości godzin szkoleniowych z wyszkolenia taktycznego, ogniowego i terenoznawstwa na działania nocne. Również fakt, że obszar działań brygady obejmuje swym zasięgiem

kilka miast /miasteczek/, nasuwa podobną sugestię w zakresie realizacji szkolenia z problematyki bojowych działań przeciwdywersyjnych w warunkach miejskich. Szkolenie z musztry jest z pewnością istotnym czynnikiem dyscyplinującym żołnierzy, lecz można ją doskonalić w ramach wszystkich zajęć szkoleniowych. Dlatego celowym wydaje się, zmniejszenie ilości godzin przeznaczanych na nią do niezbędnego minimum /szczebla drużyny/, a czas w ten sposób wygospodarowany przeznaczyć na szkolenie bojowe i wychowanie fizyczne /głównie samoobronę/.

Tematyka szkolenia prewencji WSW wydaje się być przydatną w prowadzeniu bojowych działań przeciwdywersyjnych, gdyż uczy określonych zasad działania i zachowania żołnierzy w sytuacjach, z jakimi mogą się zetknąć wykonując zadania w obszarze działania brygady. Program szkolenia technicznego dostosowany jest do poziomu wiedzy ogólnej wcielonych żołnierzy i stopnia ut Technicznienia jednostek.

Analiza poszczególnych zagadnień tematycznych z rozpoznania w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych nie wykazuje istotnych różnic w sposobach prowadzenia działań pomiędzy pododdziałami piechoty a rozpoznawczymi. Ponadto pododdziały piechoty nie mają w ogóle w programie szkolenia przedmiotu "Armie obce", a trudno rozpoznawać przeciwnika nie znając jego zasad i możliwości działania.

3.1.4 Analiza spójności składników pierwszego elementu
obiektu badań /siły/ - synteza niższego rzędu

3.1.4.1 Zasady rekrutacji

Rekrutacja do pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn, centralnego przeznaczenia w zakresie kryteriów doboru jest prowadzona na zasadach przewidzianych dla ogólnowojskowych jednostek wojsk operacyjnych, gdzie żołnierze w zasadzie prowadzą działania w bezpośredniej styczności /łokciowej/ z sąsiadami, na opancerzonym środku transportu pod nadzorem przełożonego, a działania w warunkach ograniczonej widoczności /pomimo posiadania na wyposażeniu odpowiednich środków/, prawdopodobnie nie będą prowadzone częściej od działań dziennych. W tej sytuacji nawyk szybkiego wykonywania poleceń w zakresie sprawnego działania i obsługi przydzielonych środków powinien być warunkiem koniecznym i w zasadzie wystarczającym do osiągnięcia zakładanego celu. Działanie pod bezpośrednim nadzorem przełożonego nie wymaga takiego stopnia inteligencji jak prowadzenie działań samodzielnie lub małymi pododdziałami /grupami/ bardzo często w warunkach ograniczonej widoczności. Również częste wykorzystywanie środków transportu i prowadzenie z nich walki wymaga mniejszej sprawności fizycznej, aniżeli prowadzenie działań w szyku pieszym.

Bojowe działania przeciwdywersyjne charakteryzują się użyciem małych, zwrotnych pododdziałów /grup żołnierzy/ przeważnie w warunkach ograniczonej widoczności /główny

okres prowadzenia działań dywersyjnych/ bardzo często w szyku pieszym.

Kryteria doboru poborowych pod względem wykształcenia i zdrowia /sprawności fizycznej/ powinny być zawyżone w stosunku do pododdziałów piechoty zmechanizowanej wojsk operacyjnych, gdyż umiejętność szybkiego wykonywania poleceń w zakresie sprawnego obsługiwanego sprzętu jest tylko warunkiem koniecznym ale nie wystarczającym do osiągnięcia zakładanego celu. Spryt, twórcze samodzielne myślenie, wysoka sprawność fizyczna, plus doskonałe wykształcenie, to podstawowe wymogi skuteczności bojowych działań przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych. W konkluzji można stwierdzić w oparciu o przeanalizowane kryteria doboru oraz zestawienie dopuszczalnych chorób i ułomności, że specyficzne wymogi dla sił przewidywanych do prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych nie zostały w pełni uwzględnione.

3.1.4.2 Struktury organizacyjne.

Analiza wykazała, że badane struktury nie w pełni odpowiadają wymogom przewidywanych zadań bojowych. W oparciu o wyżej wymienione struktury nie istnieje praktyczna możliwość prowadzenia skutecznej walki z opancerzonym i okopanym przeciwnikiem. Walka z desantem /zakładanym przeciwnikiem badanych jednostek/ musi być automatycznie ograniczona jedynie do blokowania /i to w ograniczonym czasie/ jego sił lub niszczenia, ale tylko w przypadku przejścia przeciwnika do działań w rozproszeniu. Struktury te nie zapewniają również możliwości skutecznego prowadzenia czynnej walki z ŚNP przeciwnika.

Ujęte w etacie specjalności wojskowe wskazują, że również skuteczność walki z siłami dywersji jest ograniczona, gdyż zniszczenie lub obezwładnienie wymaga bezpośredniego trafienia przeciwnika /jeżeli nie uwzględnimy granatów, w tym nasadkowych/.

Brak kierowcy na szczeblu drużyny piechoty, wskazuje na ograniczone możliwości manewru tego pododdziału, zwłaszcza w wypadku prowadzenia zaczepnych działań przeciwdywersyjnych.

Struktury pododdziałów rozpoznawczych stwarzają możliwości prowadzenia operatywnego rozpoznania ogólnowojskowego i radiolokacyjnego w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych, natomiast nie spełniają w pełni tego wymogu w wypadku potrzeby prowadzenia rozpoznania w ugrupowaniu desantu potencjalnego przeciwnika.

3.1.4.3 Program szkolenia.

Obowiązujący program obejmuje podstawowe przedmioty szkolenia wojskowego, zabezpieczające wymaganą sprawność żołnierza do wykonania zakładanych zadań. Jednak proporcje czasowe poszczególnych przedmiotów budzą pewne zastrzeżenia co do pełnej możliwości realizacji podstawowego celu służby wojskowej. Bojowe działania przeciwdywersyjne i działania przeciwdesantowe mają swoją specyfikę, co znajduje w zasadzie odbicie w tematyce szkolenia bojowego. Ta specyfika działań, plus poziom wyszkolenia potencjalnego przeciwnika wymaga doskonałego wyszkolenia pojedynczego żołnierza i małych pododdziałów w problematyce taktycznej, ogniowej, wychowania fizycznego i tereno-

znawstwie w różnych warunkach atmosferycznych i ograniczonej widoczności, w różnym terenie, w tym również zurbanizowanym. Tematyka programu szkolenia nie wykazuje istotnych różnic w sposobach prowadzenia działań pomiędzy pododdziałami piechoty a pododdziałami rozpoznawczymi w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych. Nie ujmuje ona również przedmiotu "Armie obce" dla pododdziałów piechoty. Brak tego przedmiotu wskazuje na niedocenywanie czynnika motywacyjnego w szkoleniu, gdyż żołnierzowi trudno zrozumieć sens takiego właśnie specyficznego działania /harcerskiego/ w erze "wojen kosmicznych", rakiet, lotnictwa, czołgów i dalekonośnej artylerii. Dlatego celowym wydaje się wprowadzenie do programu szkolenia pododdziałów piechoty przedmiotu "Armie obce", w którym oprócz nauczania struktur organizacyjnych i zasad działania wojsk potencjalnego przeciwnika należałoby zapoznawać szkolonych z środkami nowoczesnej techniki przez niego stosowanej. Znajomości tego typu środków podniosłoby efektywność prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych.

Przeznaczenie w szkoleniu taktycznym 60 % godzin szkoleniowych na bojowe działania przeciwdywersyjne wskazuje na właściwą realizację podstawowego zadania jednostek. O nadaniu właściwej rangi działaniom ochronno-obronnym świadczy fakt przeznaczenia 1/3 godzin szkoleniowych na realizację wyżej wymienionego celu. Potwierdza to również ankieta, gdzie na pytanie "czy obowiązujący program szkolenia pododdziałów piechoty i rozpoznania nadaje odpowiednią rangę problematyce działań ochronno-obronnych?" - 47 respondentów odpowiedziało "tak", 15 "nie" i 7 nie wyraziło swego zdania.

Pewne zastrzeżenia budzi jednak fakt wydzielenia zbyt małej ilości godzin szkoleniowych na prowadzenie bojowych działań przeciwdywersyjnych w warunkach nocnych /63 godziny/ oraz w osiedlu /54 godziny/.

W konkluzji należy stwierdzić, że w obiekcie badań występuje częściowy brak spójności pomiędzy poszczególnymi składnikami badanego elementu. W stosunku do zasad rekrutacji i struktur organizacyjnych wyraża się on możliwością wcielania do typowo bojowych pododdziałów /bataliony piechoty zmotoryzowanej/, poborowych o dość znacznie zróżnicowanych zdolnościach fizycznych i psychicznych /od A1 do A3/, co z pewnością nie wpływa dodatnio na sprawność działania pododdziałów. Zasady rekrutacji nie są również w pełni spójne z potrzebami programu szkolenia, którego dość szeroki zakres tematyczny, specyfika działań przeciwdywersyjnych i przeciwdesantowych, sugeruje potrzebę dysponowania inteligentnym, w pełni sprawnym pod względem fizycznym i psychicznym żołnierzem.

Brak spójności widoczny jest również pomiędzy strukturami organizacyjnymi a programem szkolenia, ujmującym walkę z desantem powietrznym potencjalnego przeciwnika, której skuteczności można łatwo przewidzieć przy specjalnościach wojskowych występujących w badanych strukturach. Trudno również zapewnić wymaganą w tematyce z zaczepnych działań przeciwdywersyjnych manewrowość przy aktualnych strukturach pododdziałów piechoty /2 kierowców na 3 drużyny/.

3.2 Analiza dostosowania uzbrojenia, środków łączności i transportu do wymogów specyfikacji zadań pododdziałów

3.2.1 Uzbrojenie pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski ^{1/}

Przedstawione w załączniku nr 3 zapisy w rubrykach 3-9 wskazują, że bpzmot w WOWewn. centralnego przeznaczenia uzbrojony jest w: pistolety, karabinki, pistolety maszynowe, karabinki - granatniki, karabiny wyborowe oraz ciężkie i ręczne karabiny maszynowe.

Pistolety wz. 33 i 64 są automatyczną bronią indywidualną kadry zawodowej. Najlepsze wyniki strzelania uzyskuje się podczas prowadzenia ognia na odległość do 25 m.

Karabinek 7,62 mm kbkAK jest podstawową automatyczną bronią indywidualną większości żołnierzy batalionu. Najlepsze wyniki strzelania uzyskuje się podczas prowadzenia ognia na odległość do 400 m. Urządzenie spustowe ma przełącznik na ogień pojedynczy i ciągły, służący jednocześnie do zabezpieczenia karabinka.

Pistolet maszynowy 9 mm wz. 63 jest automatyczną bronią indywidualną sanitariuszy i kierowców sanitarek. Najlepsze wyniki strzelania uzyskuje się podczas prowadzenia ognia pojedynczego na odległość do 150 m, a krótkimi seriami na odległość do 100 m.

1/ Załącznik nr 3 i 4. Tabela uzbrojenia, środków łączności i transportu znajdującego się na wyposażeniu bpzmot i br.

Brak przełącznika do prowadzenia ognia pojedynczego i ciągłego wymaga pewnego doświadczenia, gdyż poszczególne rodzaje ognia osiąga się przez krótkie /ogień pojedynczy/ lub długie /ogień seryjny/ naciskanie spustu. Pistolet ma celownik przerytowy "75" do prowadzenia ognia na odległość do 100 m i "150" - na odległość od 100 do 200 m.

Karabinek granatnik wz. 1960 /kbg/ jest to kbkAK przystosowany do strzelania granatami przeciwpancernymi /PGN-60/ i obronnymi /F-1N-60/, przeznaczony do zwalczania czołgów nieprzyjaciela na odległość do 100 m oraz siły żywej do 400 m. Efekty powyższe uzyskuje się w wyniku zamontowania w komorze gazowej odpowiedniego zaworu, nakręcenia właściwej nasadki na wylot lufy karabinka oraz umocowaniu odpowiednio skonstruowanego celownika i amortyzatora. Do wystrzeliwania granatów służą naboje miotające doprowadzone do komory nabojowej ze skróconego magazynka.

Karabin wyborowy DRAGUNOWA jest bronią indywidualną, samopowtarzalną, odtyłcową i odrzutową strzelca wyborowego, występującego w każdym plutonie piechoty. Najlepsze wyniki strzelania uzyskuje się podczas prowadzenia ognia na odległość do 800 m. Celuje się za pomocą celownika optycznego PSO-1 /o czterokrotnym powiększeniu/.

Ciężki karabin maszynowy 7,62 mm GORIUNOWA /wz. 19W3/ jest bronią zespołową przeznaczoną do zwalczania grupowych celów żywych oraz środków ogniowych nieprzyjaciela na odległość do 1000 m.

Najlepsze wyniki strzelania uzyskuje się na odległość do 600 m. Ogień skuteczny do samolotów i spadochroniarzy prowadzi się krótkimi seriami /15-10 strzałów/, długimi seriami /15-30 strzałów/ lub ogniem ciągłym. Podczas strzelania ogniem ciągłym możliwe jest oddanie do 500 strzałów. Karabin posiada wymienną lufę.

Karabin maszynowy 7,62 mm KALASZNIKOWA /PK/ jest bronią zespołową, z której można prowadzić ogień krótkimi i długimi seriami oraz ciągly. Najbardziej skuteczny ogień do celów naziemnych i powietrznych prowadzi się na odległość do 1000 m. Wymienna lufa umożliwia prowadzenie ognia ciągłego do 500 strzałów. Karabin ten zamontowany na podstawie trójnożnej SAMOŻENKOWA nazywany karabinem maszynowym PKS. Podstawa wyposażona jest w mechanizm podniesieniowy i kierunkowy oraz łożo górne ze wspornikiem służącym do umocowania karabinu podczas strzelania z postawy klęczącej oraz podczas strzelania do celów powietrznych.

Ręczny karabin maszynowy 7,62 mm DIEGTIARIEWA jest bronią zespołową przeznaczoną do niszczenia celów żywych na odległość do 800 m, a także do zwalczania celów powietrznych na odległość do 500 m. Urządzenie spustowe jest przystosowane tylko do ognia ciągłego. Celownik umożliwia strzelanie na odległość do 1000 m. Karabin nie posiada wymiennej lufy i dlatego po każdym 300 strzałach należy ją ochłodzić.

Szczegółowe dane taktyczno-techniczne uzbrojenia będącego na wyposażeniu bpzmot i br przedstawiają poniższe tabele 2/.

2/ Tabele opracowano na podstawie następujących instrukcji:

- 7,62 mm karabiny maszynowe PKI/PKM i PKMN z podstawami. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr. 2300/83 MON 1984 r.;
- 7,62 mm ciężki karabin maszynowy systemu GORIUNOWA wz. 1943/SGM i SGMT. Szkol. 160/61 MON 1961 r.;
- 7,62 mm ręczny karabin maszynowy DIEGTIARIEWA. Piech. 129/57. W-wa 1958 r.;
- 7,62 mm Karabinek AKM. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr. 831/66 MON 1967 r.;
- 9 mm pistolet maszynowy wz. 1963. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr. 1048/68 MON 1969 r.;
- Podręcznik dowódcy plutonu. Szkol. 411/70. MON 1971 r.;
- Podręcznik strzelca wyborowego. Szkol. 444/71 MON 1972 r.;
- 9 mm pistolet wz. 1964. Opis i użytkowanie. Uzbr. 1044/68. MON 1968 r.;
- Instrukcja piechoty. Pistolet wz. 1933. Piech. 38/48. MON 1961 r.;
- Program strzelań z broni strzeleckiej /PSS-76/. Szkol. 571/77. MON 1977 r.

	Jed. miary	Broń na naboje pistoletowe	Broń na naboje pośrednie	Broń na naboje karabinowe	Broń ppanc.
Wyszczególnienie		7,62 mm	7,62 mm	7,62 mm	7,62 mm
		pist. wz. 33	kara bin AK/ AKM	kara bin SWD	karabinek granatnik wz. 1960 / PC-N-60, F-1N-60
		9 mm	9 mm	7,62 mm	7,62 mm
		pist. wz. 64	pist. wz. 63	rkmd	karabinek granatnik wz. 1960 / PC-N-60, F-1N-60
		9	5	7	7,62 mm
		4	6	8	7,62 mm
		9	9	9	7,62 mm
Kaliber	mm	7,62	7,62	7,62	7,62
Odległość celowania:					
- z celownikiem optycznym;	m	-	-	1300	-
- z celownikiem mechanicznym	m	50	75-150 / 1000	1200	100/240
Odległość strzału bezwzględnego:	m				
- do głowy					
- /wys. 30 cm/;					
- do popiersia /wys. 50 cm/;			250	350	300
- do bieżącego /wys. 1,50 m/			350	430	420
- do wysokości 2 m			500	650	640
Odległość ognia skutecznego	m	50	600	800	1000
		50	100-150	800	1000
		75	75	75	75

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Donośność pocisku	m	1000	300	800	3000	3000	5000	5000	5000	
Szybkostrzelność:	strz./min.	24	18	35-120	40-100	150	30	300-350	250	6/6
- praktyczna;				650					650	
- teoretyczna										
Prędkość wylotowa pocisku	m/s	420	310	320	710	735	830		825	58,5 lub 53,5
Ciężar broni:	kg									
- bez amunicji;		0,854	0,62	1,60	4,3/3,1/	7,40	4,30	40,4	9	-
- załadowanej		0,94	0,68	1,85 lub 2,05	4,8/3,6/	9,00	4,70	-	12,9	
Ciężar podstawy broni	kg	-	-	-	-	-	-	26,6	7,5	0,85
Pojemność magazynków	szt.	8	6	15-25	30	100	10	250	100-200-250	10 NG-N 213
Ciężar magazynków, taśm, skrzynek torb z amunicją	kg	-	-	0,25 0,40	0,92 /0,48/	2,60	0,43	9,75-10,25	3,9, 8,0, 9,4	-
Długość broni bez bagnetu /z bagnetem kolbą/	mm	195	160	3,33 /5,83/	850 /1020/	1040	1225-1370	-	1137	1080
Długość linii celowniczej	mm	156	116	153	378	595,5	587	-	663	-

Rodzaj naboju	CieŜar /g/ pocisku/ naboju	Długość naboju /mm/	Prędkość początku pocisku m/sek.	Płyty panc.	Ściany z cegły	Zapory murar- skiej	Przebijalność Drzewa rosną- cego	Piasku
Nabój pistoletowy:								
- 7,62 mm	5,6	34,6	420	-	-	-	-	-
- 9 mm wystrzelony z : P-64;	6,1	25,0	310	-	2,2 cm z odl. 25 m	6,2 cm z odl. 25 m	17,3 cm z odl. 25 m	
PM-63								
7,62 mm nabój pośredni WZ.43:								
- z pociskiem zwykłym /rdzeń stalowy/;	7,9	55,5	710	-	6,4 cm z odl. 100 m	9 cm z odl. 100 m	20,5 cm z odl. 100 m	28 cm z odl. 100 m
- z pociskiem smugowym T-45	7,7	55,5	710	-	-	-	-	-
- z pociskiem ppanc. zapalającym	7,7	55,5	730	-	-	-	-	-
7,62 mm nabój karabinowy:								
- z pociskiem zwykłym /rdzeń stalowy/	9,6	76,5	830	-	6,5 cm z odl. 100 m	15,1 cm z odl. 100 m	67 cm z odl. 100 m	30,3 m z odl. 100 m
- z pociskiem lekkim "L"	9,6	76,5	845	-	-	-	-	-
- z pociskiem ciężkim "C"	11,8	76,5	800	-	-	-	-	-
- z pociskiem smug. "T-46"	9,6	76,5	800	-	-	-	-	-
- z pociskiem ppanc. zapalającym "B-32"	10,4	76,5	800	-	10 mm z odl. 200 m	-	-	-

LICZBA NABOJÓW NIEZBĘDNYCH DO RAŻENIA CELU POJEDYŃCZEGO

Tabela nr 8

Rodzaj broni	Odległość w metrach	Strzelanie krótkimi seriami			Strzelanie długimi seriami		
		głowa	popier- sie	bieg- nący	głowa	popier- sie	bieg- nący
9 mm PM wz. 63	25	1	1	1			
	50	1	1	1			
	100	2	2	2			
	150	5	4	2			
	200						
bkAK	100	3	3	3			
	200	4	3	3			
	300	6	4	4			
	400	9	6	4			
	500	13	9	5			
	600	-	12	6			
km D	100	3	3	3			
	200	4	3	3			
	300	5	4	3			
	400	8	6	4			
	500	11	8	4			
	600	16	10	5			
	700	-	14	6			
	800	-	-	8			
,62 mm ckm "SG	100	7	6	7			
	200	9	1	7			
	300	11	8	8			
	400	13	9	8			
	500	16	10	8			
	600	19	11	8			
	700	22	13	9			
	800	25	15	9			
	900	29	17	10			
	1000	33	19	11			
,62 mm PK/PKS/	100	3	3	3	3	3	3
	200	5	4	3	3	3	3
	300	7	6	4	5	4	3
	400	12	8	4	8	5	3
	500	19	11	5	12	7	4
	600	26	15	7	16	10	4
	700	-	20	8	21	13	5
	800	-	-	10	-	17	6
	900	-	-	13	-	21	8
	1000	-	-	16	-	-	9

Oprócz wyszczególnionych rodzajów broni, ze względu na ten sam cel użycia /zniszczenie lub obezwładnienie siły żywej lub środków używanych przez przeciwnika/ analizie poddano również granaty i miny będące na wyposażeniu jednostek.

Tabela nr 9

Granaty 3/

Nazwa granatu	Rodzaj granatu	Ciężar /w g/		Działanie bojowe	Działanie zapalnika	Promień rażenia odł. w m	Przebiegal. ppanc. w min.
		Granatu	ładunku kruszącego				
PGN-60	ppanc	570	-	kumu- la- cyjne	natychnastowe	50	180
F-1N-60	obronny	670	60	odłam- kowe	"-	200	-
RG-42	zaczep- ny	400	120	"-	czasowe /ze zwłó- ką/	15- 20	-
F-1	obronny	700	60	odłam- kowe	"-	200	-

Tabelę opracowano na podstawie Instrukcji piechoty, Granaty ręczne, Opis i użytkowanie, Zasady i sposoby użycia, Szkol. 161/61 MON 1961 r.

Tabela nr 10

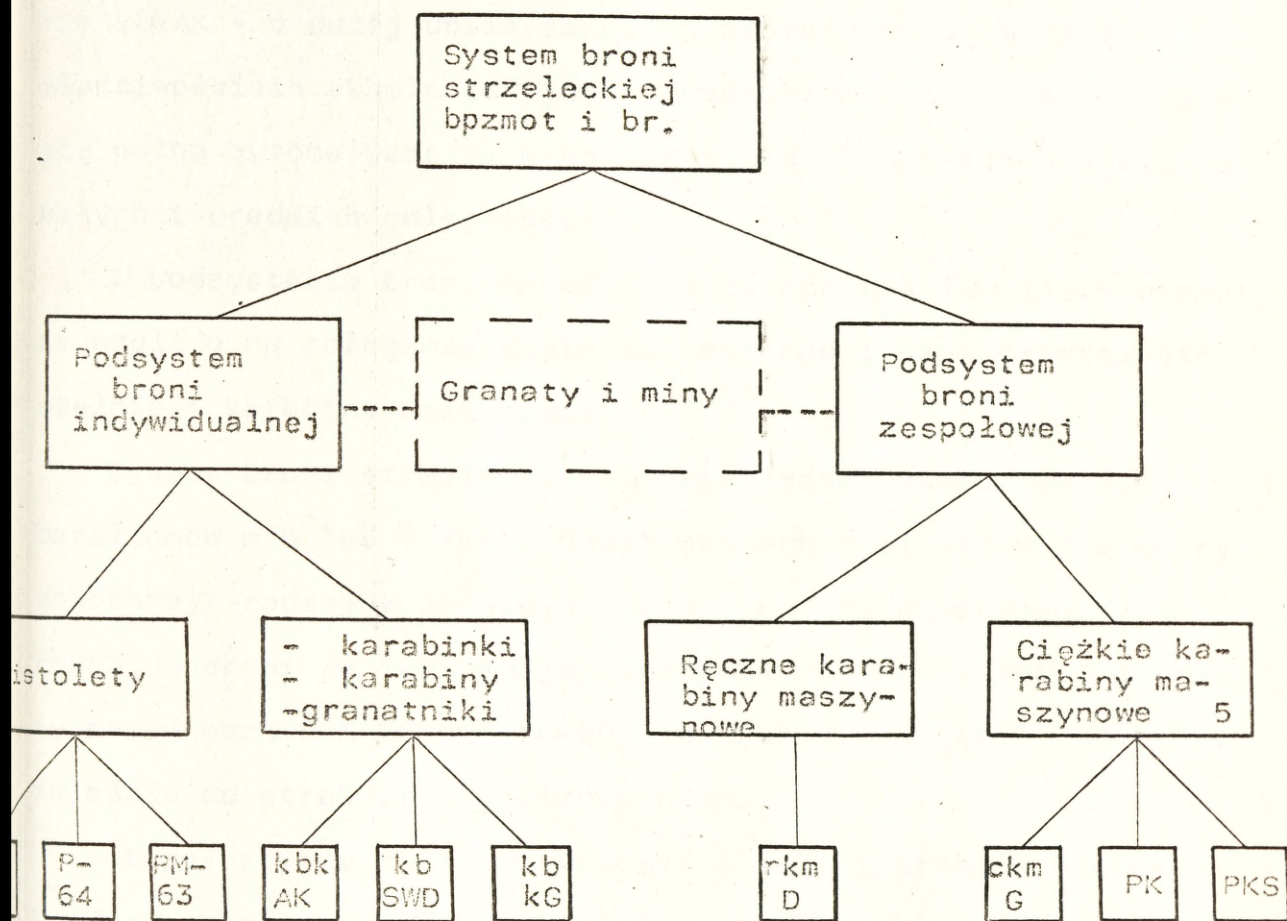
M i n y 4/

Nazwa miny	Rodzaj miny	Zapalnik	Ciężar w kg	Siła w kg potrzebna do zadziałania	Promień rażenia w m
PSM-1	ppiech. odłamkowa	MUW-2M MWN-2M elektryczny	2,7		20
POM2-2	ppiech. odłamkowa	MUW		5-15	
POM2-2M	ppiech. odłamkowa	MUW		5-15	
OZM-3	ppiech. odłamkowa wyskakująca	MUW		5-15	
TM-53	ppanc.	MW-5	8,4	200-500	

4/ Tabelę opracowano na podstawie następujących instrukcji:

- Mina ppiech. PSM-1. Opis i użytkowanie. Inż. 462/81 Warszawa 1982 r.;
- Instrukcja sapercka dla wszystkich rodzajów wojsk i wojsk specjalnych. Inż. 124/61 Warszawa 1962 r.

Broń strzelecka występująca w batalionach piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia tworzy niżej przedstawiony system:

5/ Tylko w bpzmot.

Wartość bojową poszczególnych rodzajów broni określa się na podstawie efektywności ognia, niezawodności, gotowości bojowej i manewrowości ^{6/}. Wyszczególnione cechy są ściśle wzajemnie powiązane. Parametry określające poszczególne cechy wyszczególnione zostały w zamieszczonych powyżej tabelach.

W podsystemie broni indywidualnej podstawową funkcję spełnia kbKAK - o dużej uniwersalności zastosowań oraz dobrych właściwościach eksploatacyjnych. Podsystem ten charakteryzuje się pełną automatyzacją, zapewniającą duże natężenie ognia na małych i średnich odległościach.

W podsystemie broni zespołowej zasadniczą funkcję w bpzmot ze względu na odległość ognia skutecznego i szybkostrzelność spełniają karabiny maszynowe.

System broni strzeleckiej wymaga jednak zaopatrywania batalionów w 6 lub 7 /przy dwóch wzorach pistoletów dla kadry zawodowej/ rodzajów amunicji zasadniczej do poszczególnych rodzajów broni /w tym naboje miotające NGN wz. 43/60 i granaty nasadkowe: PGN-60 i F-1N-60/, a drużyn w 4 lub 5 rodzajów, zależnie od struktur organizacyjnych.

Uzupełniające system broni strzeleckiej granaty ręczne są bardzo skutecznym środkiem walki, zwłaszcza prowadzonej na bliską odległość w terenie urozmaiconym, w lesie i w nocy.

Miny w powiązaniu z ogniem broni strzeleckiej tworzą określony system ognia zarówno w działaniach zaczepnych jak i ochronno-obronnych. Ich właściwe wykorzystanie zezwala na wykonanie określonych zadań znacznie mniejszymi siłami.

6/ Pod pojęciem manewrowość należy rozumieć odpowiednie przystosowanie broni do szybkiego otwarcia ognia i przenoszenia go na różne cele. Zasadniczą uwagę zwraca się tu na opracowanie broni o małej masie i wymiarach, mającej optymalne przyrządy celownicze, ręczki do przenoszenia, magazynek, składane kolby, proste i wygodne bezpieczniki.

3.2.2 Środki łączności pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOVewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski ^{1/}.

Przedstawione w załączniku nr 3 zapisy w rubrykach 10-14 oraz w załączniku nr 4 w rubrykach 8-13 wskazują, że bpzmot i br wyposażone są w takie same środki łączności, tzn. KF i UKF tych samych typów.

Radiostacja KF średniej mocy R-118 przeznaczona jest do utrzymania łączności ze sztabem brygady oraz pracy w sieci radiowej współdziałania z komendą rejonową USW i jednostkami sił OC. Jest ona przystosowana do utrzymywania telegraficznej łączności dalekopisem oraz do pracy kluczem. Przy małych zakłóceniach może utrzymywać równoczesną łączność w trzech kanałach /dwóch telegraficznych dalekopisowych i jednym telefonicznym/. Może pracować w ruchu i na postoju, w systemie węzła i jako radiostacja samodzielna zapewnia następujące rodzaje pracy:

- pracę telefoniczną z modulacją amplitudy simpleksem lub duplexem z samochodu radiostacji w ruchu lub na postoju oraz simpleksem z urządzenia wynośnego;
- pracę telegraficzną;
- retlanslację jednokierunkową pracy telegraficznej z manipulacją częstotliwości, jedno lub dwukanałową;

1/ Załącznik nr 3 i 4.

- jednoczesną pracę telegraficzną z manipulacją częstotliwości i telefoniczną.

Wszystkie rodzaje pracy poza telefoniczną możliwe są tylko na postoju.

Radiostacja KF małej mocy R-130 przeznaczona jest do utrzymania łączności z przełożonym /bpzmot i br/ i podwładnymi /br/. Jest to radiostacja odbiorczo-nadawcza, telefoniczno-telegraficzna z modulacją częstotliwości, simpleksowa, z kwarcową stabilizacją częstotliwości. Może pracować w ruchu i na postoju. Zapewnia następujące rodzaje pracy:

- odbiór i nadawanie sygnałów telefonicznych z modulacją jednowstęgową i amplitudową;
- odbiór i nadawanie sygnałów z manipulacją amplitudy;
- nadawanie sygnałów telegraficznych z manipulacją częstotliwości;
- odbiór dyżurnych sygnałów wszystkich wymienionych wyżej rodzajów pracy z wyjątkiem sygnałów z manipulacją częstotliwości;
- nadawanie sygnałów telegraficznych z zastosowaniem urządzeń szybkodziałających;
- utrzymanie łączności w płynnym zakresie częstotliwości z zastosowaniem wszystkich wymienionych wyżej rodzajów pracy za wyjątkiem modulacji jednowstęgowej.

Radiostacja jest przewidziana do pracy z kompletem słuchawko-mikrofonowym lub hełmofonem, w którym znajdują się laryngofony typu ŁEM-3 i słuchawki TA-56M. Kompletem tym lub hełmofonem można pracować bezpośrednio z radiostacją lub z pulpitu operatora i dowódcy.

Radiostacja UKF małej mocy R-123 przeznaczona jest do pracy z podwładnym. Jest to radiostacja odbiorczo-nadawcza, foniczna z modulacją częstotliwości oraz z tłumikiem szumów. Umożliwia nawiązanie łączności bez potrzeby poszukiwania korespondenta i prowadzenia korespondencji bez dostrajania odbiornika, na dowolnej częstotliwości roboczej zakresu. Jest wyposażona w układ automatyki, pozwalający na wcześniejsze przygotowanie i ustalenie czterech częstotliwości roboczych.

Zapewnia następujące rodzaje pracy:

- nasłuch;
- simpleksowa łączność foniczna;
- dwupleksowa łączność foniczna.

Jest przystosowana do pracy z hełmofonem czołgowym z laryngofonami ŁEM-3 i słuchawkami TA-56M.

Radiostacja UKF małej mocy R-107 przeznaczona jest do pracy z podwładnymi. Jest to radiostacja simpleksowa do pracy na fon z modulacją częstotliwości. Zapewnia łączność z radiostacjami tego samego typu bez podstrajania i poszukiwania. Posiada możliwości przygotowania do pracy zawczasu 4 fal.

Istnieje możliwość sterowania radiostacją z punktu wynośnego oddalonego od samochodu o 500 m i prowadzenia ręcznej retranslacji.

Radiostacja UKF małej mocy R-105 przeznaczona do pracy zarówno z przełożonym jak i podwładnym. Jest to radiostacja simpleksowa przenośna zapewniająca bezpośrednią łączność telefoniczną /fonem/, za pomocą kompletu mikrofonowo-słuchawkowego lub z punktu wynośnego, tj. za pomocą aparatu telefonicznego umieszczonego do 3 km od radiostacji i połączonego z nią linią przewodową. Może dokonywać półautomatycznej retranslacji korespondencji w sieciach i kierunkach radiowych. W celu zwiększenia zasięgu i uzyskania lepszej łączności można stosować wzmacniacz mocy.

Radiostacja UKF małej mocy R-126 przeznaczona jest do pracy z przełożonym. Jest to radiostacja przenośna, simpleksowa, przenoszona i obsługiwana przez dowódcę osobiście. Zapewnia ona bezpośrednią łączność telefoniczną /fonem/ za pomocą kompletu mikrofonowo-słuchawkowego bez poszukiwania i dostrajania się do radiostacji korespondenta.

Podstawowe dane taktyczno-techniczne wyżej wymienionych radiostacji przedstawia tabela nr 11.

Środek radiowy	R-118	R-130	R-123	R-107	R-105
Wymogi takt. techn.					
Ciążar	9000 kg		45 kg	17 kg	21 kg
Ilość częstotliwości	2876	950	1261	1281	405
Zakres częstotliwości	1-7,5 MHz	15000-10990 kHz	20-51 MHz	20-52 MHz	36-46,1 MHz
Zasilanie	Zespół spaliniowo-elektryczny: AB-2-0/230 lub PAB-2-1/230	Prąd stały 13 lub 24 V z sieci pokładowej	Prąd stały 13 lub 24 V z sieci pokładowej	Akumulatory 2 KNP-20	Akumulatory 2 NKN-24
Wymiary:					
- długość	- 7310 mm		- 428 mm		- 365 mm
- szerokość	- 2530 mm		- 222 mm		- 230 mm
- wysokość	- 3200 mm		- 239 mm		- 385 mm
Zasięg	marsz - do 30 km; postój - do 100 km na fali przyziemnej; postój - do 800 km na fali odbitej	z anteną - prętową - 30 km, z anteną quasimag-netyczną - ponad 100 km	13-20 km /szumy wyłączone i łączone/	z anteną prętową - 20 km, - na teleskopie - 60 km	marsz - 6 km; postój - 15 km; antena przenosienna na wys. 5-6 m - 25 km

2/ Tabelę opracowano na podstawie następujących instrukcji:

- Instrukcja łączności, Radiostacja R-118 BM, łączn. 116/61 MON 1962 r.
- Radiostacja R-130, Opis techniczny i eksploatacja, łączn. 424/69 MON 1970 r.
- Radiostacja R-123, Opis techniczny i eksploatacja, łączn. 357/68 MON 1970 r.
- Radiostacja RD-115, Opis techniczny i eksploatacja, łączn. 562/73 MON 1974 r.
- Radiostacja R-105dM, Opis techniczny i eksploatacja, łączn. 399/69 MON 1970 r.

Występująca na szczeblu drużyny piechoty i rozpoznawczej radiostacja R-126 zezwala na utrzymanie łączności z przełożonym na odległość do 2 km. Brak środka łączności w drużynie rozpoznania motocyklistów znacznie ogranicza efektywność rozpoznania tego szczebla.

Występująca na szczeblu kompanii i plutonu piechoty oraz plutonu rozpoznawczego i plutonu rozpoznawczego motocyklistów radiostacja R-105 zezwala na prowadzenie samodzielnych działań na odległość do 25 km.

Etatowe środki łączności radiowej w batalionach zezwalają na: dowodzenie podległymi pododdziałami; utrzymanie łączności z przełożonym za pomocą krótkofalowej radiostacji małej mocy; utrzymania łączności ze sztabem brygady za pomocą krótkofalowej radiostacji średniej mocy oraz w sieci radiowej współdziałania z komendą rejonową USW i jednostkami sił OC; kierunku radiowego z komendantem obiektu oraz kierunku radiowego z posterunkiem obserwacji powietrznej i skażeń.

Bpzmot oprócz środków łączności radiowej dysponuje środkami łączności przewodowej, takimi jak: polowe aparaty telefoniczne - TAJ-43/AP-48/ i TAJ-43MR i łącznice ŁP-10.

Aparaty telefoniczne zapewniają niezawodną łączność na następujących odległościach:

- na polowych liniach kablowych zbudowanych kablem typu PKL - do 20 km;
- na stałych liniach napowietrznych do 150 km i więcej zależnie od średnicy przewodu. Aparat jest zasilany z ogniwa suchego o napięciu 1,5 V. Ciężar aparatu wraz z ogniwem i dodatkową

słuchawką wynosi około 5 kg. Dodatkowa słuchawka umożliwia słuchanie rozmów przez drugą osobę. Aparat TAJ-43 MR umożliwia zdalne sterowanie radiostacją i prowadzenie rozmów przez radiostację oddaloną od aparatu telefonicznego o 1-3 km.

3.2.3 Środki transportu pododdziałów piechoty i rozpoznawczych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia - analiza i wnioski.

Bpzmot. WOWewn. centralnego przeznaczenia posiada 46 środków transportowych. Z tego: 5 stanowią samochody specjalne /WD-115, Rst. R-118, PSŁ, B-1 sam. sanitarka/; 6-osobowo-terenowe /dowódcy i szefa sztabu batalionu oraz dowódców kompanii/; 27 - ciężarowo-terenowe lub ciężarowo-szosowe 2,5 t; 8 - ciężarowo-terenowe 5 t. Środki transportu pododdziałów bojowych to osobowo-terenowe /Gaz-69 lub UAZ/ i ciężarowo-terenowe lub ciężarowo-szosowe /Star 6x6 lub Star 29/.

Br. WOWewn. centralnego przeznaczenia posiada 71 środków transportowych. Z tego: 12 stanowią samochody specjalne; 32 osobowo-terenowe; 20 motocykle; 3 ciężarowo-terenowe 2,5 t i 4 ciężarowo-terenowe 5 t. Środki transportu pododdziałów bojowych to osobowo-terenowe /Gaz-69 lub UAZ/ i motocykle /M-72 z przyczepą/.

Środki transportu bpzmot zapewniają przewożenie składu etatowego batalionu. Jednak ich ilość nie zapewnia samodzielnego pojazdu dla każdej drużyny.

Środki transportu br nie zapewniają możliwości przewożenia wszystkich żołnierzy przy etatowych pododdziałach. Szef kompanii, st.mechanik oraz dowódca obsługi RD-115 i sanitariusz w kompanii nie mieszczą się zgodnie z normami w pojazdach kompanijnych.

Tabela nr 12

Lp.	Marka pojazdu	Szybkość maksymalna w km/h	Pojemność zbiornika w l.	Zużycie paliwa l/100 km	Ciężar /kg/		Liczba osób		Ładowność /kg/		Wymiary /mm/		
					Własny	Całkowity	W nadwoziu	Na skrzyżowaniach	Na szosie	W terenie	Długość	Szerokość	Wysokość
1.	Gaz 69	90	60	16,0	1535	2175	8	-	-	-	3850	1850	2030
2.	UAZ	100	78	17,5	1540	2290	7	-	100	100	4025	1785	2050
3.	Star 29	81	105	36,0	4280	9280	2	24	5000	-	6455	2380	2800
4.	Star 6 x 6	73	300	38,0	5700	9700	2	24	4000	2500	6594	2400	2875

1/ Tabelę opracowano na podstawie zbioru podstawowych zasad użytkowania pojazdów mechanicznych w wojsku. Szefostwo Służby Czołgowo-Samoходowej. MON 1975 r.

3.2.4 Analiza spójności składników drugiego elementu
obiektu badań /środki/ - synteza niższego rzędu

3.2.4.1 Uzbrojenie.

Występujące w bpzmot WOWewn. centralnego przeznaczenia uzbrojenie wskazuje, że jest on w dosłownym tego słowa znaczeniu pododdziałem piechoty, gdyż nie dysponuje żadnymi środkami, które pozwoliłyby na prowadzenie walki broni połączonych.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że system uzbrojenia bpzmot zapewnia skuteczne oddziaływanie na nie osłoniętego przeciwnika na odległościach do 1000 m a lekko opancerzonego do 200 m. Podsystem broni indywidualnej, pomimo różnorodności występujących w nim naboju w zasadzie odpowiadałby wymogom zwalczania sił dywersyjnych. Ale bardzo istotnym mankamentem tego podsystemu jest ograniczona, ze względu na brak celowników noktowizyjnych, możliwość prowadzenia ognia w warunkach nocnych. Jedyny wyjątek stanowi oświetlacz siatki celownika optycznego PSO-1 karabinu SWD, który w zasadzie ze względu na ograniczoną ilość /1 szt. w plutonie/ niewiele w tym zakresie poprawia. Takie wyposażenie pododdziałów w środki zezwalające na skuteczne oddziaływanie ogniowe w warunkach nocnych znacznie utrudnia możliwości prowadzenia skutecznych bojowych działań przeciwdywersyjnych w okresie najbardziej intensywnego oddziaływania dywersyjno-rozpoznawczego przeciwnika.

Oświetlenie obszaru działań za pomocą naboju sygnałowych lub innych środków, może często ułatwić przeciwnikowi realizację jego zadania.

Występujący w podsystemie broni zespołowej ckmC /w większości pododdziałów jednostek WOWewn./, ze względu na swój ciężar /40,4 kg/ w żadnym wypadku nie zabezpiecza wysokiej manewrowości w zaczepnych działaniach przeciwdywersyjnych. Występujące również często zacięcia świadczą o słabej niezawodności tego typu broni. Z kolei środki ppanc. /naboje karabinowe, granaty i miny/ stwarzają bardzo ograniczoną możliwość zwalczania opancerzonego przeciwnika.

W oparciu o przeprowadzoną analizę można stwierdzić, że w stosunku do roli jaką powinno spełniać uzbrojenie w realizacji zadań stojących przed pododdziałami, dały się zauważyć istotne mankamenty. Jeżeli podsystem broni indywidualnej stwarza warunki dużej manewrowości tak istotnej w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych, to podsystem broni zespołowej /starego parku/ znacznie tę manewrowość ogranicza. Ponadto taki system broni /z wyjątkiem SWD/ nie stwarza możliwości skutecznej walki z siłami dywersyjno-rozpoznawczymi w warunkach ograniczonej widoczności, zarówno w działaniach ochronno-obronnych jak i zaczepnych.

Również prowadzenie działań przeciwdesantowych tylko w oparciu o system broni strzeleckiej, nie zapewnia pełnej możliwości realizacji tego typu zadań.

3.2.4.2 Środki łączności.

Występujące w batalionach piechoty środki łączności radiowej i przewodowej zabezpieczają w miarę sprawne dowodzenie pododdziałami, głównie w działaniach statycznych na ograniczonym obszarze. Jednak i w tym wypadku występują pewne mankamenty. Środki radiowe posiadają małą ilość częstotliwości oraz nie dysponują możliwością automatycznego strojenia i transmisji danych. Ponadto charakteryzują się również małą odpornością na zakłócenia, podsłuch i nie są przystosowane do utajniania rozmów, a duży pobór mocy wymaga ciężkich i dużych źródeł zasilania.

Środek radiowy R-126 ze względu na mały zasięg znacznie ogranicza możliwość samodzielnego działania drużyny. Z kolei środek radiowy R-105 ze względu na znaczny ciężar /21 kg/ ogranicza tempo działań /manewrowość/ plutonów i kompanii /piechoty/. Również stacje nowego typu na WD-RD-115 są zbyt ciężkie, w wyniku czego samochód UAZ jest przeciążony i może się poruszać w terenie z prędkością 30 km/h, a pracująca przy tej prędkości prądnica nie zapewnia należytego ładowania akumulatorów. Radiostacje te nie są również odporne na zakłócenia i przechwytywanie przekazywanych informacji.

W batalionach rozpoznawczych, ze względu na wyposażenie kr w WD RD-115, znacznie wzrosły możliwości dowodzenia i pokrywają cały obszar działania brygady.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że środki łączności będące na wyposażeniu pododdziałów nie odpowiadają w pełni potrzebom specyfiki bojowych działań przeciwdywersyjnych.

3.2.4.3 Środki transportu.

Występujące w bpszmot nieopancerzone ciężarowo-szosowe i ciężarowo-terenowe środki transportu nie są w stanie zapewnić właściwej osłony przewożonym stanom osobowym oraz wymaganej w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych manewrowości, zwłaszcza w zalesionym lub pociętym terenie. Brak środka transportu na każdą drużynę znacznie ogranicza możliwości prowadzenia działań małymi pododdziałami, a tym samym możliwości skutecznego zwalczania sił dywersyjnych przeciwnika.

Środki transportu batalionu rozpoznawczego zapewniają dużą manewrowość pododdziałów w obszarze działania brygady, jednak ze względu na brak opancerzenia są bardzo wrażliwe na oddziaływanie ogniowe przeciwnika, co praktycznie uniemożliwia prowadzenie rozpoznania na środkach transportu w ugrupowaniu desantu przeciwnika.

Przedstawione mankamenty wskazują, że środki transportu nie w pełni zabezpieczają możliwości realizacji stojących przed jednostkami zadań.

W oparciu o przeprowadzone analizy można stwierdzić, że w badanym elemencie obiektu badań istnieje częściowy brak spójności pomiędzy składnikami badanego elementu a zadaniami stojącymi przed pododdziałami.

Wyraża się on w możliwościach: skutecznego zwalczania sił dywersyjnych w warunkach ograniczonej widoczności bez urządzeń noktowizyjnych; prowadzeniu działań manewrowych bez środków transportu na szczeblu drużyny /piechoty/, z bardzo ciężkim karabinem maszynowym i równie ciężką radiostacją na szczeblu plutonu i kompanii. Duża wrażliwość na zakłócenia posiadanych środków radiowych znacznie utrudni dowodzenie z chwilą masowego wykorzystania przez przeciwnika jednorazowych urządzeń zakłócających.

Brak spójności uwidacznia się również w możliwościach prowadzenia skutecznych działań przeciwdesantowych tylko w oparciu o system broni strzeleckiej na nieopancerzonych środkach transportu.

Częściowy brak spójności widoczny jest także pomiędzy poszczególnymi składnikami badanego elementu. Pomiędzy systemem uzbrojenia, a środkami łączności istnieje w zasadzie spójność jednokierunkowa, wyrażająca się całkowitym pokryciem łącznością odległości ognia skutecznego wszystkich rodzajów broni.

Spójność pomiędzy uzbrojeniem a środkami transportu ogranicza się jedynie do przewożenia środków ogniowych bez możliwości prowadzenia z nich walki.

Spójność pomiędzy środkami łączności a środkami transportu do szczebla kompanii w piechocie i plutonu w rozpoznaniu ogranicza się do możliwości przewożenia środków łączności po drogach utwardzonych bez możliwości korzystania ze źródeł zasilania zamontowanych na środkach transportu.

Brak opancerzenia środków transportu ogranicza również możliwość swobodnego wykorzystania środków łączności na szczeblu pododdziałów w sytuacjach dynamicznych.

Powyższy brak spójności potwierdza również ankieta, gdzie na pytanie: "Czy aktualne uzbrojenie i wyposażenie pododdziałów rozpoznawczych i piechoty zapewnia skuteczną walkę z siłami dywersyjnymi?", 60 respondentów odpowiedziało "nie", a 9 "tak".

3.3 Zasady działania - analiza i wnioski

Głównym zadaniem ogólnowojskowych jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia jest "zapewnienie skutecznej ochrony i obrony określonych obiektów rozmieszczonych w wyznaczonym rejonie działań. Istota tego zadania polega na zorganizowaniu szczelnej ochrony i obrony obiektów oraz organizacji i prowadzeniu aktywnych działań zaczepnych w całym rejonie działania mających na celu wcześniejsze rozpoznanie i likwidację sił dywersyjnych nieprzyjaciela jeszcze przed próbą dokonania przez nie zamierzonych aktów dywersji" 1/.

Pod pojęciem ochrony obiektu rozumiemy "zespół czynności /przedsięwzięć/ uniemożliwiających skryte i podstępne przedostanie się na jego teren osób niepowołanych. Celem jej jest zapewnienie porządku i bezpieczeństwa w rejonie obiektu, przeciwdziałanie aktom dywersji lub innym przejawom wrogiej działalności" 2/.

Pod pojęciem obrony obiektu, rozumiemy "zespół czynności /przedsięwzięć/ uniemożliwiających nieprzyjacielowi lokalizację, rozpoznanie i zbrojne jego opanowanie lub wywołanie istotnych szkód. Celem jej jest niedopuszczenie sił nieprzyjaciela do ochranianego obiektu oraz zniszczenie ich w walce" 3/.

1/ Zasady działań jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia, IOT-40/79, Warszawa 1979, str. 6.

2/ Instrukcja o zasadach prowadzenia działań ochronno-obronnych. Część I, IOT 78/83, MON 1983, str. 5.

3/ Tamże, str. 6.

Z kolei "rejonem działania jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia nazywany określony obszar, na którym jednostki we współdziałaniu z terenowymi organami i siłami obronnymi, wykorzystując także środki i urządzenia miejscowej infrastruktury, realizują zadania związane z funkcjonowaniem oraz ochroną i obroną obiektów. Rejon działania może obejmować część jednego lub kilku województw, a jego granice powinny w zasadzie przebiegać granicami podziału administracyjnego /województw, gmin/" 4/.

Ochronę i obronę obiektów organizuje się systemem strefowym obejmującym:

- strefę I - obejmującą obiekt i teren przyległy do tego obiektu na głębokość do kilkuset metrów;
- strefę II - obejmującą obszar w promieniu do 3 km od obiektu;
- strefę III - obejmującą teren całego rejonu działania, w którym organizuje się przeciwdywersyjne działanie zaczepne na rzecz wszystkich obiektów, w tym także na rzecz obiektów ochraniających innymi siłami." 5/.

Podstawową zasadą ochrony i obrony obiektów realizowaną przez jednostki WOVewn. centralnego przeznaczenia jest ochrona i obrona systemem załóg ochronnych /ZO/ w powiązaniu z działaniami zaczepnymi na dalekich przedpolach.

4/ Zasady działań jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia. IOT 40/79, Warszawa 1979, str. 4.

5/ Tamże, str. 8.

Pod pojęciem ZO rozumiemy pododdział /kilka pododdziałów pod wspólnym dowództwem/ wyznaczony do prowadzenia działań ochronno-obronnych, który jest w stanie wydzielić ze swych sił wartę, pododdział do działań na bliskich podejściach oraz odwód w sile nie mniejszej niż warta /.../.

Działania ochronno-obronne załoga ochronna prowadzi w strefie obiektu, obejmującą obiekt i przyległy do niego teren na głębokość do kilkuset metrów oraz na bliskich podejściach do 3-4 km od obiektu" 6/.

"Ochronę i obronę poszczególnych obiektów w zależności od ich wielkości i warunków usytuowania w terenie, organizuje się siłami batalionu lub kompanii, a w niektórych przypadkach siłami plutonu" 7/.

"Przestrzeń, na której mogą się rozwijać bojowe działania przeciwdywersyjne, wymaga stosowania właściwej taktyki i elastyczności działań oraz odpowiedniego nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi stosownie do powstałego zagrożenia. Nasycenie powinno zapewnić opanowanie terenu i ograniczenie swobody ruchu sił dywersyjnych" 8/.

6/ Instrukcja o zasadach prowadzenia działań ochronno-obronnych. Cz. I IOT 78/83. MON 1983 r., str. 7.

7/ Zasady działań jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia. IOT 40/79. Warszawa 1979 r. str. 8.

8/ Instrukcja o zasadach prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych. IOT 47/73. MON 1974 r., str. 6.

3.3.1 Prowadzenie działań w strefie I - analiza i wnioski

Działanie w strefie I /na gł. do 1 km od obiektu/ obejmuje zorganizowanie i pełnienie służby wartowniczej wokół obiektu, wystawienie punktów obserwacyjnych /obserwatorów/, podstępów, posterunków kontrolnych oraz działanie patroli i zasadzek. Wszystkie te elementy podporządkowane są dowódcy warty.

W ramach służby wartowniczej organizuje się system posterunków stałych i ruchomych, z zasady podwójnych /dwuosobowych/, okopanych i zamaskowanych /posterunki stałe/. Poszczególnym posterunkom wyznacza się wzajemnie zazębiające się sektory obserwacji i ostrzału. Każdy posterunek powinien mieć łączność /telefoniczną, radiotelefoniczną/ z dowódcą warty. Na kierunkach słabo obserwowanych i łatwo dostępnych system ognia wznacznia się inżynieryjnymi zaporami minowo-drutowymi oraz organizuje system sygnalizacji świetlnej i dźwiękowej. Ponadto w zależności od decyzji dowódców jednostek do wzmocnienia ochrony niektórych obiektów przydziela się pluton technicznego rozpoznania pola walki w całości lub pojedynczymi stacjami.

Określone działanie warty, pozostałych elementów i odwodu może wyniknąć w przypadku bezpośredniego ataku na obiekt lub stwierdzenia obecności przeciwnika w strefie I, II lub III.

Bezpośredni, niespodziewany atak na obiekt odpierają w pierwszej kolejności elementy na przedpolu oraz wartownicy będący na posterunkach. Pod przykryciem ich ognia większość sił zmiany czuwającej i odpoczywającej zajmuje wyznaczone stanowiska ogniowe i zwalczą atakującego przeciwnika, a pozostałe siły tych zmian pozostają w odwodzie dowódcy warty w goto-

wości do wzmocnienia najbardziej zagrożonego kierunku. Dowódca ZO podejmuje określone działania odwodem oraz pododdziałem działającymi w strefie II-giej. W przypadku ataku większych sił przeciwnika dowódca brygady wprowadza do działań swoje odwody.

Stwierdzenie przez wartowników lub elementy wystawione w strefie I-szej obecności osób podejrzanych, powoduje próbę zatrzymania lub zniszczenia w/w osób oraz natychmiastowe powiadomienie o zaistniałym fakcie za pomocą posiadanych środków łączności dowódcy warty, który wzmocnia posterunki siłami zmiany czuwającej i wysyła na zagrożony kierunek patrol ze zmiany odpoczywającej. Dowódca ZO po otrzymaniu meldunku od dowódcy warty o sytuacji przystępuje do działania siłami odwodu celem schwywania lub zniszczenia przeciwnika oraz powiadomienia dowódcę pododdziału działającego w strefie II-giej, nakazując mu podjęcie określonego działania /zasadzka, zapora/ na przewidywanych kierunkach jego wycofania. W wypadku wycofywania się przeciwnika dowódca ZO organizuje pościg, prowadząc go nawet poza granicę strefy odpowiedzialności /strefy II/, powiadamiając przełożonego o kierunku wycofywania i pościgu.

Wykrycie przeciwnika przez elementy działające w strefie II-giej, powoduje wzmocnienie na rozkaz dowódcy ZO posterunków i elementów działających w strefie I-szej siłami zmiany czuwającej i odpoczywającej oraz określone, zależne od konkretnej sytuacji, działania odwodu w strefie I /np. zapora lub zasadzka na prawdopodobnym kierunku podejścia/ lub w strefie II-giej.

Stwierdzenie obecności przeciwnika w strefie II-giej powoduje zwiększenie gotowości odwodu dowódcy ZO oraz czujności wartowników na posterunkach i elementów działających w strefie I-szej^{9/}.

Przedstawiony powyżej sposób działania w poszczególnych sytuacjach realizują dowódcy ZO bez względu na to jakimi siłami dysponują /plutonu czy batalionu/. Jednak efektywność tych działań jest uzależniona m.in. od wielkości posiadanych sił - nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi^{10/}.

Obliczenia nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi
w strefie I-szej

F_1 - powierzchnia strefy w km^2

N_1 - nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w strefie I

L - ilość żołnierzy /w - warty, o - odwodu/.

Dla ZO w sile plutonu

$$F_1 = \pi r^2$$

$$F_1 = 3,14 \times 1 = 3,14 \text{ km}^2$$

$$N_1 = \frac{Lw}{F_1} = \frac{10}{3,14} = 3,18$$

9/ Brak konkretnych ustaleń czym się powinno wyrażać zwiększenie gotowości odwodu i czujności w strefie I-szej.

10/ Pod pojęciem nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi należy rozumieć ilość żołnierzy przypadających na 100 km^2 . Ze względu na mały obszar strefy I i II w kalkulacjach przyjęto ilość żołnierzy na 1 km^2 .

Nasylenie terenu siłami przeciwdwersyjnymi w strefie I /siłami warty/ wynosi ok. 3 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w strefie I nasylenie to będzie wynosiło:

$$N_1 = \frac{Lw + Lo}{F_1} = \frac{10 + 10}{3,14} = \frac{20}{3,14} = 6,36 \text{ czyli}$$

ok. 6 żołnierzy na km².

Dla ZO w sile kompanii

$$N_1 = \frac{Lw}{F_1} = \frac{31}{3,14} = 9,87$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdwersyjnymi w strefie I /siłami warty/ wynosi ok. 10 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w strefie I nasylenie to będzie wynosiło:

$$N_1 = \frac{Lw + Lo}{F_1} = \frac{31 + 31}{3,14} = \frac{62}{3,14} = 19,74 \text{ czyli}$$

ok. 20 żołnierzy na km².

Dla ZO w sile batalionu

Dla warty w sile kpzmot

$$N_1 = \frac{Lw}{F_1} = \frac{103}{3,14} = 32,80$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdwersyjnymi w strefie I /warta w sile kpzmot/ wynosi ok. 33 żołnierzy na km².

Dla warty w sile 1,5 kpzmot

$$N_1 = \frac{Lw}{F_1} = \frac{154}{3,14} = 49,04$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdwersyjnymi w strefie I /warta w sile 1,5 kpzmot/ wynosi ok. 49 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w sile kpzmot w strefie I chronionej wartą w sile kpzmot nasycenie to będzie wynosiło:

$$N_1 = \frac{Lw + Lc}{3,14} = \frac{103 + 103}{3,14} = \frac{206}{3,14} = 65,60 \text{ czyli}$$

ok. 66 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w sile 1,5 kpzmot w strefie I chronionej wartą w sile 1,5 kpzmot nasycenie to będzie wynosiło:

$$N_1 = \frac{LW + Lo}{3,14} = \frac{154 + 154}{3,14} = \frac{308}{3,14} = 98,40 \text{ czyli}$$

ok. 98 żołnierzy na km².

Powyższe obliczenia dotyczą tylko sił ZO, ale w wypadku odpierania bezpośredniego ataku przeciwnika na obiekt, do sił przeciwdywersyjnych można również zaliczyć żołnierzy obsługujących główne lub pomocnicze węzły łączności rozmieszczone w strefie I /GWŁ - około 300 żołnierzy, PWŁ - około 150 żołnierzy/.

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że obszar strefy I jest bardzo mały /3,14 km²/. Działania w tej strefie prowadzą siły warty samodzielnie lub we współdziałaniu z odwodem dowódcy ZO, pododdziałem działającym w strefie II oraz w przypadku ataku na obiekt większych sił przeciwnika również z siłami obsługującymi węzły łączności i odwodem dowódcy brygady. Szczelność strefy może być dodatkowo wzmocniona plutonem technicznego rozpoznania pola walki lub pojedynczą stacją. Możliwość prowadzenia działań w badanej strefie przez taką dużą ilość sił wymaga bardzo dobrej organizacji współdziała-

nia, które z kolei wymaga bardzo dobrej łączności. Przedstawione wyliczenia wskazują, że nasycenie strefy I siłami przeciwdywersyjnymi jest duże i bardzo duże ^{11/}, a w krytycznej sytuacji może zostać znacznie zwiększone poprzez włączenie się do działań /tylko do odparcia bezpośredniego ataku znacznych sił przeciwnika/ sił obsługujących węzły łączności i odwodu dowódcy brygady. Duża ilość sił oraz mały obszar badanej strefy zdecydowały o statycznym w zasadzie charakterze prowadzenia działań.

Praktyka ćwiczeń pk. "PODLASIE" w latach 1977-1983 wskazuje, że przejście całej strefy i wejście na obiekt jest mało prawdopodobne. Potwierdza to również nie udana próba wejścia na obiekt grupy specjalnej w ćwiczeniu "PODLASIE-85".

3.3.2 Prowadzenie działań w strefie II - analiza i wnioski.

Działania w strefie II /na głębokość do 3 km od obiektu/ prowadzi zgodnie z definicją pododdział ze składu załogi ochronnej obiektu. Obejmują one zorganizowanie i prowadzenie wszystkich form bojowych działań przeciwdywersyjnych i sposobów walki w nich stosowanych w celu wzbronienia przeciwnikowi swobody manewru i możliwości wejścia do strefy I. Jednak główną formę działań w tej strefie stanowią działania rozpoznawcze, obejmujące przeszukiwanie terenu, organizację posterunków obserwacyjnych i kontrolnych, podsłuchów, patroli i zasadzek.

11/ Przyjmowane kryteria wielkości nasycień:
- małe do 2 żołnierzy na km²;
- duże do 10 żołnierzy na km²;
- b. duże powyżej 10 żołnierzy na km².

Ponadto dowódca ZO może wzmocnić skuteczność rozpoznania w tej strefie stacją PSNR. Pozostałe formy bojowych działań przeciwdywersyjnych organizuje się i prowadzi w wypadku uzyskania z różnych źródeł /głównie resortu SW/ konkretnych danych o przeciwniku lub po nawiązaniu z nim styczności.

Określone działania pododdziału działającego w strefie II może nastąpić w przypadku wykrycia przeciwnika w strefie III, II, I lub w wypadku bezpośredniego zaatakowania przez niego chronionego obiektu.

W przypadku wykrycia przeciwnika w strefie III pododdział ZO działający w strefie II częścią sił organizuje rozpoznanie na przewidywanych kierunkach podejścia przeciwnika a na kierunku najbardziej zagrożonym - zaporę lub zasadzkę.

W przypadku wykrycia przeciwnika w strefie II przez pododdział /jego elementy/ działający w tej strefie, jego dowódca podejmuje określone /ściśle zależne od sytuacji/ działania, w celu wybronięcia przeciwnikowi możliwości podejścia do strefy I, a następnie jego likwidacji, meldując o sytuacji i podjętych środkach przełożonemu. Dowódca ZO nakazuje dowódcy warty wykonanie przedsięwzięć opisanych w podrozdziale 2.3.1 i podejmuje określone /zależne od konkretnej sytuacji/ działania odwodu ZO. Działanie odwodu może obejmować wzmocnienie rozpoznania, poszerzenie lub pogłębienie zapory w strefie II lub wykonanie nowej w strefie I na prawdopodobnym kierunku podejścia przeciwnika. W przypadku nawiązania styczności ogniowej

z przeciwnikiem przez pododdział prowadzący działania w strefie II, odwód może być wykorzystany do jego okrążenia i likwidacji /zarówno dowódcy ZO jak i dowódcy brygady/.

W przypadku dokonania przez przeciwnika bezpośredniego ataku na obiekt, siły warty odpierają atak z zajmowanych stanowisk a odwód i pododdział działający w strefie II na rozkaz dowódcy ZO mogą zaatakować przeciwnika ze skrzydeł lub od tyłu. Jeżeli do takiego ataku zostanie użyty tylko odwód dowódcy ZO wówczas pododdział działający w strefie II przystępuje do organizacji zapory na prawdopodobnych kierunkach wycofania się przeciwnika.

W przypadku wycofywania się przeciwnika ze strefy II, pododdział działający w tej strefie lub odwód prowadzą za nim pościg nawet poza granice strefy odpowiedzialności /strefy II/, powiadamiając o kierunku pościgu przełożonego.

Przedstawiony powyżej sposób działania w poszczególnych sytuacjach realizują dowódcy ZO bez względu na to, jakimi siłami dysponują /plutonu czy batalionu/. Jednak efektywność tych działań jest również uzależniona między innymi od wielkości posiadanych sił, czyli nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi.

Obliczenia nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi

w strefie II

F_2 - powierzchnia strefy II w km^2

N_2 - nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi
w strefie II

L - ilość żołnierzy /p - pododdziału, - o - odwodu/.

$$F_2 = \overline{II}r^2 - F_1$$

$$F_2 = 3,14 \times 9 - 3,14 = 28,26 - 3,14 = 25,12$$

Dla ZO w sile plutonu

$$N_2 = \frac{Lp}{F_2} = \frac{10}{25,12} = 0,39$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w strefie II wynosi ok. 0,40 żołnierza na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w strefie II, nasycenie to będzie wynosiło:

$$N_2 = \frac{Lp + Lo}{F_2} = \frac{10 + 10}{25,12} = \frac{20}{25,12} = 0,79 \text{ czyli}$$

ok. 0,80 żołnierza na km².

Dla ZO w sile kompanii

$$N_2 = \frac{Lp}{F_2} = \frac{31}{25,12} = 1,23$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w strefie II wynosi ok. 1,20 żołnierza na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w strefie II nasycenie to będzie wynosiło:

$$N_2 = \frac{Lp + Lo}{F_2} = \frac{31 + 31}{25,12} = \frac{62}{25,12} = 2,46 \text{ czyli}$$

ok. 2,50 żołnierzy na km².

Dla ZO w sile bpszmot

Pododdziały w sile kpzmot

$$N_2 = \frac{Lp}{F_2} = \frac{103}{25,12} = 4,10$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w strefie II wynosi ok. 4 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w sile 1,5 kpzmot w strefie II nasylenie to będzie wynosiło:

$$N_2 = \frac{L_p + L_o}{F_2} = \frac{103 + 154}{25,12} = \frac{257}{25,12} = 10,23 \text{ czyli}$$

ok. 10 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w sile dwóch kpzmot w strefie II nasylenie to będzie wynosiło:

$$N_2 = \frac{L_p + L_o}{F_2} = \frac{103 + 206}{25,12} = \frac{309}{25,12} = 12,30 \text{ czyli}$$

ok. 12 żołnierzy na km².

Pododdział w sile dwóch kpzmot

$$N_2 = \frac{L_p}{F_2} = \frac{206}{25,12} = 8,20$$

Nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w tym przypadku wynosi ok. 8 żołnierzy na km².

W przypadku użycia odwodu dowódcy ZO w sile kpzmot nasylenie to będzie wynosiło ok. 12 żołnierzy na km².

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że obszar strefy II jest duży /25,12 km²/. Działanie w tej strefie prowadzi pododdział ze składu ZO /w sile od drużyny do dwóch kpzmot/ w ścisłym współdziałaniu z wartą i odwodem dowódcy ZO, a w niektórych przypadkach również z odwodem dowódcy brygady. Szczelność strefy może być dodatkowo wzmocniona plutonem technicznego rozpoznania pola walki lub pojedynczą stacją.

Prowadzenie działań w badanej strefie wymaga dobrej organizacji współdziałania nie tylko z elementami ZO i odwodem brygadowym, ale również z siłami resortu SW, OC i wszelkimi innymi ochraniającymi określone zakłady pracy i inne obiekty występujące w obszarze strefy II. Przedstawione wyliczenia wskazują, że nasycenie strefy II siłami przeciwdywersyjnymi jest znacznie zróżnicowane /od 0,40 do 12 żołnierzy na km²/. Duży obszar działań i często mała ilość sił wymaga w zasadzie manewrowego charakteru prowadzenia działań. Doświadczenia z ćwiczeń pk. "PODLASIE" z lat 1977-1983 wskazują na małą szczelność strefy, gdyż pozoracja nie miała prawie żadnych trudności z jej pokonaniem w warunkach ograniczonej widoczności.^{12/}

3.3.3 Prowadzenie działań w strefie III - analiza i wnioski.

Podręcznik OTK określa wielkość rejonu działania brygady "do 10 000 km²", a więc obszar znacznie przekraczający wielkość średniego województwa.^{13/} IOT i WOWewn. w corocznych ćwiczeniach z częściowym udziałem wojsk pk. "PODLASIE" i wewnętrznych ćwiczeniach dowódczo-sztabowych DZJZ przyjmował rejon działania dla brygad ogólnowojskowych ok. 3000 km² ^{14/}.

"Do realizacji... zadań brygada przyjmuje ugrupowanie bojowe, składające się z zespoły z pododdziałów organizujących ochronę i obronę obiektów, prowadzących przeciwdywersyjne działania zaczepne oraz odwodu"^{15/}.

12/ Relacje kierowników pozoracji w ćwiczeniach pk "PODLASIE" w latach 1977-1983 ppłk. Jerzego LOTKOWSKIEGO i ppłk. Ryszarda PODHAJSKIEGO.

13/ OTK, ASG WP, Terminy, struktury organizacyjne, warianty rozwiązań. Warszawa 1983, str.121.

14/ Załącznik nr 5.

15/ Zasady działań jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia. IOTwaw.40/79, Warszawa 1979, str.7.

Tęgo typu ugrupowanie przyjmowano również w ćwiczeniach pk. "PODLASIE" oraz ćwiczeniach dowódczo-sztabowych DZCZ.^{16/} Załącznik nr 2 wskazuje, że średnio dwa bpszot są angażowane jako ZO obiektów, czyli działania w strefie III prowadzi batalion rozpoznawczy i dwa bpszot. Działania te obejmują zorganizowanie i prowadzenie wszystkich form bojowych działań przeciwdywersyjnych i sposobów walki w nich stosowanych, w celu wykrycia, a następnie wzięcia do niewoli lub zniszczenia sił dywersyjnych przeciwnika, zanim zdąży one zlokalizować rozmieszczenie chronionych obiektów. Istotą tych działań polega na ciągłym penetrowaniu obszaru odpowiedzialności przez silne, lekkie i ruchliwe pododdziały, które po wykryciu sił dywersyjnych przeciwnika przechodzą do pościgu, zmuszając go do podjęcia walki w celu wzięcia do niewoli lub zniszczenia.

Działania rozpoznawcze prowadzi się głównie w celu zdobycia wiadomości o siłach przeciwnika, ustalenia miejsca ich pobytu, a także w celu utrudnienia im wszelkiego rodzaju działalności. Do działań pościgowych przechodzi się po nawiązaniu styczności z przeciwnikiem lub stwierdzeniu śladów jego pobytu w terenie, głównie w celu wzięcia go do niewoli lub całkowitego zniszczenia. Z kolei działania blokujące prowadzi się przeważnie w powiązaniu z pozostałymi formami bojowych działań przeciwdywersyjnych, w celu ograniczenia możliwości manewru siłom przeciwnika lub uniemożliwieniu im wyjścia z rejonu objętego działaniami bojowymi.

16/ Załącznik nr 6.

Działania likwidacyjne prowadzi się po stwierdzeniu obecności sił przeciwnika w określonym miejscu lub rejonie w celu wzięcia go do niewoli lub całkowitego zniszczenia.

Charakterystyczną cechą działań prowadzonych w tej strefie jest częste przechodzenie od jednej formy do drugiej, przy czym formy te będą często /przeważnie/ ze sobą powiązane.

"Podstawowymi cechami bojowych działań przeciwdywersyjnych są: aktywność, ciągłość, zaskoczenie, inicjatywa, szybkość reakcji i współdziałanie" 17/. Poza wyżej wymienionymi cechami, istotną rolą w skuteczności tego typu działań, odgrywa zgodnie z doświadczeniami historycznymi, nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi i stosunek sił.

Przyjmując, że średnio dwa bpozmot będą zaangażowane w działaniach jako ZO obiektów, nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w strefie III będzie wynosiło:

- dla obszaru działań wielkości $10\ 000\text{ km}^2$:

$$1275 : 10\ 000 = 0,1275 \text{ czyli ok. } 0,12 \text{ żołnierza na } \text{km}^2$$

$$0,12 \times 100 = 12 \text{ żołnierzy na } 100\ \text{km}^2;$$

- dla obszaru działań wielkości $3000\ \text{km}^2$:

$$1275 : 3000 = 0,425 \text{ czyli ok. } 0,42 \text{ żołnierza na } \text{km}^2$$

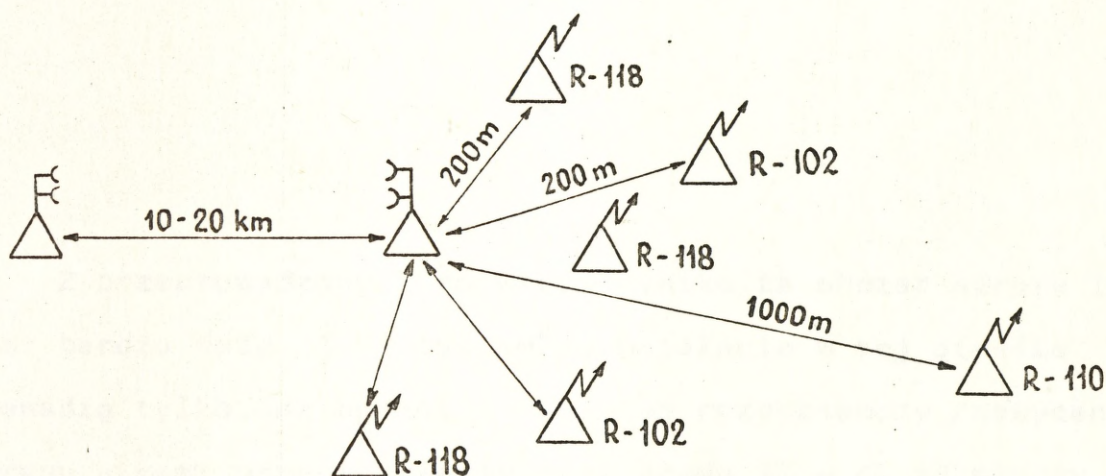
$$0,42 \times 100 = 42 \text{ żołnierzy na } 100\ \text{km}^2.$$

W strefie III rozwijane są również nie chronione żadnymi siłami za wyjątkiem ubezpieczeń bezpośrednich radiowe centra nadawcze pracujące na korzyść ochronianych obiektów.

17/ Instrukcja o zasadach prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych. IOT 47/73, MON 1974, str. 7.

"Nadajnik /radiostacja/ KF, wchodzące w skład grup środków nadawczych szczebli operacyjnych, rozmieszcza się w następujących odległościach:

- w przypadku sterowania nadajnikami za pomocą kabli polowych lub radiostacji małych mocy - 5 - 10 km;
- w wypadku sterowania nadajnikami za pomocą stacji radioliniowych 10 - 20 km" 18/.

Rys. nr 1. Schemat rozmieszczenia nadajników, radiostacji i aparatu zdalnego sterowania z uwzględnieniem wzajemnych zakłóceń 19/.

Rejon centra nadawczego zajmuje powierzchnię ok. $0,5 \text{ km}^2$ i już z tego powodu, nie mówiąc o możliwościach rozpoznania radioelektronicznego jest celem bardzo łatwym do wykrycia, a następnie zniszczenia.

18/ Zasady łączności radiowej i radiotelefonicznej. Łączn. 506/72, MON 1972, str. 67.

19/ Instrukcja łączności. Polowe węzły łączności związków operacyjnych. Łączn. 277/66, Warszawa 1967, str. 119, rys.44.

Kolejny problem stanowi osłona linii przewodowych od węzła łączności do stacji wzmacniakowych. Co 10 km na takiej linii znajduje się wzmacniak, do którego najłatwiej się podłączyć celem założenia podsłuchu.

Potrzeba dozoru tych elementów przez małe ale ruchliwe pododdziały nie znajduje odbicia w praktyce ćwiczeń, gdyż organizuje się duże odwoły /batalionowe/ uruchamiane bardzo często, dopiero na określony sygnał.

x x

x

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że obszar strefy III jest bardzo duży /3-10 tys. km²/. Działania w tej strefie prowadzą tylko dwa bpzmot i batalion rozpoznawczy /nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi rzędu 12 - 42 żołnierzy na 100 km²/. Duży obszar działania i małe nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi wymaga wybitnie manewrowego charakteru działań i koniecznego współdziałania z siłami resortu SW.

Występujące w tym obszarze elementy łączności nie posiadają żadnych dodatkowych sił do ochrony.

3.3.4 Analiza spójności składników trzeciego elementu
objektu badań /zasady działania/ - synteza
niższego rzędu

3.3.4.1 Prowadzenie działań w strefie I.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że w oparciu o obowiązujące zasady działań istnieje możliwość stworzenia wymaganej szczelności strefy I, uniemożliwiającej przeciwnikowi skryte i podstępne przedostanie się na teren obiektu. Istotny wpływ na realizację tego celu wywiera mały obszar tej strefy, co w powiązaniu z działaniami statycznymi zezwala na doskonałe przygotowanie pododdziałów działających w tej strefie do przygotowania a czasem rozegrania różnych wariantów walki zarówno w dzień jak i w nocy oraz dobrą organizację systemu łączności i współdziałania. Stosowane zasady działania pozwalają na utrzymanie w natychmiastowej gotowości do podjęcia walki z przeciwnikiem części sił znajdujących się na posterunkach i przedpolu obiektu; część sił w gotowości do podjęcia walki na sygnał /zmiana czuwająca warty/; część sił w gotowości do podjęcia walki w krótkim czasie /kilku minut/ od chwili otrzymania sygnału /zmiana odpoczywająca warty, odwód dowódcy ZO/.

Nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi /od dużego do bardzo dużego/ otwacza warunki do organizacji bardzo skutecznego systemu ognia, co w powiązaniu z inżynieryjnymi zaporami drutowo-minowymi i systemem sygnalizacyjnym powinno znacznie utrudnić swobodę ruchu, a tym samym możliwość działania przeciwnika.

Przydzielenie plutonu technicznego rozpoznania pola walki lub pojedynczej stacji, dodatkowo wzmocni system ochrony obiektu.

Podległość warty, odwodu i pododdziału działającego w strefie II dowódcy ZO znacznie ułatwi współdziałanie tych elementów.

Oszłona strefy I działaniami prowadzonymi w strefie II i III stwarza dogodne warunki odpowiedniego przygotowania elementów tej strefy do podjęcia walki z przeciwnikiem.

Statyczny w zasadzie sposób prowadzenia działań nie wymaga wysokiej sprawności fizycznej żołnierzy. Jednak wymogi w zakresie odporności psychicznej są bardzo duże, ze względu na monotonność wykonywanych czynności przez dłuższy okres czasu /służba wartownicza w ciągu kilku dób/. Również wymogi w zakresie zdrowotnym dotyczącym w szczególności wzroku i słuchu muszą być wysokie, gdyż żołnierz powinien wykrywać cele na pełnych odległościach pola obserwacji, a zwalczać je na odległościach ognia skutecznego, co się wiąże z koleją z poziomem wyszkolenia strzeleckiego.

3.3.4.2 Prowadzenie działań w strefie II.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że obowiązujące zasady działania w konkretnych warunkach strefy II nie w pełni zapewniają stworzenie wymaganej szczelności, w celu wzbronienia siłom przeciwnika swobody manewru i możliwości wejścia do strefy I. Dość duży obszar działań, rozciągnięty pierścieniowo wokół obiektu, wymaga dość znacznych sił do pełnego opanowania

terenu, a ZO w sile do bpzmet nie jest w stanie zabezpieczyć tego wymogu. Wielkość obszaru strefy II stwarza jednak warunki do zorganizowania niezawodnego systemu łączności pomiędzy wszystkimi elementami w niej działającymi, co znacznie ułatwi organizację współdziałania. Również wielkość obszaru strefy w powiązaniu z nasyceniem terenu siłami przeciwdywersyjnymi, zdecydowały w zasadzie o manewrowym charakterze prowadzonych w niej działań. Działania manewrowe wymagają dobrej sprawności fizycznej i wysokiego poziomu wykształcenia żołnierzy oraz lekkiego uzbrojenia i środków łączności zapewniających jej utrzymanie w całej strefie, a także małych, lekkich a zarazem terenowych środków transportu. Prowadzenie tego typu działań, przy małych możliwościach nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi, pozostawia na dość dużym obszarze znaczne luki, bardzo dogodnie dla sił dywersyjnych przeciwnika. Zwiększenie skuteczności działań w strefie poprzez wykorzystanie takich środków technicznych jak PSNR niewiele poprawia w tym zakresie. Potwierdzają to doświadczenia z ćwiczeń pk. "PODLASIE" w latach 1977-1983. Z pewnością doświadczenia uzyskane w warunkach poligonowych nie oddają realnej rzeczywistości, gdyż praktycznie ograniczają możliwości uzyskania wiadomości o przeciwniku do sił ZO w strefie I i II, jednak fakt bezkolizyjnego podchodzenia pozoracji na odległość 300-500 m od obiektu, wskazuje na nie szczelność badanej strefy. A wejście do strefy I stwarza możliwość dość dokładnego rozpoznania obiektu i uruchomienia określonych działań celem jego zniszczenia. Osłona strefy II działaniami prowadzonymi w strefie III stwarza dogodne warunki do odpowiedniego manewru sił na zagrożony kierunek.

3.3.4.3 Prowadzenie działań w strefie III.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że małe nasylenie strefy III siłami przeciwdywersyjnymi nie zapewnia w pełni skutecznego zwalczania sił dywersyjnych przeciwnika. Bardzo duży obszar strefy III znacznie utrudnia możliwość zorganizowania niezawodnego systemu łączności a tym samym organizację współdziałania. Manewrowy charakter działań wymaga dobrej sprawności fizycznej, wysokiego poziomu wykształcenia żołnierzy, lekkiego uzbrojenia i środków łączności zapewniających ją na dużych odległościach oraz zwrotnych środków transportu.

Występujące w strefie elementy łączności zapewniające sprawność funkcjonowania obiektów wymagają dodatkowych sił do ochrony lub przynajmniej dozoru, a szczupłość sił znacznie to przedsięwzięcie ogranicza.

Ograniczone możliwości działań wskazują na konieczność ścisłego współdziałania z wszystkimi siłami obronnymi występującymi w strefie a w szczególności z siłami resortu SW.

Przebadanie możliwości oddziaływania na przeciwnika w strefie III w warunkach pokojowych jest bardzo trudne a nawet prawie niemożliwe. Duży obszar działań, potrzeba pełnego rozwinięcia mobilizacyjnego jednostek WOWewn, centralnego przeznaczenia, realia życia pokojowego, zakładów pracy, instytucji i mieszkańców obszaru działań wykluczają możliwość pełnego przeprowadzenia badania. Wycinkowe badanie problemu w oparciu o częściowe rozwinięcie mobilizacyjne i prowadzenie działań na poligonach może nawet dopro-

wadzić do fałszywych wniosków.

Należy jeszcze podkreślić, że przy opracowywaniu zasad działania w strefie III, nie uwzględniono doświadczeń uzyskanych podczas walk ze zbrojnym podziemiem, które mówią, że nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi powinno wynosić "60-80 żołnierzy na 100 km², a w rejonach głównego wysiłku powinno być 2-3 razy większe"^{1/}.

Przeprowadzone analizy wykazały, że w pierwszym składniku elementu obiektu badań istnieją warunki do pełnej spójności pomiędzy zadaniami a możliwością ich realizacji w oparciu o przyjęte zasady działania. Duże nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi, możliwość pełnej organizacji systemu ognia w powiązaniu z inżynieryjnym systemem zapór minowo-drutowych i systemem sygnalizacji świetlnej oraz mały obszar działań, powinny w wystarczający sposób zapewnić wymaganą szczelność strefy i niedopuszczyć do przeniknięcia przeciwnika na odległość umożliwiającą mu dokonanie aktu dywersji na obiekcie lub jego rozpoznanie.

W drugim składniku elementu obiektu badań praktycznie istnieje częściowy brak spójności pomiędzy zadaniami a możliwościami ich realizacji w oparciu o przyjęte zasady prowadzenia działań. Wyraża się on tym, że siły przeznaczone do działania w II strefie nie są w stanie w pełni zapewnić wymaganej szczelności strefy.

1/ D. KUBAJEWSKI, "Problemy obrony przeciwdywersyjnej kraju", Zeszyty popularno-naukowe - 1/79, Towarzystwo Wiedzy Obronnej, Warszawa 1979, str. 49.

W trzecim składniku elementu obiektu badań w zasadzie występuje brak spójności pomiędzy zadaniami a możliwością ich realizacji. Mała ilość sił przewidziana do prowadzenia działań w tak dużym obszarze, dodatkowo pomniejszona potrzebą utrzymania odwodu nie daje gwarancji skuteczności prowadzonych działań.

Prawie pełna spójność występuje pomiędzy pierwszym a drugim składnikiem elementu obiektu badań. Wyraża się ona wspólną podległością obu stref dowódcy ZO oraz ze względu na styczność "kokciową" możliwością szybkiej reakcji na zaistniałe sytuacje. Jedyny, ale bardzo istotny brak spójności pomiędzy badanymi strefami, to brak gwarancji każdorazowego ostrzeżenia strefy I o pojawieniu się przeciwnika w strefie II.

Spójność pomiędzy strefą I, II a III wyraża się głównie możliwością szybkiego wejścia odwodu do działań na korzyść strefy I i II, gdyż z zasady rozmieszczony jest w pobliżu chronionych obiektów. Z kolei brak spójności wyraża się małym prawdopodobieństwem wcześniejszego wykrycia i zniszczenia sił dywersyjnych przeciwnika usiłujących podejść do chronionych obiektów.

W przeprowadzonej ankiecie 38 respondentów uznało nasylenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w poszczególnych strefach za właściwe, 19 za niewłaściwe a 12 nie wyraziło zdania.

3.4 Analiza spójności poszczególnych elementów obiektu
badania - synteza wyższego rzędu

Szef Inspektoratu Obrony Terytorialnej i Wojsk Obrony Wewnętrznej na podsumowaniu ćwiczenia pk. "PODLASIE-85" powiedział m.in.: "Wojska Obrony Wewnętrznej zgodnie z założeniami doktryny obronnej PRL, stanowią jeden z elementów systemu obronnego naszego państwa będąc podstawowym ogniwem militarnej obrony terytorium kraju i przeznaczone są do zwalczania desantów przeciwnika, ochrony i obrony szczególnie ważnych obiektów, zwalczania we współdziałaniu z siłami resortu spraw wewnętrznych grup dywersyjno-rozpoznawczych..., oraz uzupełnienia systemów łączności ważnych dla potrzeb kierowania państwem./.../. Zasadnicza problematyka szkolenia bojowego jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia obejmuje przede wszystkim przygotowanie do zapewnienia ochrony i obrony obiektów przed działalnością dywersyjną przeciwnika... i zabezpieczenie określonego systemu łączności /.../. Przeciwnik z jakim może się spotkać żołnierz Wojsk Obrony Wewnętrznej, będzie należał do szczególnie dobrze wyszkolonych i wyposażonych jednostek, bo przygotowanych do prowadzenia działań specjalnych. Już ten fakt determinuje wymagania jakie są stawiane przed żołnierzami Wojsk Obrony Wewnętrznej w zakresie indywidualnego wyszkolenia, sprawności, kondycji, odporności fizycznej i psychicznej^{1/}.

1/ Ocena i zasadnicze wnioski wynikające z ćwiczenia pk. "PODLASIE-85" oraz główne kierunki dalszego doskonalenia dowództw, sztabów i pododdziałów jednostek WOWewn. IOT, ćwic. nr 0173/1, str. 3-5.

Powyższe sformułowania wyraźnie określają wymogi w zakresie rekrutacji, struktur organizacyjnych, programów szkolenia, uzbrojenia, środków łączności i transportu oraz zasad działania, w celu sprawnej realizacji stojących przed jednostkami zadań. Wyszczególnione składniki determinujące wymogi w stosunku do pojedynczego żołnierza i pododdziałów ujęte w odpowiedni system /siły, środki, zasady działania/ zostały poddane analizie a następnie syntezie niższego rzędu, która wykazała, że w badanych elementach występuje częściowy brak spójności pomiędzy ich składnikami.

3.4.1 Analiza spójności pierwszego /siły/ i drugiego /środki/ elementu obiektu badań.

Spójność pomiędzy siłami i środkami przejawia się w tym, że poborowi wcielani do pododdziałów piechoty /nawet z wykształceniem podstawowym/ są w stanie po zakończeniu odpowiedniego okresu szkolenia obsługiwać uzbrojenie, środki łączności i transportu /ze względu na prostotę ich budowy i zasad działania/ występujące w tych pododdziałach. Jednak to wyposażenie nie daje możliwości pełnej realizacji programu szkolenia. Wyraza się to w nieprzystosowaniu podstawowego uzbrojenia do prowadzenia ognia w warunkach ograniczonej widoczności, co znacznie obniża efektywność szkolenia ogniowego i taktycznego w nocy. Z kolei środki łączności radiowej występujące na szczeblu drużyny nie stwarzają w trakcie szkolenia możliwości prowadzenia samodzielnych działań na odległościach powyżej 2 km.

Również środki transportu pododdziałów piechoty, nie zapewniają możliwości efektywnego szkolenia na środkach transportu w zaczepnych działaniach przeciwdywersyjnych. Trudno sobie również wyobrazić szkolenie taktyczne żołnierzy o niskiej sprawności fizycznej z grupą zdrowia A₂ lub A₃ obsługujących ckmG albo radiostację R-105 zwłaszcza w czasie prowadzenia pościgu za siłami dywersyjnymi przeciwnika.

Struktury organizacyjne pododdziałów piechoty ogólnie odpowiadają wymogom walki z siłami dywersyjnymi. Jednak fakt ich wyposażenia w sprzęt nie przystosowany do działań w warunkach ograniczonej widoczności, czasami ciężki a tym samym mało manewrowy, bez manewrowych środków transportu, z małym zasięgiem łączności radiowej na szczeblu drużyny, znacznie utrudnia programowe szkolenie tych pododdziałów.

Wszystko to wskazuje, że materiał ludzki jakim dysponują pododdziały piechoty, struktury organizacyjne i ich wyposażenie tylko częściowo spełniają wymogi szkolenia w zakresie bojowych działań przeciwdywersyjnych. Jednak zarówno struktury organizacyjne jak i wyposażenie pododdziałów piechoty nie są w stanie zapewnić odpowiednich warunków pełnego szkolenia przeciwdesantowego.

W pododdziałach rozpoznawczych występuje więcej spójnych płaszczyzn pomiędzy elementami badanego obiektu. Znajduje to swój wyraz w lepszym pod względem wykształcenia materiale ludzkim, lekkim uzbrojeniu, manewrowych środkach transportu do dyspozycji każdego pododdziału i lepszych na szczeblu kompanii środkach łączności radiowej. Jednak również środki łączności radiowej występujące w drużynie rozpoznawczej nie

zezwalają na w pełni odpowiadające potrzebom szkolenie tego szczebla. Z kolei brak jakiegokolwiek środka radiowego w drużynie rozpoznawczej motocyklistów znacznie ogranicza możliwości szybkiego przekazywania informacji o przeciwniku, co w działaniach przeciwdywersyjnych jest jednym z zasadniczych problemów. Ponadto nieprzystosowanie uzbrojenia do prowadzenia ognia w warunkach nocnych stwarza takie same ograniczenie jak w pododdziałkach piechoty.

Również struktury organizacyjne i wyposażenie tych pododdziałków nie zapewniają możliwości właściwego szkolenia rozpoznawczego w działaniach przeciwdesantowych.

3.4.2 Analiza spójności pierwszego /siły/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań

Spójność pomiędzy badanymi elementami uwidacznia się głównie w programie szkolenia dostosowanym do obowiązujących zasad prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych. Jednak i w tym przypadku występują pewne mankamenty. Do głównych z nich można zaliczyć szkolenie pododdziałków rozpoznawczych tylko w oparciu o ogólne instrukcje rozpoznawcze, bardzo ogólnie lub wcale nie uwzględniające specyfiki rozpoznania w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych. Brak instrukcyjnego opracowania zasad prowadzenia rozpoznania w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych częściowo wypacza szkolenie taktyczne pododdziałków rozpoznawczych oraz utrudnia organizację właściwego systemu rozpoznania.

Kolejnym mankamentem jest brak w obowiązujących instrukcjach ścisłej definicji obiektu chronionego przez pododdziały WOPW, centralnego przeznaczenia. Jasne sprecyzowanie elementów obiektu wyjaśniłaby w sposób jednoznaczny kwestia kryteriów ważności poszczególnych elementów oraz kwestia odpowiedzialności nie tylko za fizyczne bezpieczeństwo ścisłych obiektów, ale również elementów zabezpieczających sprawność ich funkcjonowania. Ujęcie jako elementu obiektu radiowych centrów nadawczych zmusiłoby dowódców odpowiedzialnych za sprawność ich funkcjonowania do wydzielenia określonych sił do ich ochrony lub dozoru, gdyż zniszczenie lub uszkodzenie tego elementu będzie miało istotny wpływ na możliwość spełnienia zakładanej roli obiektów w ogóle lub w jakimś przedziale czasowym. Uwzględnienie tego postulatu wymagałoby ujęcia tej tematyki w programie szkolenia.

Spójność pomiędzy zasadami rekrutacji, strukturami organizacyjnymi a zasadami prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych można utożsamić ze spójnością tych składników z programem szkolenia w systemie niższego rzędu, gdyż przy jego opracowywaniu opierano się głównie na instrukcjach dotyczących prowadzenia tego typu działań.

3.4.3 Analiza spójności drugiego /środku/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań

Z syntezy niższego rzędu wynika, że stosując obowiązujące zasady prowadzenia działań przeciwdywersyjnych w strefie I, istnieje możliwość stworzenia wymaganej szczelności tej strefy.

Uzbrojenie pododdziałów piechoty zapewnia możliwość stworzenia systemu ognia skutecznego na odległościach do 400 m wokół całego obiektu, a na kierunkach rozmieszczenia rkMD i SWD do 600 m oraz na kierunkach rozmieszczenia ckm do 1000 m. Teoretycznie system broni strzeleckiej pokrywa skutecznym ogniem całą głębokość strefy I. Jednak ukształtowanie i pokrycie terenu znacznie utrudnia możliwość zorganizowania takiego systemu, co usiłuje się zrekompensować manewram poszczególnych elementów i środków ogniowych na przedpole chronionego obiektu. Ponadto brak celowników noktowizyjnych również znacznie ogranicza skuteczność systemu ognia w warunkach ograniczonej widoczności, czyli w okresie, w którym może być nasilone oddziaływanie dywersyjno-rozpoznawcze przeciwnika.

Półowe stacje naziemnego rozpoznania przydzielone do tej strefy teoretycznie zwiększają zasięg wykrywania celów do 10 km. Jednak warunki terenowe występujące na obszarze naszego kraju praktycznie uniemożliwiają wykorzystanie pełnych parametrów. "Możliwość wykrycia oraz śledzenia celów przez stację w wypadku dużego pofałdowania terenu /obszary podgórskie i górskie/ odpowiednio maleją ze względu na występowanie pól zakrytych /jak przy strzelaniu/, co jest uwarunkowane prostolinijnym rozchodzeniem się fal. Natomiast w terenie zakrytym odbicie od przedmiotów stałych powoduje duży spadek czytelności obrazu na ekranie oscyloskopu^{2/}.

2/ mjr dypl. B. JANUKOWICZ, Wykorzystanie plutonu technicznego rozpoznania pola walki w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych. POTK nr 2/20/ 1985 r., str. 143.

Ponadto czynne anteny nadajników stacji umożliwiają wykrycie ich promieniowania przez przeciwnika, a tym samym mogą stanowić dodatkowy element demaskujący obiekt.

Spójność środków łączności /będących na wyposażeniu pododdziałów/ z zasadami prowadzenia działań w tej strefie, poza wrażliwością na zakłócenia nie budzi istotnych zastrzeżeń, gdyż środki te swym zasięgiem w pełni pokrywają cały obszar strefy, stwarzając tym samym możliwość sprawnego dowodzenia wszystkimi elementami.

Głębokość strefy I nie stawia wysokich wymagań w stosunku do środków transportu, jednak duże wymiary samochodów ciężarowo-terenowych i ciężarowo-szosowych przy całkowitym braku opancerzenia czyni je łatwymi celami dla środków ogniowych przeciwnika.

Strefa II wymagająca bardziej manewrowego charakteru działań uwidacznia więcej przypadków braku spójności pomiędzy drugim a trzecim elementem obiektu badań.

W uzbrojeniu oprócz nieprzystosowania broni do prowadzenia ognia w warunkach ograniczonej widoczności wyraża się on również brakiem możliwości stworzenia w miarę szczelnego systemu ognia na całej głębokości strefy oraz ograniczoną ciężarem broni manewrowością elementów obsługujących ckmG w przypadku konieczności podjęcia zaczepnych działań przeciwywersyjnych. W środkach łączności oprócz dużej wrażliwości na zakłócenia, brak spójności uwidacznia się w małym zasięgu środków radiowych na szczeblu drużyny, co ogranicza możliwość

wysyłania jej na odległość powyżej dwóch kilometrów od przełożonego. Ponadto duży ciężar środka radiowego na szczeblu plutonu i kompanii częściowo ogranicza manewrowość tych pododdziałów w przypadku prowadzenia w szyku pieszym zaczepnych działań przeciwdywersyjnych.

Obszar działań strefy II wymaga częstszego korzystania z środków transportu. Jednak ich ograniczona ilość i parametry taktyczno-techniczne nie zezwalają na w pełni manewrowy charakter działań.

Brak spójności pomiędzy środkami a zasadami działań w strefie III pododdziału piechoty dotyczy tych samych zagadnień co w strefie II lecz ze względu na bardzo duży obszar działań w znacznie większym stopniu. Ponadto w środkach łączności uwagi dotyczące w strefie II drużyny obejmują tutaj również pluton i kompanie lecz na odległościach rzędu 15-25 km /zasięg rdst. R-105/. W pododdziałach rozpoznawczych środki łączności radiowej obejmują swym zasięgiem cały obszar strefy na szczeblach batalion - kompania lecz w plutonach i drużynach występują te same mankamenty co w pododdziałach piechoty. Ponadto nie uwzględnienie w etatach środków rozpoznania pelengacyjnego znacznie ogranicza możliwości prowadzenia skutecznego rozpoznania w tej strefie.

Przeprowadzone rozważania wskazują, że w obiekcie badań występują braki spójności nie tylko pomiędzy poszczególnymi składnikami badanych elementów, ale również pomiędzy samymi elementami. Wszystko to świadczy o potrzebie dokonania pewnych korekt^{x/} w analizowanych składnikach i elementach obiektu badań w celu stworzenia warunków do zwiększenia skuteczności przeciwdywersyjnych działań ochronno-obronnych.

x/ Propozycje wyjścia - patrz rozdział VIII.

IV. ANALIZA MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ DYWERSYJNO-ROZPOZNAWCZYCH PRZEZ PODODDZIAŁY WOJSK SPECJALNEGO PRZEZNACZENIA W OBSZARZE DZIAŁANIA OGÓLNOWOJSKOWEJ BRYGADY WOJSK OBRONY WEWNĘTRZNEJ CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA.

4.1 Analiza zasad rekrutacji, dostosowania struktur organizacyjnych i programów szkolenia do wymogów specyfiki zadań pododdziałów wojsk specjalnego przeznaczenia.

4.1.1 Zasady rekrutacji do wojsk specjalnego przeznaczenia potencjalnego przeciwnika - analiza i wnioski.

Ze względu na trudności uzyskania źródłowych danych dotyczących kryteriów doboru kandydatów do wojsk specjalnego przeznaczenia, prowadzone analizy oparto na znacznie uogólnionych treściach dotyczących tego tematu, zawartych w Wojskowych Przeglądach Zagranicznych, komunikatach rozpoznawczych Zarządu II SG WP, skryptach akademickich oraz wydawnictwach okręgowych. Z wyżej wymienionych przebadanych wydawnictw, za najlepszy materiał do przeprowadzenia analizy uznano poniższe zapisy.

"Do wojsk tych przyjmuje się tylko ochotników oficerów i podoficerów, którzy odznaczyli się mężstwem i dzielnością w działaniach, a w najbardziej

krytycznych sytuacjach nie tracę głowy i potrafię przewyciężyć strach oraz muszę być wytrzymali fizycznie. Duży procent kandydatów stanowią również studenci wyższych uczelni oraz emigranci z innych krajów. Wszyscy kandydaci przed wcieleniem do wojsk SP muszą posiadać przeszkolenie spadochronowe." 1/

"Rekrutacja do wojsk specjalnego przeznaczenia Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i RFN odbywa się na zasadzie zaciągów ochotniczego. Kandydatom stawia się wysokie wymagania pod względem przygotowania ogólnego, wojskowego oraz znajomości języków obcych. Dużą wagę przywiązuje się także do warunków fizycznych, psychicznych i wysokiego morale kandydatów. W Stanach Zjednoczonych do wojsk specjalnego przeznaczenia przyjmuje się kandydatów, którzy nie przekroczyli 30 lat życia i odbyli co najmniej 6-miesięczną służbę czynną. Pierszeństwo przysługuje żołnierzom wojsk powietrzno-desantowych i piechoty morskiej. /.../ Każdy kandydat do służby w jednostkach specjalnych zostaje poddany testom w celu sprawdzenia jego sprawności fizycznej, psychologicznej, stopnia inteli-

1/ ppłk dypl. Janusz WIŚNIEWSKI
Organizacja, wyposażenie oraz wykorzystanie
bojowe wojsk specjalnego przeznaczenia armii
głównych państw NATO - skrypt ASG, str. 43.

gencji oraz przekonań politycznych.^{2/}

Zapisy te pozwalają na przeprowadzenie uogólnionej analizy kryteriów doboru pod względem wykształcenia, sprawności fizycznej i wymaganych warunków zdrowotnych kandydatów do tych jednostek. Zawarte w zapisach treści dotyczące wiedzy ogólnej wskazują, że jako kryterium prawdopodobnie przyjmuje się wykształcenie średnie ze znajomością języków obcych. Zaś treści dotyczące sprawności fizycznej, że kryteria te są bardzo wysokie co automatycznie wyklucza możliwość wcielenia kandydatów cierpiących na różnego typu choroby lub ułomności.

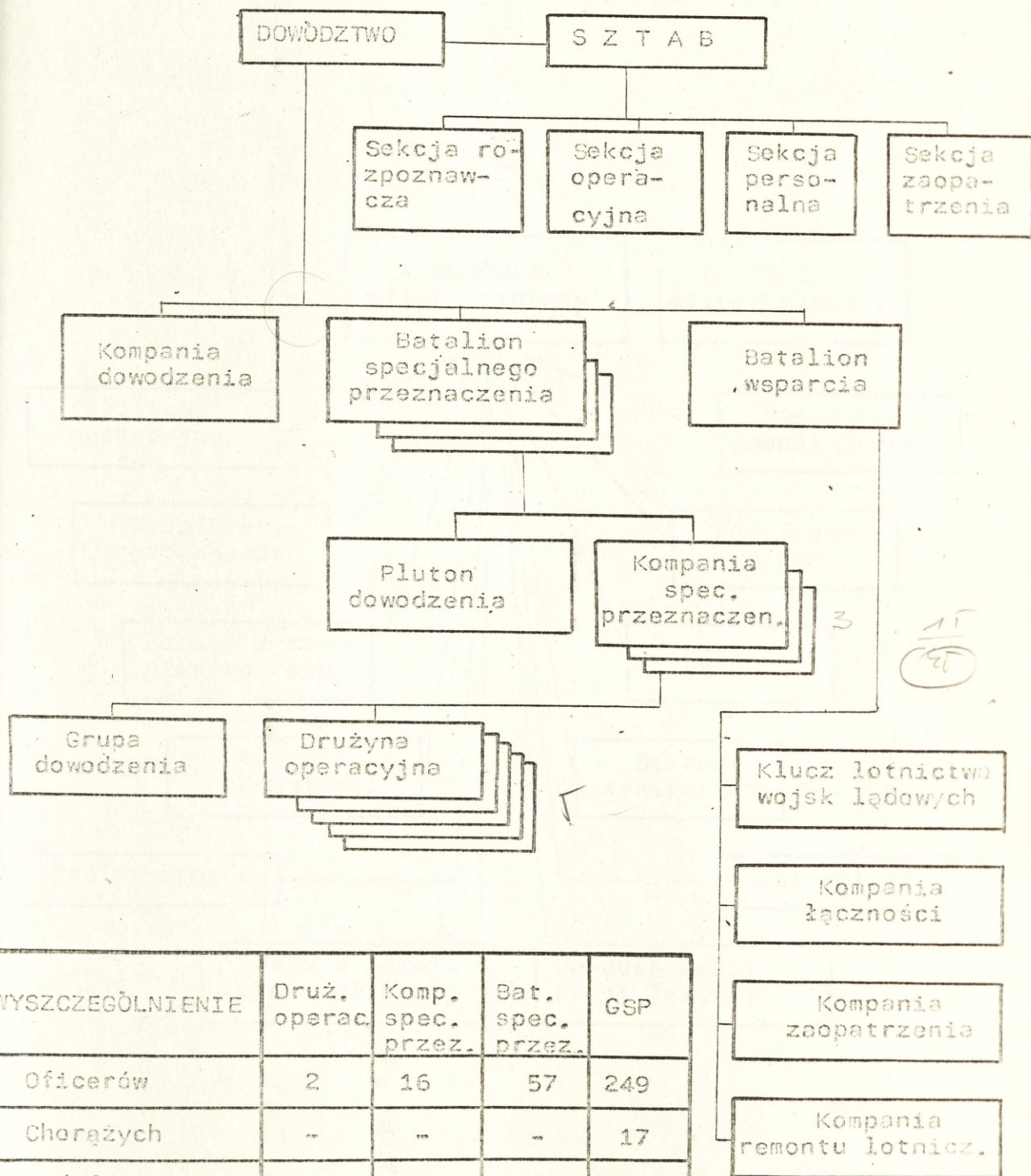
Rekrutacja wyłącznie ochotników o określonych predyspozycjach zweryfikowanych na testowych sprawdzianach wydaje się być wystarczającym gwarantem naboru do tego typu wojsk, żołnierzy o rozległej wiedzy ogólnej, bardzo dobrej sprawności fizycznej i odpowiednich zdolnościach psychicznych.

4.1.2 Struktury organizacyjne sił mogących prowadzić działania dywersyjne - analiza i wnioski.

2/

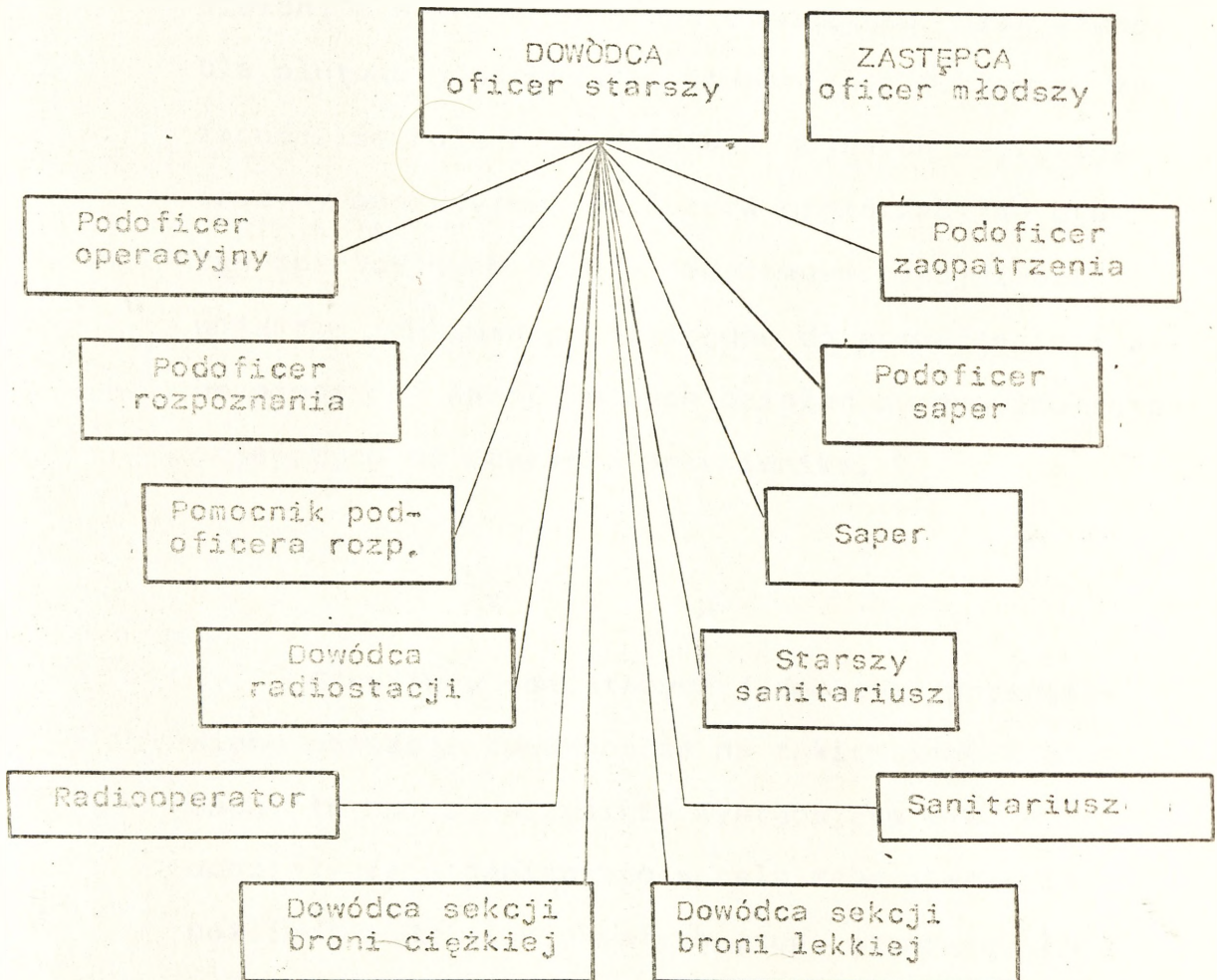
ppłk mgr Jerzy MOCH
Wojska specjalnego przeznaczenia głównych państw NATO i możliwości ich oddziaływania na obszar Warszawskiego Okręgu Wojskowego - DWOW, Sztab - Oddział II, Warszawa 1979 r., str. 50 -51.

4.1.2.1 Amerykańska GSP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Druż. operac.	Komp. spec. przez.	Bat. spec. przez.	GSP
Oficerów	2	16	57	249
Chorążych	-	-	-	17
Podoficerów i szeregowców	12	78	258	1279
R A Z E M :	14	94	315	1545

Drużyna operacyjna wojsk specjalnego przeznaczenia

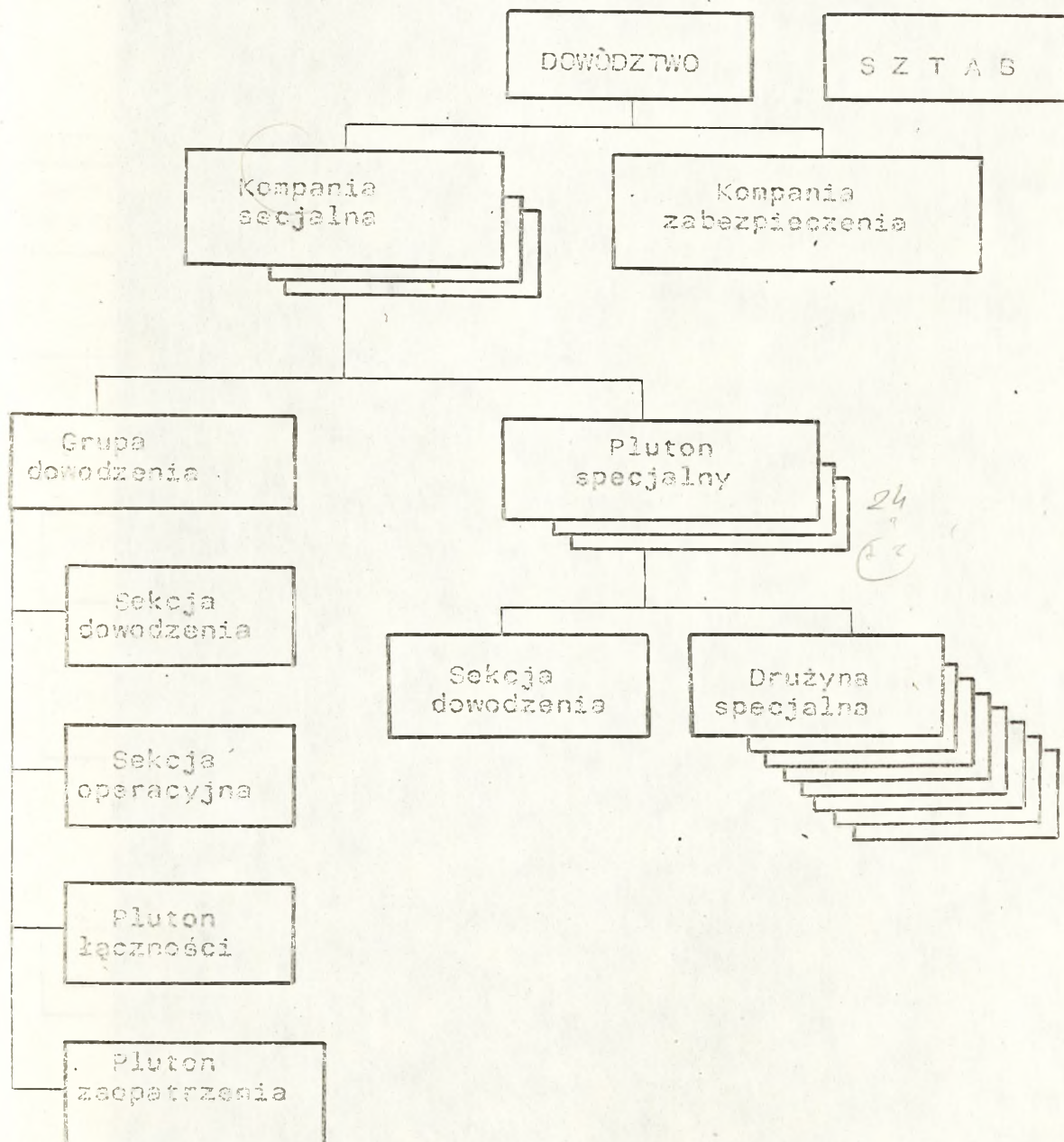
Amerykańska GSP liczy 1545 żołnierzy. Wydzielone komórki sztabu, kompanii dowodzenia i batalionu wsparcia, zabezpieczają przygotowanie, kierowanie, zabezpieczenie materiałowo-techniczne i kontrolę działalności bojowej grupy. W batalionie podobną rolę w zakresie kierowania spełnia pluton, a w kompanii grupa dowodzenia. Brak szczególnie plutonu w strukturze kompanijnej wskazuje, że zasadniczą rolę w działaniach bojowych odgrywają drużyny operacyjne. Struktura organizacyjna drużyn operacyjnych ujmuje podstawowe specjalności wojskowe /dublowane/ niezbędne do prowadzenia i zabezpieczenia samodzielnych działań dywersyjno-rozpoznawczych na obszarze przeciwnika.

X
X X

Struktury pozostałych jednostek /przedstawione poniżej/ budowane są na takich samych zasadach, to znaczy wszystkie występujące w nich pododdziały są organizowane w celu zabezpieczenia możliwości działania małych grup, stanowiących zasadniczy element tych struktur. Jednakże w tych strukturach stanowiska nie są dublowane ze względu na głębokość i czas przewidywanych działań, co automatycznie czyni je mniej związane z tematem rozprawy.

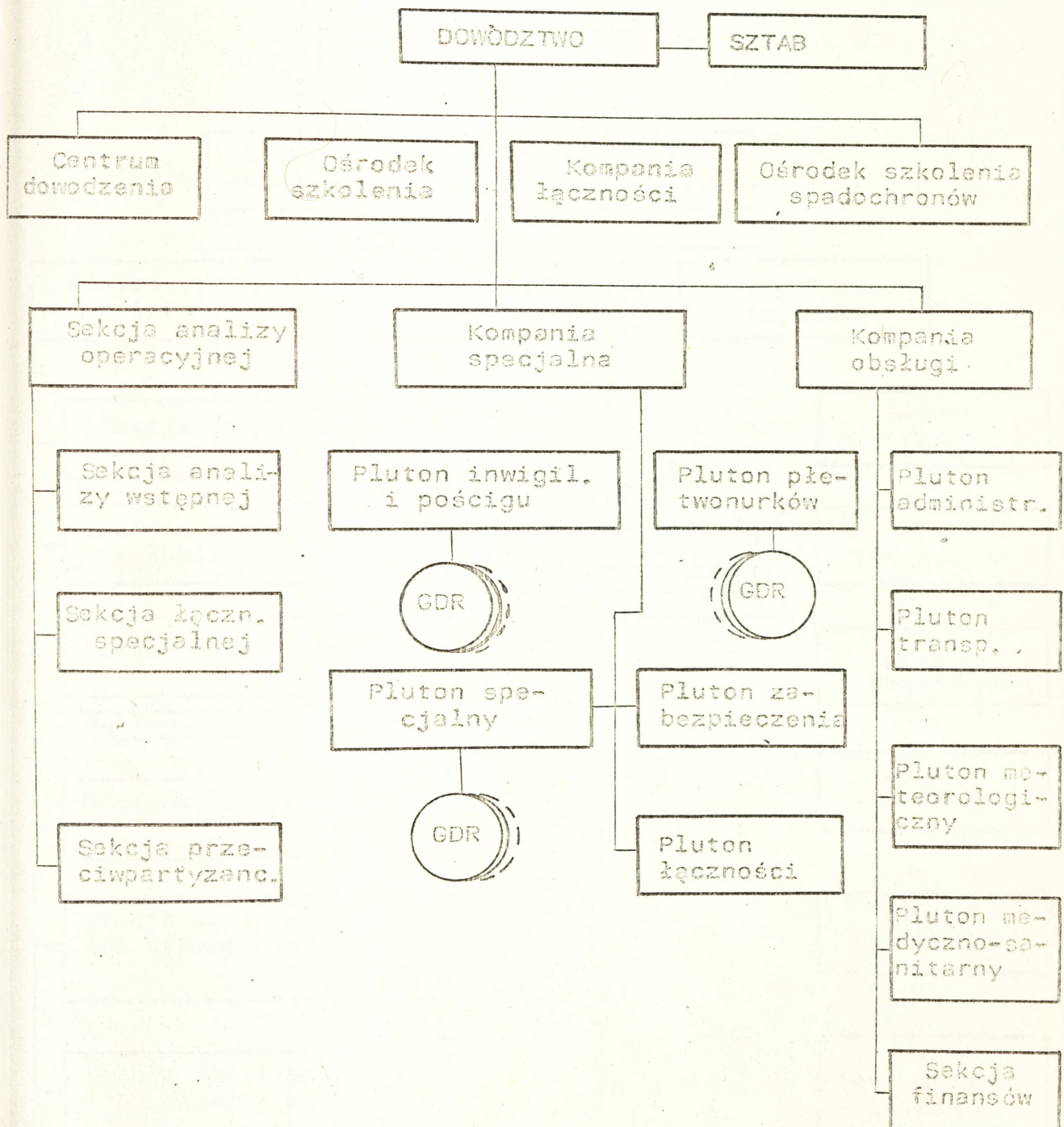
4.1.2.2 Amerykański batalion "RANGERS"

Dowództwu sił specjalnego przeznaczenia w Ford Bragg /Płn.Karolina/ podporządkowane są również samodzielne bataliony "rangersów" przeznaczone głównie do wykorzystywania zadań na korzyść korpusów armijnych /armii polowej/ o następującej strukturze organizacyjnej:

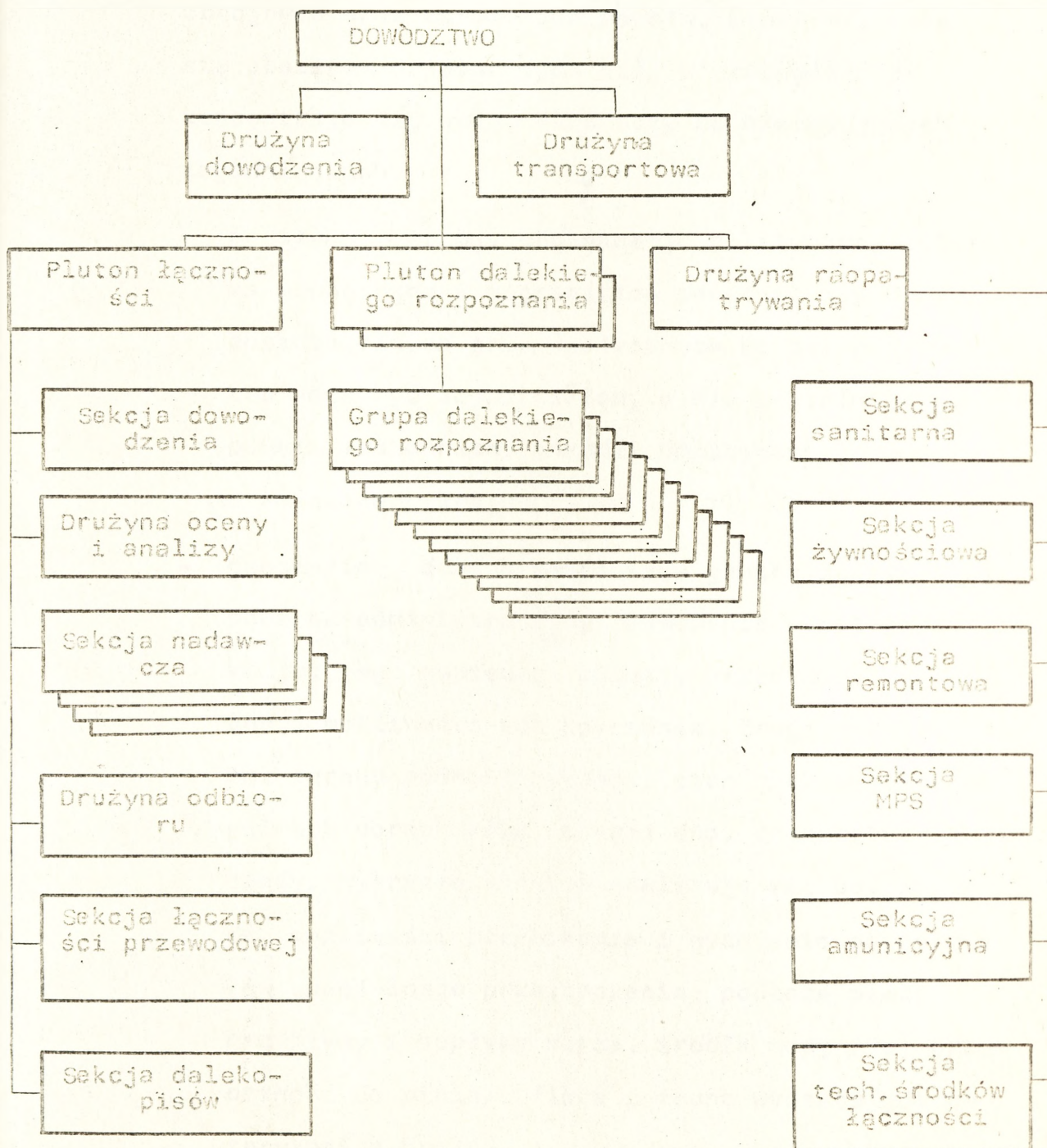
4.1.2.3 Brytyjski pułk "SAS"

Wielka Brytania dysponuje pułkiem spadochronowo-dywersyjnym, którego struktura przedstawia się następująco:

4.1.2.4 Korpusna kompania dalekiego rozpoznania
"BUNDESWEHRY".

W Bundeswehrze, w każdym z trzech korpusów armijnych, znajdują się kompanie dalekiego rozpoznania o następującym składzie:

4.1.3 Szkolenie amerykańskich sił specjalnego przeznaczenia.

Program szkolenia sił specjalnego przeznaczenia obejmuje szeroki wachlarz zagadnień politycznych, ekonomicznych, dotyczących znajomości sił zbrojnych oraz terytorium państw, które mają stać się obszarem działań tych sił. W szczególności koncentruje się uwagę słuchaczy na następujących zagadnieniach:

- polityka: ustrój, organizacje polityczne, polityka wewnętrzna i zagraniczna państwa, stosunek poszczególnych grup społecznych do tej polityki, kto może być sojusznikiem, a kto przeciwnikiem państw zachodnich, ośrodki polityczne, gospodarcze i wojskowe w kraju;
- geografia: dane o środowisku geograficznym kraju, podział administracyjny, położenie strategiczne kraju, jego sąsiedzi, klimat, przeszkody naturalne i możliwości ich pokonania, drogi strategiczne, tereny podmokłe, bagna, stan rzek w poszczególnych porach roku, rodzaj dna, temperatury, opady. Wybrzeże morskie analizuje się pod względem możliwości przenikania i wycofania pododdziałów specjalnego przeznaczenia: podłoże plaży, przyplawy i odpływy morza, źródła wody /jej przydatność do picia/, flora i fauna występująca na terytorium kraju;

- ekonomia: zasoby, poziom techniczny kraju, zależność od zagranicy, struktura finansowa, zaopatrzenie, przemysł, rolnictwo, handel, system energetyczny i paliwowy, system łączności itp.
- demografia: gęstość zaludnienia, struktura klasowa społeczeństwa, stosunki pomiędzy poszczególnymi klasami, grupy etniczne i religijne oraz ich rozmieszczenie, duże skupiska ludności miejskiej, struktura wsi, cechy narodowe, typ ludzi, rysy twarzy, ubiór, tradycje, zwyczaje, obyczaje / w poszczególnych regionach /, poziom kulturalny i intelektualny społeczeństwa, warunki bytowe ludności, zdrowotność społeczeństwa;
- siły bezpieczeństwa publicznego: organizacja służb bezpieczeństwa, rozmieszczenie jednostek, placówek, posterunków, punktów kontrolnych, system dowodzenia, łączności, środki transportowe, uzbrojenie, taktyka jednostek bezpieczeństwa publicznego, sposób patrolowania terenu, ochrona urządzeń, stosunek ludności do służby bezpieczeństwa, na ile ludność melduje o sytuacji w terenie;
- siły zbrojne: system obrony kraju, organizacja i dyslokacja jednostek, rozmieszczenie

sił i środków OPK, organizacja i zasady użycia sił zbrojnych, doktryna wojenna, morale i dyscyplina w siłach zbrojnych, umundurowanie, szkolenie, uzbrojenie, zaopatrywanie, możliwości bojowe jednostek, organizacje paramilitarne.

Zasadnicze szkolenie pododdziałów specjalnego przeznaczenia poprzedza 4 tygodniowe szkolenie podstawowe traktowane jako okres próbny z 16 godzinnym dniem szkoleniowym. Dostępna literatura nie precyzuje ilości dni szkoleniowych w tygodniu, dlatego kalkulację opracowano wariantowo dla 5 i 6-ciu dni szkoleniowych tygodniowo.

Ilość godzin szkoleniowych w czasie okresu próbnego przy 5-ciu dniach szkoleniowych tygodniowo wynosi 320, a przy 6-ciu dniach 384.

Trzyletni zasadniczy okres szkolenia realizowany jest w Centrum Szkolenia w Ford Bragg oraz na poligonach rozmieszczonych w całych Stanach Zjednoczonych, przystosowanych do szkolenia w różnych warunkach terenowych, klimatycznych i atmosferycznych. Po zakończeniu szkolenia żołnierze stają się specjalistami w: walce wręcz, dywersji, rozpoznaniu, dowodzeniu, sanitarnym, łączności, obliczeniu i zakładaniu ładunków wybuchowych oraz min jądrowych, posługiwaniu się wszelkiego rodzaju bronią własną i nieprzyjaciela oraz prowadze-

niu pojazdów różnych typów itp. Ponadto każdy żołnierz zna przynajmniej dwa języki obce, obyczaje i sposoby zachowania się ludności na przewidzianym dla niego obszarze działań.

Łączna ilość godzin szkolenia okresu próbnego i zasadniczego wynosi przy:

- 5-cio dniowym tygodniu szkolenia 2 900
- 6-cio dniowym tygodniu szkolenia 3 442

Zakres szkolenia pododdziałów specjalnych i dalekiego rozpoznania WB i RFN dotyczy tematycznie tych samych problemów i często jest prowadzony przez amerykańskich instruktorów w amerykańskich ośrodkach szkolenia.

Przedstawiona w poniższej tabeli ilość godzin szkoleniowych wskazuje na przywiązywanie dużej wagi do szkolenia bojowego, pomimo że nie ujmuje ona całego cyklu szkolenia zasadniczego, które trwa trzy lata tj. 156 tygodni. Również tematyka zagadnień politycznych, ekonomicznych, znajomości sił zbrojnych oraz terytorium przyszłych obszarów działań świadczy o dążeniu do wszechstronnego przygotowania żołnierzy do czekających ich zadań. Czas przeznaczony na szkolenie w poszczególnych specjalnościach wojskowych, stwarza warunki do mistrzowskiego opanowania przerabianych zagadnień przez wszystkich szkolonych, a tym samym możliwości realizacji zadań w odosobnieniu na obszarze przeciwnika.

Ilość godzin głównych działań zasadniczego 2/

LP.	P R Z E D M I O T	Czas trwania Ilość szkol.tyg	5 dni szkolen. tygodniowo	6 dni szkolen. tygodniowo	Ogólna ilość godzin z przedmiotów przy:
1.	Wiedza ogólna o wojskach specjalnego przeznaczenia, /struktura organizacyjna, cele, zadania/	7	210	252	
2.	Wywiad - organizacja służby informacyjnej, nauka o armiach obcych.	8	240	288	
3.	Nauka o broni własnej i nieprzyjaciela wykonywanie napadów, wypadów, zasadzek porwań itp.	8	240	288	
4.	Inżynierijno-saperskie, dywersja, sabotaż.	10	300	360	
5.	Łączność oraz doskonalenie języków obcych.	16	480	576	
6.	Medyczne i sanitarne	30	900	1080	
7.	Dowodzenie i organizacja partyzantki	7	210	252	
	R A Z E M :	86	2580	3096	

2/ ppłk dypl. Janusz WIŚNIEWSKI "Organizacja wyposażenia oraz wykorzystanie bojowe wojsk specjalnych głównych państw NATO," skrypt AGC WP, str. 44

4.1.4. Analiza spójności składników pierwszego elementu obiektu badań /siły/ - synteza niższego rzędu.

4.1.4.1 Zasady rekrutacji

Zapisy dotyczące rekrutacji do wojsk specjalnego przeznaczenia wskazują, że stawiane wymagania są znacznie wyższe aniżeli do wszystkich innych rodzajów wojsk i służb. Związane jest to ze specyfiką zadań planowanych dla tych jednostek. Zadania te, charakteryzują się potrzebą prowadzenia działań na obszarze przeciwnika, w dość znacznej odległości od strefy starcia, małymi pododdziałami, przeważnie w warunkach ograniczonej widoczności, w trudnych warunkach bytowych przez dłuższy okres czasu bez możliwości otrzymania konkretnej pomocy ze strony wojsk własnych.

Upoważnia to do stwierdzenia, że wysokie kryteria doboru do tych wojsk są rezultatem uwzględnienia wymogów i specyfiki przewidywanych zadań.

4.1.4.2 Struktury organizacyjne.

Analiza wykazała, że podstawową jednostką organizacyjną, na korzyść której działają wszystkie pozostałe pododdziały jest drużyna /grupa/ operacyjna /dywersyjno-rozpoznawcza/. Jej skład strukturalny ujmujący podstawowe specjalności

wojskowe niezbędne do prowadzenia oraz zabezpieczenia działań dywersyjno-rozpoznawczych, wskazuje na możliwość prowadzenia przez nią samodzielnych działań na obszarze przeciwnika. Dublowanie zasadniczych specjalności, zabezpiecza możliwość dokonywania równocześnie dwóch aktów dywersji /działanie "półdrużynami"/ w obszarze działań oraz ciągłość działań dywersyjnych w przypadku poniesienia strat bezpowrotnych. Wysokie etaty na stanowisku dowódcy drużyny i jego zastępcy, świadczą o przywiązywaniu przez przeciwnika dużej wagi do tego typu działań, a ponadto o możliwości zapewnienia wysokiego poziomu szkolenia zbrojnego podziemia, głównie w specjalnościach występujących w drużynie. W oparciu o przeprowadzoną analizę można stwierdzić, że struktury organizacyjne dostosowane są do specyfiki zadań przewidywanych dla tego typu jednostek.

4.1.4.3 Program szkolenia.

Obowiązujący program szkolenia sił specjalnego przeznaczenia, zarówno pod względem przygotowania ogólnego jak i specjalistycznego dostosowany jest do poziomu i sprawności fizycznej szkolonych oraz specyfiki czekających ich zadań. Jego pełna realizacja daje gwarancje właściwego

oppanowania przez szkolonych poszczególnych specjalności niezbędnych do prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych na obszarze przeciwnika oraz szkolenia zbrojnego podziemia. Dobra znajomość języka i obyczajów ludności obszaru działań znacznie ułatwi możliwość realizacji zadań.

X X X

W konkluzji należy stwierdzić, że w obię-
kcie badań, występuje pełna spójność pomiędzy
poszczególnymi składnikami badanego elementu.
Do typowo bojowych pododdziałów wcielani są żoł-
nierze o dużej wiedzy ogólnej, wysokiej sprawno-
ści fizycznej i psychicznej, gotowi sprostać
wymogom szerokiego programu szkolenia uwzględnia-
jącego w pełni specyfikę przyszłych zadań i obsza-
ru działań.

4.2 Analiza dostosowania uzbrojenia, środków łączności i transportu do wymogów specyfiki działań dywersyjno-rozpoznawczych.

4.2.1 Uzbrojenie pododdziałów specjalnego przeznaczenia - analiza i wnioski.

Specyfika zadań wykonywanych przez pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia wymaga stosowania odpowiednich środków walki. Dlatego ich zasadniczym uzbrojeniem i wyposażeniem są środki lekkie, które można przewieźć bez specjalnych środków transportu. Stanowią je głównie pistolety maszynowe i karabiny automatyczne z tłumikami, granatniki, pociski przeciwpancerne, moździerze, miny / w tym jądrowe/, urządzenia do obserwacji w nocy oraz środki chemiczne i biologiczne.

Tabela nr 14^{1/}

Zmodyfikowana broń strzelecka znajdująca się na wyposażeniu wojsk specjalnego przeznaczenia.

T Y P B R O N I	Kaliber /mm/	Ciężar /kg/	Szybko- strzel- ność prakt.	Pojemn. magazy- nka /szt/	Ogień skute- czny
1	2	3	4	5	6
PMM -3A1	11,43	4,6	80-100	30	200

1/ ppłk dypl. Janusz WIŚNIEWSKI "Organizacja wyposażenia oraz wykorzystanie bojowe wojsk specjalnego przeznaczenia armii głównych państw NATO.-skrypt ASG str. 19.

1	2	3	4	5	6
Karabin automaty- czny M 16	5,56	3,3	60	30	300
KM M 60	7,62	10,5	200	100	1000
Pistolet MK-1	9	0,9	26	13	50
PM Mk-3	9	3,7	120	34	180
Karabin automaty- czny FN-30	7,62	4,3	60	20	300
Pistolet P-38	9	0,95	30	8	50
PM-2 "UZI"	9	3,37	300	50	1200
KM MG-42	7,62	11,6	300	50	1200
Karabin automaty- czny G-3	7,62	4,85	600	20	100

Pistolet maszynowy M-3A1 występuje w uzbrojeniu wojsk od 1943 r., a fakt utrzymywania go w uzbrojeniu pododdziałów świadczy, że w dalszym ciągu spełnia zakładaną rolę. Długość pistoletu z rozłożoną kolbą wynosi 0,76 m, a ze złożoną 0,56 m. Dostępne materiały podają sprzeczne dane w stosunku do przedstawionych w tabeli nr 14 odnośnie wagi, szybkostrzelności i odległości ognia skutecznego. I tak WPZ nr 4 z 1979 r., podaje wagę pistoletu 3,4 kg, a szybkostrzelność praktyczną 120 strzałów na minutę.^{2/}

^{2/} WPZ nr 4 /128/ z 1979 r. "Uzbrojenie i sprzęt sił lądowych głównych państw kapitalistycznych /część I/", str.126.

Z kolei "Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych" potwierdza dane zawarte w tabeli odnośnie ciężaru, ale szybkostrzelność praktyczną określa na 50 strzałów na minutę a donośność ognia skutecznego na 91 metrów.^{3/}

Karabin automatyczny M 16 jest podstawową bronią indywidualną żołnierzy amerykańskich grup specjalnego przeznaczenia. Wprowadzony w roku 1964 jako M 16 został w 1967 roku zmodyfikowany i obecnie występuje jako M 16 A 1. Zastosowano w nim układ gazowy bez tłoka gazowego, czyli gaz z lufy działając bezpośrednio na zamek powoduje jego odryglowanie. Można z niego strzelać również seriami. Naboje podawane są z 20 i 30 nabojuowych magazynków. Długość karabinu wynosi 990,6 mm. W przypadku tego karabinu dostępne materiały podają również sprzeczne dane w stosunku do tabelarycznych /tabela nr 14/.

WPZ nr 4 z 1979 roku podaje szybkostrzelność teoretyczną 700 strzałów na minutę, a praktyczną 12 strzałów na minutę. "Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych" podaje szybkostrzelność teoretyczną 750 strzałów na minutę, a praktyczną 60 strzałów na minutę. Z kolei WPZ nr 4 z 1981 roku podaje szybkostrzelność ogólnie 650 - 850 strzałów na minutę.^{4/}

3/ Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych. Pododdziały i oddziały, organizacja, taktyka, uzbrojenie. Warszawa 1968r, str. 149.

4/ Uzbrojenie i sprzęt sił lądowych głównych państw kapitalistycznych. /część I/, WPZ nr 4 /128/ 1979 r, str.127.

Karabin ten jest przystosowany do montażu celownika na światło podczerwone AN/PAQ - 4 oraz podwieszania 40 mm granatnika M 203.

Karabin maszynowy M 60 działa na zasadzie odprowadzania gazów prochowych. Można z niego prowadzić ogień z biodra, ramienia, dwójnogu i trójnożnej podstawy. W końcu lat sześćdziesiątych miał on opinię jednego z "... najcelniejszych nowoczesnych karabinów maszynowych na trójnogu, lżejszych od większości innych na dwójnogach".^{5/}

Granatnik wzór 1969, kalibru 40-mm M 203 podwieszany do karabinu M 16, jest to broń jednostrzałowa, powtarzalna z własnym mechanizmem spustowym i zespołem celownika. Do strzelania stosowane są naboje z pociskami odłamkowymi, podwójnego działania przebijające cienki pancerz oraz dymne i oświetlające, a także specjalne przeciw demonstrantom.^{6/} Do tego karabinu opracowano również uniwersalny granat ROW. Ma on mieć ładunek kumulacyjny, dymny, zapalający, a także wersje odłamkową. Odległość ognia skutecznego granatu wynosi 200 metrów.^{7/}

Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych. Pododdziały i oddziały, organizacja, taktyka, uzbrojenie. Warszawa 1968r, str. 150.

E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych/część I/ WPZ nr 4 /140/ 1981r, str. 95.

5/ J. WELLER "Wojska Stanów Zjednoczonych w Wietnamie", WPZ nr 2 /60/ 1968r, str. 145.

6/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych /cz. I/ WPZ nr 4 /140/ 1981r, str. 95.

Granatnik ppanc. M 20, kalibru 88,9 mm składa się z: lufy gładkościennej, elektromagnetycznego urządzenia odpalającego, celownika optycznego, dwójnogu i opory ramienia. W położeniu marszowym jest składany i noszony na pasie. Według WPZ granatnik ten występował w uzbrojeniu wojsk amerykańskich do połowy lat sześćdziesiątych.^{8/} Jednak polowy podręcznik amerykański FM 31 - 20 wykazywał go jako uzbrojenie grup specjalnych z początkiem lat siedemdziesiątych.^{9/}

Tabela nr 15.

Dane taktyczno-techniczne ręcznych granatników

Nazwa	Ciężar granat. w położen. bojowym /kg/	Długość w położeniu bojowym /mm/	Prędkość początko. granatu / m/sek/	Maks. do- nośność strzału /m/	Przebi- jalność /mm/	Szybko- strzel- ność /strz/min/
40 mm M 203	1,35	-	76	440	-	-
88,9 mm M 20	5,5	1540	160	1200	280	1 - 2

7/ WPT nr 8, 1984 r, str. 355.

8/ ppłk dr A.K. "Ręczne granatniki przeciwpancerne", WPZ nr 6 /118/ 1977 r, str. 121 - 122.

9/ FM 31 - 20. FIELD MANUAL, SPECIAL FORCES OPERATIONAL TECHNIQUES HEADQUARTERS. DEPARTMENT OF THE ARMY. FEBRUARY 1971. F -10.

Amerykańskie grupy specjalne wyposażone są ponadto w ręczne granaty odłamkowe serii M 26 i oślepiające MK 1.^{10/}

Ręczny granat obronny M 26 wprowadzono w miejsce granatu MARK 2 z okresu wojny w Korei. Masa granatu wynosi ok. 0,45 kg. Zamiast nacinanego ciężkiego korpusu żeliwnego, ma on cienką skorupę tłoczoną ze stali, wyłożoną wewnątrz karbowaną taśmą. Inne granaty tej serii mają zapalniki pirotechniczne powodujące wybuch z opóźnieniem 4 - 5 sekund. Średni promień rażenia granatów wynosi 15 metrów.

Ręczny granat dymny M 15 o masie 0,6 kg z zapalnikiem opóźnionego działania wydziela dym w kolorze czerwonym, żółtym i fioletowym. Czas działania 50 - 90 sekund.

Ręczny granat zapalający AN - M 14 o kształcie cylindrycznym i masie 0,91 kg pali się przez 30 - 45 sekund dając temperaturę 2200°C. Przeznaczony do niszczenia sprzętu, przepala płytę pancerną grubości 12,7 mm. Pali się również pod wodą.^{11/}

W uzbrojeniu pododdziałów specjalnych występują znacznie skuteczniejsze od granatników środki przeciwpancerne, jak działa bezodrzutowe i przeciwpancerne posiski kierowane. Działo bezodrzutowe 57 mm występuje w uzbrojeniu według dwóch źródeł.^{12/}

10/ Tamże, F - 11

11/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych /cz.I/ WPZ nr 4 /140/ 1981 r, str. 97 - 98.

Przeciwpancerne pociski kierowane to "MILAN" i "TOW". Lekki zestaw ppk "MILAN" obsługiwany przez dwóch żołnierzy wystrzeliwuje pociski o masie 11,5 kg na odległość 25 - 2000 metrów.^{13/}

Ciężki zestaw ppk "TOW", to między innymi przenośna wyrzutnia kumulacyjnych pocisków raketowych "TOW-BGM 71 A". Masa pocisku - 19,5 kg, zasięg - 60 - 3750 metrów. Przystosowany do montażu celownika noktowizyjnego AN/TAS-4.^{14/}

Polowy podręcznik amerykański FM 31 - 20 nie wykazuje tego typu środków w przedstawianych w nim zestawach.

Amerykańskie moździerz 60 mm M 224 o maksymalnym zasięgu 3500 metrów waży wraz z podstawą, dwójnogiem i celownikiem 20,4 kg. Do strzelań pod niskimi kątami lufę mogą podtrzymywać rękami żołnierze z obsługi.^{15/} Brytyjczycy w uzbrojeniu pododdziałów specjalnych prawdopodobnie posiadają moździerz kalibru 51 mm przenoszony przez pojedynczego żołnierza o masie 5,76 kg i donośności 800 metrów.^{16/}

-
- 12/ ppłk H.K. "Środki obrony przeciwpancernej Stanów Zjednoczonych. WPZ nr 1 /59/ 1968 r, str. 166.
FM 31 - 20. FIELD MANUAL. SPECIAL FORCES OPERATIONAL TECHNIQUES HEADQUARTERS. DEPARTMENT OF THE ARMY. FEBRUARY 1971. F - 9.
- 13/ "Rozwój uzbrojenia i sprzętu sił lądowych państw kapitalistycznych." MON. Sztab Gen. 837/77, Warszawa 1977 r, str.78-81.
- 14/ Tamże.
- 15/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych /cz.I/ WPZ nr 4 /140/ 1981 r, str. 100.
- 16/ "Nowy moździerz brytyjski." WPZ nr 3 /139/ 1981 r, str. 114.

Obsługi moździerzy w armiach państw kapitalistycznych wykorzystują ręczne dalmierze laserowe oraz przeliczniki "MORCOS" lub "ATAC" obliczające nastawy do strzelania.^{17/}

Pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia mogą dysponować szerokim zestawem min ppanc. i ppiech. o działaniu promieniowym lub kierunkowym stawianym sposobem tradycyjnym lub narzutowym oraz minami jądrowymi. Z nowszych min można wymienić M 16 A 2 i M 18 A 1 "CLAYMORE".

Skacząca przeciwpiechotna mina M 16 A 2 razi w promieniu 32 metrów. Kierunkowa mina M 18 A 1 "CLAYMORE" razi odłamkami w 60° wycinka koła na odległość 60 metrów. Ukształtowanie prostokątnej ściany korpusu z wtopionymi w nią kulkami, ukierunkowuje ich rozrzut także w płaszczyźnie pionowej do wysokości 1 - 2 metrów.^{18/}

Miny jądrowe dzielą się na kierowane i niekierowane. Kierowane mogą być wysłane w dowolnym czasie za pomocą przewodów elektrycznych lub radiowo /pod wodą tylko przewodowo/. Niekierowane wybuchają automatycznie /samoczynnie/ po upływie określonego czasu zwłoki. Zarówno kierowane jak i niekierowane mogą mieć elementy nierozbrajalności i nieusuwalności.

17/ IAN V. HOGG. "Moździerze piechoty". WPZ nr 6 /160/ 1984 r. str. 90-91.

18/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych /cz. I/ WPZ nr 4 /140/ 1981 r. str. 108.

Odległość wysadzania za pomocą radia określa się na 16 km, a za pomocą przewodów na 8 km.^{19/}

Tabela nr 15

Zasadnicza charakterystyka min jądrowych^{20/}

Typ miny jądrowej	Typ i moc ładunku jądrowego	Typ ładunku bojowego	Ciężar /kg/	Typ zapalnika	Czas zwłoki	
					minimalny	maksymalny
M 129 SADM/	Mk 54 0,02	implosyjny	27	MC 132	5 min.	48 godz.
M 50 ADC/	Mk 33 1,0	lufowy	77	M 114	30 min.	150 godz.
M 127 ADM/	Mk 45 0,75; 2,45; 11	implosyjny	136	M 41	7 min.	48 godz.

A: I Oznaczenia min jądrowych przyjęte w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych:

- 1/ SADM - specjalna jądrowa amunicja wybuchowa;
- 2/ ADC - jądrowy ładunek wybuchowy;
- 3/ MADM - średnia jądrowa amunicja wybuchowa.

II stopnie gotowości min jądrowych:

- 1/ I stopień /najmniejszy stopień gotowości/- w pojemnikach na składach;
- 2/ II stopień /średni stopień gotowości/- elementy miny wyjęte z pojemników i przygotowane do przewożenia w specjalnym opakowaniu po przeprowadzeniu wstępnych sprawdzających czynności.

Rozpoznanie i pokonywanie zapór jądrowych. MON. Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych 1968 r. str. 17-18.

Tamże, str. 56-57 /wyciąg/

3/ III stopień /wysoki stopień gotowości/- mina dostarczona w miejsce ustawienia i przygotowana do zastosowania.

4/ IV stopień /maksymalny stopień gotowości/

- mina ustawiona w obiekcie /komorze minowej/ i przygotowana do wybuchu.

III Dokładniejszą charakterystykę min jądrowych przedstawia załącznik nr 7.

"Działania bojowe w nocy nie są już według poglądów amerykańskich zaliczane do kategorii działań w warunkach szczególnych. Zdecydowało o tym w głównej mierze, opracowanie i wprowadzenie do wyposażenia wojsk nowych typów urządzeń obserwacyjnych i rozpoznawczych".^{21/}

Pododdziały państw NATO wyposażone są w aktywne i pasywne urządzenia obserwacyjne, które dzielą się na: radiolokatory pola walki, urządzenia obserwacyjne na podczerwień, przyrządy obserwacyjne wzmacniające obraz, laserowe przyrządy obserwacyjne i telewizyjne urządzenia obserwacyjne. Charakterystyczne właściwości współczesnych radiolokatorów, to możliwość natychmiastowego rozwinięcia i uruchomienia oraz szybkiego wykrywania i dokładnego określania położenia ludzi i pojazdów w ruchu niezależnie od pory doby. Podstawową jego wadą jest możliwość wykrycia go w czasie pracy przez przeciwnika, z większych odległości

^{21/} ppłk K.C. "Urządzenia do obserwacji w nocy" WPZ nr 6 /94/ 1973 r, str. 158.

niż zasięg własny oraz wrażliwość na zakłócenia czynne.

Tabela nr 17

Dane taktyczno-techniczne niektórych radiolokatorów^{22/}

Oznaczenie	AN/PPS-5	AN/PPS-6	AN/PPS-11 ^x	AN/PPS-9	AN/PPS-10	AN/PPS-15
Producent	Stany Zjednocz.	Stany Zjednocz.	Stany Zjednocz.	Stany Zjednocz.	Stany Zjednocz.	Stany Zjednocz.
Ważność	57	15,7	3	-	-	-
Ważność /kg/	43	20	4,5	5,89	4,5	6,3
Ważność transportu	Przenośny lub na pojeź.	Przenośny	Przenośny	Przenośny	Przenośny	Przenośny lub na pojeździe
Ważność wykrywania:						
Ważność poj. żołn. /m/	1500	500	3000	1500	1500	-
Ważność lekkiego pojazdu	3000	1000	18000	3000	3000	-
Ważność dokładności pomiaru: odł./m/	±20	±25	±8	-	-	-
Ważność wymucie	36°	1°5'	-	1°12'	-	-

Uwaga: ^x możliwość instalowania na broni indywidualnej.

22/

Tabelę opracowano na podstawie artykułu: "Urządzenia do obserwacji w nocy" - WPZ nr 6 /94/ 1973 r, str. 158.

Urządzenia pracujące w zakresie podczerwieni to zarówno aktywne jak i pasywne celowniki, urządzenia oświetlające, lornetki i okulary.

Tabela nr 18

Dane taktyczno-techniczne niektórych typów celowników pracujących w zakresie podczerwieni.^{23/}

Typ	Rodzaj	Długość /mm/	Powiększe nie/razy/	Masa /kg/	Zasięg /m/	
					gwiazdy	księżyc
AN/PVS	broń indywidualna	440	4	3,8	300	400
AN/TVS-4	- " -	-	3,5	2,2	400	600
AN/TVS-2	broń zespołowa	-	-	7,2	-	-
AN/TVS-5	- " -	-	-	3,4	1000	1200

Uwaga: Charakterystykę innego typu celowników przedstawia załącznik nr 8.

Urządzenia oświetlające służą do scentralizowanego oświetlania obiektów /pola walki/ promieniami podczerwonymi, co pozwala na wykorzystanie przyrządów obserwacyjnych i celowników bez własnych źródeł promieniowania. Amerykanie wykorzystują do tego celu 30 i 60 calowe polowe reflektory oświetlające wyposażone w odpowiednie filtry podczerwone.

^{23/} E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych"-WPZ nr 4 /140/ 1981 r, str. 96.

RFN z kolei wykorzystuje do tego celu urządzenie XSW-60U zapewniające zasięg działania celowników i przyrządów obserwacyjnych na odległość 1300 - 1600 m oraz urządzenia BSW-301 umożliwiające obserwację na odległość 600 - 1000 m.^{24/}

Lornetkowy noktowizor pasywny AN/PVS-5A noszony na głowie, działa na zasadzie wzmocnienia obrazu termowizyjnego. Przy pełni księżyca może obserwować sylwetkę człowieka z odległości 450 metrów. Masa - 0,97 kg. Baterie zapewniają nieprzerwaną pracę przez 10 godzin.^{25/}

Tabela nr 19

Dane taktyczno-techniczne niektórych typów lornetek noktowizyjnych.^{26/}

Model	Producent	Powiększenie /razy/	Wymiary dł /mm/	Masa /kg/	Kąt widzenia /stopnie/	Napięcie zasilania /V/
DC-1034	WD	5	3,56	1,9	7,5	2,5
Orion PHG	NZ	4	220	1,4	8	3,0

Uwaga: Charakterystykę innych typów lornetek przedstawia załącznik nr 9.

24/ ppłk K.C "Urządzenia do obserwacji w nocy" - WPZ nr 6 /94/ 1973 r, str. 166-167.

25/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych"/cz.I/-WPZ nr 4 /140/ 1981 r, str. 96-97.

26/ Tabelę opracowano na podstawie artykułu: K.C "Rozwój techniki rozpoznawczej NATO"- WPZ nr 1 /143/ 1982 r, str. 90-94.

Amerykański przyrząd obserwacyjny "METASCOPI" w przypadku opromienienia przez przeciwnika wykazuje na ekranie ostrzegawczy sygnał świetlny. Zasięg wykrywania wynosi kilka kilometrów, a masa - 0,9 kg.^{27/}

Ręczny dalmierz laserowy AN/GVS-5 znacznie zwiększa prawdopodobieństwo trafienia pierwszym pociskiem moździerzowym. Dokładność pomiaru na odległość 10 000 metrów wynosi $\pm 10m$. Masa - 2,25 kg, czas pomiaru - 1 sekunda.^{28/}

W celu zmasowanego obezwładniania urządzeń radiolokacyjnych przeciwnika, w siłach zbrojnych NATO dąży się do "...szerszego niż dotychczas wykorzystania nadajników jednorazowego użytku, głównie do obezwładniania systemów łączności i stacji radiolokacyjnych." ^{29/}

"Z doświadczeń wojny wietnamskiej wynika, że w działaniach wojsk specjalnego przeznaczenia dużą rolę będą odgrywały obezwładniające środki trujące, które mogą być stosowane w działaniach zaczepnych i obronnych. /.../ Podstawowym rodzajem uzbrojenia chemicznego wojsk specjalnego przeznaczenia są granaty ręczne, napełniane środkami CN i DM. Jednak należy się liczyć z możliwością szybkiego przejścia na środek CS, którego przydatność potwierdziła praktyka w Wietnamie." ^{30/}

27/ ppłk K.C "Urządzenia do obserwacji w nocy" - WPZ nr 6 /94/ 1973 r, str. 168.

28/ E. LUDWIGSEN "Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych/cz. I/-WPZ nr 4 /140/ 1981 r, str. 108.

29/ "Ocena zmian i kierunków rozwoju w siłach zbrojnych NATO"; MON, Szt.Gen. WP- Zarząd II, Warszawa 1982 r, str. 77.

"W działaniach wojsk specjalnego przeznaczenia Amerykanie zamierzają wykorzystywać dwie kategorie środków zapalających:

- środki etatowe - produkowane fabrycznie granaty i ładunki zapalające, napełniane termitem i białym fosforem oraz amunicję zapalającą broni strzeleckiej;
- środki improwizowane - wykonywane we własnym zakresie z dostępnych na terytorium nieprzyjaciela substancji chemicznych. "31/

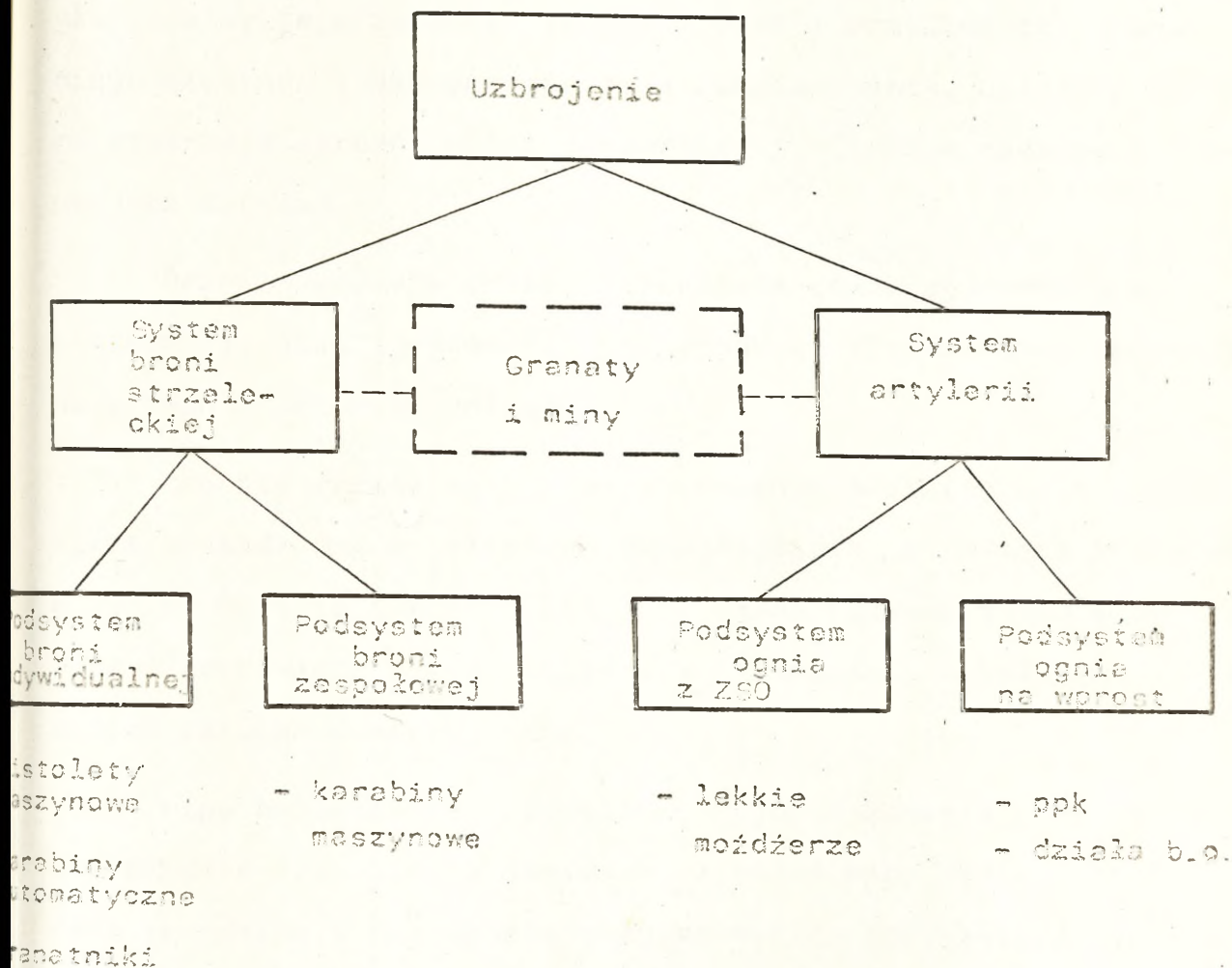
"Pododdziały te wyposażone są również ... w przenośne urządzenia do wykrywania przeciwnika na odległość do 4 000 metrów, przenośne tranzystorowe wykrywacze min i kamizelki kuloodporne. "32/

Środki ogniowe pododdziałów specjalnego przeznaczenia tworzą przedstawiony niżej system.

30/ "Bojowe środki chemiczne stosowane w działaniach amerykańskich wojsk specjalnego przeznaczenia." MON, Szt. Gen. WP-Zarząd II Warszawa 1970, str. 11 - 12

31/ Tamże - str. 14.

32/ "Nowe środki walki w Wietnamie"- WPZ nr 2 /60/ 1968 r., str. 147.
"Nowości techniki wojskowej"- WPZ nr 2 /60/ 1968 r., str. 190.

W podsystemie indywidualnej broni strzeleckiej podstawową funkcję spełnia karabinek automatyczny M 16 A1, ze względu na możliwość prowadzenia z niego skutecznego ognia w ciągu całej doby /celownik podczerwieni/ i rażenia celów nie tylko ogniem na wprost ale również za ukryciem z podwieszanego granatnika.

Karabin maszynowy broni zespołowej, może razić przeciwnika na dużych odległościach/do 1000m/ zarówno w dzień jak i w warunkach ograniczonej widoczności /celownik podczerwieni/.

Moździerze z posystemu ognia zakrytego stwarzają możliwość oddziaływania na przeciwnika za ukryciem, z dużych odległości, a takie urządzenia jak dalmiarze i przeliczniki zapewniają szybkość i skuteczność tego oddziaływania. Ciężar i wymiary stwarzają warunki dużej manewrowości w każdym rodzaju prowadzonych działań.

Przeciwpancerne pociski kierowane stwarzają możliwość skutecznej walki z opancerzonymi środkami przeciwnika, zwłaszcza na dużych i średnich odległościach.

Grenaty ręczne są bardzo skutecznym środkiem walki, zwłaszcza prowadzonej na bliskich odległościach w terenie pociętym, w lesie, mieście i w nocy. Grenaty dymne odgrywają określoną rolę w maskowaniu i sygnalizacji, a chemiczne i zapalające w specyfice działań dywersyjnych.

Miny zabezpieczają dodatkowo rejon bazowania i są bardzo przydatne w organizacji zasadzek. Z kolei miny jądrowe są bardzo przydatne w niszczeniu ważnych węzłów komunikacyjnych, magazynów, zakładów przemysłowych i innych obiektów, których zniszczenie lub uszkodzenie wymagałoby użycia znacznych sił i środków.

Wyżej przedstawiony system, ze względu na różnorodność stosowanej amunicji znacznie komplikuje możliwość sprawnego i pełnego zaopatrzenia, co przy prowadzeniu działań w znacznej odległości od sił własnych jest bardzo poważnym mankamentem. Urządzenia do obserwacji w nocy, wykrywania przeciwnika i kamizelki kuloodporne stwarzają możliwość bezpieczniejszych, a tym samym skuteczniejszych działań.

4.2.2. Środki łączności pododdziałów specjalnego przeznaczenia - analiza i wnioski.

Polowy podręcznik amerykański FM 31-20 wyszczególnia jako środki łączności pododdziałów specjalnego przeznaczenia następujące radiostacje: AN/PRC-6, AN/PRC-10 i AN/PRC-109^{1/}.

Przenośna, foniczna radiostacja PRC-6 posiada 85 częstotliwości roboczych w zakresie: 47-55,4 MHz, moc - 0,3 W, zasięg - 1,6 km, waga - 2,8 kg. Przenośna, foniczna radiostacja AN/PRC-10 posiada 170 częstotliwości, moc-0,9 W, zasięg-20 km, ciężar-12 kg.^{2/} Powyższe radiostacje należą do starego parku i prawdopodobnie zostały zastąpione nowymi rozwiązaniami technicznymi.

Amerykańska "kieszonkowa" radiostacja UKF AN/PRC-68 jest typowym przykładem miniaturyzacji. Masa - 1 kg i rozmiary 16,5 x 9,5 x 3,5 cm pozwalają nosić ją w kieszeni munduru. Posiada 1000 fal roboczych w zakresie: 30 - 80 MHz. Moc nadajnika 1 W, zasięg : 3-5 km.^{3/}

Przenośna radiostacja UKF AN/PRC-77. Moc wyjściowa 1,5-2W zapewnia zasięg minimalny na odległość 8 km. Źródła zasilania wystarczają na 30 godz.

1/ FM 31-20. FIELD MANUAL. SPECJAL FORCES OPERATIONAL TECHNIQUES HEADQUARTERS. DEPARTMENT OF THE ARMY. FEBRUARY 1971. F-13.

2/ Notatki st. ofic. łączn. Oddz. III IOT i WOWewn. ppłk. BRZEZIŃSKIEGO.

3/ "Rozwój sprzętu łączności radiowej szczebla operac.-tactycznego". WPZ nr 6/130/ 1979rr, str.80.

pracy przy stosunku nadawania do odbioru 1:9.

Masa - 7,6 kg.^{4/}

Przenośna lub pokładowa radiostacja KF typu AN/PRC - 104 o łącznej masie 6,4 kg posiada 280 000. fal roboczych w zakresie: 2-30 MHz. Wzmacniacz mocy i obwody dopasowania anteny są strojone automatycznie w czasie 1,5 sek. Przy mocy wyjściowej 20W umożliwia nawiązanie łączności na falach odbitych na odległości 500 i więcej km. Z dodatkowym wzmacniaczem mocy 100W tworzy radiostację AN/PRC-105 i jest przenoszona przez dwóch żołnierzy. Zasięg: 800-1000 km.^{5/}

Brytyjczycy posiadają jedną z najmniejszych radiostacji KF PRM-4031. Masa kompletu podstawowego - 3,5 kg, moc - 10 W, zakres - 284 000 częstotliwości roboczych.^{6/}

Minikomputeryzacja pozwoliła również na konstruowanie skomplikowanych urządzeń utajniających w postaci małych i zwartych przystawek, bezpośrednio przyłączanych do radiostacji. Również częsta zmiana częstotliwości utrudnia przechwytywanie i namierzanie. Zmian częstotliwości dokonuje się w uzgodnionym wcześniej czasie lub na polecenie stacji głównej.

4/ Tamże, str.31.

5/ Tamże, str.82.

6/ Tamże, str.82.

Obecnie produkowane radiostacje są około trzykrotnie mniejsze od urządzeń tego typu z połowy lat sześćdziesiątych. Ponadto pracują one w systemie modulacji szeroko pasmowej z przeskakiwaniem częstotliwości. Przechwycenie emisji szerokopasmowej za pomocą zwykłego odbiornika wąskopasmowego jest niemożliwe.^{7/}

Tabela nr 20

Dane takt.-techn.współczesnych radiostacji głównych państw NATO^{8/}

Państwo	Typ rst	Zakres częstotliwości	Liczba wcześniej przygot. kanałów	Moc nadawania /W/	Masa /kg/	Wymiary /cm/
RFN	SEM-170	30-79,975	4	2/0,2	4,8 /3,4/	291x525x285
RFN	AN/PRC-88/GY	20-79,975	16	3	/5,6/	296x273x100
WB	PRM4060	40-55	6	0,25	0,7	76x50x230
WB	PTR349	37-46,975	-	0,5	1,6	222,5x107x57,5
Stany Zjedn.	AN/PRC-66B	225-399,95	-	2	2,6	229x52x113

7/ J.S. "Stan i perspektywy rozwoju sprzętu łączności w siłach zbrojnych państw NATO". WPZ nr 4 /134/ 1980 r., str.70

8/ Tabelę opracowano w oparciu o artykuł "Radiostacje przenośne KF i UKF państw kapitalistycznych." WPZ nr 1 /137/, 2/138/ 1981 r.

Będące aktualnie na wyposażeniu środki radiowe przeciwnika charakteryzują się dużą ilością częstotliwości roboczych, małymi gabarytami i ciężarem oraz dość dużą odpornością na zakłócenia.

4.2.3 Środki transportu pododdziałów specjalnego przeznaczenia - analiza i wnioski.

Pododdziały specjalnego przeznaczenia w rejonie prowadzonych działań, dysponują jedynie zdobycznymi środkami transportu. Ich rodzaj zależy nie tylko od potrzeb planowanych działań, ale również od możliwości, czyli bazy transportowej występującej w danym obszarze. Mogą to być zarówno środki cywilne jak i wojskowe. Po zakończeniu działań /akcji/ będą one porzucane lub niszczone.

Do pokonywania przeszkód wodnych pododdziały specjalnego przeznaczenia mogą być wyposażone w specjalne pływaki z tworzyw sztucznych, umożliwiające pojedynczemu żołnierzowi poruszanie się po wodzie z taką samą prędkością jak po lądzie. Ciężar pary pływaków wynosi 3,5 kg a ich nośność 165 kg. Związanie kilku pływaków umożliwia zbudowanie tratwy do transportu środków zaopatrzenia i ewakuacji rannych.^{1/}

1/ Nowości techniki wojskowej. WPZ nr 1 /29/ 1963r s.180.

Przeważnie jednak w obszarze działań, możliwości transportowe tych pododdziałów uzależnione będą w głównej mierze od sprawności fizycznej i wytrzymałości poszczególnych żołnierzy biorących bezpośrednio udział i zabezpieczających planowaną akcję.

4.2.4 Analiza spójności składników drugiego /środki/ elementu obiektu badań - synteza niższego rzędu.

4.2.4.1 Uzbrojenie.

Przeprowadzona analiza wykazała, że występujące w pododdziałach specjalnego przeznaczenia uzbrojenie i wyposażenie stwarza dogodne warunki do prowadzenia walki zarówno z odkrytym, jak i opancerzonym przeciwnikiem na odległościach do 3500 m /zasięg ppk TOW i moździerzy 60 mm/. Ciężar i wymiary środków ogniowych stwarzają dogodne warunki do prowadzenia działań manewrowych /za wyjątkiem zestawu ppk TOW/, a montowane tłumiki do prowadzenia akcji terrorystycznych. Urządzenia do obserwacji nocnej, zezwalają na prowadzenie rozpoznania, skutecznej walki zarówno zaczepnej jak i obronnej oraz wszelkich akcji dywersyjnych w warunkach ograniczonej widoczności. Różnego typu granaty umożliwiają walkę z bliska, maskowanie, sygnalizację, mylenie oraz dokonywanie aktów dywersji.

Również szeroki asortyment min zezwala na organizację zasadzek, osłonę rejonów bazowania i dokonywania aktów dywersji na różnego typu obiektach.

Techniczne urządzenia do wykrywania przeciwnika stwarzają dogodne możliwości rozpoznania i ubezpieczenia rejonów bazowania.

Nadajniki jednorazowego użytku umożliwiają zakłócenie łączności kierowania i dowodzenia, a tym samym znacznie utrudniają zorganizowanie sprawnego i skutecznego działania przeciwko siłom dywersyjnym.

Kuloodporne kamizelki zabezpieczają częściowo żołnierzy przed oddziaływaniem strzeleckich środków ogniowych.

W oparciu o przeprowadzoną analizę można stwierdzić, że występujące uzbrojenie i wyposażenie pododdziału specjalnego przeznaczenia jest spójne w stosunku do stojących przed nimi zadań, pomimo mankamentu dotyczącego możliwości zaopatrzenia.

4.2.4.2 Środki łączności.

Występujące w pododdziałach wojsk specjalnego przeznaczenia środki łączności radiowej, pod względem masy i wymiarów zapewniają warunki wysokiej manewrowości działań.

Zasięg egzemplarzy UKF, zezwala na utrzymanie łączności w rejonie prowadzonej akcji pomiędzy jej uczestnikami, a egzemplarzy KF na przekazanie określonych meldunków przełożonym. Duża odporność na zakłócenia zabezpiecza czystość przekazywania a tym samym precyzyjność i terminowość danych rozpoznawczych. Z kolei duża ilość fal roboczych znacznie utrudnia ale nie wyklucza możliwości namiaru przez środki pelengacyjne przeciwnika.

Przeprowadzona analiza wskazuje, że środki łączności radiowej prawie w pełni odpowiadają potrzebom specyfiki prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych.

4.2.4.3 Środki transportu.

Pododdziały specjalnego przeznaczenia do niektórych akcji będą wykorzystywały zdobyte środki transportu z miejscowej bazy. Mogą to być środki różnego typu występujące na danym obszarze, które powinny ułatwić możliwość prowadzenia określonych działań. Jednak podstawowym środkiem transportu i pokonywania terenu w obszarze bezpośredniego działania będzie odpowiednio przygotowany, silny i sprawny żołnierz tych formacji.

4.3. Zasady działania - analiza i wnioski

W wielu wojnach w przeszłości, szczególnie na tyłach przeciwnika, stosowano niekonwencjonalne formy walki. Jednak współczesne pojęcie organizowania, szkolenia i prowadzenia działań dywersyjnych przez siły wojskowe, datuje się od 15.09.1939 r., kiedy Oddziałowi II Abwehry podporządkowano specjalnie utworzoną "szkolną kompanię specjalnego przeznaczenia 800", rozwiniętą następnie do batalionu, który w październiku 1940 r. przemianowano na szkolny pułk "BRANDENBURG". Jednostka ta, składająca się głównie z Niemców zamieszkujących poza terenami Rzeszy, wyposażona w broń i mundury przeciwnika, przygotowywała żołnierzy do działań na jego tyłach.

Współczesne wojska nasycone znaczną ilością sprzętu technicznego, są znacznie bardziej aniżeli dawniej uzależnione od sprawnie działającego zaplecza, gdzie na szeroką skalę będą prowadzone działania dywersyjno-rozpoznawcze między innymi przez elitarne formacje specjalnego przeznaczenia i dalekiego rozpoznania.

"GSP jest jednostką amerykańskich sił lądowych, specjalnie szkoloną do prowadzenia wojny partyzanckiej, jak również innych działań w ramach wojny niekonwencjonalnej. Wojska specjalnego przeznaczenia są siłami strategicznymi podlegającymi dowództwu TDW. Dowódca TDW wykorzystuje wojska specjalnego przeznaczenia do prowadzenia działań zaczepnych, głęboko na terytorium nieprzyjaciela."^{1/}

Z kolei grupy dalekiego rozpoznania są w dyspozycji dowódców wyższych szczebli taktycznych. Głównym zadaniem wojsk specjalnego przeznaczenia jest zorganizowanie, wyposażenie i szkolenie oddziałów partyzanckich spośród miejscowej ludności, jak również kierowanie ich działaniem w warunkach wojny partyzanckiej. Wojska specjalnego przeznaczenia mogą również udzielać porad, prowadzić szkolenie oraz współdziałać z oddziałami miejscowymi w zakresie działań przeciwpowstańczych /zwalczanie przeciwnastawnego ruchu oporu/.^{2/}

Kierowanie działaniami pododdziałów specjalnego przeznaczenia jest realizowane w oparciu o system baz /odpowiednik stanowisk dowodzenia/. Grupa wojsk specjalnego przeznaczenia rozwija bazę operacyjną TDW "... w odległości 150-200 km od linii styczności bojowej wojsk"^{3/}, gdzie przygotowuje się pododdziały operacyjne do wykonywania zadań i zabezpieczenia pod względem materiałowo-technicznym oraz uzgadniania działania z jednostkami na określonych kierunkach poprzez oficerów łącznikowych. Pod względem organizacyjnym bazę dzieli się na: "główną bazę operacyjną, wysuniętą bazę operacyjną, i bazę administracyjno-szkoleniową"^{4/}

1/ FM 31-21. Wojna partyzancka i działania wojsk specjalnego przeznaczenia. Regulamin Polowy Sił Zbrojnych Stanów Zjedn. /tłumaczenie z angielskiego/. MON, Szt.Gen.-Zarz.II Warszawa 1969, str.25.

2/ Tamże, str.26.

3/ Ppłk mgr Jerzy MOCH. "Wojska specjalnego przeznaczenia głównych państw NATO i możliwości ich oddziaływania na obszar WOW" WOW, Sztab-Oddz.II Warszawa 1979 r., str.41.

4/ Tamże, str.42-43

Główna baza operacyjna jest podstawowym elementem dowodzenia i kierowania działaniami grupy, gdzie szczegółowo planuje się działania dla każdego pododdziału specjalnego przeznaczenia.

Wysuniętą bazę operacyjną rozmieszcza się z zasady w strefie działań bojowych, z zadaniem bezpośredniego kierowania pododdziałami.

W skład bazy administracyjno-szkoleniowej wchodzi pododdziały zabezpieczenia, obsługi i wsparcia, a do jej zadań należy zaopatrywanie pododdziałów w niezbędne zaopatrzenie i środki walki.

Teren, na który dokonuje się przerzuty pododdziałów powinien być odpowiednio przygotowany zarówno pod względem operacyjnym jak i propagandowym. Dane dotyczące operacyjnego przygotowania terenu, możliwości i warunków działania, dogodnego czasu zrzutu oraz możliwości organizowania zbrojnego podziemia są dostarczane przez wywiad strategiczny. Zakłada się, że kontakt z potencjalnymi przywódcami zbrojnego podziemia powinien być nawiązany przed skierowaniem pododdziałów do rejonów działań. Do tego celu będą również między innymi wykorzystywani członkowie "specjalnej," zamrożonej" agentury, która nie rozwija działań i nie demaskuje się w warunkach pokojowych.^{5/}

5/ F. BIELAK, W. WOŁOPIUK. "System ochrony bezpieczeństwa państwa przed zagrożeniem zewnętrznym i wewnętrznym". ASG 84, str. 70.

Pododdziały do rejonów działań, mogą być przerzucane drogą powietrzną, morską lub lądową. Jeden pododdział może objąć swą działalnością obszar o powierzchni "1000-2000 km²..6/ Desantowanie grupy specjalnej odbywa się nocą "...nie dalej niż 15 km od przewidywanego rejonu bazowania. Główny punkt zbiórki, położony w odległości 200-300 m od strefy zrzutu powinien zabezpieczyć skoczkom schronienie do czasu przejęcia ich przez agenta. Zapasowy punkt zbiórki, odpowiadający tym samym kryteriom może się znajdować 5-8 km od strefy zrzutu. /.../ Po desantowaniu grupa przechodzi w rejon, w którym wciągu 6 godz. - do jednej doby przygotowuje bazę..7/ Baza ma umożliwić bytowanie grupy, stwarzać warunki do odpoczynku, leczenia rannych i chorych oraz przechowywania części sprzętu.

Po przerzuceniu na zaplecze przeciwnika i zorganizowaniu bazy, pododdziały specjalnego przeznaczenia mogą prowadzić nabór do zbrojnego podziemia i jego szkolenie oraz jawne lub skryte działania dywersyjne.8/

Działania wywiadowczo-rozpoznawcze kierowane będą w zasadzie przez siły specjalne, a prowadzone zarówno przez te siły, jak i zbrojne podziemie.

Sabotaż będzie z zasady prowadzony przez osoby pracujące w określonym obiekcie /zakładzie/ na prawdziwych lub fałszywych dokumentach. Grupy specjalne w tym względzie mogą odegrać dużą rolę inspiracyjną.

6/ Płk K. FELCYN, kpt. J. ZIELIŃSKI. "Zagrożenie obszaru POW działaniami dywersyjno-rozpoznawczymi nieprzyjaciela". POW wewn. 252/83, Bydgoszcz, 1983r., str. 16.

7/ Maszynopis oficerów Zarządu II GZSB. "Możliwości zagrożenia terytorium kraju, opracowany w oparciu o amerykańskie regulaminy.", str. 17.

8/ Załącznik nr 10 - Formy działań dywersyjnych wg regulaminów armii USA.

Akty dywersji będą polegały głównie na niszczeniu infrastruktury danego terenu, mającej wpływ na możliwości obronne przeciwnika, przy pomocy środków walki /miny, materiały wybuchowe/, uszkodzaniu, niszczeniu urządzeń gospodarczych i zbiorów bez pomocy środków walki /podpalania, zalania itp./ oraz dokonywaniu skażeń produktów żywnościowych i źródeł wody zarówno przez pododdziały rozpoznawcze, jak i wrogie podziemie. Obiekt przyszłego sabotażu lub dywersji, będzie poprzedzony działaniem wywiadowczo-rozpoznawczym, potwierdzającym lub uzupełniającym dotychczasowe informacje o obiekcie. Przed przystąpieniem do działań dywersyjnych, organizuje się izolację rejonu działania przy pomocy sił ubezpieczających, celem ułatwienia dokonania zaplanowanego aktu dywersji.

Akty terroru polegać będą na zastraszaniu, uprowadzaniu lub likwidacji osób oraz dokonywaniu zamachów, głównie przy pomocy materiałów wybuchowych, min itp.

Zaczerwne działania dywersyjne będą to: rajdy, napady i zasadzki, a obronne, to: samoobrona, obrona zamierzona, wyjście z okrężenia oraz działania opóźniające i nękające.

Każdy akt dywersji jest działaniem psychologiczno-propagandowym, ale typowe działania będą polegały na rozpowszechnianiu materiałów o wrogiej treści oraz odpowiednim, zależnie od sytuacji wpływaniu na nastroje ludności.

Obiektami działań mogą być: ośrodki kierownictwa politycznego, administracyjnego i gospodarczego, środki przenoszenia broni jądrowej i obrony przeciwlotniczej, lotniska, elementy systemu dowodzenia i łączności, rozgłośnie radiowe

i stacje telewizyjne, urządzenia systemu elektroenergetycznego i hydroenergetycznego, zakłady przemysłowe, magazyny wojskowe i państwowe, elementy systemu zaopatrywania w paliwo /składy, rurociągi, stacje pomp/ oraz elementy systemu zaopatrywania w wodę /zbiorniki i tamy wodne, stacje filtrów i pomp/, porty i bazy morskie, urządzenia i środki komunikacji drogowej, kolejowej, powietrznej i wodnej, obozy oraz transporty jeńców wojennych i osób internowanych.

4.3.1 Prowadzenie działań w sfrefie III - analiza i wnioski.

Przy możliwościach współczesnych środków rozpoznania, utrzymanie w całkowitej tajemnicy rejonów rozmieszczenia szczególnie ważnych obiektów, wydaje się być mało prawdopodobne. Należy przypuszczać, że sztaby przeciwnika, od lat zajmujące się zbieraniem, segregowaniem i analizowaniem wszelkich danych wywiadowczych oraz prowadzeniem studiów przyszłych TDW i kierunków operacyjnych, orientują się w jakim obszarze znajdują się interesujące ich obiekty.

"Obiektami o znaczeniu strategicznym są takie obiekty, które służą celom prowadzenia wojny ... zaliczyć do nich należy ... SD TDW, rządów państw i narodowych sił zbrojnych."^{9/}

Według założeń zachodnich "... obiektami działań wojsk specjalnego przeznaczenia mogą być ośrodki kierownictwa politycznego i administracyjno-gospodarczego",^{10/} czyli

9/ "Charakterystyka obiektów jako przedmiotów rozpoznania" Sztab Gen. 645/72, Warszawa 1972 r., str. 7-8.

10/ "Rozpoznanie strategiczno-operacyjne w SZ NATO" Sztab Gen. 646/72, Warszawa 1972 r., str. 89.

obiekty chronione przez pododdziały wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia mogą być również jednym z głównych celów ich działania.

Pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia przystępujące do działań w określonym obszarze /jeżeli nie otrzymają konkretnego, jednorazowego zadania dywersyjnego/ w pierwszej kolejności dążyć mogą do nawiązania kontaktów z potencjalnymi przywódcami zbrojnego podziemia, "zamrożoną" agenturą i pozyskania sympatii miejscowej ludności.

W tym celu mogą prowadzić odpowiednio przygotowane działania psychologiczno-propagandowe, połączone z baczną obserwacją reakcji ludności zamieszkującej w obszarze działania.

W związku z tym, że rejon działania może obejmować znaczny obszar, działania psychologiczno-propagandowe prawdopodobnie będą prowadzone w sposób wyważony, z odpowiednim doбором określonej propagandy dla poszczególnych grup społecznych.

Po poddaniu analizie reakcji poszczególnych grup na prowadzoną propagandę i przeanalizowaniu opinii sympatyków /potencjalnych przywódców/, pododdziały mogą przystąpić do organizowania i szkolenia zbrojnego podziemia, a następnie stawiania mu określonych zadań, w pierwszym rzędzie rozpoznawczych o niezbyt wysokim stopniu trudności.

Zadania rozpoznawcze dla zbrojnego podziemia, mogą dotyczyć określenia: rejonów /miejsc/ stacjonowania oddziałów wojskowych, organów i sił milicyjnych, ich prawdopodobnej siły i systemu ochronnego, miejsc /adresów/ rozmieszczenia zakładów przemysłowych, rodzaju produkcji i systemu ochronnego;

infrastruktury terenu /zapory, węzły komunikacyjne i łączności/: adresów budynków administracji państwowej, wojskowej i gospodarczej oraz miejsc pracy i adresów zamieszkania osób sprawujących funkcje kierownicze w obszarze działania.

Uzyskane z rozpoznania dane, mogą ułatwić opracowanie planu działań dywersyjno-sabotażowych oraz aktów terroru i zaczepnych działań dywersyjnych dla zbrojnego podziemia i grup specjalnych. Dane te mogą potwierdzić wiadomości z rozpoznania agenturalnego, odnośnie rozmieszczenia w rejonie działania obiektów chronionych znacznymi siłami wojskowymi i radiowych centrów nadawczych w odległości 10-20 km od tych obiektów.

Oddziaływanie grupy na chronione obiekty może poprzeczyć "cisza dywersyjna", czyli zawieszenie wszelkiej działalności dywersyjno-sabotażowej w obszarze działania w określonym przedziale czasowym, w celu "uśpienia" czujności sił ochraniających.

Może również nastąpić nasilenie wszelkiego typu działalności dywersyjnej, w celu odwrócenia uwagi i odciągnięcia odwołów od głównego obiektu planowanej dywersji.

Plan działania grupy może być ściśle powiązany z planem działania zbrojnego podziemia, a jego scenariusz w przypadku dysponowania znaczną ilością czasu może być następujący: pierwsza doba - potwierdzenie danych rozpoznawczych odnośnie rozmieszczenia obiektów, radiowych centrów nadawczych oraz sił wojskowych i milicyjnych rozmieszczonych w ich pobliżu. Zadanie to może być realizowane wspólnie przez pododdziały wojsk specjalnego przeznaczenia i część sił zbrojnego podzie-

nia. W tym czasie również zbrojne podziemie może rozpowszechniać materiały propagandowe w formie ulotek w obszarze działania grupy, ale w dość znacznej odległości od rozpoznawanych obiektów.

druga doba - próby namiaru relacji radiowych centrów nadawczych oraz pełniejsze rozpoznanie rozmieszczenia poszczególnych elementów tych centrów i systemu ich ochrony.

Powolna eskalacja działań przez siły zbrojnego podziemia /sabotaż, pojedyncze akty dywersji i terroru/ w rejonie poprzednio kolportowanych ulotek oraz śledzenie ruchu odwodów przeciwnika.

trzecia doba - dalsze namiary relacji radiowych centrów nadawczych i eskalacja działań zbrojnego podziemia przy ciągłym śledzeniu ruchu odwodów.

czwarta doba - przystąpienie do zakłóceń pracy radiowych centrów nadawczych lub ich zniszczenia. Zakłócenia mogą być prowadzone za pomocą nadajników jednorazowego użytku, które emitują zakłócenia zaporowe.

Niszczenie może mieć formę uderzenia ogniowego, uderzenia ogniowego w połączeniu z atakiem sił zbrojnego podziemia lub napadu ze skrytym podejściem do obiektu.

W przypadku dysponowania ograniczoną ilością czasu, pododdziały specjalnego przeznaczenia mogą przystąpić do rozpoznania rejonów radiowych centrów nadawczych, a następnie ich zakłócania lub niszczenia bez nawiązywania kontaktów z miejscowym ruchem oporu.

Działania dywersyjne w strefie III oprócz oddziaływania na radiowe centra nadawcze mogą obejmować swym zasięgiem wiele innych obiektów bądź urządzeń mających znaczenie militarne, polityczno-administracyjne lub gospodarcze oraz system zaopatrywania chronionych obiektów, wojsk i mieszkańców tego obszaru. Należy podkreślić, że większość działań dywersyjnych w tej strefie może być realizowana przez siły zbrojnego podziemia, a jedynie szczególnie ważne zadania powinny być wykonywane przez żołnierzy wojsk specjalnego przeznaczenia. Wszelkie formy działań dywersyjnych w strefie III powinny się charakteryzować zaskoczeniem przeciwnika, unikaniem wiązania walką i szybkim odejściem w bezpieczne miejsce.

X X X

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obszar działania jest bardzo duży i może obejmować swym zasięgiem dość liczne miasta i wsie, stwarzając tym samym dogodną bazę do pozyskiwania ludzi i organizowania zbrojnego podziemia. W przypadku udanej agitacji powstaną dogodne warunki do prowadzenia operatywnego rozpoznania i pozostałych form działań dywersyjnych, a tym samym uchwycenia i utrzymania inicjatywy. Miejsce zamieszkiwania i pracy w obszarze działania lub jego pobliżu, może ponadto znacznie ułatwić system ostrzegania i zaopatrywania sił dywersyjnych.

4.3.2 Prowadzenie działań w strefie II - analiza i wnioski.

Należy przypuszczać, że żołnierze pododdziałów specjalnego przeznaczenia znają przynajmniej podstawowe zasady prowadzenia działań ochronno-obronnych przeciwnika i dlatego po uzyskaniu /potwierdzeniu/ ogólnych danych rozpoznawczych o dyslokacji interesujących ich obiektów, przy opracowywaniu planu działań dywersyjno-rozpoznawczych będą z pewnością brali pod uwagę możliwości przeciwdziałania. Znacznie ograniczony obszar strefy II o większym nasyceniu siłami przeciwdywersyjnymi prowadzącymi określone działania, objęty intensywną działalnością kontrwywiadowczą, utrudni prowadzenie działań i możliwość pozyskiwania mieszkańców do zbrojnego podziemia lub współdziałania, a tym samym wymaga rozważnego, przemyślanego działania. Jednym z pierwszych zadań żołnierzy pododdziałów specjalnego przeznaczenia i współdziałających z nimi członków zbrojnego podziemia może być uzyskanie danych o ilości i rozmieszczeniu sił przeciwnika /posterunków, komend resortu spraw wewnętrznych i sił wojskowych/ występujących w tej strefie. Następnie, często w oparciu o dane z mapy, określenie dogodnych miejsc do organizacji posterunków obserwacyjnych, kontrolnych i zasadzek oraz możliwości obsadzenia tych miejsc przez siły przeciwdywersyjne. Po uzyskaniu powyższych danych, kolejną czynnością prawdopodobnie będzie określenie /wybranie/ dróg dojścia do miejsc /rejonów/ dogodnych do prowadzenia obserwacji obiektu lub wypadku braku takich miejsc, dróg dojścia do strefy I.

W przypadku stałego obsadzenia dogodnych punktów obserwacyjnych przez przeciwnika, zadaniem sił dywersyjnych może być jego zlikwidowanie i w krótkim czasie uzyskanie danych, zezwalających na w miarę dokładne określenie położenia obiektu i sposobu jego ochrony w strefie I. Jeżeli powyższe opanowane miejsca /punkty/ zezwolą na skuteczne, bojowe oddziaływanie na obiekt za pomocą posiadanych środków, mogą one być wykorzystane po czym prawdopodobnie siły dywersyjne szybko opuszczą strefę II.

W przypadku dysponowania odpowiednimi siłami, zakłada się organizowanie działań pozorujących na przeciwnym kierunku od zamierzonego uderzenia lub podejścia do obiektu, celem ściągnięcia na tamten kierunek odwodów przeciwnika. Działania te mogą być prowadzone w warunkach ograniczonej widoczności, przy szerokim wykorzystywaniu środków zakłócających łączność, celem utrudnienia przeciwnikowi możliwości przeciwdziałania.

W przypadku niespodziewanego kontaktu z przeciwnikiem, zaleca się dążenie do jego błyskawicznego, cichego zlikwidowania, a gdy przeciwnik posiada przewagę do szybkiego oderwania się od jego sił. Każde działanie w tej strefie wymaga dokładnego rozpoznania i ubezpieczenia sił wykonujących główne zadanie.

X X X

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obszar strefy II będzie bardziej nasycony siłami przeciwdywersyjnymi. Dość znacznie ograniczona możliwość współdziałania z mieszkańcami tego terenu, będzie często wymagało prowadzenia działań przez siły specjalnego przeznaczenia we współdziałaniu z członkami zbrojnego podziemia zamieszkującymi poza tą strefą co znacznie utrudni operatywność działań. Duże prawdopodobieństwo kontaktu z przeciwnikiem, z możliwością szybkiego narastania jego sił /działanie odwodów/ wymaga dużej manewrowości działań, wykorzystywania warunków ograniczonej widoczności, dobrego systemu ostrzegania i zaopatrywania.

4.3.3 Prowadzenie działań w strefie I - analiza i wnioski.

Mały obszar strefy I charakteryzuje się dużym nasyceniem siłami przeciwdywersyjnymi, w większości występującymi jako elementy stałe, zagęszczające się w miarę zbliżenia do obiektu zainteresowania sił dywersyjnych. Występujące przy obiekcie węzły łączności mogą stanowić dodatkowy obiekt działalności dywersyjnej a zarazem wzmocnienie sił przeciwdywersyjnych. Również ewentualnych mieszkańców tego obszaru objętych bardzo ścisłą działalnością kontrwywiadowczą, można zaliczyć do wzmocnienia wyżej wymienionych sił. Statycznym, ale skutecznym uzupełnieniem tych sił będzie również system inżynieryjno-sygnalizacyjny.

Wszystko to wskazuje, że siły dywersyjne w realizacji swoich zadań będą miały bardzo dużo przeszkód do

pokonania. Wymagały one będą bardzo dokładnego maskowania i rozpoznania a zarazem bardzo zdecydowanego, w miarę możliwości bez głośnego działania w przypadku niezamierzonego zetknięcia się z przeciwnikiem. Szanse tego działania zwiększać mogą warunki ograniczonej widoczności, które wymagają jednak stosowania odpowiednich środków umożliwiających dokładne rozpoznanie.

Działanie przy takiej ilościowej przewadze przeciwnika, wymagało będzie również doskonałego wyszkolenia każdego żołnierza i wyposażenia go w środki walki zapewniające mu dużą manewrowość, a zarazem skuteczność bojowego oddziaływania. Nieodzowną koniecznością jest również dobra organizacja współdziałania, którą ułatwić mogą odpowiednie środki łączności i sygnalizacji.

x x x

Z przeprowadzonej analizy wynika, że siły dywersyjne będą zmuszone prowadzić działania przy znacznej przewadze ilościowej przeciwnika, w zasadzie bez możliwości współdziałania z mieszkańcami tej strefy. Wymagało to będzie bardzo dobrego wyszkolenia żołnierzy, wykorzystania odpowiednich środków rozpoznania, łączności i walki w ilości zapewniającej pełne wykonanie zadania.

4.3.4 Analiza spójności składników trzeciego elementu obiektu badań /zasady działania/ - synteza niższego rzędu.

4.3.4.1 Prowadzenie działań w strefie III.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w obszarze działania pododdziałów specjalnego przeznaczenia, znajdować się będzie znaczna ilość obiektów, które ze względu na swe znaczenie w systemie obronnym, powinny być objęte działalnością dywersyjną. Duży obszar, znaczna ilość i różnorodność obiektów oraz specyfika działań dywersyjnych wskazują na konieczność dużej manewrowości grup /pododdziałów/ i różnorodność środków /sprzętu/ dywersyjnego oddziaływania. Manewrowy charakter działań wymaga dobrej sprawności fizycznej i wysokiego poziomu wykształcenia żołnierzy oraz lekkiego uzbrojenia i środków łączności zapewniających jej utrzymanie na dużych odległościach, a także w niektórych sytuacjach zwrotnych środków transportu.

W przypadku zorganizowania dość licznych zbrojnych podziemi, nasycenie terenu siłami dywersyjnymi może zezwolić na w pełni operatywne prowadzenie wszelkiego rodzaju działalności dywersyjnej w omawianym obszarze i znacznie ułatwi organizację systemu zaopatrywania /żywność, leki, ubiory itp./ i ostrzegania. Natomiast prowadzenie działań przez pododdziały specjalnego przeznaczenia bez współpracy ze zbrojnym podziemiem, ograniczy możliwość ich oddziaływania do kilku najważniejszych według ich oceny obiektów.

Możliwość wyboru miejsca i czasu uderzeń dywersyjnych oraz poparcia części mieszkańców obszaru, a także współdziałania z ewentualnym zbrojnym podziemiem stwarza warunki uchwycenia i utrzymania inicjatywy.

4.3.4.2 Prowadzenie działań w strefie II.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w znacznie mniejszym obszarze strefy II, wystąpi większe nasycenie siłami przeciwdywersyjnymi i ograniczona możliwość współdziałania z mieszkańcami tego terenu, co znacznie utrudni organizację rozpoznania i ostrzegania.

Prowadzenie działań w warunkach ograniczonej widoczności wymaga odpowiednich środków, a ich manewrowy charakter sprawnego, dobrze wyszkolonego żołnierza, wyposażonego w lekkie, odpowiednio przystosowane, o dużej sile rażenia środki walki, a także środki oddziaływania na systemy łączności przeciwnika. Z kolei prowadzenie działań pozorowanych, wymaga wprowadzenia do strefy II większej ilości sił w celu odciążenia odwodów od kierunku głównego działania /rozpoznania, uderzenia/.

Efektywność działań zasadniczych wymaga dobrej organizacji współdziałania z siłami prowadzącymi działania pozorne, co można osiągnąć między innymi za pomocą lekkich środków łączności, pokrywających swym zasięgiem cały obszar działania.

W konkluzji można stwierdzić, że prowadzenie działań w strefie II wymaga oprócz dużej sprawności żołnierzy

opracowania bardzo dokładnego planu działania i zabezpieczenia w odpowiednie środki rozpoznania, łączności i walki.

4.3.4.3 Prowadzenie działań w strefie I.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w strefie I występują dwa obiekty dywersyjnego oddziaływania. Są nimi: obiekt zasadniczy i węzeł łączności.

Jeżeli zadaniem grupy /pododdziału/ będzie rozpoznanie obiektu, działalność żołnierzy ograniczała się będzie do określenia dokładnego usytuowania obiektu węzła łączności z ich poszczególnymi elementami oraz rozpracowania systemu ochronnego, to znaczy określenia wielkości sił i w miarę dokładnego sposobu ochrony z wykazaniem słabych jego punktów.

Jeżeli natomiast grupa będzie miała za zadanie dokonania aktu dywersji na obiekcie zasadniczym lub węźle łączności, to rozpoznanie będzie działalnością wstępną, w oparciu o którą zostanie wykonane typowe działanie bojowe. Do działania tego będzie można wprowadzić część sił /ograniczoną/ zbrojnego podziemia celem przeprowadzenia działań pozornych a zarazem uzyskania przewagi na wybranym kierunku.

Zarówno jedno, jak i drugie zadanie będzie wymagało dużej sprawności żołnierzy i wyposażenia w odpowiednie środki umożliwiające ich realizację.

X X X

Z przeprowadzonych rozważań wynika, że stopień trudności prowadzenia działań w poszczególnych strefach jest

znacznie zróżnicowany. W strefie III istnieją warunki stworzenia doskonałej siatki wywiadowczo-rozpoznawczej, a zarazem stworzenia systemu ostrzegania i częściowo zaopatrzenia. Duża ilość obiektów oddziaływania przy szczupłości etatowych sił przeciwdywersyjnych stwarza doskonałe warunki do uchwycenia i utrzymania inicjatywy. Świadczy to o istnieniu warunków do pełnej spójności pomiędzy zadaniami a możliwością ich realizacji w oparciu o przyjęte zasady działania.

Znacznie mniejszy obszar strefy II i większe jej nasycenie siłami przeciwdywersyjnymi przy ograniczonej ilości obiektów oddziaływania, a zarazem zmniejszonych możliwościach pozyskania mieszkańców, poważnie utrudnia prowadzenie działań w tej strefie i świadczy o braku warunków do pełnej spójności pomiędzy zadaniami a możliwością ich realizacji.

Bardzo duże nasycenie strefy I siłami przeciwdywersyjnymi i prawie całkowity brak możliwości pozyskania miejscowej ludności, bardzo poważnie utrudnia zwłaszcza bojowe oddziaływanie w tej strefie i świadczy o braku warunków do pełnej spójności pomiędzy zadaniami a możliwościami ich realizacji.

Przeczą jednak tym teoretycznym rozważaniom zarówno doświadczenia historyczne, jak i uzyskane w czasie prowadzenia ćwiczeń. Wynika z nich niezbicie, że jeżeli się stosuje podstawowe zasady prowadzenia tego typu działań

to znaczy: maskowanie i pełną konspirację, dokładne i terminowe rozpoznanie, mylenie i maksymalne zaskoczenie co do obiektu, miejsca, czasu, sposobu i środków działania, uzyskanie przewagi w wybranym miejscu i czasie, zdecydowanie, gwałtowność i krótkotrwałość działań, ubezpieczenie i błyskawiczne odejście z miejsca akcji, sukces w większości przypadków jest pewny. Właśnie doświadczenia historyczne spowodowały, że powołano do życia tego typu siły i stawia im się "niewykonalne" z czysto matematycznego punktu widzenia zadania. Odpowiednie ich przeszkolenie i wyposażenie daje możliwość osiągania zaskakujących wyników.

Dlatego wydaje się, że w strefie II i I o pełnej spójności w stosunku do zadań będzie można dopiero powiedzieć w syntezie wyższego rzędu, a zwłaszcza w rozdziale porównującym w pełnym zakresie możliwości przeciwstawnych stron.

Można natomiast wskazać na pełną spójność występującą pomiędzy poszczególnymi strefami. Występuje tutaj sprzężenie dwustronne, wyrażające się tym, że prowadzenie działań w którejś ze stref ułatwia ich prowadzenie w innej na przykład poprzez zdobywanie ważnych wiadomości rozpoznawczych, wiązanie walką odwodów lub utrzymywanie ich w gotowości do czasu pełniejszego wyjaśnienia się sytuacji.

4.4. Analiza spójności poszczególnych elementów obiektu badań - synteza wyższego rzędu.

Zgodnie z założeniami doktrynalnymi, do prowadzenia działań niekonwencjonalnych na zapleczu przeciwnika przygotowywane są wojska specjalnego przeznaczenia i dalekiego rozpoznania, których zadania determinują wymogi stawiane w stosunku do żołnierza, środków i zasad działania. Wyszczególnione elementy zostały poddane analizie a następnie syntezie niższego rzędu, która wykazała, że w badanych elementach w znacznej większości przypadków występuje spójność pomiędzy ich składnikami.

4.4.1 Analiza spójności pierwszego /siły/ i drugiego /środki/ elementu obiektu badań.

Syntezy niższego rzędu wskazują, że żołnierze wcielani do pododdziałów specjalnego przeznaczenia, dysponujący znacznym zasobem wiedzy ogólnej, dobrą sprawnością psychiczną i fizyczną, ujęci w odpowiednie struktury organizacyjne, są poddawani intensywnemu szkoleniu z różnych specjalności, uwzględniających w pełni specyfikę przyszłych zadań. Również środki walki będące na wyposażeniu tych pododdziałów, dostosowane są swymi rozmiarami, ciężarem oraz siłą i różnorodnością oddziaływania /w tym jądrowego/ do stawianych przed nimi wymogów /poza różnorodnością amunicji/. Z kolei gabaryty, ciężar, zasięg, zakres pracy i odporność na zakłócenia środków łączności, determinuje ich przydatność do wykorzystania w działaniach dywersyjnych.

Brak środków transportu w pododdziałach specjalnego przeznaczenia wymagał będzie przeważnie indywidualnego lub zespołowego przenoszenia uzbrojenia i innego wyposażenia przez żołnierzy lub wykorzystania do tego celu środków zdobytych w obszarze działania. Należy przypuszczać, że żołnierze tych wojsk umieją dobrze prowadzić wszelkiego typu pojazdy mechaniczne, z którymi mogą się zetknąć w wyznaczonym dla nich rejonie.

Dodatkowe wyposażenie tych pododdziałów w takie środki jak: zakłócające nadajniki jednorazowego użytku; urządzenia do wykrywania obecności przeciwnika oraz kamizelki kuloodporne, znacznie podniosą efektywność działań i bezpieczeństwo żołnierzy w trakcie realizacji zadań.

Wszystko to wskazuje, że w badanym obiekcie występuje znaczna spójność /obniżona różnorodnością amunicji i brakiem środków transportu/ pomiędzy jego pierwszym /siły/ a drugim /środki/ elementem.

4.4.2 - Analiza spójności pierwszego /siły/ i trzeciego /zasady działania/elementu obiektu działań.

Pododdziały specjalnego przeznaczenia przewidziane są do prowadzenia działań na obszarze przeciwnika, samodzielnie lub we współdziałaniu z siłami zbrojnego podziemia. Różnorodność zadań wskazuje, że efektywność tych działań będzie zależała między innymi od znajomości języka mieszkańców obszaru działań, struktur organizacyjnych, sprawności

psychicznej i fizycznej, poziomu wyszkolenia żołnierzy /pododdziału/ i umiejętnego stosowania podstawowych zasad prowadzenia działań dywersyjnych.

Znajomość języka może znacznie ułatwić rozpoznanie, nawiązanie kontaktów, organizację i szkolenie, a następnie współdziałanie ze zbrojnym podziemiem.

Odpowiednie struktury organizacyjne przy dublowaniu stanowisk, zezwalają na prowadzenie działań półdrużynami, a także objęcie szkoleniem większej ilości członków zbrojnego podziemia.

Wysoka sprawność psychiczna i fizyczna powinna ułatwić: przetrwanie w trudnych warunkach; zdobywanie niezbędnego zaopatrzenia; transport środków walki i wyposażenia; szybkie dojście do miejsca akcji; przeprowadzenie określonego działania bojowego, a w razie potrzeby szybkie oderwanie się od przeciwnika.

Wysoki poziom wyszkolenia może ułatwić szybkie i sprawne szkolenie zbrojnego podziemia, prowadzenie różnorodnych akcji w oparciu o własne wyposażenie, a także wykorzystanie zdobycznego sprzętu bojowego, środków transportu i innych środków ułatwiających prowadzenie różnorodnych działań.

Zgodnie z zasadami regulaminowymi, skuteczne działania dywersyjne może prowadzić tylko żołnierz wytrwały na trudy, umiejący działać w różnych warunkach atmosferycznych bez względu na porę doby, wykorzystujący odpowiednio teren i podręczne środki do maskowania, przestrzegający w pełni zasad konspiracji. Każde jego działanie /ruch/ powinno być

poprzedzone i nieodłącznie związane z rozpoznaniem zarówno sił przeciwnika, jak i terenu na którym się znajduje. Szerokie stosowanie mylenia /działań pozornych/, tworzenie przewagi w wybranym miejscu i czasie powinno mu ułatwić uzyskanie zaskoczenia - głównej zasady działań dywersyjnych. Zdecydowanie i gwałtowność prowadzenia akcji, powinny zapewnić jej krótkotrwałość i skuteczność działania. Z kolei szybkie odejście z miejsca akcji i umiejętne usuwanie śladów znacznie utrudnić prowadzenie pościgu.

Podany powyżej sposób działania, ujmujący podstawowe zasady prowadzenia działań dywersyjnych obowiązuje we wszystkich badanych strefach lecz skala trudności jego realizacji będzie wzrastała w miarę zbliżania się do chronionego obiektu. Takie działanie może prowadzić tylko odpowiednio zorganizowany pododdział, posiadający w swym składzie bardzo sprawnych fizycznie i psychicznie, dobrze wyszkolonych o różnych /kilku/ specjalnościach żołnierzy i znających język mieszkańców obszaru działań.

Z przeprowadzonych analiz i syntez niższego rzędu oraz powyższego rozważania wynika, że w badanym obiekcie występuje pełna spójność pomiędzy jego pierwszym /siły/ a trzecim /zasady działania/ elementem. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo tej spójności, w przypadku nie pozyskania do współpracy miejscowej ludności, może wystąpić znaczne utrudnienie, a nawet uniemożliwienie wszelkich działań dywersyjnych.

4.4.3 Analiza spójności drugiego /środki/ i trzeciego /zasady działania/ elementu obiektu badań.

Wykonywanie zadań dywersyjnych na dużym obszarze /do 2000 km²/ administrowanym przez przeciwnika, wymaga między innymi przestrzegania podstawowych zasad działań dywersyjnych i wyposażenia pododdziałów /żołnierzy/ w sprzęt i środki zapewniające skuteczność ich realizacji.

Umundurowanie tych pododdziałów w mundury wojskowe lub mundury innych służb państwowych przeciwnika, a także w ubrania cywilne, może znacznie ułatwić maskowanie, rozpoznania, mylenie, zaskoczenie oraz ubezpieczanie wszelkiego typu działań. Aktywne i pasywne urządzenia obserwacyjne o ciężarze i gabarytach, zezwalających na przenoszenie przez pojedynczego żołnierza, umożliwiające szybkie rozwinięcie, uruchomienie, wykrywanie i dokładne określenie położenia różnych celów w warunkach ograniczonej widoczności powinny podnieść efektywność rozpoznania.

Przyrząd "METASCOPI" ostrzegający o wykryciu pracy aktywnych urządzeń obserwacyjnych przez przeciwnika, dostarczając danych rozpoznawczych o jego przeciwdziałaniu, wskazuje tym samym na potrzebę podjęcia odpowiedniego maskowania.

System broni /zarówno strzeleckiej jak i artyleryjskiej/ dzięki swoim parametrom /ciężar, wymiary, szybkostrzelność i zasięg ognia/, wyposażony dodatkowo w środki zezwalające na prowadzenie skutecznego ognia również w warunkach ograniczonej widoczności, może zapewnić manewrowość działań,

zaskoczenie /ogień z odległości powyżej 2000 m/ i gwałtowność działania /duża siła ognia/.

Granaty ręczne mogą być przydatne zarówno w zaczepnych, jak i obronnych działaniach dywersyjnych, dzięki sile oddziaływania potęgując efekt zaskoczenia, a ponadto zabezpieczając maskowanie i wskazywanie celów /granaty dymne/.

Miny jądrowe mogą znacznie spótęgować efektywność zaczepnych działań dywersyjnych, a zwykle odegrać istotną rolę w sabotażu, zasadzkach, ubezpieczeniu działań i wszelkich aktach dywersyjnych.

Z kolei środki zapalające i chemiczne mogą być przydatne w prowadzeniu niektórych aktów dywersji i sabotażu.

Właściwe wykorzystanie nadajników jednorazowego użytku do obezwładnienia systemu łączności, powinno ułatwić zaskoczenie przeciwnika i znacznie mu utrudnić organizację przeciwdziałania wszelkim formom działań dywersyjnych.

Efektywność rozpoznania, a także ubezpieczenia, mogą wzmocnić również urządzenia do wykrywania przeciwnika, których umiejętne wykorzystanie w połączeniu z środkami do obserwacji w warunkach ograniczonej widoczności powinno ułatwić działania zwłaszcza w strefie II i I przyczyniając się również do uzyskania tak istotnego zaskoczenia.

Kamizelki kuloodporne, częściowo chroniące żołnierzy przed oddziaływaniem ogniowym systemu broni strzeleckiej, zapewniają większe zdecydowanie w prowadzeniu wszelkich działań dywersyjnych.

Gabaryty, ciężar, zakres pracy i odporność na zakłócenie środków łączności powinny ułatwić rozpoznanie i dowodzenie, a także zezwolić na prowadzenie manewrowych działań we wszystkich strefach.

Brak środków transportu utrudnia szybki przerzut dywersantów i niezbędnych im środków do przeprowadzenia określonej akcji, w wyznaczonym rejonie /miejscu/ działania, ograniczając tym samym możliwość uzyskania zaskoczenia. Z kolei zdobycie środków transportu na przeciwniku, jest dodatkowym działaniem dywersyjnym, przynoszącym określone korzyści z punktu widzenia osłabienia potencjału przeciwnika, jednak narażającym grupę /członków zbrojnego podziemia/ na dekonspirację.

Z przeprowadzonych analiz i syntez niższego rzędu oraz powyższego rozważania wynika, że w badanym obiekcie występuje w znacznej większości przypadków spójność pomiędzy jego drugim /środki/ a trzecim /zasady działania/ elementem.

x x
x

Przeprowadzone rozważania wskazują, że w obiekcie badań w zasadzie występuje spójność zarówno pomiędzy składnikami poszczególnych elementów, jak i pomiędzy samymi elementami. Świadczy to o dużych możliwościach prowadzenia efektywnych działań dywersyjnych na obszarze przeciwnika, przez odpowiednio dobrane, zorganizowane, wyszkolone i wyposażone siły przestrzegające podstawowych zasad, obowiązujących w tego typu działaniach.

V. SYNTEZA PORÓWNAWCZA MOŻLIWOŚCI PRZECIWKAWNYCH STRON

Przeprowadzone analizy i syntezy dotyczące z jednej strony możliwości ochrony i obrony obiektów, a z drugiej możliwości prowadzenia działań dywersyjnych w tym samym obszarze, pozwalają na wyciągnięcie ogólniejszych wniosków, które mogą być przydatne w perspektywnych planach rozwoju całej problematyki bojowych działań przeciwdywersyjnych, a w szczególności w doskonaleniu sił, środków i zasad działania jednostek przewidzianych do realizacji zadań ochronno-obronnych.

Rozważania te wskazują, że w szczególności pododdziały piechoty ogólnowojskowych jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, dysponują "materiałem ludzkim" nie zawsze odpowiadającym wymogom wynikającym z przewidzianych zadań, mogącym mieć tym samym pewne trudności w realizacji w zasadzie odpowiedniego programu szkolenia, w którym jednak brak przedmiotu "Armie obce" dla tych pododdziałów nie sprzyja efektywności prowadzonych działań.

Natomiast przeciwnik dysponuje żołnierzem ochotniczym, zweryfikowanym, o dużej inteligencji i wiedzy ogólnej oraz sprawności psychicznej i fizycznej, a tym samym mogącym sprostać wysokim wymogom przewidzianego dla niego programu szkolenia, którego pełna realizacja powinna stworzyć warunki doskonałego przygotowania do przewidzianych zadań.

Wyposażenie pododdziałów WOWewn. centralnego przeznaczenia w sprzęt i środki, często wycofywane z wojsk operacyjnych, nie zawsze odpowiadające potrzebom specyfiki przewidzianych zadań,

nie zapewnia w pełni możliwości prowadzenia skutecznych działań. Uwidacznia się to szczególnie w niezbyt wielkich możliwościach prowadzenia manewrowych działań na dość dużym obszarze, walki z dobrze przygotowanym przeciwnikiem oraz działań w warunkach ograniczonej widoczności. Odnosi się nawet wrażenie, że w tym zakresie nie zawsze brano w pełni pod uwagę prawo walki zbrojnej, mówiące o zależności form i sposobów jej prowadzenia od stosowanego uzbrojenia i sprzętu technicznego /bardzo możliwe, że decydowały o powyższym istotne, obiektywne czynniki innej natury/.

Z kolei przeciwnik dysponuje przeważnie nowoczesnym, w zasadzie dostosowanym do wymogów specyfiki zadaniowej sprzętem, który może mu znacznie ułatwić prowadzenie planowanych działań w różnych warunkach atmosferycznych bez względu na porę doby. Wysoki poziom wykształcenia żołnierza stwarza warunki do wykorzystania pełnych parametrów tego sprzętu, a tym samym podnieść efektywność jego działań na obszarze przeciwnika.

Obowiązujące zasady prowadzenia działań ochronno-obronnych systemem ZO w ścisłym powiązaniu z manewrową działalnością na bliższym i dalszym przedpolu /system strefowy/ wydają się być w pełni zasadne. W miarę zbliżania się do obiektu rośnie bowiem prawdopodobieństwo "przechwycenia" /zniszczenia/ przeciwnika a maleje możliwość swobodnego rozpoznania i dywersji. Lecz jak wykazały przeprowadzone rozważania, siły i środki będące w dyspozycji pododdziałów nie są w stanie w pełni zapewnić skuteczność ochrony obiektów.

Obowiązujące w działaniach dywersyjnych podstawowe zasady /niezmienne w całej historii wojen/ w powiązaniu z właściwym przygotowaniem, zabezpieczeniem i wyposażeniem sił je prowadzonych w odpowiednie środki, w przeszłości bardzo często przynosiły zakładane efekty. Przygotowanie i wyposażenie pododdziałów przeciwnika wskazuje, że również w czasach współczesnych będzie on miał możliwość przynajmniej częściowego zrealizowania zamierzonych zadań. Za powyższym stwierdzeniem przeważają wszelkiego rodzaju udane akty terroru występujące we współczesnym świecie, pomimo dysponowania odpowiednio zorganizowanymi, znacznymi siłami i środkami przeciwdziałającymi.

Z teoretycznie przeprowadzonego wnioskowania wynika, że powyższe porównanie dotyczące dnia dzisiejszego przemawia na korzyść przeciwnika, który w zakresie przygotowania sił i wyposażenia ich w odpowiednie środki utrzymuje większą spójność z obowiązującymi zasadami działań.

Należy brać również pod uwagę fakt, że przeciwnik ten, nie szczędzi funduszy na dalszy rozwój sił i środków, stwarzających mu możliwość skutecznego oddziaływania na istotne dla wyników wojny /walki zbrojnej/ elementy znajdujące się w znacznej odległości od rubieży starcia. Rozwój sił, środków i metod dywersyjnego oddziaływania wymaga ciągłego śledzenia jego działalności w tym zakresie oraz doskonale-
nia szeroko rozumianego przeciwdziałania.

VI. PERSPEKTYWICZNY PLAN ROZWOJU JEDNOSTEK WOWewn. CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA W LATACH 1986-2000

IOI i WOWewn. opracował perspektywiczny plan rozwoju jednostek WOWewn. do roku 1990, którego zasadnicze treści przedstawia poniższa tabela.

PERSPEKTYWICZNY PLAN ROZWOJU WOWewn.^{1/} Tabela nr 21

Przewidywany stan na koniec pięcioletniego plan perspektywiczny	Główne zamierzenia perspektywicznego rozwoju z podziałem na okresy pięcioletnie		
	I pięcioletnie	II pięcioletnie	III pięcioletnie
<p>Brygady ogólnowojskowe nie posiadają na uzbrojeniu środków obrony plot i ppanc. W bat. rozp. brak pojazdów opanc., motocykli "solo" i środków do obserwacji w nocy. W bpzmot brak pojazdów opanc. i manewrowych.</p> <p>Jednostki i pododdziały łączności posiadają braki etatowe sprzętu łączności oraz sprzęt starego parku o końcowym resursie użytkowym</p>	<p>1/Wyposażenie brozp. w motocykle "solo" oraz w lornetki do obserwacji nocnej.</p> <p>2/Zorganizowanie w dwóch bpzmot brygad ogólnowojskowych plutonów ppanc. wyposażonych w granatniki "SPG-9".</p> <p>3/Zorganizowanie w brygadach plutonów plot wyposażonych w zestawy rakiet "Strzałka-2M".</p> <p>4/Uzupełnienie jednostek i pododdziałów łączności w sprzęt wg należności etatowej.</p>	<p>1/Wyposażenie jednego bpzmot w każdej brygadzie ogólnowojskowej w transporterze opanc.</p> <p>2/Wymiana sprzętu łączności o wyczerpanym resursie eksploatacji na sprzęt łączności nowej generacji.</p> <p>3/Wyposażenie trzech brygad ogólnowojskowych w techniczne urządzenia sygnalizacyjne do ochrony obiektów.</p>	<p>1/Wyposażenie jednego bpzmot w każdej brygadzie ogólnowojskowej w samochody osobowe terenowe mogące przewozić drużynę z pokładowymi środkami łączności.</p> <p>2/Wyposażenie jednej krozp. w każdej brygadzie ogólnowojskowej w transportery opancerzone.</p> <p>3/Zakończenie wymiany sprzętu łączności starej generacji na nową i jego nasycecie w jednostkach i pododdziałach łączności wg należności etatowej.</p>

1/ Wyciąg - Plan rozwoju jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, OT i samoobrony garnizonów - str. 3.

Przedstawione w tabelach zapisy wskazują, że planowane zmiany dotyczą następujących problemów:

- zwiększenia efektywności rozpoznania /lornetki do obserwacji nocnej, motocykle "solo"/;
- zwiększenie skuteczności obrony przeciwpancernej /plutony ppanc/;
- zwiększenia skuteczności osłony przeciwlotniczej /plutony plot./;
- usprawnienia dowodzenia i współdziałania /środki łączności/;
- zmniejszenia wrażliwości na środki ogniowe przeciwnika /transportery opancerzone/;
- zwiększenia skuteczności ochrony i obrony obiektów /techniczne urządzenia sygnalizacyjne/;
- zwiększenia manewrowości pododdziałów /samochody osobowo-terenowe/.

Świadczą one o dostosowywaniu wyposażenia jednostek do potrzeb zapewniających możliwości efektywniejszej realizacji stojących przed nimi zadań /działania przeciwdywersyjne i przeciwdesantowe/, a tym samym potwierdzają treści zawarte w przeprowadzonych analizach i syntezach. W znacznej większości planowane zmiany charakteryzują się uniwersalnością, gdyż

ich wprowadzenie podniesie efektywność działań w obu grupach zasadniczych zadań stojących przed jednostkami.

W działaniach przeciwdywersyjnych proponowane zmiany wpłyną pozytywnie na ich skuteczność w całym obszarze działania brygady. Techniczne urządzenia sygnalizacyjne wzmocnią szczelność strefy I i umożliwią w ten sposób przesunięcie części sił do znacznie mniej szczelnej strefy II. Urządzenia łączności, manewrowe i opancerzone środki transportu podniosą efektywność działań w strefie II i III, a motocykle "solo" i lornetki do obserwacji nocnej efektywność rozpoznania w strefie III.

Przeprowadzone badania wskazują, że ZO /załogi ochronne/ nie posiadają środków ogniowych przystosowanych do prowadzenia ognia w warunkach ograniczonej widoczności /za wyjątkiem 1 szt. SWD na pluton/. Ten istotny mankament można częściowo zrekompensować poprzez wyposażenie każdej drużyny piechoty w lornetki do obserwacji nocnej. Stworzy to możliwość uzyskania lepszej efektywności działań ochronno-obronnych, ale wiąże się z potrzebą dokonania korekty ilościowej w prezentowanym planie rozwoju, a następnie praktycznego jego wdrażania. Uwzględnienie tego postulatu stworzyłoby możliwość wykrywania celów w warunkach ograniczonej widoczności i w oparciu o wcześniej przygotowany system ognia położenia zapory ogniowej na rubieży /w sektorze ostrzału/ wskazanej przez dowódcę drużyny /obserwatora/.

Ujęcie tej pozycji w planie /lornetki do obserwacji nocnej/ dla pododdziałów rozpoznawczych pozwala sądzić, że przemysł nasz produkuje tego typu środki lub mamy możliwość ich importu. Należałoby więc nim również objąć pododdziały piechoty jeżeli nie w pierwszym pięcioleciu to z rozbitiem na cały objęty planem okres. Wydaje się, że w stosunku do skali problemu /zasadnicze zadania jednostek WOVewn. centralnego przeznaczenia/ koszty byłyby nieznaczne a uzyskane efekty wymierne.

Przedstawiony plan rozwoju jednostek z pewnością odzwierciedla praktyczne możliwości naszego przemysłu i budżetu, będąc istotnym postępem w stosunku do aktualnego wyposażenia, jednak praktycznie odpowiada wymogom potrzeb dnia dzisiejszego nie uwzględniając perspektyw rozwoju środków i metod oddziaływania przeciwnika.

VII. PROGNOZA ROZWOJU ŚRODKÓW I METOD DYWERSYJNEGO
ODDZIAŁYWANIA POTENCJALNEGO PRZECIWNIKA

W końcowym okresie II wojny światowej w Stanach Zjednoczonych można było zaobserwować działalność instytutów naukowo-badawczych, ukierunkowaną na skonstruowanie jakościowo nowych środków walki, nie tylko w celu szybkiego zakończenia wojny, ale również w celu wywarcia presji polityczno-militarnej na ówczesnych sojuszników. Cały okres powojenny charakteryzuje się usilnym dążeniem tego mocarstwa, a następnie od chwili powstania bloku, pozostałych państw NATO, do uzyskania przewagi militarnej nad państwami socjalistycznymi.

Po burzliwym rozwoju techniki raketowej, automatyzacji dowodzenia, kierowania i zarządzania, w ostatnim okresie przystąpiono do opracowywania całych systemów, zezwalających na przeniesienie środków rozpoznania i walki w przestrzeń kosmiczną, w celu permanentnego śledzenia przeciwnika i w razie potrzeby natychmiastowego oddziaływania na cały jego obszar. Prowadzony szeroki zakres badań w wielu dziedzinach nauki może doprowadzić do skonstruowania zupełnie nowej, całkowicie nieznannej broni, rewolucjonizującej wszelkie dotychczasowe, podstawowe zasady prowadzenia walki zbrojnej.

Prawdopodobnie jednak czas - okres wprowadzenia ewentualnej nowej broni do wojsk może mieć miejsce dopiero po 2000 roku. Aktualnie znane kierunki badań wskazują, że oprócz prac nad środkami rozpoznania i bronią kosmiczną, na szeroką skalę prowadzi się badania w celu opracowania jakościowo nowych, "konwencjonalnych" środków rozpoznania, walki i łączności

oraz w szerokim zakresie modernizuje się środki będące od lat na wyposażeniu wojsk. Należy sądzić, że środki te będą sukcesywnie wprowadzane do wojsk w drugiej połowie lat osiemdziesiątych i w latach dziewięćdziesiątych, a ich parametry taktyczno-techniczne zezwolą /zmuszą/ na wprowadzenie pewnych istotnych zmian w sposobie prowadzenia wszelkich działań w tym również dywersyjno-rozpoznawczych.

7.1 Prognoza rozwoju środków dywersyjnego oddziaływania

Zasady prowadzenia działań dywersyjnych na obszarze przeciwnika przeważnie wymagają środków o małych gabarytach i dużej sile oddziaływania, których produkcje w wielu przypadkach umożliwiają współczesne technologie. Obserwuje się w dalszym ciągu występowanie ogólnych trendów w kierunku miniaturyzacji wszelkich środków, przy nie zmniejszaniu, a często nawet zwiększaniu efektywności działania. Możliwości w tym zakresie przedstawione w następujących podrozdziałach.

7.1.1 Środki ogniowe.

Według opinii ekspertów zachodnich, pojedynczy żołnierz powinien dysponować bronią strzelecką zezwalającą mu na niszczenie siły żywej przeciwnika oraz zachowanie dużej manewrowości w czasie działań. Dlatego dążono do skonstruowania krótkiego, lekkiego karabinu, mogącego stanowić również podstawę do budowy broni maszynowej, na amunicję małego kalibru, zapewniającą skuteczny ogień do 300 m przy strzelaniu z karabinu i do 800 m przy strzelaniu z broni maszynowej.

Jako wymóg konieczny określono również przystosowanie do mocowania na nim celownika noktowizyjnego drugiej lub trzeciej generacji oraz wymóg zalecany - wyposażenie go w celowniki optyczne. Większość opracowanych modeli oparto na konstrukcji typu Bullpup, charakteryzującej się tym, że zasadnicze mechanizmy broni znajdują się poza spustem. W konkretnych modelach, większość ruchomych części broni umieszczona jest w kolbie, co zezwala na zmniejszenie całkowitej długości przy zachowaniu wymaganej długości lufy. Niektóre dane taktyczno-techniczne poszczególnych egzemplarzy przedstawia poniższa tabela:

Tabela nr 22

Dane taktyczno-techniczne nowych modeli
uzbrojenia strzeleckiego państw zachodnich 1/

Producent	Typ	Kaliber /mm/	Ciężar /kg/	Długość /mm/	Celownik optyczny /powiększ/	Szybkostrzel- ność /strzał/ min./
AUSTRIA	Karabin- nek AUG	5,56	-	690	1,5 x	-
AUSTRIA	Karabin AUG	5,56	3,79	790	1,5 x	-
AUSTRIA	L km AUG	5,56	4,39	890	1,5 x	-
BELGIA	Karabin FNC	5,56	3,8	-	-	-
BELGIA	Km MINIMI	5,56	6,5	-	-	-
FINLAN- DIA	Karabin M 76 SHORT	5,56	3,92	710	-	-

1/ Tabele opracowano na podstawie następujących materiałów:

- B. SALWY, Broń strzelecka 5,56 mm, WPŻ nr 3/139/1981 r., str. 110-114.
- DAVID ROSSER-OWEN, Broń i amunicja strzelecka państw zachodnich, WPŻ nr 1/155/1984 r., str. 102-115.
- J.K. Stan i rozwój uzbrojenia sił lądowych głównych państw zachodnich, WPŻ nr 3/163/1985 r., str. 103-125.

1	2	3	4	5	6	7
FRANCJA	Karabin FAMAS	5,56	-	757	-	-
RFN	Karabin G 11	4,7	-		-	-
SZWECJA	Karabi- nek MKR	4,5	2,2	690	-	-
SZWECJA	Karabi- nek MKR	4,5	2,9	835	-	-
SZWECJA	Karabin FFV 8900	5,56	3,5	860/625	-	650
WB	Karabin SASO IW	-	4,6	-	3 x	-

Przedstawione w tabeli karabinki i karabiny spełniają wymogi odnośnie optymalnej zdolności rażenia na odległość 300 m /przebicie jednej strony hełmu/, a ich masa z założonym magazynkiem waha się w granicach 2,2 - 4,6 kg. Zmniejszenie wymiarów amunicji i masy broni umożliwiło "2-8 krotne powiększenie pojemności magazynka w porównaniu z bronią kalibru 7,62 mm. Tak więc zapas amunicji noszonej przez żołnierza wzrósł dwukrotnie bez zwiększania masy broni i amunicji" ^{2/}. Zastosowane w większości przypadków konstrukcji "Bullpup", pozwoliło nie tylko na zmniejszenie długości broni, ale również na wzrost jej stateczności, gdyż przy stosowanych kolbach, punkt ich przyłożenia do ramienia strzelca, znajduje się na linii osi kanału lufy broni.

2/ Karabiny i karabinki. WPT nr 1/1985 r. str. 5-6.

W chwili obecnej trudno jednoznacznie stwierdzić, który z przedstawionych powyżej egzemplarzy można uznać za najbardziej udany, gdyż jedne materiały preferują karabin belgijski FNC^{3/} a inne brytyjski SA80^{4/}.

Jednak za broń strzelecką dalszej przyszłości, szczególnie przydatną w działaniach dywersyjnych, zdecydowanie można uznać zachodnioniemiecki karabin G-11 na naboje bezłuskowe, który na obecnym etapie wymaga jeszcze pewnych dopracowań konstrukcyjnych.

Ponadto, "w celu zwiększenia skuteczności działania oddziałów specjalnych... prowadzone są w Stanach Zjednoczonych prace nad szturmową bronią strzelecką RAW oraz podobną, skuteczną w zwalczaniu wszelkiego rodzaju umocnień obronnych, pojazdów i celów żywych"^{5/}. RAW jest to latający ładunek w zasobniku wyrzucany na odległość ok. 200 m za pomocą karabinu M-16 z nasadką na lufę. Kula zawierająca 1,35 kg materiału wybuchowego jest napędzana silnikiem raketowym.

Powyższe egzemplarze będą sukcesywnie wprowadzane w drugiej połowie lat osiemdziesiątych i będą modernizowane w kolejnym dziesięcioleciu.

3/ R. SALVY, Broń strzelecka 5,56 mm. WPŻ nr 3/139/ 1981 r. str. 110.

4/ DAVID ROSSER-OWEN, Broń i amunicja strzelcka państw zachodnich. WPŻ nr 1/155/ 1984 r. str. 115.

5/ Ocena zmian i kierunków rozwoju w siłach zbrojnych NATO w 1981 r. MON, Sztab Gen.WP - Zarząd II, W-wa 1982 r. str. 79.

Opancerzenie znacznej ilości wszelkiego typu pojazdów, wymaga również wyposażenia pododdziałów specjalnego przeznaczenia w środki zezwalające na skuteczne ich zwalczanie w różnych sytuacjach bojowych. W opracowaniach konstrukcyjnych tego typu broni dla pojedynczego żołnierza, dąży się do zmniejszenia masy, przy jednoczesnym zwiększeniu skuteczności działania. Według zachodnich ekspertów, skuteczna donośność dla tego typu broni powinna wynosić 250-300 m. Współczesne granatniki to najczęściej broń raketowa, a stosowany ładunek spala się zanim pocisk opuści wyrzutnie. Ten rodzaj konstrukcji określa się mianem ABOL /ALL Burnt On Launch - szybko spalający się ładunek napędowy/.

Tabela nr 23

Dane taktyczno-techniczne lekkiej broni przeciwpancernej ^{6/}

Wyszczególnienie	SARPAC	ARPAC	VIPER	C-90B
1	2	3	4	5
Producent	FRANCJA	FRANCJA	STANY ZJEDNOCZONE	HISZPANIA
Zasada działania	ABOL	ABOL	ABOL	ABOL
Jednorazowego użytku	nie	tak	tak	tak
Kaliber /mm/	68	68	70	90
Masa całkowita /kg/	2,97	1,4	3,73	3,20

6/ Tabelę opracowano na podstawie następujących materiałów:
 - J.K. Stan i rozwój uzbrojenia głównych państw zachodnich. WPZ nr 3/163/ 1985 r. str. 103-125;
 - FRANZ KOSAR. Lekka broń przeciwpancerna państw zachodnich. WPZ nr 4/164/ 1985 r. str. 100-109.

1	2	3	4	5
Długość w położeniu transport. /mm/	765	340	695	800
Długość w położeniu bojowym /mm/	1020	340	1130	800
Masa pocisku /kg/	1.07	0.85	-	2.3
Prędkość początkowa / m/s /	150	75	257	140
Prędkość maksymalna / m/s /	150	75	257	140
Przebijalność panc. /mm/	300	300	400	450
Donośność skuteczna /m/	150- 200	50	250	200

Wszystkie przedstawione w tabeli egzemplarze lekkiej broni przeciwpancernej, ze względu na swe parametry mogą zostać wprowadzone do uzbrojenia pododdziałów specjalnego przeznaczenia w latach osiemdziesiątych. Można przypuszczać, że w kolejnym dziesięcioleciu wszelkie prace modernizacyjne będą prowadzone w kierunku zwiększenia przebijalności pancerza i donośności skutecznej, przy zachowaniu aktualnej masy i wymiarów.

Zgodnie z planem, w latach osiemdziesiątych następuje modernizacja przeciwpancernych pocisków kierowanych, w tym również występujących w wojskach specjalnego przeznaczenia "MILAN" i "TOW". Modernizacja ta polega na zwiększeniu skutecznej donośności, prędkości lotu i przebijalności pancerza, udoskonaleniu układu napędowego, zwiększeniu precyzji prowadzenia ognia w różnych porach doby i warunkach atmosferycznych.

W ramach modernizacji do zestawów "MILAN" wprowadza się celowniki noktowizyjne "MIRA-2". W pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych ma nastąpić wprowadzenie do uzbrojenia nowych pocisków przeciwpancernych o średnim i dużym zasięgu. "Program znany pod takimi nazwami, jak "TRIGAT" lub "ATGW 3", zakłada opracowanie kierowanego raketowego pocisku przeciwpancernego o średnim zasięgu - następcy MILAN oraz o dużym zasięgu - następcy HOT, Swingfire i TOW. Trójstronne, ujednolicone założenia taktyczno-techniczne, uzgodnione pod koniec 1979 r. określają, że pod pojęciem "średniego zasięgu" rozumie się odległość 2000 m, a pod pojęciem "dużego zasięgu" - 4000 - 5000 m ^{7/}.

Przeciwpancerny zestaw raketowy TRIGAT o średnim zasięgu podobny jest do zestawów MILAN. "Pocisk w odpowiednim zasobniku jest montowany na trójnośnej wyrzutni umieszczonej na ziemi lub na podobnej powierzchni podporowej.

Masa wyrzutni przypuszczalnie nie przekroczy 20 kg, a pocisku z pojemnikiem - 15 kg" ^{8/}.

W pociskach o dużym zasięgu jako zasadę przyjmuje się samonaprowadzenie na cel /wystrzał i zapomnij/, co pozwoli na zwiększenie liczby ostrzelanych celów w stosunku do obecnych zestawów rakiet przeciwpancernych, opartych na korygowaniu lotu pocisku przez operatora. W zestawach tych ma być montowany celownik termowizyjny.

7/ Mark MEWISH, Trigat - rakiety przeciwpancerne trzeciej generacji, WPŻ nr 5/159/ 1984 r., str. 118.

8/ Tamże - str. 120.

Przypuszczalnie wszystkie pociski następnej generacji /po 2000 roku/ będą oparte na zasadzie "wystrzel i zapomnij" i znacznie wzrosnie ich zasięg, przy jednoczesnym zmniejszeniu wyrzutni, obowiązkowo wyposażonych w odpowiednie pasywne celowniki.

W latach osiemdziesiątych zarysowała się również tendencja opracowywania i wprowadzania do uzbrojenia moździerz 60 mm. Skonstruowano nową wersję amerykańskiego moździerza M-224 o masie 8 kg i donośności 3500 m wyposażonego ponadto w dalmierz laserowy ^{9/}. Z kolei francuski moździerz 60 mm strzela na odległość 5000 m ^{10/}. Zwiększenie skuteczności rażenia uzyskuje się również poprzez doskonalenie amunicji /zastosowanie skorupy z wymuszoną fragmentacją/ i użycie zapalników wielozadaniowych, w tym o działaniu zbliżeniowym. Od kilku lat trwają również prace nad granatami samonapędzającymi się na cel, których wprowadzenie do uzbrojenia przewidywane jest na lata dziewięćdziesiąte. Zasięg ognia moździerzowego można również wydłużyć, poprzez zastosowanie pocisków z dodatkowym napędem rakiетowym ^{11/}.

Nie jest wykluczone, że na zasadzie działania moździerzy w kolejnym dziesięcioleciu lub po 2000 roku zostanie skonstruowana wyrzutnia miniaturowych min jądrowych znajdujących się aktualnie na wyposażeniu wojsk specjalnego przeznaczenia, a także o większym /1-3 kT/ wagomiarze z ładunkiem neutronowym.

9/ J.K. Stan i rozwój uzbrojenia sił lądowych głównych państw zachodnich. WPŻ nr 3/163/ 1985 r., str. 116.

10/ Tamże, str. 116.

11/ A.K. Pociski z dodatkowym napędem rakiетowym stosowane w siłach zbrojnych państw kapitalistycznych. WPŻ nr 5/135/ 1980 r., str. 106-112.

Na wyposażenie wojsk specjalnego przeznaczenia może zostać wprowadzona w latach osiemdziesiątych czterolufowa wyrzutnia rakiетowa M202A1 kalibru 66 mm, do wystrzeliwania pocisków zapalających z silnikami rakiетowymi. "Pociski zastępują przenośne miotacze ognia. Masa wyrzutni - 5,4 kg; po załadowaniu czterema pociskami - 12,2 kg; zasięg ognia skutecznego do celów punktowych - 200 m; do celów powierzchniowych - 750 m" 12/.

Dla potrzeb tych wojsk w latach dziewięćdziesiątych mogą również zostać skonstruowane odpowiednie wyrzutnie do zdalnego minowania obiektów z odległości 1-3 km lub większej.

Grupy specjalne mogą już obecnie zostać wyposażone w laserowe wskaźnicze celów do współdziałania z własnym lotnictwem. "Samolot wyposażony w kombinowany dalmierz laserowy i wykrywacz celów, współdziałając z obserwatorem naziemnym wskazującym cel za pomocą wiązki laserowej, może przeprowadzić skuteczny atak nawet wówczas, gdy pilot nie widzi celu. Cel śledzony jest przez pokładowy wykrywacz laserowy, odbierający odbite od celu charakterystyczne światło lasera wskaźniczego" 13/.

Powyższa prognoza wskazuje, że system uzbrojenia wojsk specjalnego przeznaczenia może ulec pewnym zmianom w systemie ilości artylerii. Zmiany te mogą być podyktowane wprowadzeniem do podsystemu ognia z ZSO wyrzutni zdalnego minowania oraz wyrzutni min jądrowych, natomiast do pod-

12/ E. LUDWIGSEN, Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego sił lądowych USA - cz. I, WPŻ nr 4/140/ 1981 r., str. 103.

13/ J. P. WILSON, Alianika - w poszukiwaniu precyzji, WPŻ nr 6/130/ 1979 r., str. 133.

systemu ognia na wprost wyrzutni pocisków zapalających.

Powyższy system w dalszej przyszłości /po roku 2000/ może zostać uzupełniony bronią laserową, która jako broń o małym zasięgu została już praktycznie sprawdzona, ale wymaga dalszych prac badawczych i rozwojowych. Jak podają amerykańskie źródła oficjalne "niektóre elementy broni laserowej wykorzystano do prób niszczenia obiektów o charakterze wojskowym" 14/.

Nie można również wykluczyć w dalszej przyszłości wyposażenie grup wminiaturowe "GRUISE", w celu niszczenia szczególnie silnie chronionych obiektów /normalne pociski CRUISE już w chwili obecnej mogą działać na zapotrzebowanie grup specjalnych/.

7.1.2 Środki rozpoznawcze.

Każdy obiekt posiadający wyższą temperaturę, niższą od zera bezwzględnego -273°K / jest źródłem promieniowania podczerwonego, a więc można go wykryć za pomocą odpowiednich środków. Nowoczesny sprzęt optoelektroniczny pozwala na prowadzenie rozpoznania w każdych warunkach. W ostatnim okresie zbudowano nową generację pasywnych urządzeń obserwacyjnych, w których wykorzystuje się rozpoznane światło gwiazd lub księżyca.

W noktowizorach stosuje się wzmacniacze światła posiadające zdolność przetwarzania obrazu z niższego poziomu jaskrawości na wyższy.

14/ Płk K.C. Broń laserowa, WPŻ nr 5/147/ 1982 r., str. 110.

Wszystkie państwa NATO dysponują przenośnymi radiolokatorami różnych typów. Do prowadzenia rozpoznania wykorzystuje się również na szeroką skalę odpowiednio wyposażone środki bezpilotowe.

Pojedynczy żołnierz może być wyposażony w miniaturowe lunety do obserwacji nocnej o niewielkich wymiarach a znacznym powiększeniu.

Pododdziały specjalnego przeznaczenia wyposażone są również w radiową aparaturę typu "PICK" do liczenia pojazdów na drogach i dokładnego oznaczania obiektów do bombardowań dla lotnictwa przy złej widomości, a ponadto w aparaturę do podsłuchu telefonicznego bez podłączania się do przewodów naziemnych i podziemnych. Istnieje możliwość wprowadzenia do wyposażenia urządzeń sygnalizacyjnych z wykorzystaniem podczerwieni, chroniących przed dekonspiracją w łączności między dywersantami oraz dywersantami a samolotem, jak i w radiostacje rozpoznawcze /sygnałowe/ umożliwiające zebranie się dywersantów w razie rozproszenia bez potrzeby stosowania innych dekonspiracyjnych sygnałów.

7.1.3 Środki łączności.

Zgodnie z planem w latach 1984-1996 amerykańskie siły lądowe mają przejść na radiostacje nowego typu, zapewniające wysoki stopień utajnienia i niezawodności łączności ^{15/}.

15/ Rozwój sprzętu łączności radiowej sprzętu operacyjno-taktycznego. WPŻ nr 6/130/ 1979 r., str. 87.

W nowych radiostacjach UKF - SINCGARS-V zastosowano metodę nadawania, polegającą na pseudolosowej zmianie częstotliwości nośnej nadajnika.

Wersja przenośna jest wprowadzona w miejsce radiostacji AN/PRC-77.

Opracowano dwie wersje z wykorzystaniem techniki powolnego /10-15 skoków/sekundę/ i szybkiego /do 500 skoków/sekundę/ przeskakiwania częstotliwości. Kolejność zmian częstotliwości określa generator kodowy, dlatego sygnał nośny jest rozkładowy na wiele wartości chwilowych /rzędu milisekund/, rozrzuconych według ustalonej reguły kodowej.

Sygnał nośny informacji nie różni się od szumu białego występującego w eterze. W celu odbioru takiego sygnału, w radiodbiorniku zastosowano generator kodowy sterujący kolejnością zmian częstotliwości. Na zachodzie ocenia się, że w chwili obecnej nie ma praktycznej możliwości przechwycenia przekazywanych w ten sposób informacji.

Radiostacje te charakteryzują się również dużą odpornością na zakłócenia przypadkowe i celowe.

Tabela nr 24

Dane taktyczno-techniczne radiostacji SINGARS 16/

Zakres częstotliwości	30-87,975 MHz
Rodzaj modulacji	Cyfrowa lub analogowa
Liczba fal roboczych	2320
Odstęp międzykanałowy	25 kHz
Rodzaj pracy	Na częstotliwości ustalonej, transmisja danych, retransmisja
Liczba wcześniej przygoto- wanych fal roboczych	6
Moc wyjściowa nadajnika	5 W /zasięg 8 km/ 50 W /zasięg 35 km/
Napięcie zasilania:	
- przęsne	+ 12 V
- pokładowe	+ 28 V

Charakterystyka nowej radiostacji wskazuje na szczególną jej przydatność w prowadzeniu działań na obszarze przeciwnika objętym ścisłą działalnością pelengacyjną. Daje mu dużą swobodę w wymianie informacji zarówno w czasie przygotowania, jak i prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych.

x x x

Wprowadzenie do wyposażenia pododdziałów specjalnego przeznaczenia nowych i modernizowanych środków ogniowych, rozpoznawczych i łączności stwarza możliwość skuteczniejszej realizacji zadań i znajdzie swoje odbicie w metodach oddziaływania.

7.2 Prognoza rozwoju metod dywersyjnego oddziaływania

Wykorzystanie osiągnięć nauki i techniki w przeszłości zawsze prowadziło do jakościowych skoków w dziedzinie środków walki i jej zabezpieczenia, a w konsekwencji do zmian w metodach jej prowadzenia. Do prawidłowości rozwoju metod prowadzenia walki można zaliczyć przede wszystkim to, że stawały się one i stoją coraz bardziej aktywne, obliczone na szybkie osiągnięcie celu, dzięki coraz większym możliwościom stosowanych w niej środków.

Doświadczenia historyczne wskazują również, że we współzawodnictwie między środkami zaczepnymi i obronnymi, z zasady przewaga występowała po stronie środków zaczepnych, co szczególnie wyraźnie zarysowało się w erze broni rakietowo-jądrowej.

Jednak zmiany w metodach prowadzenia walki zbrojnej następowały wtedy, gdy zmiany w środkach osiągnęły odpowiedni poziom jakościowy i ilościowy. Dostępne dane wskazują, że taki poziom rozwoju środków obserwujemy obecnie. Dlatego należy sądzić, że współczesne środki jakie są lub mogą być wprowadzone na wyposażenie pododdziałów specjalnego przeznaczenia doprowadzą do pewnej modyfikacji metod prowadzenia działań dywersyjno-rozpoznawczych.

Wydaje się, że dzięki możliwością rażenia celu z dużej odległości /rzędu tysięcy kilometrów/ za pomocą lotnictwa i środków rakietowych, zarówno jądrowych, jak i konwencjonalnych nastąpi przewartościowanie podstawowych zadań dla

pododdziałów specjalnego przeznaczenia z działalności dywersyjno-rozpoznawczej na rozpoznawczo-dywersyjną. Za powyższym stwierdzeniem w odniesieniu do obiektów specjalnych przeważają następujące względy:

- strategiczno-operacyjne, raketowo-lotnicze środki ogniowe, charakteryzują się bardzo dużą, punktową precyzją trafiania celu /rzędu kilku m/ i potężną siłą niszczenia /obezwładnienia/ wszelkiego typu celów;
- środki te stwarzają znacznie większą możliwość zniszczenia obiektu, od typowych środków dywersyjnego oddziaływania;
- zmniejszenie niebezpieczeństwa utraty wysoko kwalifikowanych specjalistów.

Pogląd ten potwierdzają również wyniki ankiety, gdzie na pytanie: "czy bezpośredni atak dywersantów na obiekt uważam za: możliwy, mało prawdopodobny, niemożliwy" ?/, 29 respondentów odpowiedziało możliwy, 38 mało prawdopodobny a 2 niemożliwy; z kolei na pytanie: "jaki prawdopodobnie będzie cel działania dywersantów na obiekty chronione przez jednostki WOWewn.: rozpoznanie obiektu, zniszczenie obiektu" ? - 46 respondentów odpowiedziało rozpoznanie, 15 zniszczenie, a 8 nie wyraziło zdania.

7.2.1 Prognoza rozwoju metod rozpoznania.

Przyjmując, że w związku z możliwością niszczenia celów przez strategiczne siły rakietowe i lotnicze nastąpi przewartościowanie na działalność rozpoznawczo-dywersyjną, to prawdopodobnie będziemy świadkami dalszego doskonalenia, szczególnie metod prowadzenia rozpoznania.

Fakt, że rozpoznanie strategiczne dysponuje doskonałymi elektronicznymi środkami, dającymi możliwość śledzenia przeciwnika w całym jego obszarze, nie zmniejsza w niczym roli "typowego zwiadowcy", który często będzie miał za zadanie potwierdzić określone dane, uzyskane przez środki strategiczne lub rozróżnić obiekty pozorne od faktycznych. Dlatego nie szczędzi się funduszy na wyposażenie go w nowoczesne środki zezwalające mu na szybkie i dokładne uzyskanie wymaganych danych. Oczy, słuch i węch zwiadowcy wzmocnione często elektronicznymi środkami, będące w dyspozycji inteligentnego o dużej wiedzy żołnierza; posiadającego zdolności przewidywania, dużą inicjatywę oraz uniejętności dogłębnego analizowania zaobserwowanych zjawisk, są najpewniejszą rękojmią uzyskania /potwierdzenia/ określonych danych i dostarczania dodatkowych, często bardzo istotnych informacji.

Olbrzymia siła i precyzja ognia, musi być kierowana na właściwe, uprzednio rozpoznane cele.

Należy przypuszczać, że żołnierze pododdziałów specjalnego przeznaczenia wyposażeni w najnowsze środki, będą mogli prowadzić rozpoznania zarówno dla sił strategicznych

jak i własnych potrzeb, z wszystkich trzech wymiarów - z lądu, powietrza i wody, w każdych warunkach atmosferycznych bez względu na porę doby i roku. Typowe metody prowadzenia rozpoznania w żadnym wypadku nie utracą dawnego znaczenia, ale dzięki nowocześniejszym środkom zmieni się ich wymiar, gdyż aby coś rozpoznać, wcale nie będzie trzeba tego "dotknąć".

Obserwacja i podsłuch oparte na najnowocześniejszych przyrządach optycznych, akustycznych i radiowych, będą dostarczały bardzo istotnych danych dotyczących przeciwnika i jego obiektów, z taką samą, a często z dużo większą dokładnością, ze znacznie bezpieczniejszej dla zwiadowcy odległości. Posterunki obserwacyjne, dzięki specjalnym platformom wyposażonym w aparaturę elektroniczną i telewizyjną mogą zostać przeniesione również w drugi wymiar, zezwalający na otrzymywanie danych ze znacznej odległości od obiektu zainteresowania w czasie rzeczywistym.

Wzrosnąć mogą również możliwości obserwacji i podsłuchu konwencjonalnych posterunków, rozmieszczonych zwykle w pobliżu obiektów zainteresowania, gdyż zakres dostarczanych danych może być poszerzony o dokładny pomiar wielu parametrów rozpoznawczego obiektu /odległości, pracujących środków radiowych, dyslokacji aktywnych środków radiolokacyjnych i innych urządzeń będących źródłem promieniowania podczerwonego, pracujących agregatów, skupisk sprzętu metalowego i rozmieszczenia posterunków ochronnych/.

Wywiad z ludnością może być prowadzony przez 2-3 osobowe patrole występujące w umundurowaniu naszych służb państwowych lub ubraniach cywilnych, składające się z sił specjalnego przeznaczenia i zbrojnego podziemia, a uzyskane informacje mogą być zapisywane na taśmach magnetofonowych. Większa ilość patroli pozwoli na pokrycie znacznego obszaru i uzyskanie tym samym bardziej wiarygodnych informacji. Mogą one występować pieszo lub na różnych środkach transportu uzyskanych od sympatyków lub zdobytych na obszarze przeciwnika. Miniaturowe środki łączności o dużym zasięgu i odporności na zakłócenia, umożliwiając natychmiastowe przekazywanie do bazy szczególnie ważnych informacji.

Zdobywanie dokumentów oraz branie jeńców było i będzie jedną z metod uzyskiwania wiadomości, a w celu ich zdobycia mogą być organizowane zasadzki lub napady. Dane uzyskane z obserwacji, podsłuchów i wywiadów z ludnością mogą być podstawą do przeprowadzenia tego typu akcji, a stosowane środki ułatwić jej szybki i zgodny z planem przebieg w różnych warunkach terenowych /obszary zabudowane, leśne itp./ i atmosferycznych bez względu na porę doby i roku.

Prawdopodobnie znacznie wzrośnie ranga i możliwości rozpoznania radioelektronicznego, gdyż wiadomości uzyskane z tego typu obiektów zaliczane są do strategiczno-operacyjnych. Nowe środki tego rozpoznania, umożliwią szybsze zdobywanie pełniejszych danych ze wszystkich systemów łączności ze znacznie większych odległości, a następnie ich transmisji do organów analizy i selekcji w czasie rzeczywistym /obiektem szczególnego zainteresowania będą G i PWŁ oraz RCN/ lub zakłócenie za pomocą nadajników jednorazowego użytku.

Należy przypuszczać, że oprócz samego obiektu, intensywnym rozpoznaniem objęte będą również drogi zaopatrzenia, trasy poczty polowej i zbiorniki zaopatrujące w wodę i wszelkie zakłady produkcyjne, środki spożywcze na potrzeby chronionego obiektu. Rozpoznanie to mogą prowadzić zarówno żołnierze pododdziałów specjalnego przeznaczenia, jak i osoby pozyskane do współdziałania.

Warunki ograniczonej widoczności zawsze stanowiły dogodny okres zdobywania wiadomości o przeciwniku. Na obecnym etapie rozwoju środków obserwacji nocnej intensywność działań w tym okresie znacznie wzrośnie, gdyż stworzyło to warunki uzyskania wiarygodnych danych z dużej odległości, bez potrzeby wchodzenia w bezpośrednią strefę chronionego obiektu. Obserwatorzy mogą tym samym prowadzić dokładną obserwację obiektu i systemu ochronnego, pozostając poza strefą widoczności przeciwnika.

Można przypuszczać, że działalność rozpoznawcza w odniesieniu do obiektów ukierunkowana będzie głównie na dokładne określenie usytuowania całego obiektu, elementów zabezpieczających sprawność jego funkcjonowania, a także jego systemu ochronnego. Osiągnąć to będzie można stosując obowiązujące metody działań rozpoznawczych. Jednak parametry taktyczno-techniczne używanych do tego celu środków, stwarzają możliwości uzyskania zakładanych efektów ze znacznie większej aniżeli dawniej odległości w każdych warunkach, zapewniając tym samym większe bezpieczeństwo zwiadowców. Z kolei zmniejszenie możliwości kontaktu z przeciwnikiem stwarza warunki do precyzyjniejszego działania, a tym samym zwiększenia efektywności rozpoznania. Wydaje się, że w tym można widzieć rozwój metod rozpoznawczego oddziaływania.

7.2.2 Prognoza rozwoju metod bojowego oddziaływania.

Zgodnie z amerykańskimi regulaminami bojowe działania dywersyjne dzielą się na zaczepne i obronne. Z kolei zaczepne stanowiące obiekt naszego zainteresowania, to rajdy, napady i zasadzki.

Działania rajdowe, prowadzone w celu zniszczenia określonego obiektu, charakteryzują się gwałtownym uderzeniem /dużą siłą/ i szybkim odejściem od miejsca dywersji. Współczesne i perspektywiczne środki ułatwiają przeprowadzenie tego typu działań, jednak poprzedzone być muszą dokładnym rozpoznaniem samego obiektu, na który ma być wykonany rajd, jak i sił go chroniących.

W odniesieniu do obiektów chronionych przez jednostki WOWewn. centralnego przeznaczenia wyjściowe dane rozpoznawcze mogą być dostarczone przez wywiad agenturalny lub rozpoznanie strategiczne, a działania rozpoznawcze prowadzone przez siły specjalnego przeznaczenia będą miały za zadanie je potwierdzić i udokładować. W tym celu w rejonie obiektu i na podejściach do niego, zwłaszcza w warunkach ograniczonej widoczności, organizowane będą posterunki obserwacyjne, podsłuchy i patrole, mające za zadanie dokładnie określić charakter obiektu rajdu, system jego bezpośredniej ochrony, miejsca rozmieszczenia posterunków kontrolnych na drogach doprowadzających do obiektu oraz miejsca rozmieszczenia odwodów przeciwnika.

Po uzyskaniu powyższych danych, powinien zostać opracowany dokładny plan przebiegu rajdu uwzględniający: sposób podejścia /podjazdu/, siły i środki rajdowe i ubezpieczające, czas i sposób przeprowadzenia, sposób odejścia i miejsce ześrodkowania. Bardzo dużą rolę w tego typu działaniach odgrywa właściwa organizacja współdziałania.

Rajd może być wykonany przez etatowe siły specjalnego przeznaczenia lub we współdziałaniu z ewentualnym zbrojnym podziemiem. Środki transportu powinny być pozyskane poza obszarem działania grupy. Mogą to być pojazdy wojskowe, najlepiej typów będących w wyposażeniu jednostek ochronnych lub stacjonujących w pobliżu, pojazdy milicyjne lub innego typu, często dojeżdżające do obiektu. Wydaje się, że najlepszym okresem przeprowadzenia tego typu akcji są warunki nocne, gdyż utrudniają rozpoznanie, a gwałtowność oddziaływania środków ogniowych ma również wydźwięk psychologiczny. Tuż przed rozpoczęciem rajdu, siły nie biorące w nim bezpośredniego udziału /współdziałające/ powinny zająć stanowiska na bliskich podejściach do obiektu, w gotowości do "cichego" zdjęcia lub zamienienia punktów kontrolnych i zakłócenia łączności dowodzenia za pomocą środków zakłócających jednorazowego użytku oraz przygotowania stanowisk dla środków ogniowych do potęgowania działania na obiekcie po zakończeniu rajdu /w czasie wycofywania/ i osłony odejścia sił rajdowych. W tym samym czasie siły zbrojnego podziemia mogą przystąpić do organizacji zasadzek na drogach podejścia odwodów.

W oznaczonym czasie poszczególne grupy zabezpieczające przystępują do wykonania określonych zadań, a grupa rajdowa szybko zbliża się do obiektu na wybranych środkach transportowych, po czym gwałtownym uderzeniem silnych środków ogniowych niszczy wybrany element obiektu i pod osłoną grupy działającej na bliskich podejściach rozprasza się lub wycofuje do poprzednio uzgodnionego rejonu. Siły działające na bliskich podejściach przez pewien okres czasu ostrzeliwiają obiekt w celu utrudnienia pościgu, a zbrojne podziemie opóźnia ruch odwodów na drogach do obiektów.

Wydaje się, że współczesne środki jakimi dysponują lub mogą dysponować grupy specjalnego przeznaczenia, czynią całkowicie realną wyżej opisaną akcję.

Napady dzielą się na: ogniowe, ogniowe w połączeniu z napadem pododdziałów oraz napady ze skrytym podejściem do obiektu. W każdym z wyżej wymienionych sposobów, działanie będzie poprzedzone dokładnym rozpoznaniem tych samych elementów, co przy prowadzeniu rajdu.

Należy przypuszczać, że dzięki posiadanym środkom artyleryjskiego systemu uzbrojenia napad ogniowy prowadzony będzie przeważnie z odległości 3-5 km, czyli strefy stwarzającej atakującym siłom względne warunki bezpieczeństwa. Jednak potrzeba korygowania ognia i rozpoznania jego efektywności, wymagała będzie wprowadzenia kierujących ogniem w strefę, na odległość umożliwiającą bezpośrednią obserwację atakowanego obiektu.

Po sprecyzowaniu obiektu ataku, prawdopodobnie zostanie przeprowadzone jego rozpoznanie oraz terenu, w celu wybrania punktów obserwacyjnych dla korygujących ogniem, dogodnych stanowisk dla środków ogniowych i dróg dojścia do nich, a także określenia odległości od stanowisk do obiektu. Po uzyskaniu wyżej wymienionych danych, dowódca przystąpi prawdopodobnie do opracowania planu akcji, w którym może uwzględnić: czas jej przeprowadzenia, siły i środki biorące udział /obserwatorzy, grupa ogniowa, grupy ubezpieczające/ sposób zajęcia wyznaczonych stanowisk, sygnały współdziałania i sposób wycofania poszczególnych grup po wykonaniu zadania.

Należy przypuszczać, że akcję tego typu prowadzone będą w większości przypadków w warunkach ograniczonej widoczności, gdyż środki będące w dyspozycji pododdziałów specjalnego przeznaczenia będą prawdopodobnie stwarzały możliwość w pełni efektywnego działania, a noc utrudnia przeciwdziałanie, stwarza lepsze warunki zachowania i ułatwia odejście.

Po wejściu w planowane rejony i zajęciu stanowisk, na określony sygnał, wyznaczone środki ogniowe w oparciu o dane rozpoznawcze, mogą rozpocząć intensywne ostrzeliwanie określonego obiektu, wprowadzając podane przez obserwatorów poprawki, po czym szybko opuścić zajmowane stanowiska po wcześniej rozpoznanych drogach, według ustalonej kolejności: grupa ogniowa, obserwatorzy, grupa ubezpieczająca.

Wydaje się również, że nie można wykluczyć napadu ogniowego na siły ochronne obiektu, za pomocą strzeleckiego systemu uzbrojenia z odległości poniżej 1000 m w warunkach ograniczonej widoczności.

Dokonać tego mogą strzelcy wyborowi, atakując na przykład wartowników podczas zmiany na posterunkach ochronnych.

Napad ogniowy połączony z atakiem pododdziału może mieć scenariusz podobny do opisanego w rajdzie z tym, że uderzenie środków ogniowych, może poprzedzić działanie pododdziału atakującego obiekt. Pododdział atakujący, będzie dążył prawdopodobnie do skrytego zajęcia podstaw wyjściowych jak najbliższej obiektu ataku. Na określony sygnał, pod przykryciem ognia artyleryjskiego systemu uzbrojenia, wykorzystując zaskoczenie sił ochronnych, może dążyć do przebiccia się na obiekt na wybranym kierunku, dokonania na nim zamierzonego aktu dywersji, po czym szybkiego wycofania się i zmylenia prawdopodobnego pościgu.

Napad ze skrytym podejściem do obiektu może przebiegać w sposób wyżej opisany z pominięciem udziału środków ogniowych artyleryjskiego systemu uzbrojenia.

Zasadzki charakteryzowały się będą niespodziewanym atakiem na ruchome lub chwilowo zatrzymujące się cele na bliższych i dalszych podejściach do obiektu. Mogą być organizowane w celu zdobycia ważnych dokumentów, zniszczenia lub zajęcia siły żywej przez zdobycie lub zniszczenie określonego zaopatrzenia. Tak samo jak siły wykonujące napad, pododdziały organizujące zasadzkę mogą być podzielone na grupę atakującą i ubezpieczającą. Organizację zasadzki prawdopodobnie będzie obejmowało rozpoznanie terenu i wybranie odpowiedniego miejsca, wydzielenie odpowiednich sił i środków oraz dokonanie podziału na grupę atakującą i ubezpieczającą.

W większości przypadków miejsce zasadzki będzie zależało od pododdziału wojsk specjalnych, a czas jej działania od przeciwnika.

W obszarze działania pododdziału wojsk specjalnego przeznaczenia, we współdziałaniu z ewentualnym zbrojnym podziemiem, może być wykonana w tym samym czasie pojedyncza zasadzka lub seria zasadzek na jednej lub kilku drogach doprowadzających do obiektów.

Po wykryciu zbliżającego się obiektu dowódca może podjąć decyzje do wykonania zasadzki. Sposób działania uzależniony będzie od wielkości kolumny, sił ubezpieczających oraz wartości celu. Prawdopodobnie siły ubezpieczające będą w większości przypadków przepuszczone poza rejon zasadzki, a siły główne po osiągnięciu określonego punktu zostaną zatrzymane gwałtownym uderzeniem środków ogniowych i granatów grupy atakującej. Grupa ubezpieczająca opóźniać może powrót ubezpieczenia czołowego kolumny. Po wykonaniu zadania /wzięciu jeńców, zlikwidowaniu określonych osób, zniszczeniu lub zabraniu określonego sprzętu lub środków materiałowych/ w pierwszej kolejności wycofywała się będzie grupa atakująca, a następnie ubezpieczająca.

Należy przypuszczać, że parametry taktyczno-techniczne środków bojowego oddziaływania zezwolą na wykonywanie uderzeń z większej odległości, w warunkach ograniczonej widoczności, bez względu na porę roku i doby. Wydaje się, że w tym należy upatrywać rozwój metod dywersyjnego oddziaływania potencjalnego przeciwnika.

VIII. PROPOZYCJE DOSKONALENIA ZASAD DZIAŁANIA, NORM
TAKTYCZNYCH I POJĘĆ W PRZECIWDYWERSYJNYCH DZIAŁANIACH
OCHRONNO-OBRONNYCH

Wytoczne KOK do działalności w zakresie doskonalenia systemu obronnego państwa nakazują: "... doskonaląc organy i siły przeznaczone do zapewnienia warunków funkcjonowania naczelnych i terenowych organów politycznych, władzy i administracji państwowej w wojennym systemie kierowania".^{1/}

W związku z koniecznością jednoznacznego rozumienia zadań stojących przed jednostkami, istnieje potrzeba opracowania definicji obiektu, gdyż praktyka ćwiczeń wskazuje, że dowódcy brygad ogólnowojskowych, przeważnie swe decyzje do działań ochronno-obronnych, ograniczają do ścisłych obiektów /ogrodzonych/, zapominając o zapisie dotyczącym "zapewnienia warunków funkcjonowania", który spełniają elementy węzłów łączności i radiowych centrów nadawczych wyniesionych poza wspomniany teren.

Proponowana definicja obiektu miała by brzmieć następująco: pod pojęciem obiektu chronionego i bronionego przez jednostki WOWewn. centralnego przeznaczenia, należy rozumieć ściśle urządzenia obiektu /ogrodzone/ oraz elementy węzłów łączności /rozmessezczone w pobliżu obiektów/ i radiowych centrów nadawczych /rozmessezczone w strefie III/ zabezpieczających sprawność jego funkcjonowania.

^{1/} Wytoczne KOK z dnia 28.06.1984r do działalności w zakresie doskonalenia systemu obronnego państwa w latach 1984-85 str.13, pkt 35.

Wydaje się, że taka treść definicji zobliguje dowódców jednostek do wydzielenia odpowiednich sił do ochrony i obrony ścisłego obiektu oraz do ochrony lub dozoru elementów zabezpieczających sprawność jego funkcjonowania.

Prognoza rozwoju środków i metod dywersyjnego oddziaływania wskazuje, że przeciwnik będzie w stanie realizować swe zadania przeważnie z odległości i w warunkach /ograniczonej widoczności/ zapewniających mu znaczny stopień bezpieczeństwa. Sprzyja temu fakt, że aktualnie główny wysiłek w działaniach ochronno-obronnych skupiony jest w strefie I /do jednego km od obiektu/, a pododdziały piechoty i rozpoznawcze nie dysponują środkami do obserwacji w nocy. Również pewna "próżnia" małe nasycenie /sił przeciwdywersyjnych w rejonie radiowych centrów nadawczych, umożliwia przeciwnikowi dość dużą swobodę działania.

Wynika z tego potrzeba dokonania pewnych korekt, w zasadach prowadzenia bojowych przeciwdywersyjnych działań ochronno-obronnych. Celowym wydaje się utrzymanie zasady ochrony i obrony obiektów systemem ZO /załóg ochronnych/ w ścisłym powiązaniu z manewrową działalnością na przedpolu /system strefowy/ lecz pewne zmiany wydają się konieczne. Z analizy nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi w poszczególnych strefach wynika bowiem, że główny wysiłek skupiony jest w strefie I /od 3 do 49 żołnierzy na km², bez sił odwodowych i węzłów łączności/ i nasycenie to maleje w miarę oddalania się od obiektu, osiągając w strefie III wartość rzędu 42 żołnierzy na 100 km² czyli poniżej

wymogów skuteczności wynikających z doświadczeń historycznych /60-80 żołnierzy na 100 km²/.

W związku z prawdopodobnym przewartościowaniem przez przeciwnika zadań z dywersyjno-rozpoznawczych na rozpoznawczo-dywersyjne, celowa wydaje się weryfikacja zasadności niektórych zapisów dotyczących istoty ochrony i obrony obiektów. Przeniesienie bowiem przez przeciwnika punktu ciężkości z działań dywersyjnych na działania rozpoznawcze i możliwość oddziaływania na obiekty przez inne siły /strategiczne środki rakietowe/, a w wypadku prowadzenia działań dywersyjnych możliwość realizacji zadań niszczących ze znacznej odległości od obiektu, doprowadziło do sytuacji, w której obowiązujące rozwiązania przypominają walkę bokserów o znacznie zróżnicowanym zasięgu ramion. Zasady sztuki boksu nakazują zawodnikowi o krótszym zasięgu ramion permanentne dążenie do zwarcia /skracania odległości/ i dużą ruchliwość, gdyż tylko takie działanie daje mu szansę na zwycięstwo. Natomiast zawodnikowi o dłuższym zasięgu ramion, nakazują rozgrywanie walki na dystans /z większej odległości/.

Aktualne i w perspektywie najbliższych lat możliwości realizacji zadań ochronno-obronnych przypominają boksera o krótszym zasięgu ramion. Trzymając w zwartym szeregu, znaczną ilość sił przy chronionym obiekcie, możemy zostać "wypunktowani" przez przeciwnika. Jedyne szansa na powodzenie to utrzymanie z nim styczności. Dlatego celowym wydaje się odchodzenie od obiektu, parcie do przodu, szukanie sił

przeciwnika przede wszystkim na odległościach, z których może prowadzić rozpoznanie, a zwłaszcza niszczące działania na obiekty, a w wypadku nawiązania kontaktu nie dopuszczać do jego utraty.

Pewnym nieporozumieniem wydaje się również, stawianie jednakowych zadań dla ZO /strefa I i II/ w sile plutonu piechoty i batalionu piechoty zmotoryzowanej. Możliwości realizacji tych zadań są przecież nieporównywalne. W wojskach operacyjnych normy taktyczne we wszystkich rodzajach działań dla poszczególnych szczebli są zróżnicowane. Podobne zróżnicowanie widzimy również w zaczepnych działaniach przeciwdywersyjnych. Natomiast w działaniach ochronno-obronnych przydzielamy taki sam obszar działania dla ZO w sile plutonu jak i batalionu. Dla pododdziałów prowadzących działania w strefie II wymóg ten sam - przechwycić przeciwnika na podejściach do obiektu, a możliwości realizacji niewspółmierne.

Przy ZO w sile plutonu nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi wynosi 40 żołnierzy na 100 km^2 , czyli poniżej założonej normy efektywności /60-80 żołnierzy na 100 km^2 /. Z kolei przy ZO w sile batalionu nasycenie to wynosi 820 żołnierzy na 100 km^2 , czyli 3-4 krotnie powyżej normy historycznie zweryfikowanej dla rejonu głównego wysiłku, w sytuacji gdy w strefie III nasycenie nie spełnia wymogów efektywności.

Propozycje doskonalące w tym zakresie dotyczą definicji ZO oraz układu i wielkości systemu strefowego.

Nowa definicja miałaby brzmienie następujące:
pod pojęciem ZO należy rozumieć pododdział w sile kpzmot lub bpzmot, wyznaczony do działań ochronno-obronnych, który wydziela ze swych sił wartę, pododdział do prowadzenia działań w strefie II /kpzmot-2 plutony, bpzmot-3 kompanie/ oraz odwód w sile nie mniejszej niż warta.

Wydaje się, że pluton ma zbyt małe siły, aby mu przydzielać zadania ochrony i obrony obiektów systemem ZO, co oczywiście w celach szkoleniowych nie wyklucza utrzymania takiego tematu w programie szkolenia.

System strefowy w proponowanym układzie powinien obejmować:

- strefę I - obejmującą teren całego rejonu działania, w którym organizuje się przeciwdywersyjne działania zaczepne na korzyść wszystkich obiektów, w tym także na korzyść obiektów ochraniających innymi siłami;
- strefę II - obejmującą obszar w promieniu: dla ZO w sile kpzmot - 3-4 km od obiektu zależnie od warunków terenowych; dla ZO w sile bpzmot - 6-7 km od obiektu zależnie od warunków terenowych.
- strefę III - obejmującą obiekt i teren przyległy do tego obiektu na odległość do kilkuset metrów.

Odwrócenie kolejności stref wydaje się logiczne i jest konsekwencją utrzymywania numeracji przyjętej w typowych działaniach obronnych, gdzie poszczególne rubieże numeruje

się kolejno od strony podchodzenia przeciwnika.

Jednak świadomość, że może to wywołać zamieszanie, w przyjętym od lat i utrwalonym, nawykowo sposobie numeracji stref, nakazuje ewentualne wprowadzenie proponowanej zmiany przy nowelizacji regulaminów.

W dalszej części rozdziału przyjmiemy jednak proponowaną numerację stref.

Działania w strefie I prowadzą przeważnie siły batalionu rozpoznawczego i dwóch batalionów piechoty zmotoryzowanej, co przy wielkości rejonu działania brygady, rzędu 3000 km^2 , dawało nasycenie terenu siłami przeciwdwersyjnymi około 42 żołnierzy na 100 km^2 . Zmniejszenie wielkości rejonu działania brygady do około 2000 km^2 , określa obszar strefy I na około 1500 km^2 , co przy użyciu w niej takiej samej ilości sił daje nasycenie:

1275 /ilość żołnierzy w strefie/ podzielone przez 1500 /wielkość strefy/ równa się $0,85$ żołnierza na km^2 .

$0,85 \times 100 = 85$ żołnierzy na 100 km^2 , które powinno zwiększyć skuteczność działania w tej strefie.

Za zmniejszeniem obszaru działania brygady wypowiedziało się również 39 ankietowanych respondentów, 1 zalecał zwiększenie obszaru, 11 obowiązujące dotychczas uznało za właściwe, a 18 nie zajęło stanowiska.

Wydaje się również, że utrzymanie dużych, silnych odwodów, czyni działania w tej strefie małooperatywne. Utworzenie odwodów kompanijnych, przydzielenie im określonych obszarów, pozwoli na lepsze poznanie, a następnie

operacyjne przygotowanie i wykorzystanie terenu, poznanie mieszkańców i zorganizowanie sprawnego systemu rozpoznania i powiadamiania, zbliżając się równocześnie do przeciwnika i utrudniając tym samym jego działania.

Pogląd powyższy potwierdzają również wyniki ankiety, gdzie na pytanie: "czy lepsze wyniki w zwalczaniu sił dywersyjnych na określonym obszarze osiągniemy przez odpowiednie rozmieszczenie w tym terenie: dwóch odwodów w sile batalionu, czy ośmiu odwodów w sile kompanii?", 48 respondentów opowiedziało się za 8 odwodami, 15 za dwoma, a 6 nie miało zdania.

Wiele kontrowersji w ówczesnych budzi wykorzystanie w tej strefie pododdziałów rozpoznawczych. Brak opracowań teoretycznych z tej problematyki prowadzi do pewnej dowolności interpretacyjnej w sposobie wykorzystania sił i środków oraz kierowania działalnością rozpoznawczą.

Podstawowa literatura nie definiuje tak istotnych pojęć, jak "system rozpoznania", dlatego na pytanie postawione w ankiecie "czy w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych istnieje system rozpoznania?", aż 16 respondentów odpowiedziało "nie", a 5 nie miało na ten temat zdania.

Dlatego celowym wydaje się przyjęcie definicji, prezentowanej przez Katedrę Rozpoznania i Armii Obcych ASG WP, zmodyfikowanej o podkreślone człony, jako bazy wyjściowej do dalszych studiów nad tym tematem, do czasu wypracowania definicji w pełni odpowiadającej potrzebom specyfiki zadań. Treść tej definicji jest następująca: pod pojęciem systemu rozpoznania określonego szczebla dowodzenia, należy rozumieć

całokształt przedsięwzięć organizacyjnych i wykonawczych, zmierzających do przygotowania i wykorzystania wszystkich etatowych i nieetatowych sił i środków rozpoznania, we współdziałaniu z siłami i środkami resortu SW i OC, według jednolitego planu kierowania ich działalnością i pełnego wykorzystania wyników rozpoznania w interesie działań własnych wojsk.

System rozpoznania obejmuje następujące elementy składowe:

- określenie celu i zadań rozpoznania;
- siły i środki rozpoznania aktywnego;
- współdziałające siły i środki resortu SW i OC;
- organizację i planowanie rozpoznania;
- kierowanie rozpoznaniem ;
- działalność studyjno-poznawczą komórek organizacyjnych /osób funkcyjnych/ sztabu, rodzajów wojsk i służb.

Na zakończenie omawiania tej strefy zasadnym wydaje się przypomnienie, że na jej obszarze występują radiowe centra nadawcze, do których ochrony lub dozoru należy wydzielić siły, celem zabezpieczenia sprawności funkcjonowania obiektów.

Strefa II w proponowanym układzie stanowi rejon głównego wysiłku, a wielkość jej obszaru zależna jest od warunków terenowych i sił stanowiących ZO obiektu. Wielkość obszaru i nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi dla ZO w sile kpzmot wynosi:

F_2 - powierzchnia strefy II w km^2 ;

N_2 - nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi;

L_p - ilość żołnierzy działających w tej strefie;

L_o - ilość żołnierzy wprowadzonego odwodu.

Wariant I dla promienia 3 km:

$$F_2 = \pi r^2 = 3,14 \times 3^2 = 3,14 \times 9 - 3,14 = 25,12 \text{ km}^2$$

$$N_2 = \frac{L_p}{F_2} = \frac{62}{25,12} = 2,46 \text{ żołnierza na km}^2, \text{ czyli}$$

246 żołnierzy na 100 km².

Po wprowadzeniu odwodu:

$$N_2 = \frac{L_p + L_o}{F_2} = \frac{62 + 15}{25,12} = \frac{77}{25,12} = 3,07 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 307 żołnierzy na 100 km².

Wariant II dla promienia 4 km:

$$F_2 = 3,14 \times 4^2 = 3,14 \times 16 - 3,14 = 47,10 \text{ km}^2$$

$$N_2 = \frac{L_p}{F_2} = \frac{62}{47,10} = 1,3 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 130 żołnierzy na 100 km².

Po wprowadzeniu odwodu:

$$N_2 = \frac{L_p + L_o}{F_2} = \frac{62 + 15}{47,10} = \frac{77}{47,10} = 1,63 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 163 żołnierzy na 100 km².

Wielkość obszaru i nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi dla ZO w sile bpzmot wynosi:

Wariant I dla promienia 6 km:

$$F_2 = 3,14 \times 6^2 = 3,14 \times 36 - 3,14 = 110 \text{ km}^2$$

$$N_2 = \frac{L_p}{F_2} = \frac{309}{110} = 2,8 \text{ żołnierza na km}^2, \text{ czyli 280 żoł-}$$

nierzy na 100 km².

Po wprowadzeniu odvodu:

$$N_2 = \frac{Lp+Lo}{F_2} = \frac{309+62}{110} = \frac{371}{110} = 3,46 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 346 żołnierzy na 100 km².

Wariant II dla promienia 7 km:

$$F_2 = 3,14 \times 7^2 = 3,14 \times 49 = 155,72 \text{ km}^2$$

$$N_2 = \frac{Lp}{F_2} = \frac{309}{155,72} = 2,04 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 204 żołnierzy na 100 km².

Po wprowadzeniu odvodu:

$$N_2 = \frac{Lp+Lo}{F_2} = \frac{309+62}{155,72} = \frac{371}{155,72} = 2,47 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 247 żołnierzy na 100 km².

Przedstawiony wariant ugrupowania ZO daje nam w każdym przypadku wymagane dla rejonu głównego wysiłku nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi, znacznie utrudniając tym samym przeciwnikowi swobodę działania na odległościach, z których może on swoimi środkami oddziaływać skutecznie na obiekt, a w przypadku bpzmot strefa ta, pokrywa wszystkie zasięgi posiadanego aktualnie przez przeciwnika uzbrojenia.

Sytuacja w strefie III w proponowanym układzie przedstawiała się będzie następująco:

Wariant dla ZO w sile kpzmot:

- F_{III} - powierzchnia strefy III;
- L_w - ilość żołnierzy warty;
- warta - 1,5 drp;
- odwód - 1,5 drp.

$$F_{III} = IIr^2 = 3,14 \times 1^2 = 3,14 \text{ km}^2$$

$$N_{III} = \frac{L_w}{F_{III}} = \frac{15}{3,14} = 4,78 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli 478 żołnierzy na 100 km^2 .

Po wprowadzeniu odwodu:

$$N_3 = \frac{L_w + L_o}{F_{III}} = \frac{15 + 15}{3,14} = \frac{30}{3,14} = 9,55 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli około 955 żołnierzy na 100 km^2 .

Wariant dla ZO w sile bpzmot:

- warta - plp ;
- odwód - dwa plp

$$N_3 = \frac{L_w}{F_{III}} = \frac{30}{3,14} = 9,55 \text{ żołnierza na km}^2,$$

czyli około 955 żołnierzy na 100 km^2 .

Po wprowadzeniu odwodu:

$$N_3 = \frac{L_w + L_o}{F_{III}} = \frac{103}{3,14} = 32,80 \text{ żołnierzy na km}^2,$$

czyli około 3280 żołnierzy na 100 km^2 .

Powyższe wyliczenia świadczą, że nasycenie strefy III pomimo zwolnienia znacznych sił do strefy II jest duże i bardzo duże. Należy jednak pamiętać, że proponowane kryteria efektywności dotyczą działań zaczepnych, a więc prowadzonych w strefie II i I. Dla typowych działań ochronno-obronnych prowadzonych w strefie III nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi jest bardzo małe. Istnieje jednak uzasadniona konieczność przeniesienia głównego wysiłku do strefy II kosztem strefy III, gdyż przeciwnik właśnie z tamtego obszaru ma możliwość skutecznego obezwładniania obiektu. W tej sytuacji przerzucenie sił do strefy II musi być zrekompensowane inżynierską rozbudową strefy III i pełnym utecniczaniem systemu ochronnego.

Wstępne, ale konkretne prace związane z tym problemem prowadzone są aktualnie przez Oddział III IOT i WOWewn.

Rozwiązań w tym zakresie, zwłaszcza w armii amerykańskiej jest wiele. Spotykamy tam ochronne systemy radiolokacyjne, sejsmiczne, magnetyczne, sejsmiczno-magnetyczne, indukcyjne, sejsmiczno-akustyczne, wibracyjne, balansowe, fotokomórkowe, termooptyczne, telewizyjne i laserowe.^{2/}

Z powyższych systemów, należy wybrać najbardziej odpowiedni dla naszych potrzeb, opracować prototyp, poddać go weryfikacji po czym wdrożyć do produkcji i wprowadzić do wyposażenia jednostek. Problem ten powinien być pierwszoplanowym zadaniem w modernizacji wyposażenia jednostek, gdyż bez urządzeń tego typu ryzykowne jest odchodzenie od obiektu. Ale "trzymanie" się go, przy zasięgach środków

2/ "Ochrona amerykańskich baz lotniczych" WPZ nr 4 /164/, 1985 r., str.29 - 38.

ogniowych przeciwnika jest również niemniej ryzykowna.

W obowiązujących zasadach działania jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, znaczna ilość sił zaangażowana jest w bezpośredniej strefie obiektu, a silne odwody rozmieszczone w pobliżu, przypominają II rzut lub odwód w obronie, czekający na sygnał do wykonania kontr-ataku.

Opracowuje się wprawdzie szczegółowy plan działań zaczepnych na najbliższą dobę i ogólny na trzy następne, lecz siły do tego angażowane przy takim dużym obszarze, nie rokują nadziei na dużą efektywność działań.

Przy takim ugrupowaniu, znaczna część obszaru nie jest w ogóle obejmowana przez długi okres czasu działalnością przeciwdywersyjną. Znacznie uogólniając można stwierdzić, że sprawia to wrażenie, statycznego oczekiwania dużych sił na atak przeciwnika, co w konsekwencji nieuchronnie do niego doprowadzi. Ale atak ten będzie się charakteryzował krótkotrwałością oraz intensywnością oddziaływania i to z rubieży znajdujących się poza zasięgiem środków ogniowych sił ochronnych. Z kolei przybycie odwodu, doprowadzające nawet do kontaktu z przeciwnikiem nie będzie już jednak w stanie zmienić zaistniałych faktów.

Dlatego wydaje się, że przedstawione propozycje mogą doprowadzić do większej efektywności działań. Spełniają one bowiem wymóg nasycenia terenu siłami przeciwdywersyjnymi, przenoszą rejon głównego wysiłku do prawdopodobnego obszaru działania przeciwnika, a poprzez zwiąk-

szanie ilości odwodów nie pozostawiając "próżni" przeciwdywersyjnej.

Powyższy podział sił jest modelowy, a o określonym ugrupowaniu decyduje konkretna sytuacja. Stwarza on jednak warunki uzyskania lepszej manewrowości działań.

A celem tych działań jest w pierwszej kolejności, niedopuszczenie do prowadzenia działalności dywersyjnej, a dopiero w następnej, rozbitcie sił ją prowadzących. Po cóż więc trzymać silne odwody i czekać aż do skutku, kiedy można penetrując znaczne obszary małymi pododdziałami uniemożliwić wszelkie działania do ataku doprowadzające. Ciągły ruch sił przeciwdywersyjnych w terenie, prowadzących wszelkie formy działań zaczepnych może skutecznie paraliżować działanie przeciwnika.

Oczywiście powyższe sugestie nie są równoważne z rezygnacją z wszelkich odwodów, bo byłoby to olbrzymim błędem, ale kwestionują ich wielkość /siłę/.

Przy proponowanym wybitnie manewrowym charakterze działań, bardzo istotnym problemem jest właściwa organizacja współdziałania wewnątrz poszczególnych stref, pomiędzy nimi oraz występującymi w obezarze siłami wojskowymi, resortu SW i OC. Duża ilość małych pododdziałów, prowadząca przeszukiwania, patrole, pościgi, organizująca zapory, zasadzki i wypadki, wymaga również dobrego, elastycznego dowodzenia, gdyż w każdej chwili trzeba być gotowym do przejście z jednej formy działań w drugą, ześrodkowania sił w nowym rejonie, po czym ponownego przystąpienia do określonego działania, bez względu na warunki atmosferyczne w celu paraliżowania możliwości

działania przeciwnika.

Obszar strefy III /obiektu/ powinien być ciągle rozbudowywany pod względem inżynierskim, a siły prowadzące w niej działania, muszą być w stałej gotowości do odparcia ataku przeciwnika z zawczasu przygotowanych stanowisk i wwiązania jego sił do czasu podejścia odwodów.

Wydaje się, że proponowane ugrupowanie sił w obszarze działania, stwarza lepsze warunki wykrycia przeciwnika, utrudnienia mu wszelkiej działalności, a następnie jego zniszczenia. Aby jednak w oparciu o proponowane ugrupowanie, prowadzone działania były w pełni efektywne, należy doprowadzić do spójności pomiędzy siłami, środkami i zasadami działania, gdyż bez właściwie przygotowanych do określonych działań żołnierzy, wyposażonych w odpowiednie środki, manewrowych działań prowadzić się nie da. Takie podstawowe cechy bojowych działań przeciwdywersyjnych jak: aktywność, ciągłość, zaskoczenie, inicjatywa, szybkość reakcji i współdziałania, we współczesnych czasach są znacznie uzależnione od ludzi i środków którymi oni dysponują.

Z A K O Ń C Z E N I E

Przeprowadzone rozważania wykazały, że pododdziały WOWewn. centralnego przeznaczenia, przewidziane do prowadzenia działań ochronno-obronnych, dysponują materiałem ludzkim, w dużej mierze nieodpowiadającym potrzebom oraz sprzętem niezapewniającym wykonanie zadania, a struktury organizacyjne i zasady działania wymagają dalszego doskonalenia.

W prowadzonych badaniach, przeciwnika ocenialiśmy na podstawie dostępnej literatury, natomiast siły własne w oparciu o stan faktycznie istniejący, który wykazał, że rzeczywistość często daleka jest od teoretycznych założeń. Można przypuszczać, że gdybyśmy dysponowali podobnym materiałem w odniesieniu do przeciwnika, konfrontacja możliwości, nie wypadła by dla niego tak korzystnie. Świadczy o tym może poniższy cytat:

"W dotychczasowych poglądach i założeniach co do roli i wykorzystania wojsk specjalnego przeznaczenia panuje chaos. Zadania tych wojsk sformułowane są nieprecyzyjnie, a szkolenie jest niepełne i nieodpowiednie w stosunku do obecnych wymagań".^{1/}

Przedstawione propozycje doskonalące dotyczą tylko zasad działania, bo taki był cel niniejszej rozprawy,

1/ BURATTO D.J.: *Special Forces in the 1980 s: A Strategic Reorientation*. *Military Review* 1983, nr 3, s.2-14.

Tłumaczenie St. FRANKOWSKI. *Wojska specjalnego przeznaczenia w latach osiemdziesiątych: reorganizacja strategiczna*. *Sygnaly*. ASG, nr 11/90 str.7.

a pozostałe elementy /siły i środki/, których analizę i syntezę również prowadzono, miały stanowić tylko tło, bazę, do dostosowania zasad działania do możliwości oddziaływania przeciwnika. Ale doskonalenie samych zasad nie rozwiązuje w pełni problemu. Przecież strefa II była przekraczana przez pozorację w czasie ćwiczeń, w warunkach ograniczonej widoczności, przy większym nasyceniu terenu siłami przeciwdywersyjnymi od obecnie proponowanego. Aby widocznie wzrosła efektywność tych działań, istnieje potrzeba równomiernego doskonalenia sił, środków i zasad działania.

Zadania jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, pomimo, że sposób ich realizacji ma charakter taktyczny, mają znaczenie rozleglejsze, spełniając określoną rolę w systemie obronnym państwa. Powinno to stanowić wystarczający argument, do określenia miejsca wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia w ogólnym systemie rekrutacji, wyposażenia i szkolenia. Jednostki te, do efektywnej realizacji swoich zadań, potrzebują odpowiednio dostosowanego sprzętu, którego obsługę mogą zapewnić sprawni fizycznie i psychicznie, od dużej wiedzy ogólnej, po przebyciu odpowiedniego szkolenia żołnierze. Pownym wzorcem w tym zakresie może być potencjalny przeciwnik.

Hierarchia zadań stawianych przed wojskami, to w pierwszej kolejności zwalczanie sił dywersyjnych, a dopiero później desantowych. Powinno to wyraźnie określić wymogi strukturalne i sprzętowe.

Obecny sposób zaopatrywania, polegający w większości przypadków na pozyskiwaniu środków wpływających z wojsk operacyjnych, nie jest w stanie zabezpieczyć specyficznych wymogów taktycznych. Traktowanie potrzeb jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, zgodnie z wskazanymi w rozprawie powymogami, może w przyszłości zapewnić wyprzedzenie a nie ciągle ściganie przeciwnika.

Takie ujęcie problemu, wymaga jednak zaangażowania w tą sprawę określonych placówek badawczych, które przedstawione im taktyczne wymogi określonego sprzętu, będą w stanie zamienić w konkretną, odpowiadającą potrzebom jednostkę sprzętową, która po krótkim, ale intensywnym okresie weryfikacji w wybranych pododdziałach, powinna trafić do produkcji przemysłowej, a następnie wejść na wyposażenie wszystkich jednostek. Tylko takie traktowanie potrzeb jednostek WOWewn. centralnego przeznaczenia, może zapewnić efektywność realizowanych przez nie zadań.

WYBRANE PRZYKŁADY HISTORYCZNE DZIAŁAŃ DYWERSYJNYCH

Pewne formy działań, które w pośredni sposób wpłynęły na rozwój sytuacji, można zaobserwować w II wojnie punickiej /218-201 p.n.e/. Otóż dyktator rzymski Kwintus Fabius Maksymus przyjął taktykę wojny podjazdowej uważając, że Rzym nie jest w stanie przeciwstawić się Hannibalowi w otwartej bitwie. Z kolei Hannibal nie atakował silnie obwarowanego Rzymu, lecz niszczył systematycznie pola rolników italskich, starannie omijając majątki Fabiusa.

Z podanego przykładu wynika, że obie strony usiłowały osłabić przeciwnika przed przystąpieniem do decydującej bitwy: Rzymianie poprzez niszczenie mniejszych oddziałów kartagińskich, a Kartagińczycy przez wprowadzanie elementów niezgody i podejrzliwości w stosunku do władz rzymskich oraz osłabienie potencjału ekonomicznego państwa Rzymskiego.

W I wieku n.e., w okresie panowania w Rzymie Tyberiusza, świetnego wodza i dyplomaty, doszło do groźnego powstania w Numidii, któremu przewodził wyszkolony w armii rzymskiej Numidyjczyk Takfarinas. Numidyjczycy unikali rozstrzygających walk w otwartym polu, gdzie nie mieli najmniejszych szans. Ich wódz Takfarinas znał doskonale możliwości armii rzymskiej, dlatego stosował taktykę nękania nieprzyjaciela, dzięki której odnosił znaczne sukcesy. Jednak wodzowie rzymscy potrafili właściwie ocenić, co było źródłem sukcesów Takfarinasa

i rzucili do walki z tymi plemionami małe oddziały, które zastosowały te same metody, jakimi posługiwali się Numidyjczycy.

Wiele przykładów tego typu działań dostarczają również dzieje naszego kraju. Panowanie Bolesława Krzywoustego to okres ciągłych walk zarówno na froncie zewnętrznym, jak i wewnętrznym. Władca ten w roku 1121 gotował się do rozprawy ze szczecińskim księciem Warcisławem, ale w tym samym czasie od południowego wschodu zagrażał mu książę przemyski Wołodar - sprzymierzeniec Włodzimierza Monomacha, wielkiego księcia Kijowskiego, z którym Bolesław był w stanie wojny. Aby temu zapobiec, palatyn Bolesława Krzywoustego, Piotr Włostowic udał się z grupą trzydziestu zaufanych ludzi do Przemyśla, gdzie podczas jednego z polowań porwał Wołodara i wywiózł do Polski.

Akcja Piotra Włostowica sprawiła, że nie doszło do wojny na dwa fronty. Jednocześnie wzbogaciła skarb państwa i zapewniła trwałą pokój.

Przykład ten świadczy o możliwości osiągnięcia celu politycznego wojny za pomocą przygotowanej akcji, przeprowadzonej przez niewielką liczbę ludzi na obszarze przeciwnika.

W historii Piastów mamy również przykład "konia trojańskiego". Jest nim odzyskanie przez Bolesława Świdnickiego w 1345 r. Kamiennej Góry. Do obwarowanej twierdzy książę przemyski w drabiniastych wozach z sianem kilkudziesięciu zbrojnych, którzy otworzyli bramy miasta dla jego wojsk.

W okresie wojen napoleońskich, powstań narodowych i wojny francusko-pruskiej 1870-71 można zaobserwować kolejne przykłady działań na tyłach przeciwnika, ściśle powiązanych z sytuacją na froncie zewnętrznym.

W czasie pierwszej wojny światowej akcje tego typu przeprowadzano przy pomocy nowych środków technicznych. Latem 1918 r. Francuzi przerzucili jednego oficera i dwóch szeregowców na tyły wojsk niemieckich w Ardenach, wykorzystując do tego celu samolot i spadochrony. Ten właśnie epizod zainspirował amerykańskiego generała Mitchella do opracowania projektu utworzenia pierwszej dywizji powietrzno-desantowej.

Akcje dywersyjne podejmowano także w pierwszym i drugim powstaniu śląskim. Były one jednak sporadyczne i słabo przygotowane pod względem wojskowym.

Obserwator pierwszego i uczestnik drugiego powstania - por. Tadeusz Puszczynski - był autorem koncepcji działań specjalnych w czasie trzeciego powstania śląskiego. Na podstawie doświadczeń z okresu dwóch pierwszych powstań doszedł do wniosku, że Niemcy górnośląscy nie mają szans na zwycięstwo, jeżeli nie otrzymają pomocy z zewnątrz. W końcu 1920 r. zaczęto opracowywać plan działań destrukcyjnych oraz tworzyć pierwsze oddziały. Przystąpiono do dokładnego rozpoznania linii komunikacyjnych przecinających zachodnią granicę obszaru plebiscytowego, aby na tej podstawie przygotować plan uniemożliwienia niemieckim ośrodkom dyspozycyjnym, jakimi wówczas były Wrocław i Nysa, kontaktu z okręgiem przemysłowym Górnego Śląska, a tym samym opóźnić przybycie posiłków wojskowych z Rzeszy.

W okresie wojen napoleońskich, powstań narodowych i wojny francusko-pruskiej 1870-71 można zaobserwować kolejne przykłady działań na tyłach przeciwnika, ściśle powiązanych z sytuacją na froncie zewnętrznym.

W czasie pierwszej wojny światowej akcje tego typu przeprowadzano przy pomocy nowych środków technicznych. Latem 1918 r. Francuzi przerzucili jednego oficera i dwóch szeregowców na tyły wojsk niemieckich w Ardenach, wykorzystując do tego celu samolot i spadochrony. Ten właśnie epizod zainspirował amerykańskiego generała Mitchella do opracowania projektu utworzenia pierwszej dywizji powietrzno-desantowej.

Akcje dywersyjne podejmowano także w pierwszym i drugim powstaniu śląskim. Były one jednak sporadyczne i słabo przygotowane pod względem wojskowym.

Obserwator pierwszego i uczestnik drugiego powstania - por. Tadeusz Puszczyński - był autorem koncepcji działań specjalnych w czasie trzeciego powstania śląskiego. Na podstawie doświadczeń z okresu dwóch pierwszych powstań doszedł do wniosku, że Niemcy górnośląscy nie mają szans na zwycięstwo, jeżeli nie otrzymają pomocy z zewnątrz. W końcu 1920 r. zaczęto opracowywać plan działań destrukcyjnych oraz tworzyć pierwsze oddziały. Przystąpiono do dokładnego rozpoznania linii komunikacyjnych przecinających zachodnią granicę obszaru plebiscytowego, aby na tej podstawie przygotować plan uniemożliwienia niemieckim ośrodkom dyspozycyjnym, jakimi wówczas były Wrocław i Nysa, kontaktu z okręgiem przemysłowym Górnego Śląska, a tym samym opóźnić przybycie posiłków wojskowych z Rzeszy.

W celu przygotowania żołnierzy do czekających ich zadań, a zwłaszcza podniesienia na odpowiedni poziom umiejętności saperskich, dowództwo Referatu Destrukcji zorganizowało dla poszczególnych grup odpowiednie przeszkolenie.

Polskie władze wojskowe udzieliły oddziałom specjalnego przeznaczenia bardzo dużej pomocy zarówno w okresie przygotowywania, jak i prowadzenia działań. Efektem działalności grup specjalnych było zniszczenie około 50 mostów, 3 dworców kolejowych, kilkuset metrów torów kolejowych, sieci telekomunikacyjnych oraz wielu zakładów przemysłowych.

Po dojściu Hitlera do władzy opracowano w kierownictwie Rzeszy listę osób niebezpiecznych dla Niemiec w Europie. W latach 1933-1934 zainspirowano szereg operacji terrorystycznych, których ofiarami m.in. byli: premier Rumunii Duca, kanclerz Austrii Dolfusa, król Jugosławii Aleksander i minister spraw zagranicznych Francji Barthou.

Również polskie kierownictwo wojskowe dostrzegało rolę, jaką może odegrać w przyszłości dywersja, czego dowodem są fakty przygotowywania odpowiednich ośrodków kierowniczych i grup do jej prowadzenia w czasie wojny. Zapoznanie z tym zagadnieniem wymaga jednak oddzielnego opracowania.

Kampanię wrześniową poprzedziły liczne akty dywersji na obszarze całej Polski. Szczególne ich nasilenie wystąpiło na Śląsku i Pomorzu. W nocy z 25 na 26.08.1939 r. grupa oberleutnanta Alberta Herznera, ubrana w polskie mundury, opanowała urządzenia komunikacyjne przełęczy Jabłonowskiej.

28.08.1939 r. w godzinach południowych na dworcu w Tarnowie wybuchła podłożona przez dywersantów bomba. W wyniku eksplozji zginęło 18 osób, a 35 zostało rannych. 31.08.1939 r. przeprowadzono znaną prowokację gliwicką.

Od marca 1940 r. Niemcy rozpoczęli przerzut grup dywersyjnych na obszar Danii. W dniu 9.04.1940 r. opanowały one port i miasto Middefort /kluczowy punkt na głównej magistrali Danii/ oraz najważniejsze lotnisko - Alborg.

Przed napadem na Norwegię jedna z grup dywersyjnych oczekiwała na sygnał do rozpoczęcia akcji w ambasadzie niemieckiej w Oslo. Rankiem 9.04.1940 r. grupa ta samochodami z rejestracją "CD" przedostała się na ważne lotnisko Fornebu koło Oslo i opanowała je, umożliwiając w ten sposób lądowanie tam w krótkim czasie desantu niemieckiego.

Na terenach zajętych przez Niemców powstały w ramach ruchu oporu organizacje zbrojne /partyzanckie/, które dywersję przyjęły za jeden z podstawowych rodzajów działania.

Jesienią 1941 r. Komenda Główna Związku Walki Zbrojnej, w ścisłym porozumieniu z rządem emigracyjnym, powołała do życia organizację dywersyjną pk. "Wachlarz", mającą działać na tyłach wojsk hitlerowskich walczących na froncie wschodnim, na obszarach leżących na wschód od przedwojennej granicy polsko-radzieckiej. Organizacji tej stawiano cele strategiczne, o których randze świadczy fakt, że na jej potrzeby przeznaczono połowę budżetu całej Armii Krajowej, jak również to, że przydzielono jej ponad połowę przeszkolonych do działań dywersyjnych tzw. "cichociemnych", których przerzucono w tym okresie do Polski.

Oprócz działalności konspiracyjnych oddziałów partyzanckich, w czasie II wojny światowej zdarzały się również przypadki użycia przez aliantów wojskowych sił specjalnych, zorganizowanych i przygotowanych do prowadzenia działań destrukcyjnych na obszarze przeciwnika.

Dowództwo Operacji Połączonych^{1/} zorganizowało wypad na Lofoty w celu zniszczenia wytwórni konserw rybnych, tranu i mączki rybnej, rozmieszczonych w licznych wioskach archipelagu. Lądujące oddziały komandosów nie napotkały praktycznie żadnego oporu ze strony nielicznego garnizonu niemieckiego. Wysadzono 11 zakładów przetwórstwa rybnego, okoliczne elektrownie, zbiorniki gotowego tranu oraz paliwa dla statków, kutrów i 5 statków niemieckich stojących w portach. Wzięto również do niewoli 215 żołnierzy i marynarzy niemieckich, a także 10 norweskich kolaborantów. Akcję przeprowadzono bez strat.

W kwietniu 1941 r. komandosi dokonali dywersyjnego uderzenia na nieprzyjacielską bazę w okolicach Bardii. Wypad ten zakończył się dużym sukcesem, bowiem niemieckie dowództwo Korpusu Afrykańskiego - zaalarmowane atakiem na bazę - przegrupowało część brygady pancerniej spod Sallum w kierunku Bardii, osłabiając tym samym znacznie siłę grupy uderzeniowej.

W listopadzie 1941 r. przeprowadzono śmiałą akcję dywersyjną na kwaterę gen. Rommla w Beda Littoria. Grupa licząca 19 osób pod dowództwem ppłk Keuesa w nocy z 17 na 18.11.1941 r.

1/ Dowództwo Operacji Połączonych utworzone zostało w 1940 r. w celu szkolenia i przygotowywania brytyjskich komandosów do działania na terytorium przeciwnika.

zaatakowała kwaterę dowódcy Korpusu Afrykańskiego. Głównego celu akcji, czyli porwania lub zabicia gen. Rommle, nie osiągnięto, gdyż w tym czasie przebywał on w Rzymie, ale zlikwidowano ponad 50 oficerów niemieckich. Ppłk. Keyesa, który poległ w czasie tej akcji, pośmiertnie udekorowano najwyższym brytyjskim odznaczeniem wojskowym Victorie Cross.

W grudniu 1941 r. brytyjska grupa specjalna zaatakowała Vagscy i Lofoty położone u wybrzeży Norwegii. W osłonie okrętu transportującego komandosów uczestniczyły dwa niszczycele Polskiej Marynarki Wojennej - "Kujawiak" i "Krakowiak". Akcja przeprowadzona została pomyślnie. Zniszczono lokalne obiekty wojskowe i przemysłowe oraz wzięto do niewoli żołnierzy niemieckich. Siły desantowe przebywały na Lofotach przez dwa dni.

We wrześniu 1942 r. przeprowadzono operację pk. "Porozumienie". Pustynna wyprawa na trasie ponad 2 tys. km /częściowo w ugrupowaniu nieprzyjaciela/ uwieńczona została pełnym sukcesem. Komandosi wdarli się do wnętrza pustynnej twierdzy i opanowali wszystkie wyznaczone planem punkty.

Wojna niemiecko-radziecka dostarczyła kolejnych przykładów działalności dywersyjnej, prowadzonej zarówno przez żołnierzy jednej, jak i drugiej armii. O jej skali może świadczyć fakt, że w 1941 r. przerzut niemieckich agentów poza linię frontu zwiększył się w porównaniu z 1939 r. 14-krotnie, w 1942 r. - 31-krotnie, a w 1943 r. - 43-krotnie. Specjalne szkoły i kursy wywiadu ukończyło przeszło 7 tys. niemieckich szpiegów i dywersantów.

Partyzantka radziecka w ciągu jednej nocy z 19 na 20 czerwca 1944 r. wykonała na tyłach niemieckiej Grupy Armii "Środek" - 15 tys. akcji specjalnych, w tym 10,5 tys. udanych. Akcje specjalne partyzantki radzieckiej, podejmowane najczęściej na liniach komunikacyjnych, były przeważnie zsynchronizowane z natarciem sił regularnych, co znacznie ułatwiło Armii Radzieckiej rozgromienie wojsk hitlerowskich.

Przykładów działań dywersyjnych prowadzonych przez wszystkie państwa biorące udział w II wojnie światowej można podać znacznie więcej. Uogólniając problem należy jednak stwierdzić, że walczące strony starały się zaangażować do dywersji wszystkie dostępne siły i środki oraz rozwijać wszelkie formy tego rodzaju działań. Szkolono i organizowano formacje specjalne, przerzucano na zaplecze przeciwnika kadre dowódczo-instruktorską, inspirowano ruch partyzancki, przerzucano sprzęt i środki do dywersji oraz małe grupy i pododdziały komandosów w celu wykonania doraźnych akcji dywersyjnych lub prowadzenia długotrwałych działań rozpoznawczych, stawiano oddziałom ruchu oporu zadania dywersyjno-rozpoznawcze, wynikające najczęściej z planów operacyjnych frontu zewnętrznego.

Również w czasie wojny koreańskiej obserwowano trendy w kierunku reaktywowania sił specjalnego przeznaczenia. Wojny na Półwyspie Indochińskim i Bliskim Wschodzie dostarczyły kolejnych przykładów działań dywersyjnych.

Jednym z nich może być próba uwolnienia jeńców amerykańskich z obozu w Son Tey nad rzeką Czerwoną /na zachód od Hanoi/. Amerykanie przez 2,5 miesiąca przygotowywali się do

wykonania tego zadania. W działaniach brało udział około 100 żołnierzy. W czasie działań jeden śmigłowiec wylądował w obozie, a 9 pozostałych na zewnątrz, co pozwoliło na jednoczesny atak na służbę ochrony z obu stron. Opanowanie obozu nie dało rezultatów, ponieważ amerykańscy jeńcy zostali wcześniej ewakuowani. Należy zaznaczyć, że w czasie tej akcji Amerykanie stosowali aktywne zakłócenia radioelektroniczne, prowadzili działania pozorujące na wschód od Hanoi oraz bombardowali południową część kraju.

Kolejnym przykładem może być akcja zorganizowana przez egipską grupę dywersyjną na wschodnim brzegu Kanału Sueskiego w październiku 1973 r. Grupa ta w nocy z 5 na 6 października zabetonowała specjalną instalację rurociągową przygotowaną do wylania ropy na lustro wody kanału, rozwiązując w ten sposób problem forsowania Kanału Sueskiego.

W ciągu ostatnich lat zaobserwowano wiele przykładów działań dywersyjnych podejmowanych przez różnego rodzaju organizacje terrorystyczne. Były to przeważnie zamachy bombowe na obiekty użyteczności publicznej, mordy oraz uprowadzenia osób nie zawsze związanych z działalnością polityczną lub gospodarczą. Do akcji antyterrorystycznych zaczęto wykorzystywać siły specjalnego przeznaczenia.

27 czerwca 1976 r. terroryści zachodnioniemieccy uprowadzili samolot Air France typu Airbus z 257 pasażerami na pokładzie, wśród których było 83 Izraelczyków. Samolot lecący z Tel-Awivu do Paryża wylądował w Entebbe w Ugandzie.

Prywacze zażądali uwolnienia 53 terrorystów z różnych krajów. 4 lipca oddział komandosów izraelskich uwolnił zakładników, zabijając w czasie akcji 7 terrorystów. Operacja ta wywołała pewne komplikacje międzynarodowe, ponieważ przeprowadzono ją bez zgody i wiedzy prezydenta Ugandy, powodując także zniszczenie lotniska i samolotów ugandyjskich.

13 października 1977 r. porywacze palestyńscy podający się za zwolenników RAF /Fracja Czerwonej Armii/ wprowadzili samolot Lufthansy z 86 pasażerami na pokładzie i 5-osobową załogą. W zamian za życie zakładników zażądali uwolnienia terrorystów z RFN i innych krajów oraz wysokiego okupu. W nocy z 18 na 19 października na lotnisku w Mogadyszku /Republika Somalii/ w wyniku brawurowej akcji sił 9 Samodzielnej Grupy Policji Granicznej z RFN /Grenzschutz/ zakładników uwolniono, zabijając przy tym 3 porywaczy.

ROCZNY PROGRAM SZKOLENIA PODODDZIAŁÓW PIECHOTY I ROZPOZNAWCZYCH
OGÓLNOWOJSKOWYCH JEDNOSTEK WÓWewn. CENTRALNEGO PRZEZNACZENIA

Lp.	Wyszczególnienie przedmiotów	I okres - szkolenia podstawowe	Pozostałe okresy szkolenia - pełny zakres
1	2	3	4
1.	<u>Szkolenie polityczne</u> , w tym: informacje polityczne	40	172
	<u>Szkolenie bojowe</u>		
2.	Szkolenie taktyczne, w tym dni gotowości bojowej	60/52	236/202
3.	Armie obce	-/ 6	-/ 28
4.	Szkolenie ratownicze	2	10/ 4
5.	Szkolenie ogniowe	44	100
6.	Szkolenie inżynieryjno-saperskie	7	25
7.	Szkolenie chemiczne	7	24
8.	Obrona przeciwlotnicza	4	7
9.	Szkolenie łączności	4	6
10.	Szkolenie sanitarne	5	6
11.	Terenoznawstwo	4/ 6	12/ 24
	R a z e m szkolenie bojowe	137	426
12.	<u>Szkolenie techniczne</u> w ramach dni techniki w jednostce	12	48
13.	<u>Szkolenie prewencji WSW</u> , w tym: - szkolenie programowe w okresach II lub II i IV - szkolenie w ramach praktyki w okresie V	- - -	50 88
	R a z e m szkolenie prewencji WSW	-	138

1	2	3	4
	<u>Szkolenie ogólnowojskowe</u>		
14.	Regulaminy	20	8
15.	Musztra	21	34
16.	Szkolenie fizyczne, w tym samo- obrona w ramach prewencji WSW	22	78/128
	R a z e m szkolenie ogólnowojskowe	63	7 120
	<u>Zajęcia popołudniowe</u>		
17.	Obsługiwanie sprzętu	32	128
18.	Nauka własna	16	64
19.	Zajęcia kulturalno-oświatowe i masowo-sportowe	48	192
	R a z e m zajęcia popołudniowe	96	384
	OGÓŁEM GODZIN SZKOLENIOWYCH W ROKU	348	1.288

U w a g a : W pozycjach, w których godziny podane są w formie ułamka, licznik dotyczy pododdziałów piechoty, a mianownik pododdziałów rozpoznawczych.

- 1/ Program szkolenia pododdziałów piechoty i pododdziałów rozpoznawczych brygad i pułków wojsk obrony wewnętrznej. IOT 87/84.
MON Warszawa 1984 r.
Roczny podział godzin na przedmioty szkolenia - wyciąg str.11-13.

TABELA UZBROJENIA, ŚRODKÓW ŁĄCZNOŚCI I TRANSPORTU
ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA WYPOSAŻENIU BPZMOT 1/

Lp.	Stanowisko	Uzbrojenie						Środki łączności					Środki transportu				
		Pistolet	kbkAK	gpm 9 mm	kbkg wz. 60	kb SMD	ckm	Rkm	R-130	R-107	R-105	R-126	R-118	Spec.	Osob. teren.	Cięż. teren.	
1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	Dowódca bpzmot	1															
2.	Zca dowódcy	1															
3.	Szef s.l.samocho.	1															
4.	Kierowca		1												1		
5.	Szef sztabu																
6.	Operacyjny																
7.	Szef łączn.																
8.	Instruktor																

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1																	
33.	Dca dr.rem.	1	1														
34.	Elektromech.	1	1														
35.	Kierowca	1	1											1			
36.	Dca dr.sanit.	1	1														
37.	Sanitariusz	2															
38.	Kierowca	1												1			
39.	Dca kpzmot	4	4														
40.	Zca dcy kp	4	4														
41.	Szef komp.	4	4														
42.	St.mech.	4	4														
43.	Sanitariusz	4												4			
44.	Radiotelef.	4	4								4						

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1																	
45. Kierowca	- 4		4											4			
46. Dca plp	-12	12															
47. Radiotelef.	-12		12								12						
48. Kierowca	-24		24													24	
49. Dcy dr	-36		36									36					
50. Obsługa ckm	-24		12				12										
51. Obsługa rkm	-48		24					24									
52. Strzel.wyb.	-12									12							
53. Strzelec GN	-36													36			
54. Strzelec	-168		168														
55. Kucharz	8		8														
56. Kierowca	- 4		4														4
Razem:	465	48	326	7	36	12	12	24	1	1	17	36	1	5	6	27	8

1/ Tabelę opracowano w oparciu o etat 5 Podhalańskiej Brygady WOWewn. nr 40/O16 z dnia 30.12.1975 r. z uwzględnieniem wprowadzonych poprawek

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
45.	Kierowca	3														2	1
46.	Dca dr.gosp.	1															
47.	Kucharz	6															
48.	Kierowca	3															3
49.	Dca dr.sanitar.	1															
50.	Sanitariusz	2			2												
51.	Kierowca	1											1				
52.	Dca dr.sam.	1															
53.	Elektryk	1															
54.	Kierowca	1															
R a z e m :		345	45	229	32	7	32	1	1	1	15	24	12	32	20	3	4

1/ Tabelę opracowano w oparciu o etat 5 Podhalańskiej Brygady WOWewn. nr 40/016 z dnia 30.12.1975 r.
z uwzględnieniem wprowadzonych poprawek.

POWIERZCHNIA REJONÓW ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGAD W ĆWICZENIACH
PROWADZONYCH PRZEZ IOT I WOWEWN. W LATACH 1981-1984

Ćwiczenia jednostek	Wielkość rejonu w km ²							
	PODLASIE- 1981 r. 1/	PODLASIE- 1982 r. 2/	PODLASIE- 1983 r. 3/	Ćwic. dcz. sztab. DZJZ 1981 r. 4/	Ćwic. dcz. sztab. DZJZ 1982 r. 5/	Ćwic. grup. DZJZ 1983 r. 6/	Teren. Szt. DZJZ 1983 r. 7/	Ćwic. grup. DZJZ 1984 r. 8/
6 B	1 980	2 970	3 360	2 370	2 970	-	3 500	3 580
10 B	-	2 750	2 100	3 120	2 540	-	3 080	2 890
19 B	2 690	2 160	3 480	3 300	2 700	2 700	3 350	2 250
Średnia w km ²	2 335	2 626	2 840	2 990	2 936	-	3 310	2 906

1/ Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczenia "PODLASIE-81" - mapa 1 : 100 000, Teczka nr 50/II wg opisu 057/82. Zał.nr 1 do nru 020/OT/ćwic.

2/ Zarys dynamiki walki do ćwiczenia "PODLASIE-82", mapa 1 : 100 000, nr 080/ćwic. Teczka nr 52/II/82 wg opisu 086/82.

3/ Teczka nr 60/II wg opisu 079/83.

4/ Tło taktyczne do ćwiczenia grupowego, mapa 1 : 100 000. Zał. do nru wch. 012/81.

5/ Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczeń sztabowych DZJZ w 1982 r., mapa 1 : 100 000. Teczka nr 64/II wg opisu 03343/82.

6/ Położenie wyjściowe na 8.50 11.01.1983 r. Teczka nr 63/II wg opisu 092/83.

7/ Położenie wojsk własnych i wiadomości o nieprzyjacielu na godz. 8.00 10.02.83 r., mapa 1 : 100 000. Teczka nr 63/II/83 wg opisu 0377.

8/ Tło operacyjno-taktyczne ćwiczeń z DZJZ w 1984 r., RWD 153/011.

ILOŚĆ PODODZIAŁÓW PIECHOTY WYZNACZONYCH DO DZIAŁAŃ
JAKO ZO OBIEKTÓW W REJONACH ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGAD

Ilość obiektów i sił zaangażowanych do działań jako ZO obiektów					
Ćwiczenie jednostek	Ćwic. dz. szt. DZJZ	Ćwic. grup. DZJZ	Ćwic. grup. DZJZ	Teren	Ćwic. grup. DZJZ
1/ 1981 r.	2/ 1982 r.	3/ 1981 r.	5/ 1982 r.	6/ 1983 r.	7/ 1984 r.
6 B	1 3	2	1 2	1 2	1 3
10 B	-	1 4	1	5	1 2
19 B	1 2	2 1 3	2 1	1 4	2 1 2

Załugi ochronne w sile:

bp	kp	plp	bp	kp	plp	bp	kp	plp	bp	kp	plp

1/ Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczenia "PODLASIE-81" - mapa 1 : 100 000. Teczka nr 50/II wg opisu 057/82. Zał. nr 1 do nru 020/OT/ćwicz.

2/ Zarys dynamiki walki do ćwiczenia "PODLASIE-82", mapa 1 : 100 000, nr 080/ćwicz. Teczka nr 52/II/82 wg opisu 086/82.

3/ Teczka nr 60/II wg opisu 079/83.

4/ Tło taktyczne do ćwiczenia grupowego, mapa 1 : 100 000. Zał. do nru wch. 012/81.

5/ Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczeń sztabowych DZJZ w 1982 r., mapa 1 : 100 000. Teczka nr 64/II wg opisu 03343/82.

6/ Położenie wyjściowe na 8.50 11.01.1983 r. Teczka nr 63/II wg opisu 092/83.

7/ Położenie wojsk własnych i wiadomości o nieprzyjacieliu na godz. 8.00 10.02.83 r., mapa 1 : 100 000. Teczka nr 63/II/83 wg opisu 0377.

8/ Tło operacyjno-taktyczne ćwiczeń z DZJZ w 1984 r., RWD 153/011.

SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA MIN JĄDROWYCH,
DANE TAKTYCZNO-TECHNICZNE MIN JĄDROWYCH.

Typ miny	Sposób wybu- chu	Ciężar MW /kg/	Śred- nica /cm/	Sposób ustawie- nia	U w a g i
M129 SADM	Po upły- wie usta- lonego czasu zwłoki	10	28	Możliwe jest usta- wienie pod wodą na głębokości do 2 m, a ze specjalnym ur- ządzeniem do 62 m / w morzu /	Ma zastosowanie do cel- łów dywersyjnych i dla wojskpow.-des. Urządze- nia do przełączania w bojowe lub bezpieczne położenie jest wmonto- wane w górną pokrywę miny w postaci kombino- wanego zamka.
M50 ADC	Po upły- wie usta- lonego czasu zwłoki	2,7	20	Zabronione jest zbliżanie dwóch min na odległość mniej- szą niż 1 m. Możli- we jest ustawienie pod wodą na głębo- kość do 1 m. Może być przenoszona w czterech pojemni- kach.	Ma zastosowanie do cel- łów dywersyjnych i do za- kładania zapór jądrowych Mina ustawiona jest w po- łożeniu bojowe ze pomocą napięcia pierścienia us- tawczego, a w bezpieczne przez napięcie pierście- nia zabezpieczającego.
M127 MADM	Za pomo- cą prze- wodów e- lektrycz- nych do 8km. X	25	32	Pod wodą ustawia- się. Może być prze- noszona przez czte- rech żołnierzy. W gruncie ustawia się bez zas. wodoszczel.	Przy ustawieniuminy na- leży stosować urządzenia podnośnikowe i załadun- kowe.

X - przez radio do 16 km, po upływie ustalonego czasu zwłoki.

1/ Tabelę opracowano na podstawie podręcznika "Rozpoznanie i pokonywanie zapór jądrowych. MON Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych" 1966 r., str. 58 - 59.

Tabela nr 2 2/

ORIENTACYJNY PROMIEN ZNISZCZEŃ RÓŻNYCH
OBIEKTÓW ORAZ UTRATY ZDOLNOŚCI BOJOWEJ
PRZEZ ŻOŁNIERZY PO WYBUCHACH MIN JĄDRO-
WYCH / w km /.

O b i e k t y	Moc wybuchu / w kt /									
	0,02					1				
	Głębokość wybuchu / w m /									
	0	1	3,5	7	12	0	3,5	12	23	38
a/ Budowle i sprzęt bojowy:										
Metalowe konstrukcje mostowe o przęsłach dł. 100m i więcej.	0,065	0,06	0,05	0,038	0,023	0,31	0,28	0,24	0,13	0,15
Zelbetonowe konstrukcje mostowe o przęsłach dł. 20 m i więcej.	0,05	0,046	0,042	0,024	0,02	0,25	0,24	0,2	0,15	0,11
Wielopiętrowe domy z cegły.	0,16	0,14	0,11	0,07	0,045	0,84	0,75	0,57	0,39	0,23
Kilku-piętrowe domy z cegły.	0,13	0,12	0,09	0,065	0,04	0,7	0,58	0,47	0,35	0,2
Czołgi ciężkie i średnie	0,03	0,026	0,02	0,015	0,013	0,17	0,15	0,12	0,085	0,075
Czołgi lekkie i transportery opanc.	0,05	0,046	0,042	0,024	0,02	0,25	0,23	0,2	0,15	0,11
Samoch. ciężarowe	0,08	0,07	0,06	0,05	0,025	0,45	0,4	0,33	0,26	0,15
b/ Stan osobowy:										
Poza ukryciem i w transp. opanc.	0,37	0,2	0,2	0,2	0,2	0,86	0,63	0,63	0,63	0,63
W transzejach	0,28	0,14	0,14	0,14	0,14	0,70	0,49	0,49	0,49	0,49
W schronach typu lekkiego	0,05	0,043	0,035	0,03	-	0,18	0,16	0,13	0,11	-
W schron. typ. cięż.	0,063	0,055	0,043	0,033	0,027	0,23	0,20	0,16	0,12	0,1
W czołgach	0,28	0,14	0,14	0,14	0,14	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5

2/ Tamże, str. 70 - 71.

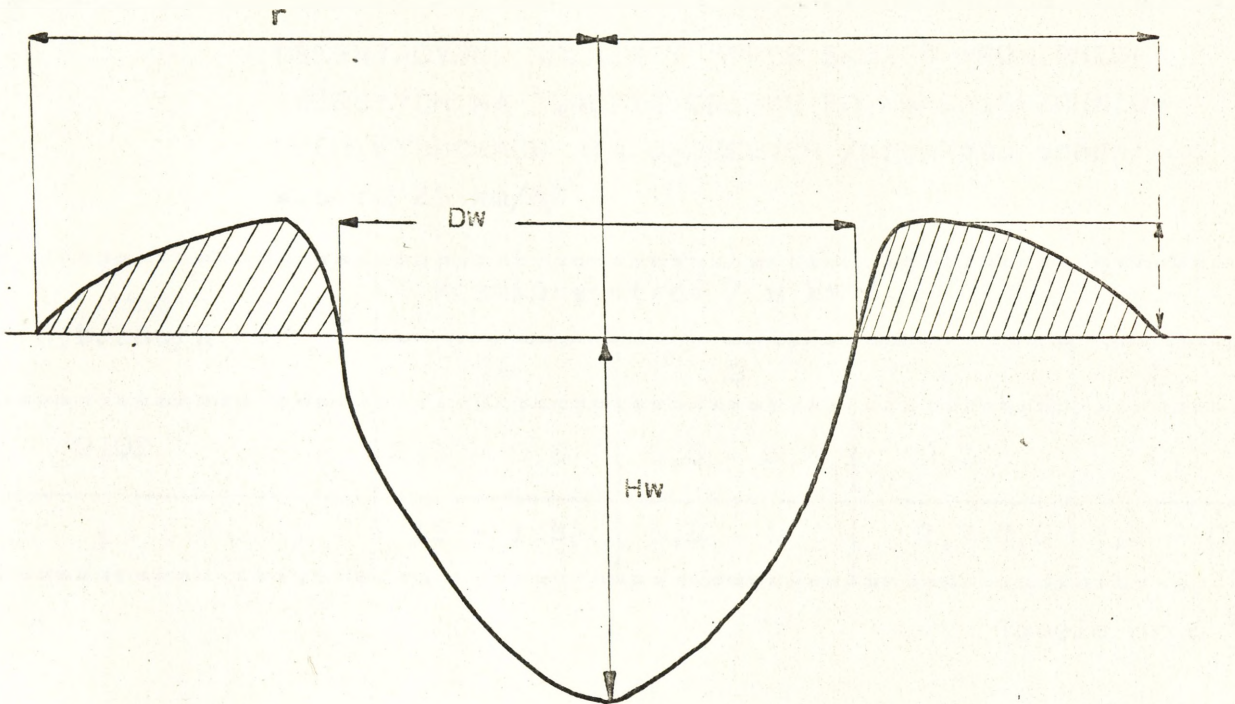
ORIENTACYJNY PROMIEN STREF MOŻLIWYCH ZWAŁÓW
I POŻARÓW W LASACH I W MIESCOWOŚCIACH ZAMIE-
SZKANYCH PO WYBUCHACH MIN JĄDROWYCH / w kt /

Strefy	Moc wybuchu / w kt /									
	0,02					1				
a/ Masywy leśne	Głębokość wybuchu w m									
	0	1	3,5	7	12	0	3,5	12	23	38
Całkowite zniszczenie lasu	0,11	0,09	0,07	0,05	0,03	0,4	0,34	0,26	0,18	0,12
Ciągłych zawał w lesie	0,14	0,12	0,09	0,06	0,04	0,5	0,45	0,33	0,22	0,13
Požary poszycia w lesie:	0,	0,	0,	0,	0,	0,2	0,	0,	0,	0,
- iglastym	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- mieszanym	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-
- liściastym	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-	-
b/ Miasta i osiedla:	0,11	0,09	0,07	0,05	0,03	0,4	0,34	0,26	0,18	0,12
Ciągłych zawał										
Częściowych zawał	0,19	0,16	0,11	0,07	0,05	0,7	0,58	0,4	0,27	0,16

3/ Tamże, str. 80 - 81.

ORIENTACYJNE WYMIARY LEJÓW PO WYBUCHACH MIN
JĄDROWYCH W GRUNTACH SKALISTYCH I MIĘKKICH

Tabela nr 4 ^{4/}

Absolutna głębokość wybuchu i wymiary leja w m.	Moc wybuchu / w kt /			
	0,02		1	
	1	2	1	2
Głębokość wybuchu	0		0	
Dw	8	9	30	34
Hw	1,6	1,8	6	6,8
h	0,8	0,9	3	3,4
r	12	14	45	50
	1		3,5	
Dw	17	19,6	55	62
Hw	4	4,4	11,5	13
h	1,8	2	5	6
r	25	30	80	90

1- grunt skalisty, 2 - grunt miękki

4/ Tamże, str. 85-87

ORIENTACYJNE ROZMIARY STREF SKAŻEŃ PROMIENIOTWÓRCZYCH NA ŚLADZIE OBŁOKU PO NAPOWIERZCHNIOWYCH WYBUCHACH MIN JĄDROWYCH /prędkość średniego wiatru 25 km/h/

Moc wybuchu/w kt/	Rozmiary stref / w km /			
	A	B	C	D
0,02	2,3 - 0,5	0,6 - 0,2	0,3	0,1
1	15 - 1,8	5,3 - 1	2,7-0,6	1,2 - 0,2

Tabela nr 6^{6/}

MOC DAWKI W REJONIE PODZIEMNEGO WYBUCHU MINY JĄDROWEJ / po godzinie od wybuchu/

Moc wybuchu / w kt /	Głębokość wybuchu / w m /	Moc dawki / w Rh /	
		Na brzegu leja	Na brzegu nasypu
0,02	0	80	55
	1	915	420
	3,5	650	290
1	0	2100	1040
	3,5	45700	21000
	12	32800	15000

5/ Tamże, str. 89.

6/

ORIENTACYJNY PROMIEN STREF SKAŻEŃ
 PROMIENIOTWÓRCZYCH W REJONIE NA-
 ZIEMNEGO I PODZIEMNEGO WYBUCHU MINY
 JĄDROWEJ DLA OKREŚLONYCH MOCY DAWEK
 / po 1 godz. od wybuchu /

Moc wy- buchu / w kt/	Głęb- kość wy- buchu / w m /	Promienie stref skażeń / w m / dla określonej mocy dawki / w R/h /							
		0,5	5	25	50	100	2 50	500	1000
0,02	0	230	90	25	-	-	-	-	-
	1	160	100	70	55	45	30	-	-
	3,5	190	115	75	60	45	20	-	-
1	0	650	380	240	190	140	100	60	40
	3,5	860	650	520	460	400	340	280	230
	12	1050	790	620	540	480	390	320	270

7/ Tamże, str. 91.

DANE TAKTYCZNO-TECHNICZNE CELOWNIKÓW
NOKTOWIZYJNYCH BRONI STRZELECKIEJ
GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO.

Producent	Model	Powiększenie /razy/	Wymiary /mm/	Masa /kg/	Zasięg /m/	
					Wykrywanie	Obserwacja
Stany Zjednocz.	Scotos 1	2	380	1,65	-	-
- " -	F-230	3,8	360	1,9	-	-
- " -	NVS-700	3,5	299	1,81	-	700
Wielka Brytania	UA 1116/00	4	312	1,6	-	-
- " -	DC 1010/00	4,4	260	1,5	-	-
- " -	Trilite	2,5	-	3,0	400	-
NZ	Orion 80	4,5	290	1,8	-	-

1/ Tabelę opracowano w oparciu o artykuł K.C. "Rozwój techniki rozpoznawczej NATO." WPZ nr 1 / 143/ 1982 r., str. 90 - 94.

DANE TAKTYCZNO - TECHNICZNE LORNETEK
NOKTOWIZYJNYCH GŁÓWNYCH PAŃSTW NATO.

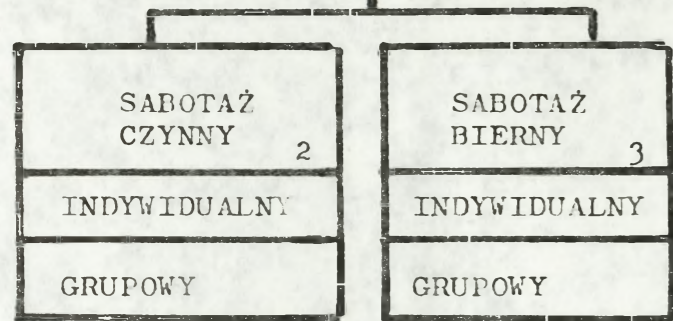
Producent	Model	Powiększenie /razy/	Wymiary długość /mm/	Masa /kg/	Kąt widzenia /stopnie/	Napięcie zasila- nia /V/
WB	Spartan	1,4	-	4,5	20	-
- " -	NOD-A	5	-	2,8	7,2	-
NZ	PK-1245	-	-	0,98	40	6,75
- " -	PK-300S	3,5	350	0,75	-	2,6

1/ Tabelę opracowano w oparciu o artykuł K.C. "Rozwój techniki rozpoznawczej NATO". WPZ nr 1 /143/ 1982 r.

DZIAŁANIA DYWERSYJNE

DZIAŁANIA O CHARAKTERZE SKRYTYM, TAJNYM

SABOTAŻ 1

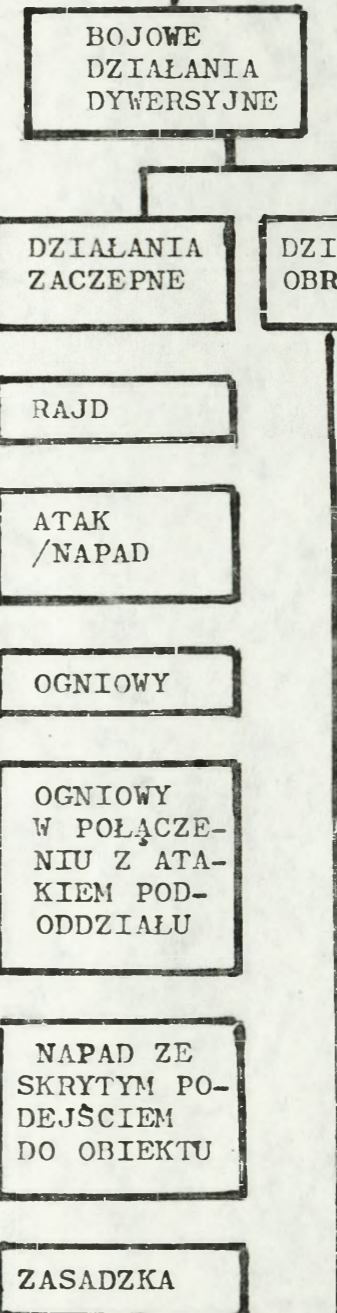
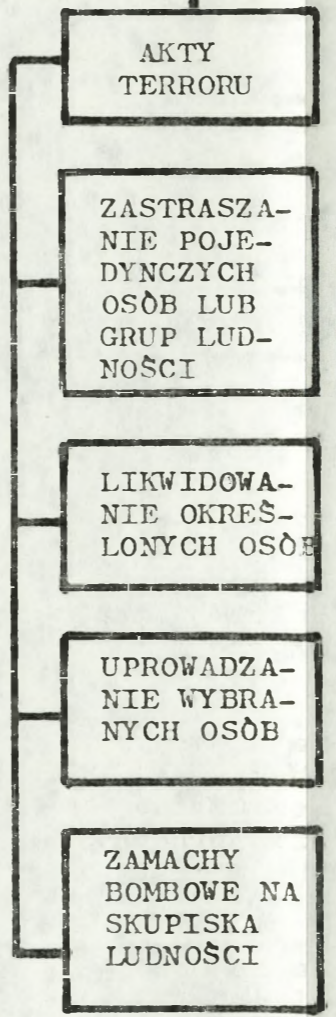
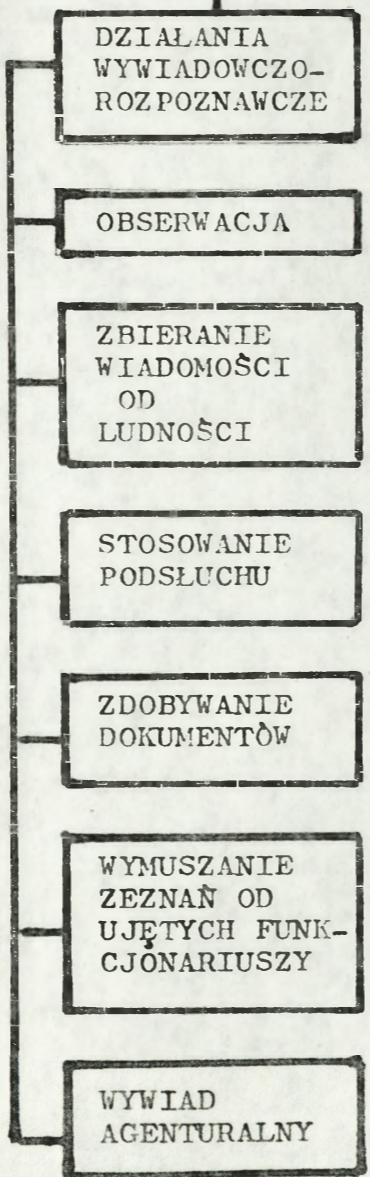

1. Potencjalnymi sabotażystami mogą być osoby żyjące na legalnej stopie /zalegalizowane na podstawie sfalszowanych dokumentów/ i mające stałe miejsce pracy /pracujące w danym zakładzie/.
2. SABOTAŻ CZYNNY polega na skrytym uszkodzeniu, unieruchamianiu i pośrednim niszczeniu /bez użycia środków walki/ urządzeń produkcyjnych, komunikacyjnych, łączności i innych.
3. SABOTAŻ BIERNY polega na dezorganizowaniu produkcji i innych dziedzin życia oraz powodowaniu szkód i strat przez umyślne niewykonanie lub wadliwe wykonanie pracy i wydanych zarządzeń.

AKTY DYWERSJI 4

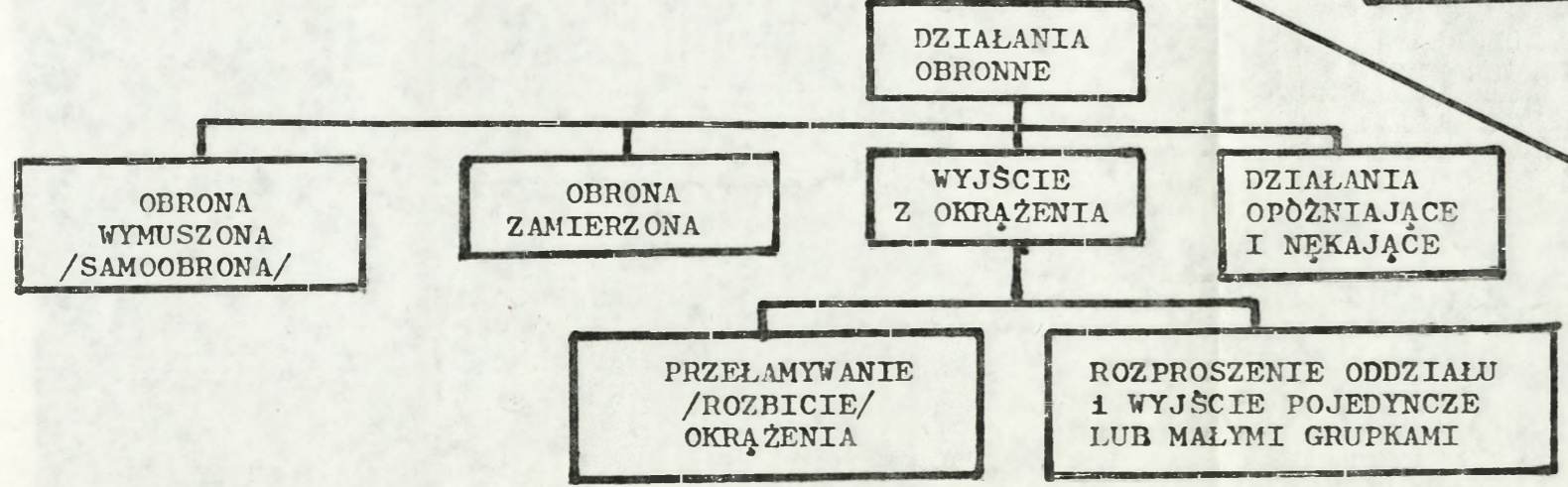
4. Minowanie i wysadzanie tras komunikacyjnych, linii łączności, energetycznych oraz obiektów przy pomocy środków walki;
 - uszkodzanie i niszczenie urządzeń gospodarczych i zbiorów bez pomocy środków walki;
 - dokonywanie skażeń produktów żywnościowych, wody i zwierząt.

DZIAŁANIA MAJĄCE CHARAKTER JAWNY

DZIAŁANIA /ODDZIAŁYWANIE/ PSYCHOLOGICZNO-PROPAGANDOWE 5

- 5
 - Szeptana propaganda.
 - Rozpowszechnianie materiałów propagandowo-agitacyjnych o wrogiej treści.
 - Wywoływanie napięć psychologicznych wśród ludności.
 - Sianie defektyzmu i psychozy strachu.

1/ B. PAWLIKOWSKI, J. ROSZCINALSKI. Węzłowe problemy obrony przeciwdywersyjnej w warunkach współczesnej wojny. POTK 1/9/, 1978 r., str.107.

A N K I E T A

przeprowadzona z oficerami sztabu DZCZ i brygad ogólnowojskowych WOWewn, na temat bojowych działań przeciwdywersyjnych

1. Czy aktualnie obowiązujące zasady prowadzenia działań ochronno-obronnych zapewniają właściwą ochronę obiektów?
Tak, nie.

2. Czy aktualne uzbrojenie i wyposażenie pododdziałów rozpoznawczych i piechoty zapewnia skuteczną walkę z dywersją?
Tak, nie /krótkie uzasadnienie/.

3. Czy nasycenie terenu siłami przeciwdywersyjnymi w poszczególnych strefach można uznać za właściwe?

Aktualne nasycenie terenu w poszczególnych strefach przy ZO w sile batalionu:

I strefa /warta w sile kpzmot/ - 34 żołnierzy na km²;

I strefa /warta w sile kpzmot/ + odwód w sile kpzmot/
- 60 żołnierzy na km²;

I strefa /warta w sile 1,5 kpzmot/
- 51 żołnierzy na km²;

I strefa /warta w sile 1,5 kpzmot + odwód w sile 1,5kpzmot/
- 102 żołnierzy na km²;

II strefa /pododdział w sile kpzmot/
- 4 żołnierzy na km²;

II strefa /pododdział w sile kpzmot + odwód w sile kpzmot/
- 8 żołnierzy na km²;

II strefa /pododdział w sile kpzmot + odwód w sile 1,5 kpzmot/
- 10 żołnierzy na km²;

II strefa /pododdział w sile kpzmot + odwód w sile dwóch kpzmot/
- 12 żołnierzy na km²;

III strefa /br > dwa bpzmot/ - 0,42 żołnierzy na km².

Tak, nie.

4. Czy bezpośredni atak dywersantów na obiekt uważam za:
możliwy, małoprawdopodobny, niemożliwy ?
/właściwe podkreślić/
5. Jaki prawdopodobnie będzie cel działania dywersantów
na obiekty chronione przez jednostki WOWewn.:
- rozpoznanie obiektu, zniszczenie obiektu ?
/właściwe podkreślić/
6. Jakich środków prawdopodobnie użyje przeciwnik do zniszczenia
obiektów chronionych przez pododdziały WOWewn.:
- dywersantów, innych środków ?
/właściwe podkreślić/
7. W jakim kierunku będzie postępował prawdopodobny rozwój
metod dywersyjnego oddziaływania potencjalnego przeciwnika?
8. W jakim kierunku będzie postępował prawdopodobny rozwój
środków dywersyjnego oddziaływania ?
9. W jakim kierunku powinien postępować rozwój bojowych działań
przeciwdywersyjnych, aby wykonać zadania ochronno-obronne ?
10. Jak należałoby uzbroić i wyposażyc jednostki WOWewn., aby
były w stanie skutecznie prowadzić działania ochronno-
-obronne ?
11. W jakim obszarze powinna prowadzić działania brygada przy
aktualnej strukturze organizacyjnej i wyposażeniu, aby sku-
-tecznie prowadzić działania obronno-obronne ?
/aktualna wielkość rejonu prowadzenia działań ok. 3 000 km²/
12. Jakie elementy zabezpieczające sprawność funkcjonowania
obiektu uważam za szczególnie ważne i w jaki sposób należa-
-łoby je chronić przed dywersyjnym oddziaływaniem przeciwnika?
13. Czy obszar działania brygady należy podzielić na strefy
odpowiedzialności batalionów ?

Tak, nie

14. Lepsze efekty w zwalczaniu dywersji na określonym obszarze osiągniemy przez odpowiednie rozmieszczenie w tym terenie:

- dwóch odwodów w sile batalionu;
- ośmiu odwodów w sile kompanii.

/właściwe podkreślić/

15. Czy w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych istnieje system rozpoznania ?

Tak, nie

16. Jeżeli istnieje to czym się wyraża. /system rozpoznania/

17. Czy obowiązujący program szkolenia pododdziałów piechoty i rozpoznania nadaje odpowiednią rangę problematyce działań ochronno-obronnych ?

Tak, nie

18. Co należałoby zmienić w programie szkolenia, aby podnieść na wyższy poziom wyszkolenie pojedynczego żołnierza i pododdziału ?

BIBLIOGRAFIA

1. A.K. Ręczne granatniki przeciwpancerne.
WPZ nr 6 /118/ 1977 r.
2. A.K. Pociski z dodatkowym napędem rakiętowym stosowane
w siłach zbrojnych państw kapitalistycznych.
WPZ nr 5 /135/ 1980 r.
3. J.i F. BERNAS. V Kolumna. KIW. Warszawa 1978 r.
4. F. BIELAK, W. WOŁOPIUK. System ochrony bezpieczeństwa
państwa przed zagrożeniem zewnętrznym i wewnętrznym.
ASG 84.
5. Bojowe środki chemiczne stosowane w działaniach amerykańskich
wojsk specjalnego przeznaczenia.
MON, Sztab Gen. WP - Zarząd II, Warszawa 1970 r.
6. Z. BORAS. Książęta piastowscy Śląska. Śląsk, Katowice 1978r
7. D.J. BURATTO. Special Forces in the 1980 s:
A. Strategic Reorientation. Military Review 1983, nr 3.
Tłum. St. FRANKOWSKI. Wojska specjalnego przeznaczenia
w latach osiemdziesiątych: reorganizacja strategiczna.
Sygnały, ASG, nr 11/90.
8. Charakterystyka obiektów jako przedmiotów rozpoznania.
Sztab Gen. WP, 645/72, Warszawa 1972 r.
9. C. CHLEBOWSKI. Zagłada IV odcinka. PAX, Warszawa 1980r.
10. C. CHLEBOWSKI. Wachlarz. PAX, Warszawa 1983 r.
11. Encyklopedia wojskowa. TWW i WINW, Warszawa 1932, t. II.
12. Etat 5 Podhalańskiej Brygady WGWewn, nr 40/O16
z dnia 30.12.1975 r.
13. F. FELCYN, J. ZIELIŃSKI. Zagrożenie obszaru POW działaniami
dywersyjno-rozpoznawczymi nieprzyjaciela.
POW wewn. 252/83, Bydgoszcz 1983 r.
14. H.K. Środki obrony przeciwpancernej Stanów Zjednoczonych
WPZ nr 1/59/ 1968 r.
15. V. HOGG. Moździerze piechoty. WPZ nr 6/160/ 1984 r.

16. Informator o siłach zbrojnych głównych państw kapitalistycznych. Pododdziały i oddziały, organizacja, taktyka, uzbrojenie. MON, Warszawa 1968 r.
17. Instrukcja łączności. Połowa węzły łączności związków operacyjnych. łączn.277/66, Warszawa 1967 r.
18. Instrukcja łączności. Radiostacja R-1188M. łączn.116/61, Warszawa 1962 r.
19. Instrukcja o ocenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej. MON, 208/84, 1984 r.
20. Instrukcja o zasadach prowadzenia bojowych działań przeciwdywersyjnych. IOT 47/73, MON, 1974 r.
21. Instrukcja o zasadach prowadzenia działań ochronno-obronnych. Część I. IOT 78/83, MON, 1983 r.
22. Instrukcja piechoty. Granaty ręczne. Opis i użytkowanie. Zasady i sposoby użycia. Szkol.161/61, MON,1961 r.
23. Instrukcja piechoty. Pistolet wz.1933. Piech.38/48, MON,1961 r.
24. Instrukcja saperska dla wszystkich rodzajów wojsk i wojsk specjalnych. Inz.124/61, Warszawa 1962 r.
25. M.JACZYNOWSKA, A.MONCZAKOWA, W.TYLOCH. Historia starożytna. WSiP, Warszawa 1974 r.
26. M.JACZYNOWSKA. Historia starożytnego Rzymu. PWN, Warszawa 1982 r.
27. B.JANUKOWICZ. Wykorzystanie plutonu technicznego rozpoznania pola walki w bojowych działaniach przeciwdywersyjnych. POTK nr 2/20/,1983 r.
28. J.K.Stan i rozwój uzbrojenia sił lądowych głównych państw zachodnich. WPZ nr 3/163/,1985 r
29. J.S.Stan i perspektywy rozwoju sprzętu łączności w siłach zbrojnych państw NATO. WPZ nr 4/134/,1980 r.
30. F.KOSAR. Lekka broń przeciwpancerna państw zachodnich. WPZ nr 4/164/, 1985 r.

31. D.KUBAJEWSKI. Problemy obrony przeciwdywersyjnej kraju. Zeszyty, TWO 1/79, Warszawa 1974 r.
32. D.KUBAJEWSKI. Kształtowanie się taktyki przeciwdywersyjnej w walce o utrwalenie władzy ludowej w latach 1945-1946. POTK nr 4/48/, 1985 r.
33. D.KUBAJEWSKI. Niektóre problemy organizacji przeciwdywersyjnej osłony dróg na obszarze województwa i powiatu. POTK nr 1, 1973 r.
34. D.KUBAJEWSKI. Obrona przeciwdywersyjna wojsk oraz ochrona i obrona obiektów wojskowych i ważnych z obrotowego punktu widzenia na obszarze kraju. POTK nr 4, 1975 r.
35. D.KUBAJEWSKI. Udział wojsk OTK w utrzymaniu bezpieczeństwa publicznego i porządku wewnętrznego. POTK nr 3, 1976 r.
36. D.KUBAJEWSKI, W.KUCYBAŁA. Role i zadania obrony militarnej obszaru kraju. TWWO, 1977 r.
37. D.KUBAJEWSKI, W.KUCYBAŁA. Niektóre problemy dowodzenia wspólnymi działaniami jednostek wojskowych i milicji prowadzonych na obszarze kraju. POTK nr 4 /1379/.
38. G.KUROWSKI, B.WOŹNIECKI. Działania partyzanckie. MON, Warszawa 1975 r.
39. K.A. Działania specjalne i wojska specjalnego przeznaczenia sił zbrojnych państw NATO. WPZ nr 5/129/, 1979 r.
40. K.C. Broń laserowa. WPZ nr 5/147/, 1982 r.
41. K.C. Rozwój techniki rozpoznawczej NATO. WPZ nr 1/143/, 1982 r.
42. K.C. Urządzenia do obserwacji w nocy. WPZ nr 6/94/, 1973 r.
43. Karabiny i karabinki. WPT nr 1, 1985 r.
44. Lekcykon wiedzy wojskowej. MON, Warszawa 1979 r.
45. E.LUDWIGSEN. Modernizacja uzbrojenia i sprzętu bojowego amerykańskich sił lądowych w latach 80-tych /cz.I/. WPZ nr 4/140/, 1981 r.
46. K.ŁUKASZEWSKI. Obrona i samoobrona obiektów wojskowych. POTK nr 1/1979 r.

47. M.MEWISH. Trigart-rakiety przeciwpancerne trzeciej generacji. WPZ nr 5/159/, 1984 r.
48. Myny ppiach.PSM-1. Opis i użytkowanie. Inż.462/81, Warszawa 1982 r.
49. J.MOCH. Wojska specjalnego przeznaczenia głównych państw NATO i możliwości ich oddziaływania na obszar WOW. DWOW, Sztab, Oddział II, Warszawa 1979 r.
50. Możliwości zagrożenia terytorium kraju - maszynopis oficerów Zarządu II GZSB opracowany w oparciu o amerykańskie regulaminy.
51. Notatki st.oficera łączności Oddz.III IOT i WOWewn. ppłka S.BRZEZIŃSKIEGO.
52. J.NOWAKOWSKI. Kronika terroru. PAX, Warszawa 1981 r.
53. Nowe środki walki w Wietnamie. WPZ nr 2/60/, 1968 r.
54. Nowości techniki wojskowej. WPZ nr 2/60/, 1968 r.
55. Nowości techniki wojskowej. WPZ nr 1/29/, 1963 r.
56. Nowy moździerz brytyjski. WPZ nr 3/139/, 1981 r.
57. Ocena i zasadnicze wnioski wynikające z ćwiczenia pk."PODLASIE-85" oraz główne kierunki dalszego doskonalenia dowództw, sztabów i pododdziałów jednostek WOWewn. IOT, ćwiczn.nr 0173/1.
58. Ocena zmian i kierunków rozwoju w siłach zbrojnych NATO w 1982 r. MON, Sztab Gen.WP - Zarząd II, Warszawa 1982 r.
59. Ocena zmian i kierunków rozwoju w siłach zbrojnych NATO w 1981 r. MON, Sztab Gen.WP - Zarząd II, Warszawa 1981r.
60. J.PARANDOWSKI. Mitologia. Iskry, Warszawa 1982 r.
61. J.PAŚNIK. Niektóre aspekty przeciwdywersyjnej ochrony i obrony obiektów. POTK nr 3, 1975 r.
62. B.PAWLIKOWSKI, J.ROSZCINAŁSKI. Węzłowe problemy obrony przeciwdywersyjnej kraju w warunkach współczesnych. POTK nr 1 i 2, 1978 r.

63. A.PEREPECZKO. Komandosi w akcji. Wyd.Morskie.Gdańsk 1982r.
64. Z.PIETRAS. Bolesław Krzywousty. Śląsk,Katowice, 1978 r.
65. Plan rozwoju jednostek WOWewn.centralnego przeznaczenia, OT i samoobrony garnizonów do roku 2000.
66. Podręcznik dowódcy plutonu. Szkol.411/70, MON 1971 r.
67. Podręcznik strzelca wyborowego.Szkol.444/71,MON 1972 r.
68. Położenie wojsk własnych i wiadomości o nieprzyjacielu na godz.8.00 10.02.1983 r.
69. Położenie wyjściowe na godz.8.50 11.01.1983 r.
Teczka nr 63/II wg opisu 092/83.
70. Program strzelań z broni strzeleckiej /PSS-76/.
Szkol.571/77, MON 1977 r.
71. Program szkolenia pododdziałów piechoty i rozpoznawczych brygad i pułków wojsk obrony wewnętrznej.
IOT 87/84, MON, Warszawa 1984 r.
72. Radiostacja R-105dM. Opis techniczny i eksploatacja.
Łączn.399/69, MON 1970 r.
73. Radiostacja R-123. Opis techniczny i eksploatacja.
Łączn.357/68, MON 1970 r.
74. Radiostacja R-130. Opis techniczny i eksploatacja.
Łączn.424/69, MON 1970 r.
75. Radiostacja RD-115. Opis techniczny i eksploatacja.
Łączn.562/73, MON 1974 r.
76. Radiostacje przenośne KF i UKF państw kapitalistycznych.
WPZ nr 1/137/, nr 2/138/, 1981 r.
77. Regulamin Polowy Sił Zbrojnych Stanów Zjednoczonych FM31-21 /tłum.z ang./ Wojna partyzancka i działania wojsk specjalnego przeznaczenia. Sztab Gen.WP - Zarząd II, MON, Warszawa 1968 r.
78. D.ROSSER. Broń i amunicja strzelecka państw zachodnich.
WPZ nr 1/155/, 1984 r.
79. Rozkaz Ministra Obrony Narodowej do szkolenia Sił Zbrojnych w roku 1984. SGWP - Zespół Szkol.Operac., Warszawa 1983 r.

80. Rozpoznanie i pokonywanie zapór jądrowych.
Szefostwo Wojsk Inżynieryjnych, MON, 1968 r.
81. Rozpoznanie strategiczno-operacyjne w SZ NATO.
Sztab Gen.WP 646/72, Warszawa 1972 r.
82. Rozwój sprzętu łączności radiowej szczebla operacyjno-taktycznego. WPZ nr 6/130/, 1979 r.
83. Rozwój uzbrojenia i sprzętu sił lądowych państw kapitalistycznych. Sztab Gen.WP 837/77, MON, Warszawa 1972r.
84. B.SALWY. Broń strzelecka 5,56 mm. WPZ nr 3/139/, 1981 r.
85. Teczka nr 60/II, wg opisu 079/83.
86. J.J.TERED. Na rozstajach dróg. Ze studiów nad obliczeniem i modelem AK. PAN, Warszawa 1980 r.
87. Terminy, struktury organizacyjne, warianty rozwiązań OTK. ASC WP, Warszawa 1983 r.
88. Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczenia pk. "PODLASIE-81", mapa 1:100 000. Teczka nr 50/II, wg opisu 057/82. Zał.nr 1 do nr 020/OT/ćwicz.
89. Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczeń sztabowych DZJZ w 1982 r., mapa 1:100 000. Teczka nr 64/II, wg opisu 03343/82.
90. Tło operacyjno-taktyczne do ćwiczeń z DZJZ w 1984 r. RWD 153/011.
91. Tło taktyczne do ćwiczenia grupowego. Mapa 1:100 000. Zał.do nr wch.012/81.
92. Uchwała KOK z dnia 28.06.1984 r.
93. Uzbrojenie i sprzęt sił lądowych głównych państw kapitalistycznych /cz.I/. WPZ nr 4/128/, 1979 r.
94. J.WELLER. Wojska Stanów Zjednoczonych w Wietnamie. WPZ nr 2/60/, 1968 r.
95. J.P.WILSON. Alianika - w poszukiwaniu precyzji. WPZ nr 6/130/, 1979 r.

96. J. WIŚNIEWSKI. Organizacja, wyposażenie oraz wykorzystanie bojowe wojsk specjalnego przeznaczenia armii głównych państw NATO. Skrypt ASG.
97. WPT nr 8, 1984 r.
98. Wytyczne KOK z dnia 28.06.1984 r. do działalności w zakresie doskonalenia systemu obronnego państwa w latach 1984-1985 r.
99. Wytyczne w sprawie kryteriów doboru i przeznaczenia poborowych do poszczególnych korpusów osobowych i specjalności wojskowych. SG WP
100. Zasady działań jednostek wojsk obrony wewnętrznej centralnego przeznaczenia. IOT 40/79, Warszawa 1979 r.
101. Zasady łączności radiowej i radiotelefonicznej. Łączn. 506/72, MON, Warszawa 1972 r.
102. Zarys dynamiki walki do ćwiczenia pk. "PODLASIE-82". Mapa 1:100 000, nr 080/ćwicz. Teczka nr 52/II/82, wg opisu 086/82.
103. Zbiór podstawowych zasad użytkowania pojazdów mechanicznych w wojsku. Szefostwo Służby Czołgowo-Samocho-dowej, MON, Warszawa 1973 r.
104. FM 31-20. FIELD MANUAL. Special forces operational techniques headquartes, Departament of the army, February 1971 r.
105. 7,62 mm ciężki karabin maszynowy systemu Goriunowa wz.1943/SGM i SGM. Szkol.160/61, MON, 1961 r.
106. 7,62 mm karabinek AKM. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr.831/66, MON, 1967 r.
107. 7,62 mm karabiny maszynowe PKI/PKM i PKMN z podstawami. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr.2300/83, MON, 1984 r.
108. 7,62 mm ręczny karabin maszynowy. Diegtiariewa. Piech.129/57, Warszawa 1958 r.
109. 9 mm pistolet wz.1964. Opis i użytkowanie. Uzbr.1044/68, MON/1968 r.
110. 9 mm pistolet maszynowy wz.1963. Opis i użytkowanie. Sposoby i zasady strzelania. Uzbr.1048/68, MON, 1969r.
Powlel. IOT nr 033
z nr mpsz. 022/26
z dn. 6.03.1986r.

